

İLHAM
ƏLİYEV

**İNKİŞAF –
MƏQSƏDİMİZDİR**

İLHAM
ƏLİYEV

**İNKİŞAF –
MƏQSƏDİMİZDİR**

QIRXINCI KİTAB

FEVRAL 2010 - MART 2010

AZƏRNƏŞR
BAKI - 2017

İLHAM
ƏLİYEV

ÇIXIŞLAR * NİTQLƏR
BƏYANATLAR * MÜSAHİBƏLƏR
MƏKTUBLAR * MƏRUZƏLƏR
MÜRACİƏTLƏR

AZƏRNƏŞR
BAKI – 2017

BBK 32

Ə 56

Buraxılışına məsul
akademik

RAMİZ MEHDİYEV

ƏLİYEV İLHAM

Ə 56 **İnkişaf – məqsədimizdir.** B., Azərnəşr, 2017, 408 səh.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin oxuculara təqdim olunan «İnkişaf - məqsədimizdir» çoxcildliyinin bu cildində dövlət başçısının Estoniya Respublikasına rəsmi səfəri zamanı bu ölkənin dövlət və hökumət başçıları ilə ölkələrimiz arasında çoxşaxəli əlaqələrin inkişafına dair danışıqlarından, enerji və qeyri-neft sektoruna aid bağlanan müqavilələrdən bəhs olunur. Azərbaycan prezidenti bütün görüş və danışıqlarında Ermənistanın işğalçılıq siyasətini önə çəkmiş, Dağlıq Qarabağ probleminin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həllinə dəstək olmağa çağırmışdır.

Dövlət başçısının bölgələrə səfəri, regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramının həyata keçirilməsi, kənd təsərrüfatının inkişafına həsr olunmuş nitqləri və ictimaiyyətin nümayəndələri, həmçinin ölkəmizə gəlmiş bir sıra beynəlxalq təşkilatların üzvləri, mədəniyyət və din xadimləri ilə görüşlərinə dair materiallar da bu cildə dərc olunmuşdur.

İSBN 978-9952-8100-7-3

Я 0801000000
М – 651(07)– 2016

ББК - 32

© Azərnəşr, 2017

ABŞ DÖVLƏT KATİBİNİN SİYASİ MƏSƏLƏLƏR ÜZRƏ MÜAVİNİ UİLYAM BÖRNSİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 fevral 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da ABŞ Dövlət katibinin siyasi məsələlər üzrə müavini Uilyam Börnsin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə ABŞ arasında müxtəlif sahələrdə yüksək səviyyədə tərəfdaşlıq münasibətlərinin mövcud olduğunu vurğuladı və bu münasibətlərin gələcəkdə də inkişaf edəcəyinə əminlik ifadə etdi. Prezident İlham Əliyev Uilyam Börnsin ölkəmizə səfərinin Azərbaycan ilə ABŞ arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişafı və əlaqələrimizin genişləndirilməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd etdi.

ABŞ Dövlət katibinin siyasi məsələlər üzrə müavini Uilyam Börns ölkəsinin Azərbaycan ilə münasibətlərə çox böyük əhəmiyyət verdiyini vurğuladı və ABŞ-ın bu münasibətləri daha da möhkəmləndirmək əzmində olduğunu dedi.

Görüşdə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, iki ölkə arasında energetika sahəsində əməkdaşlıq, regional və beynəlxalq məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

MƏRAKEŞ KRALI ƏLAHƏZRƏT VI MƏHƏMMƏDƏ

Əlahəzrət!

Meknes şəhərində məscidin minarəsinin uçması nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı xəbəri məni olduqca sarsıtdı.

Bu ağır anlarda dərдинizi bölüşür, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Mərakeş xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 22 fevral 2010-cu il

**PORTUQALIYA RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ANİBAL KAVAKU SİLVAYA**

Hörmətli cənab Prezident!

Madeyra adasında baş vermiş güclü daşqın nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı barədə xəbər məni son dərəcə kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Portuqaliya xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananların və xəsarət alanların tezliklə sağalmasını arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 22 fevral 2010-cu il

LÖKBATAN QƏSƏBƏSİNDƏ QARABAĞ MÜHARİBƏSİ ƏLİLLƏRİ VƏ ŞƏHİD AİLƏLƏRİ ÜÇÜN TİKİLMİŞ YAŞAYIŞ BİNASININ AÇILIŞI MƏRASİMİ

23 fevral 2010-cu il

Fevralın 23-də Bakının Lökbatan qəsəbəsində Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün inşa olunmuş yaşayış binasının açılışı, həmçinin müharibə əlillərinə minik avtomobillərinin verilməsi mərasimi keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Mərasim iştirakçıları dövlətimizin başçısını hərərətlə qarşıladılar.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Füzuli Ələkbərov dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, inşasına 2007-ci ildə başlanılmış yaşayış binasının ümumi sahəsi 11 min 740 kvadratmetrdir. Binada 81 mənzil vardır ki, onlardan da 72-si 2 otaqlı, 9-u 3 otaqlıdır. Əlillərin hərəkəti və rahat yaşaması üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Binanın fərdi qazanxanası, nasosxanası, transformator məntəqəsi, su anbarı vardır.

Prezident İlham Əliyev Qarabağ müharibəsi əlillərinə və şəhid ailələrinə mənzillərin orderlərini, bir qrup İkinci dünya və Qarabağ müharibələrinin əlillərinə minik avtomobillərinin açarlarını verdi.

Şəhid ailəsinin üzvü Nuridə Səfərova prezident İlham Əliyevə müharibə əlillərinə və şəhid ailələrinə göstərdiyi diqqət və qayğıya görə təşəkkürünü bildirdi.

Nuridə Səfərova: O qədər sevinirəm, o qədər şadam ki, bir mən yox, nə qədər şəhid ailələri, Qarabağ müharibəsi əlilləri Sizdən razıdır. Bu, ulu öndərimizdən qalan xeyirxah ənənənin növbəti dəfə təsdiqidir. 1999–2000-ci illərdən Qarabağ müharibəsi əlillərini, şəhid ailələrini sevindirirsiniz.

Mənim həyat yoldaşım Cəbrayıl uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olub. Oğlum da əsgərlikdədir. Mən bir əsgər anası kimi, Sizə söz verirəm ki, hansı əmri versəniz, övladlarımla birlikdə hər vaxt əmrinizə hazırıq. Allah Sizi millətimizə çox görməsin, cənab Prezident. Allah razı olsun.

İ l h a m Ə l i y e v : Əziz dostlar, mən sizi bu gözəl hadisə münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Şəhid ailələri və Qarabağ müharibəsi əlilləri üçün bu gözəl mənzillərin istifadəyə verilməsini sizinlə bərabər qeyd edirik. Siz buna layiqsiniz. Mən çox şadam ki, Azərbaycanda ən ağır şəraitdə yaşayan insanların məişət problemlərinin həlli sahəsində görülən bütün işlər uğurla davam edir. Son 10 il ərzində bizim soydaşlarımız, təxminən 3500 mənzillə təmin edilmişlər. Bununla bərabər, avtomobillər də verilir. Bu mərasimdə maşınlar da təqdim ediləcəkdir. İndiyədək 2600 minik maşını təqdim edilmişdir və bu proseslər bu gün də davam edir. Təkcə keçən il 700-dən çox yeni mənzil verilmişdir. Bu gün istifadəyə verilmiş bu gözəl bina deyə bilərəm ki, ən yüksək standartlara cavab verir. Siz Vətən uğrunda vuruşmusunuz, sağlamlığınızı, yaxınlarınızı itirmisiniz. Azərbaycan dövləti hər şey etməlidir ki, sizin məişət problemləriniz həllini tapsın.

Azərbaycanda çox güclü sosial siyasət aparılır. Bütün sosial məsələlər öz həllini tapmaqdadır. Ancaq ilk növbədə, məcburi köçkünlərin, qaçqınların, şəhid ailələrinin, müharibə veteranlarının, müharibə əlillərinin sosial məsələləri öz həllini tapmalıdır. Bu istiqamətdə əməli işlər aparılır. Demək olar ki, Azərbaycanda bütün bölgələrdə bütün çadır şəhərcikləri ləğv edilibdir, qaçqınlar və məcburi köçkünlər yaxşı şəraitlə təmin edilə bilər. Müharibə veteranlarının, şəhid ailələrinin problemləri həll olunur. Növbədə dayanan bütün vətəndaşlar tədricən, yaxın zamanlarda belə gözəl evlərlə təmin ediləcəklər. Evlərin keyfiyyəti də gündən-günə yaxşılaşır. Çünki indi bizim həm texniki, həm də maliyyə imkanlarımız kifayət qədər genişlənir.

Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, öz iqtisadi potensialını xeyli dərəcədə gücləndirə bilmişdir. Müstəqillik dövründə Azərbaycan böyük və uğurlu yol keçmişdir. 2009-cu il bütün cəhətlərdən çox böyük sınaq ili idi, həm bizim üçün, həm də başqa ölkələr üçün. Dünyada hökm sürən maliyyə böhranı hər bir ölkəyə təsir etmişdir. Ancaq Azərbaycan bütün çətinliklərə baxmayaraq, bu sınaqlardan şəərəflə çıxdı, 2009-cu ili uğurla başa vurdu. 2009-cu ildə lazım olan bütün tədbirlər öz həllini tapmışdır, iqtisadiyyatımız təxminən 10 faiz artmışdır və bu inkişaf bu il də davam edir. Əminəm ki, şəhid ailələrinin, Qarabağ müharibəsi əlillərinin problemləri növbəti illərdə də həll olunacaqdır. Bu istiqamətdə konkret proqramlar, planlar vardır və biz öz işlərimizi cədvəl üzrə qururuq. O ki qaldı Azərbaycanın gələcək inkişafına, əminəm ki, biz 2010-cu ildə də qarşıda qoyduğumuz bütün məsələlərə çatacağıq, ölkəmizi daha da gücləndirəcəyik. Elə edəcəyik ki, Azərbaycanın inkişafı dayanıqlı olsun, hərtərəfli olsun.

Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Ancaq bu da həqiqətdir ki, torpaqlarımızı keçən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində işğal edən Ermənistan bu gün çox ağır vəziyyətdədir. Azərbaycanın iqtisadiyyatı, təxminən 10 faiz artdı, Ermənistanda isə iqtisadi tənəzzül müşahidə olunur. Ermənistandan fərqli olaraq biz öz hesabımıza yaşayırıq, xaricdən alınan borclar, kreditlər hesabına yaşamırıq. Onlardan fərqli olaraq biz, sözün əsl mənasında, müstəqil siyasət aparırıq, heç bir başqa ölkədən asılı deyilik. Biz həm ordu quruculuğunda, həm iqtisadi inkişaf məsələlərinin həllində, həm də Azərbaycanın dünya miqyasında tanınmasında böyük uğurlar əldə etmişik. Bu işlərin təməlinə düşünülmüş siyasət, ölkəmizin hərtərəfli inkişaf proqramının uğurla icrası və Azərbaycan vətəndaşlarının bütün bu təşəbbüslərə həvəslə və maraqla qoşulması məsələləri dayanır.

Ümid edirəm ki, bu gün nəzərdə tutduğumuz bütün planlar 2010-cu ildə yerinə yetiriləcəkdir. Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında öz həllini tapmalıdır. Azərbaycan bu istiqamətdə öz siyasi və diplomatik səylərini güclən-

dirir. Bu gün bütün dünya birliyi və xüsusilə bu münafişə ilə məşğul olan vasitəçilər məsələnin ərazi bütövlüyü prinsipi əsasında həll olunmasını təklif edirlər. Çünki bütün beynəlxalq hüquq normaları bizim tərəfimizdədir. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını qanunsuz işğal edib və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində yüz minlərlə vətəndaşımız indi öz torpağında qaçqın, köçkün vəziyyətində yaşayır. Hamı yaxşı bilir ki, ermənilər o bölgələrə XIX əsrdə köçürülmüşlər. Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir. Bunu tarixi həqiqət və beynəlxalq hüquq normaları sübut edir. Heç vaxt Azərbaycan torpağında ikinci erməni dövləti yaradılmayacaqdır. Heç vaxt Dağlıq Qarabağ müstəqil olmayacaqdır. Bunu bütün dünya bilir. Ermənistan bu həqiqəti nə qədər tez dərk etsə, məsələ öz həllini o qədər də tez tapar. Məsələ öz həllini tapan dan sonra bölgədə sülh tam şəkildə bərqərar oluna bilər. Çünki Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münafişəsi bölgənin ən böyük problemidir. Bu problem həll olunmadan heç bir başqa problem öz həllini tapa bilməz.

Mən əminəm ki, biz bütün söylərimizi gücləndirməklə, ordu quruculuğu, siyasi fəaliyyətin möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılacaq növbəti addımlar hesabına, iqtisadi inkişafın hesabına və cəmiyyətdə bütün vətəndaşların bu milli ideya uğrunda birləşməsi sayəsində Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ məsələsi öz həllini tapacaq və ərazi bütövlüyümüz bərpa olunacaqdır.

Sizi isə mən bir daha bu gözəl hadisə münasibətilə ürək-dən təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, siz bu gözəl evdə yaxşı yaşayasınız, rahat yaşayasınız və sizin bütün arzularınız həyatda öz əksini tapsın.

* * *

Sonra mərasim iştirakçıları dövlətimizin başçısı ilə xatirə şəkli çəkdirdilər.

Daha sonra prezident İlham Əliyev yeni binada yaradılmış şəraitlə tanış oldu, tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

**TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ABDULLAH GÜLƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Balıqəsir vilayətindəki şaxtada baş vermiş partlayış nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı xəbəri məni olduqca kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizə şərik çıxır, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Türkiyə xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 24 fevral 2010-cu il

AVROPA İTTİFAQININ CƏNUBİ QAFQAZ ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ PİTER SEMNEBİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

24 fevral 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 24-də Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Piter Semnebinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələri, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması, enerji sahəsində əməkdaşlıq, regional və digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

PROFESSOR ƏLİ DOĞRAMACIYA

Türk dünyasının böyük oğlu, görkəmli ictimai xadim, dünya şöhrətli alim və maarifçi, müdrik və xeyirxah insan İhsan Doğramacının vəfatı ilə bağlı kədərli xəbəri dərin hüznə qarşılayaraq Sizə, ailənizə və yaxınlarınıza öz başsağlığını çatdırıram. Mənim və Mehriban xanımın başsağlığını ananız Ayser xanıma yetirməyinizi xahiş edirəm.

İhsan Doğramacının Azərbaycanın ən ali mükafatları – «İstiqlal» və «Heydər Əliyev» ordenləri ilə təltif olunması Azərbaycan tərəfindən onun həyatı boyu göstərdiyi misilsiz xidmətlərinə hörmət və ehtiramın parlaq ifadəsi idi.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev ilə onun uzun illər boyu davam edən dostluğu bizim hamımızın yaddaşına əbədi həkk olunub. 2003-cü ildə Heydər Əliyevlə vidalaşma mərasimində İhsan bəyin söylədiyi ürək sözlərini mən heç vaxt unutmayacağam.

Azərbaycan xalqının səmimi dostu olan İhsan bəyin ölümü ölkəmizin hər bir vətəndaşı tərəfindən ağır itki kimi qəbul edilir. Onun işıqlı xatirəsi qədirbilən xalqımızın qəlbində həmişə yaşayacaqdır.

Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin. Qəbri nurla dolsun.

Dərin hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 25 fevral 2010-cu il

XOCALI FACİƏSİ QURBANLARININ XATİRƏSİNİ ANMA MƏRASİMİ

26 fevral 2010-cu il

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Azərbaycanın Xocalı şəhərində törədilmiş, bəşəriyyət tarixində ən qanlı faciələrlə bir sırada duran Xocalı soyqırımından on səkkiz il ötür.

Azərbaycanın tarixinə qanlı hərflərlə yazılmış həmin gecə erməni silahlı dəstələri hələ SSRİ dövründə Xankəndi şəhərində yerləşmiş, şəxsi heyətinin xeyli hissəsi ermənilərdən ibarət olan 366-cı motoatıcı alayın zirehli texnikasının və hərbcilərinin köməyi ilə qədim Xocalı şəhərini yerlə yeksan etmişlər.

Erməni təcavüzkarlarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi növbəti kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca amansızlıqla qətlə yetirilmiş, 487 nəfər şikəst olmuş, 1275 dinc sakin əsir götürülmüş, 155 nəfərin taleyi isə hələ də məlum deyildir. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edilmiş, 25 uşaq hər iki valideynini itirmişdir.

Xocalı faciəsi 200 ilə yaxın bir müddətdə erməni millətçilərinin və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı apardığı etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamıdır. Soyqırımı zamanı 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla öldürülmüş, 3 nəfər diri-diri yandırılmış, başlarının dərisi soyulmuş, bədən əzaları və başları kəsilmiş, gözləri çıxarılmış, hamilə qadınlardan qarnı süngü ilə deşik-deşik edilmişdi. Dünya bu acı həqiqəti bilməli və insanlığa qarşı törədilmiş bu cinayət aktı beynəlxalq aləm tərəfindən öz hüquqi qiymətini almalıdır. Azərbaycan dövləti erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi

cinayətlər, o cümlədən Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, onun soyqırımı kimi tanınması üçün məqsədyönlü və ardıcıl fəaliyyət göstərir. Prezident İlham Əliyev Xocalı faciəsini təcavüzkar erməni millətçilərinin yüzilliklər boyu Azərbaycan xalqına qarşı apardığı soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsi kimi qiymətləndirmişdir.

Bu qanlı gecədə erməni təcavüzkarlarının törətdikləri vəhşilik yaddaşlardan heç zaman silinməyəcəkdir. Çünki həmin gecə baş verənlər təkcə Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı deyildi, bəşəriyyətə, insanlığa qarşı törədilmiş qanlı cinayət idi. Buna baxmayaraq, o zamankı Azərbaycan hakimiyyəti bu dəhşətli hadisəyə siyasi qiymət verilməsi, qanlı qırğın barədə obyektiv məlumatların dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün heç bir iş görməmişdi.

Yalnız ümummillə lider Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə gəldikdən sonra bu qanlı faciəyə ilk dəfə hüquqi-siyasi qiymət verilmişdir. 1994-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan parlamenti 26 fevralı Xocalı soyqırımı günü kimi qəbul etmişdir.

Faciə ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında Heydər Əliyev Fondunun da xüsusi xidmətləri vardır. Fond Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü ilə əlaqədar xarici ölkələrdə xüsusi layihə həyata keçirir. Məqsəd Xocalı soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və erməni vəhşiliklərini əks etdirən materialların beynəlxalq təşkilatlar qarşısında nümayiş etdirilməsidir. Heydər Əliyev Fondu soyqırımı ilə bağlı 100-dək materialın xaricdə sərgisini təşkil etmişdir. Fondun həyata keçirdiyi «Qarabağ həqiqətləri» silsiləsi və işğal olunan ərazilərdə mədəni-tarixi abidələrin dağıdılması ilə bağlı ingilis dilində nəşr olunan kitab və bukletlər də xaricdə yayımlanmışdır.

2009-cu ilin fevralında İslam Konfransı Təşkilatının Gəncələr Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə fəaliyyətə

başlamış «Xocalıya ədalət» kampaniyası ötən bir il ərzində uğurla davam etmiş, bu aksiyaya dünyanın əksər ölkələrində könüllülər qoşulmuşdur.

Beynəlxalq hüquqa görə, soyqırımı sülh və bəşəriyyət əleyhinə yönələn əməldir və ən ağır beynəlxalq cinayət sayılır. BMT Baş Məclisinin 1948-ci il 9 dekabr tarixli 260 sayılı Qətnaməsi ilə qəbul edilən və 1961-ci ildən qüvvəyə minən konvensiyada soyqırımı cinayətinin hüquqi əsası təsvir edilmişdir. Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü zamanı həmin konvensiyada təsbit edilən soyqırımı cinayətini təşkil edən bütün əməllər tətbiq olunmuşdur. Bu işğalçı ölkənin terrorçuluq siyasəti uzun illərdir dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında baş verir. Halbuki beynəlxalq hüquq normalarına, BMT və ATƏT-in prinsiplərinə görə, dövlətlərin sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət edilməlidir. Ərazi bütövlüyünün və suverenliyin pozulması yolverilməzdir. BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın işğal olunan torpaqlarının qeyd-şərtsiz azad olunması haqqında 4 qətnamə qəbul etsə də, işğalçı Ermənistan bunları hələ ki, yerinə yetirmir.

Azərbaycan xalqı qəti əmindir ki, hazırda Cənubi Qafqazın iqtisadi güc mərkəzinə çevrilmiş, dünyada mövqeyini daha da möhkəmləndirmiş, hərbi qüdrətini təmin etmiş dövlətimiz düşmən tapdağı altında olan torpaqlarını istənilən yolla azad edəcək, şəhidlərimizin qanı yerdə, günahkarlar isə cəzasız qalmayacaqdır.

Azərbaycan paytaxtının minlərlə sakini Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü ilə əlaqədar anma mərasimində iştirak etmək üçün fevralın 26-da səhər tezdən Xətai rayonunda faciə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidənin önünə toplaşmışdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev anma mərasimində iştirak etmişdir.

Abidənin yanında Fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyev abidənin önünə əkilmiş qoydu, faciə qurbanlarının xatirəsinə əhtramını bildirdi.

PREZİDENT KİTABXANASI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN QƏBƏLƏ RAYONUNA SƏFƏRİ

27 fevral 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 27-də Qəbələ rayonuna gəlmişdir.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı Qəbələ rayonunda da hərtərəfli inkişafa təkan vermişdir. İstər rayon mərkəzi, istərsə də kənd və qəsəbələr müasir görkəm alır. Son illərdə Qəbələ rayonunun da iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf edir. Rayonda 2009-cu ildə ümumi məhsul buraxılışı 2003-cü illə müqayisədə 2,1 dəfə, sənaye məhsulu istehsalı 21 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsulları isə 2 dəfə artmışdır. Həmin dövrdə əsas kapitalla yönəldilən investisiyaların məbləği 32 dəfə artaraq 23 milyon manatı keçmişdir. Rayonda istehsal edilən sənaye məhsullarının 25 faizi xaricə ixrac olunur. 2003–2009-cu illərdə rayondakı 451 müəssisədə 6483-ü daimi olmaqla, 8271 yeni iş yeri yaradılmışdır. Qəbələ rayonunun zəngin turizm potensialının reallaşdırılması üçün dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Heydər Əliyev Fondunun təhsilin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı bu rayonda da hiss olunur. Fondun təşəbbüsü ilə Qəbələnin Kiçik Əmili kəndində 280 şagird yeri olan orta məktəb binası inşa edilmişdir. Müasir avadanlıq və əyani vəsaitlə təmin edilmiş binada 11 sinif otağı, idman zalı, kompyuter otağı vardır. Rayonda təhsil sektorunun inkişafına göstərilən diqqətin nəticəsində Yenikənd kənd orta məktəbi üçün də təzə bina tikilmişdir. Prezident İlham Əliyev əvvəlcə ümummillî lider Heydər Əliyevin rayon mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoydu.

«Gilan» piano fabrikinin açılışı mərasimi

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə «Gilan» piano fabrikinin açılışında iştirak etmişdir.

Müəssisənin kollektivi dövlətimizin başçısını hərərətlə qarşıladı.

Prezident İlham Əliyev açılışı bildirən lenti kəsdi və müəssisənin işi ilə yaxından tanış oldu.

Dövlətimizin başçısı müəssisədə istehsal olunan pianolara baxdı. Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, Xalq artisti Fərhad Bədəlbəyli müəssisənin ilk məhsulunu sınaqdan keçirdi.

Sonra dövlətimizin başçısı istehsal prosesini müşahidə etdi.

Məlumat verildi ki, ölkəmizdə sənayenin, xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafı diqqət mərkəzindədir. Bu baxımdan ənənəvi istehsal sahələri ilə yanaşı, yeni istehsal müəssisələri də fəaliyyətə başlayır. Qəbələ rayonunda inşa edilən «Gilan» piano fabriki də belə istehsal qurumlarından biridir.

Regionda analoqu olmayan və ən son beynəlxalq standartlara cavab verən fabrik inzibati bina və istehsal sahəsindən ibarətdir. Pianolar sexlərdə yığılaraq, xüsusi avadanlıqlarla təchiz olunmuş 6 otaqda köklənir və sazlanır. Fabrikdə ildə 1200–1500 piano istehsal ediləcəkdir. Hazırda burada 120 nəfər çalışır. Müəssisə tam gücü ilə işləməyə başlayandan sonra işçilərin sayı 350-yə çatdırılacaqdır.

Fabrikin 150 nəfərlik yeməxanası, sərqi salonu və yataqxanası vardır. Ərazidə əsaslı abadlıq işləri aparılmışdır.

Prezident İlham Əliyevə müəssisədə istehsal olunmuş ilk piano hədiyyə edildi.

Yeni avtovağzal binasının açılışı mərasimi

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə yeni avtovağzal binasının açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi və bina ilə yaxından tanış oldu.

Məlumat verildi ki, son dövrlərdə Qəbələdə tikilən infrastruktur obyektlərindən biri olan ikimərtəbəli yeni avtovağzal binası 1,5 hektar ərazidə inşa edilmişdir. Zəruri xidmət sahələri ilə təmin edilmiş binanın birinci mərtəbəsində kassalar, gözləmə və tibb otaqları, digər bölmələr vardır. Müasir üslubda inşa edilən obyektin ikinci mərtəbəsində isə inzibati otaqlar yerləşir. Həyətdə geniş abadlıq işləri görülmüş, yaşıllıq zolağı salınmış, ağaclar əkilmişdir.

Bildirildi ki, Qəbələdə nəqliyyat sahəsinin inkişafına ciddi təsir göstərəcək yeni avtovağzaldan rayonun bütün kəndlərinə marşrutlar işləyəcəkdir. Həmçinin ölkədaxili istiqamətlərdə də yeni marşrutların açılması planlaşdırılır. Bundan əlavə, Türkiyə, Rusiya və MDB-nin digər dövlətlərinə də avtobus reysləri açılacaqdır. Bu, Qəbələ rayonuna turist axınının daha da artmasını təmin edəcəkdir.

Dövlətimizin başçısı avtovağzalın həyətində yeni avtobuslara baxdı, kollektivi təbrik etdi.

Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə inşa olunmuş uşaq bağçasının açılış mərasimi

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə uşaq bağçasının açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi və uşaq bağçası ilə yaxından tanış oldu.

Bağçada ulu öndər Heydər Əliyevin uşaqlara diqqət və qayğısını əks etdirən fotoğuşə yaradılmışdır .

Məlumat verildi ki, gənc nəslin təhsili və sağlamlığının qorunması Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Fond ölkədə həyata keçirilən təhsil və səhiyyə islahatlarında xüsusi fəallıq nümayiş etdirir. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədə həyata keçirdiyi tədbirlər isə birbaşa gene-

fondun qorunmasına, bu sahədə mövcud problemlərin əsaslı həllinə yönəlmişdir. Heydər Əliyev Fondunun uşaqların sağlamlığının qorunması istiqamətində gördüyü işlər cəmiyyətdə birmənalı olaraq razılıqla qarşılır. İndi məktəbəqədər hazırlıq müəssisələrinin, uşaq bağçalarının müasir standartlar səviyyəsində qurulması, onların maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi də Heydər Əliyev Fondunun diqqət mərkəzindədir. Qəbələdə fondun təşəbbüsü ilə inşa edilən uşaq bağçası da bu qəbildəndir.

Ümumi sahəsi 942 kvadratmetr olan ikimərtəbəli uşaq bağçası 70 yerlikdir. Bağçada balacaların təlim-tərbiyəsi və istirahəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Uşaq bağçasında yaradılan şəraitlə tanış olan prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, burada xüsusi məşğələ otaqları fəaliyyət göstərir. Uşaqların dünyagörüşünü zənginləşdirmək üçün müxtəlif əyani vəsaitlərdən istifadə edilir. Onların qidalanması da diqqət mərkəzində saxlanılır. Bina istilik sistemi ilə təchiz edilmişdir.

Uşaqlar Vətənə həsr olunmuş şeirlər oxudular.

«Qafqaz-Park» Gənclik Mərkəzinin açılışı

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə «Qafqaz-Park» Gənclik Mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir.

Açılışı bildirən lenti kəsən dövlətimizin başçısı əvvəlcə 900 kvadratmetr sahəsi olan süni buz meydançası ilə tanış oldu. Müasir standartlara uyğun qurulan bu meydança yerli əhalinin və turistlərin marağına səbəb olmuşdur.

Parkın ərazisini gəzən prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, ümumi sahəsi 16 hektar olan parkda müxtəlif yaş obyektləri, üzgüçülük hovuzları, süni göllər, kafelər, uşaq əyləncə mərkəzləri inşa olunmuşdur. Ərazidə müxtəlif dekorativ ağac, kol və güllərdən ibarət yaşıllıq salınmış, orijinal fəvvarələr, müasir işıqlandırma sistemi quraşdırılmışdır. Mərkəzdə 150 nəfər işlə təmin olunacaqdır.

«Qafqaz Sahil» mehmanxana kompleksinin tikintisi ilə tanışlıq

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələyə səfəri çərçivəsində «Qafqaz Sahil» mehmanxana kompleksinin tikintisi ilə tanış olmuşdur.

Dövlətimizin başçısı mehmanxananın eskizlərinə baxdı.

Məlumat verildi ki, böyük turizm imkanlarına malik Qəbələdə yeni obyektlərdən olan «Qafqaz Sahil» mehmanxana kompleksi yeddimərtəbəli əsas binadan və 38 kottecdən ibarətdir. Ümumi sahəsi 21 min 600 kvadratmetr olan binada 123 nömrə olacaqdır. Onlardan 100-ü standart, 18-i syutdur. Nömrələrdən 5-i isə xüsusi qonaqlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kompleksdə 3 konfrans zalı, 2 restoran fəaliyyət göstərəcəkdir. Bundan əlavə, açıq və qapalı hovuzlar da qonaqların ixtiyarına veriləcəkdir.

Dövlətimizin başçısı inşaat işləri ilə bağlı tövsiyələrini verdi.

«Laza» yarımstansiyasının açılışı mərasimi

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdəki «Laza» yarımstansiyasının açılışında iştirak etmişdir.

«Azərenerji» ASC-nin prezidenti Etibar Pirverdiyev dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, 110 kilovoltluq «Laza» yarımstansiyası ölkənin energetika sisteminin paylayıcı və ötürücü şəbəkəsinin yenidən qurulması, müasirləşdirilməsi işləri çərçivəsində tikilmişdir. Sahəsi 1,5 hektar olan yarımstansiyada inşaat işlərinə 2008-ci ilin dekabr ayında başlanılmışdır. Yarımstansiyanın layihəsi «Azərenerji»nin daxili imkanları hesabına maliyyələşdirilmişdir. Ərazidə geniş miqyasda abadlıq və yaşıllaşdırma işləri aparılmış, transformatorlar üçün təmir meydançaları tikilmiş, daxili yollar çəkilmişdir. Laza–Qəbələ yolundan yarımstansiyaya bir kilometrə qədər asfalt yol salınmışdır.

Rayon üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən yarımstansiya Qəbələ şəhərini, «Qafqaz» turizm kompleksini, Laza və Durca kəndlərini, eləcə də bir sıra obyektləri elektrik enerjisi ilə təmin edəcək, həmçinin enerjinin ötürülməsi və paylaşdırılması sistemlərinin etibarlı və sabit işləməsinə imkan verəcəkdir. Yarımstansiyanın qidalandırılması üçün «Qəbələ» yarımstansiyasından hər birinin uzunluğu 6 kilometrədən çox olan 110 kilovoltluq iki hava xətti çəkilmişdir.

Bildirildi ki, 12 çıxış xəttinə malik «Laza» yarımstansiyasında hər birinin gücü 16 meqavoltamper olan iki transformator quraşdırılmışdır. Yarımstansiyada quraşdırılacaq avadanlıq İsveçrənin ABB şirkətinə məxsusdur.

Prezident İlham Əliyev paylayıcı qovşağ bölməsində oldu, dispetçer məntəqəsində yarımstansiyanı işə saldı.

Dövlətimizin başçısı yarımstansiyanın kollektivini təbrik etdi, onlara uğurlar arzuladı.

«Qafqaz Resort» mehmanxanasının yeni korpusunun açılışı mərasimi

Prezident İlham Əliyev fevralın 27-də Qəbələdə «Qafqaz Resort» mehmanxanasının yeni korpusunun açılışında iştirak etmişdir.

Bildirildi ki, 6 mərtəbəli yeni korpus 60 otaqdan ibarətdir. Onlardan 36-sı standart, 23-ü lüks nömrə, biri isə xüsusi qonaqlar üçündür.

Binada restoran, kafe və bar fəaliyyət göstərir. Korpusda internet xidməti təşkil edilmişdir.

Yeni korpusla yaxından tanış olan prezident İlham Əliyev yaradılmış şəraiti yüksək qiymətləndirmişdir.

«Fitnes» sağlamlıq mərkəzinin açılışı mərasimi

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə «Fitnes» sağlamlıq mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi və Mərkəz ilə yaxından tanış oldu.

Məlumat verildi ki, 5 hektar ərazidə müasir üslubda inşa edilmiş bu Mərkəz istirahətlə yanaşı, turistlərin müayinə və müalicəsinə də xidmət edir. Burada 700 yerlik amfiteatr, kinozal, saunalar, SPA kabinetləri, hidromasaj otaqları, müalicə vannaları fəaliyyət göstərir. Mərkəzdə, həmçinin 8 yolluq bouling zalı, reytblol, stolüstü oyun masaları və digər idman qurğuları da quraşdırılmışdır. Uşaqlar üçün xüsusi üzgüçülük hovuzları tikilmiş, uşaq klubu yaradılmışdır.

«Fitnes» sağlamlıq mərkəzində eyni vaxtda 300 qonağın istirahət etməsi üçün imkan vardır. Onların xidmətində 80 nəfərlik heyət dayanacaqdır.

Prezident İlham Əliyev Mərkəzin ayrı-ayrı bölmələrinə, kinozala baxdı, açıq konsert salonunda rayonun uşaq və yeniyetmələrdən ibarət xalq çalğı alətləri ansamblının ifasında «Koroğlu» operasından «Cəngi»yə qulaq asdı.

Meyvə-tərəvəz saxlamaq üçün tikilmiş soyuducu anbarı ilə tanışlıq

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələdə meyvə-tərəvəz saxlamaq üçün tikilmiş soyuducu anbar ilə tanış olmuşdur.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, tikintisi 2008–2009-cu illərdə həyata keçirilmiş anbarın ümumi sahəsi 7800 kvadratmetrdir. Üç hektar ərazini əhatə edən anbarda 5 min ton meyvə-tərəvəz məhsulları saxlamaq mümkündür. İtaliya istehsalı olan avadanlığın quraşdırıldığı anbarda məhsulların saxlanması xüsusi texnologiya ilə həyata keçirilir. Soyutma sistemi dispetçer məntəqəsindən idarə olunur və anbarlara yığılan məhsulun xarab olmaması üçün xüsusi nəmləndirici proses həyata keçirilir.

Prezident İlham Əliyev müəssisədəki meyvəçəşidləmə sexində də oldu. Dövlətimizin başçısı sexi işə saldı.

Prezident İlham Əliyev «Gilan-Holding»in müxtəlif müəssisələrində istehsal olunan məhsulların sərgisinə də baxdı. Bildirildi ki, 8 növ konyak, 14 növ şarab, 84 növ şirə istehsal edən bu müəssisələrin məhsulları ölkəmizdən kənar da kifayət qədər tanınır. Bundan başqa, «Gilan-Holding»in zeytundan müxtəlif qida məhsulları hazırlayan, yeyinti məhsulları istehsal edən və süd emalı müəssisələri də vardır. Bu müəssisələr hazırda MDB ölkələri də daxil olmaqla, 28 dövlətlə ticarət əməliyyatları aparır.

Məcburi köçkünlər üçün salınmış məhəllə ilə tanışlıq

Fevralın 27-də prezident İlham Əliyev Qəbələnin Zараğan kəndində məcburi köçkünlər üçün salınmış məhəllədə olmuşdur.

Baş nazirin müavini, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənov məlumat verdi ki, «Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı»na prezident İlham Əliyevin 2007-ci il 31 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə edilmiş Əlavələrə uyğun olaraq Qəbələ rayonunun Zараğan bələdiyyəsi ərazisində məcburi köçkün ailələri üçün məhəllə salınmışdır. Məhəllənin tikintisinə 2008-ci ilin oktyabrında başlanılmış və inşaat işləri cari ilin fevralında yekunlaşdırılmışdır. Rayondakı «Qafqaz» turizm bazası və «Lalə» sağlamlıq mərkəzində müvəqqəti məskunlaşan 155 məcburi köçkün ailəsi üçün nəzərdə tutulan və 4 hektar sahəni əhatə edən məhəllədə beşmərtəbəli 2 yaşayış binası və 188 şagird yeri olan məktəb binası tikilmişdir. Beşmərtəbəli binalardan biri 80, digəri isə 75 mənzillidir. Ümumi sahəsi 10 min 946 kvadratmetr olan yaşayış binalarında 30 biotaqlı, 70 ikiotaqlı və 55 üçotaqlı mənzil vardır. Məhəllənin su, elektrik enerjisi və qaz təchizatı üçün müvafiq şəbəkələr yaradılmışdır. Buraya

uzunluğu 2 kilometrədən çox olan qaz xətti çəkilmiş, həmçinin 4 artezian quyusu qazılmış, 1,4 kilometr uzunluğunda su xətti istifadəyə verilmişdir. Məhəllədə kanalizasiya şəbəkəsi, istilik sistemi yaradılmış, əraziyə asfalt-beton örtük salınmış, abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görülmüşdür.

Prezident İlham Əliyev mənzillərdə yaradılmış şəraitlə tanış oldu.

QƏBƏLƏ RAYON İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

27 fevral 2010-cu il

İ l h a m Ə l i y e v: Mən sizi ürəkdən salamlayıram və məcburi köçkünləri yeni gözəl evlərin istifadəyə verilməsi münasibətilə təbrik edirəm. Siz bu evlərdə rahat yaşayın. Uzun illərdir ki, turbazada, pioner düşərgəsində çətin, ağır vəziyyətdə yaşayırsınız. Artıq bu gündən yaxşı şəraitdə yaşayacaqsınız. Bilirsiniz ki, Azərbaycan dövləti məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılması və onların məşğulluğunun artırılması üçün çox böyük işlər görür. Dövlət Proqramı qəbul ediləndir və ilk mərhələdə ən ağır vəziyyətdə yaşayan soydaşlarımızın problemləri həll olundu. Artıq Azərbaycanda bir dənə də olsun çadır şəhərciyi yoxdur. İndiki mərhələdə digər yerlərdə yararsız binalarda yaşayan soydaşlarımızın problemləri həll olunmalıdır.

Qəbələ rayonunda bu proses gedir və demək olar ki, ölkəmizin müxtəlif yerlərində biz bu işlərə başlamışıq. Bakıda, digər rayon mərkəzlərində məcburi köçkünlər üçün çoxmərtəbəli evlər tikilir. Burada yaşayış şəraiti yaxşıdır və əminəm ki, siz bu evlərdə rahat yaşayacaqsınız. Ancaq əsas məsələ ondan ibarətdir ki, siz öz doğma torpaqlarınıza qayıdasınız. Görülən tədbirlər və ayrılan böyük vəsaitlər müvəqqəti xarakter daşıyır ki, biz məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsini yaxşılaşdıraraq, sizin həyatınızı yüngülləşdirək. Ancaq əsas məsələ öz həllini tapmalıdır.

Azərbaycan xalqı dünən böyük faciənin ildönümünü qeyd etdi. Xalqımıza qarşı ermənilər tərəfindən törədilmiş Xocalı soyqırımını yaddaşımızdan heç vaxt silinməyəcəkdir. İnsanlığa qarşı o qanlı cinayət artıq dünya tərəfindən tanınır və bizim

səylərimiz, Azərbaycan dövlətinin, ictimai təşkilatların, diaspor təşkilatlarının, gənclərin, xaricdə yaşayan tələbələrin səyləri nəticəsində artıq dünya bunu bilir. Baxmayaraq ki, müharibənin ilk illərində erməni təbliğatı bu məsələni örtbasdır etmək istəmiş və buna nail olmuşdu. Bizim təbliğat imkanlarımız çox məhdud idi. Erməni diasporu və onların dünyadakı havadarları tarixi həqiqəti təhrif etməklə, Xocalı həqiqətlərini gizlətməmişdilər. Ancaq bu gün bütün dünya bilir və dünən dünyanın müxtəlif yerlərində yüksək səviyyədə keçirilən tədbirlər və o tədbirlərdə müxtəlif ölkələrin dövlət, hökumət və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı onu göstərir ki, artıq biz bu faciə ilə bağlı həqiqətləri dünya birliyinə çatdırma bilmişik.

Ancaq bu hələ işin birinci mərhələsidir. Çalışmalıyıq ki, Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımında iştirak etmiş cinayətkarlar cinayət məsuliyyətinə cəlb olunsunlar. Əminəm ki, o gün gələcək və Azərbaycan xalqının qanına əli batmış bütün cinayətkarlar cəzalarını alacaqlar. O ki qaldı Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə, Azərbaycan öz səylərini davam etdirəcəkdir. Biz çalışırıq və çalışmalıyıq ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirərək, gücləndirərək ki, danışıqlarda, ümumiyyətlə, Ermənistanla qarşıdurmada mövqelərimiz daha da güclənsin.

Beynəlxalq hüquq bizim mövqeyimizi dəstəkləyir. Beynəlxalq təşkilatlar məsələnin ərazi bütövlüyü və beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll olunmasını təsdiqləyir. Bunu təsdiqləyən çoxsaylı beynəlxalq sənədlər vardır. Əfsuslar olsun ki, bütün səylərə baxmayaraq, məsələ öz həllini tapmır. Çünki Ermənistan tərəfi məsələni uzatmaq istəyir. Status-kvo vəziyyətini saxlamaq istəyir və yaranmış vəziyyəti qanuniləşdirmək istəyir. Biz buna heç vaxt imkan verə bilmərik. Öz siyasi və diplomatik səylərimizi istənilən müstəvidə, istənilən formada davam etdirəcəyik. Həm beynəlxalq təşkilatlarda, həm ikitərəfli münasibətlərdə bu məsələ daim gündəlikdədir.

Məsələ ilə məşğul olan həmsədr ölkələrin rəhbərləri ilə də mənim çoxsaylı görüşlərim olubdur. Bu görüşlər əsnasında Azərbaycanın haqlı mövqeyi daim vurğulanıbdır. Bütün dünya bilir ki, Azərbaycan torpaqları işğal olunub, işğalçı dövlət işğal edilmiş torpaqlardan çıxmaq istəmir və məsələni uzatmaq istəyir. Biz isə buna heç cür imkan verə bilmərik. Biz istəyirik ki, məsələ sülh yolu ilə həll olunsun, istəmirik ki, müharibə yenidən başlasın. Eyni zamanda, özümüzü gücləndiririk, ölkəmizin hərbi-iqtisadi potensialını gücləndiririk və hər an torpaqlarımızı istənilən yolla düşməndən azad etmək üçün hazır olmalıyıq. Bunun üçün də güclü olmalıyıq. Bugünkü dünyanın müxtəlif yerlərində baş vermiş hadisələr onu göstərir ki, güc amili həlledici rol oynayır.

Beynəlxalq hüquq normaları, əlbəttə ki, böyük əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan müstəqil, suveren ölkə kimi, istəyir ki, bütün məsələlər qanun çərçivəsində, dünyada qəbul edilmiş normalar əsasında həll olunsun. Əgər beynəlxalq qanun normaları pozulursa, onda demək olar ki, dünya birliyinin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində fəaliyyətini tənzimləyən mexanizmlər işləmir. Əgər dünyanın ən böyük, ən mötəbər təşkilatı – BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının, bu da BMT-nin ən vacib orqanıdır – Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı qəbul edilmiş 4 qətnaməsi icra edilmirsə, onda hansı beynəlxalq hüquq normalarından danışmaq olar.

BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının dünyanın aparıcı ölkələri olan 5 daimi üzvü vardır. Onlardan üçü Minsk qrupunun həmsədrləridir. Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri BMT üçün əsas olmalıdır. Bu qətnamələrin qəbul edilməsində daimi üzvlər aparıcı rol oynayır. Daimi üzvlər istənilən qərara veto qoya bilərlər, yəni bu qərar onların qərarıdır. Nə üçün təxminən 20 il keçəndən sonra bu qərarlar icra olunmur?! Nə üçün işğalçı dövlətə ciddi xəbərdarlıq edilmir?! Nə üçün onlar təcrid olunmur?! Axı onlar bütün beynəlxalq normaları pozublar, müharibə cinayətləri törədiblər. Xocalı

soyqırımını törədiblər. Yüzlərlə günahsız Azərbaycan vətəndaşı həlak olub, vəhşicəsinə öldürülüb. Amma buna heç kim məsuliyyət daşımır. Müharibə cinayətkarları dünyanı sərbəst gəzirlər, onlar üçün şərait yaradılır. Onlar müxtəlif paytaxtlarda qəbul edilir. Müharibə zamanı törədilmiş cinayətlərə görə cinayətkarlar beynəlxalq məhkəmələrə cəlb olunur, ədalət qarşısında cavab verirlər. Amma erməni quldurlarının sanki bir immuniteti vardır. Bu ədalətsizlikdir, ikili standartlardır. Bu vəziyyət dözülməzdir.

Bilirik ki, dünyada erməni lobbisinin imkanları, o cümlədən maliyyə imkanları vardır. Onlar müxtəlif ölkələrdə bəzi riyakar və rüşvətxor siyasətçiləri də ələ alıblar. Onlara pul verməklə, müxtəlif imtiyazlar yaratmaqla və o insanlardan istifadə edib öz mövqelərini möhkəmləndirməyə çalışırlar. Biz isə istəyirik ki, məsələ ədalətli, beynəlxalq hüquq əsasında həll olunsun. Bizim heç bir başqa ölkəyə ərazi iddiamız yoxdur. Halbuki bugünkü Ermənistan əzəli Azərbaycan torpağında yaradılmışdır. Buna baxmayaraq, bizim heç kimə qarşı ərazi iddiamız yoxdur. Biz istəyirik ki, qanuni torpaqlarımız, əzəli torpaqlarımız, beynəlxalq birlik tərəfindən Azərbaycan ərazisi kimi tanınan torpaqlarımız qaytarılsın, vətəndaşlarımız öz doğma torpaqlarına qayıtsınlar.

Bir tərəfdən, bizə deyilir ki, məsələ sülh yolu ilə həll olunsun. Biz də bunun tərəfdarıyıq. Amma heç kim unutmamalıdır ki, ermənilər o torpaqları sülh yolu ilə zəbt etməyiblər. Bizim torpaqlarımız müharibə yolu ilə, başqa ölkələrin dəstəyi ilə işğal olunubdur. Baxmayaraq ki, o hadisələrdən artıq 20 ilə yaxın vaxt keçir, bunu heç kim unutmamalıdır. Azərbaycan vətəndaşları, gənclər, gənc nəsil bunu daim yadda saxlamalıdır. Ermənilər bunu zor gücü ilə ediblərsə, bizə nə üçün daim tövsiyə edilir ki, sülh yolu ilə həll olunsun. Mən bir daha demək istəyirəm ki, heç kim müharibə istəmir. Kim istəyər ki, indi müharibə olsun. Ancaq biz bu dözülməz vəziyyətlə nə qədər barışmalıyıq?!

Nə qədər dünya ictimaiyyəti və bu məsələ ilə məşğul olan tərəflər belə təmkinli mövqedə olacaqlar?!

Biz yaranmış vəziyyətlə barışa bilmərik. Status-kvo bizi qane etmir. Status-kvo ədalətli şəkildə dəyişməlidir. Erməni işğalçı qüvvələri bütün torpaqlarımızdan qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. Bizim prinsipial mövqeyimiz bundan ibarətdir. Bu məsələ Azərbaycanın ərazi bütövlüyü əsasında öz həllini tapmalıdır və tapacaqdır. Biz istəyirik ki, ermənilər öz xoşları ilə işğal edilmiş torpaqlardan çıxsınlar. Bunu etmək üçün bir daha demək istəyirəm ki, biz güclü olmalıyıq. Dünyada gedən proseslər onu göstərir ki, kim güclüdürsə, o da haqlıdır. Əfsuslar olsun ki, belədir. Amma bu həqiqətdir və biz bu real dünyada yaşayırıq. Hamı istəyər ki, qanunlar, beynəlxalq hüquq normaları işləsin, ədalət olsun. Ancaq biz bunu görmürük. Biz bu münaqişənin təmsalında 20 ilə yaxındır ki, ədalətsizlik görürük. Güclü olmaq üçün biz bütün imkanlarımızı səfərbər etməliyik. İqtisadi inkişafımızı daha da gücləndirməliyik. Baxmayaraq ki, bu gün Azərbaycan dünya miqyasında ən sürətlə inkişaf edən ölkədir. 2009-cu ilin yekunlarına görə dünya miqyasında bütün ölkələr arasında iqtisadi cəhətdən ən sürətlə inkişaf edən ölkə Azərbaycandır. Biz iqtisadi imkanlarımızı daha da gücləndirməliyik. Görülən bütün işlər bu məqsədi güdür.

Hərbi quruculuq, ordu quruculuğu daha da sürətlə getməlidir. Çox işlər görülüb, amma hələ də çox işlər görülməlidir. Bu məqsədlə bizim bütün proqramlarımız icra edilir. O cümlədən regional inkişaf proqramı və bütün regionlarda gedən quruculuq işləri, əlbəttə ki, ölkəmizi gücləndirir. Şübhə etmirəm ki, Azərbaycan uğurlu inkişafını 2010-cu ildə də davam etdirəcəkdir. Qarşıda duran bütün vəzifələr icra ediləcək və ölkə qarşısında duran iqtisadi və sosial problemlər öz həllini tezliklə tapacaqdır.

Azərbaycanın son illərdəki inkişafını Qəbələ rayonunun təmsalında çox əyani şəkildə görürük. Qəbələ sözün əsl mənasında, sürətlə inkişaf edir, böyük quruculuq, abadlıq

işləri aparılır. Hər dəfə Qəbələdə yenilikləri görəndə çox sevinirəm. Şəhər abadlaşır, müxtəlif tədbirlər görülür. Bu gün, misal üçün, artıq bir neçə təbirdə iştirak etmişəm. Qəbələdə ən yüksək standartlara cavab verən piano fabriki istifadəyə verilibdir. Bu çox böyük bir hadisədir və onu göstərir ki, Azərbaycanın inkişafına xarici və yerli investorlarda böyük inam vardır. Bu gün avtovağzalın açılışında iştirak etdim. Ondan sonra kənd təsərrüfatı ilə bağlı yeni yaradılmış müəssisələrlə tanış oldum. Qəbələnin, bildiyiniz kimi, çox böyük turizm potensialı vardır. Bu potensialdan çox səmərəli şəkildə istifadə olunur. Gözəl təbiəti, zəngin tarixi və təbii imkanları Qəbələnin beynəlxalq turizm mərkəzinə çevrilməsində mühüm rol oynamalıdır və bu gün bunu görürük. Qəbələdə beşulduzlu otellər, otel kompleksləri, sağlamliq mərkəzləri, uşaq parkları yaradılır. Yəni turizm infrastrukturunun inkişafı üçün çox böyük işlər görülür və Qəbələ dünya miqyasında turizm mərkəzlərindən birinə çevrilməlidir. Bunu etmək üçün həm təbii şərait, həm də ki, infrastruktur vardır. Bakı-Qəbələ yolunun artıq bir hissəsi tikilib, Bakı-Şamaxı yolu dünya standartlarına cavab verir. Şamaxı-İsmayilli, İsmayilli-Qəbələ, Qəbələ-Balakən yolu da tikiləcəkdir. Turizmin inkişafı üçün vacib olan yol infrastrukturunu tamamilə yeniləşəcəkdir. Qəbələnin içməli su, kanalizasiya problemləri öz həllini tapmaqdadır. Böyük layihə də icra olunmağa başlamışdır və Qəbələnin bütün içməli su, kanalizasiya problemi iki il ərzində həllini tapmalıdır. Elektrik enerjisi ilə təchizat yaxşılaşdırılacaqdır. Bu gün yeni yarımstansiyanın açılışında iştirak etdim. Qazlaşdırma prosesi sürətlə gedir, sosial obyektlər – uşaq bağçaları, məktəblər tikilir. Yəni, rayonun inkişafı üçün bütün lazımi tədbirlər görülür. Bunun nəticəsidir ki, son altı il ərzində Qəbələnin iqtisadiyyatı təxminən 4 dəfə artıb. Böyük bir nailiyyətdir və göstəricidir.

Mən görülən bütün bu işlərlə bağlı müsbət rəyimi bildirmək istəyirəm. Qəbələlilərə yeni uğurlar arzulamaq istə-

yirəm və bilin ki, Qəbələni müasir, gözəl turizm mərkəzinə çevirmək üçün əlavə tədbirlər hazırlanır və o da tezliklə reallaşacaqdır.

Sizi isə, əziz soydaşlarım, bu evlərin istifadəyə verilməsi münasibətilə bir daha təbrik edirəm. Burada yeni bir ev də tikiləcək, məktəb də artıq tikilməkdədir. Yəni, müvəqqəti olsa da, burada yaşamaq üçün bütün şərait vardır. Əminəm ki, gün gələcək və biz yeni gözəl evlərin tikintisini işğaldan azad ediləcək torpaqlarda qeyd edəcəyik.

Yeni mənzil alanlar adından çıxış edən Şuşa rayonundan məcburi köçkün Əhəd Həsənov dövlət başçısına təşəkkürünü bildirdi.

Ə h ə d H ə s ə n o v: Cənab Prezident, Qəbələ rayonunda məskunlaşmış 598 məcburi köçkün ailəsi adından Sizi salamlayırıq. Vaxtınızı ayıraraq biz köçkünlərlə bu gün görüş keçirdiyinizə görə Sizə böyük minnətdarlığımızı bildiririk.

Mən heç vaxt yaddaşımın silinməyən ulu öndərimizin belə bir müdrik kəlamını bu gün xatırlatmaq istəyirəm: «Vaxt gələcək Azərbaycan bütün dünyaya günəş kimi doğacaqdır». Bəli, ulu öndərimiz tərəfindən deyilən deyim artıq bu gün reallıqdır. Bu gün inamla, fəxrlə deyə bilərik ki, bəli, cənab Prezident, məhz Sizin gərgin əməyinizin, fəaliyyətinizin nəticəsində müstəqil Azərbaycanımız beynəlxalq aləmdə qüdrətli bir dövlətə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqı tam inamla əmindir ki, onun gələcəyi, dövlətçilik taleyi etibarlı əllərdədir.

Biz 18 ilə yaxındır ki, bu gözəl diyarda, Qəbələdə məskunlaşmışıq. Mən bütün mehriban qəbələlilərə çatdırmaq istəyirəm ki, həmişə çətin günümüzdə bizə dayaq olublar. Qəbələlilərə məcburi köçkünlər adından minnətdarlığımızı bildiririk. Qaldı ki, bu gözəl, yaraşlıq, müasir tələblərə cavab verən binaya, onu bu gün 152 ailəyə bağışlayırınsınız. Bunu sözlə ifadə etmək çətinidir, biz köçkünlərə dövlətimizin böyük qayğısının təzahürüdür. Lakin bütün məcburi köçkünlərin yeganə arzusu işğal altında olan torpaqlarımıza

qayıtmadır. Biz gecəli-gündüzlü qəlbimizi yaralayan, bizi rahat buraxmayan ana torpağımıza qayıdacağıq. Biz buna varlığımız kimi əminik. Ona görə ki, müdrik, ulu öndərimizin sadıq siyasi davamçısı olan cənab prezidentimiz İlham Əliyev kimi liderimiz, şəxsiyyətimiz vardır.

Cənab Prezident, Siz həm də Azərbaycanımızın birinci xanımı Mehriban Əliyeva kimi bir şəxsiyyətlə düşmənlərimizə qarşı birgə mübarizə aparırsınız. Mehriban xanımı da ürəkdən alqışlarıq. Övladınız Leyla xanım Əliyeva bu günlərdə Xocalı fəryadını bütün dünyaya yaydı. .

Mən əminəm ki, doğma yurdumuz, Kəlbəcərimiz, Şuşamız, Ağdamımız, bütün işğal altında olan rayonlarımız azad olunacaqdır. Biz çal-çağır dövrlərimizi o diyarda yaşadaacağıq. Mənim ən böyük arzum budur ki, tarixi abidələr şəhəri olan, gözəl təbiətinə görə seçilən Kəlbəcərimiz, Qarabağın zümrüd tacı olan doğma Şuşamız işğaldan azad edilsin, üçrəngli bayrağımız Şuşada dalğalansın.

Şirin Şirinov (*Qəbələ sakini*): Cənab Prezident, icazə verin mən də qəbələlilər adından Sizi Azərbaycanın bu gözəl diyarında salamlayım və Sizə «Xoş gəlmisiniz!» deyim. Sizin Qəbələyə hər gəlişiniz bizim üçün böyük bayram olur, Qəbələnin inkişafında yeni mərhələ açılır. Bizim gözəl Qəbələmiz gündən-günə inkişaf edir. 2008-ci ildəki gəlişinizdən keçən bu az dövrdə Qəbələ tanınmaz dərəcədə inkişaf edib. İndi burada istifadəyə verilən obyektlərin sayı da durmadan artır. Bunların hamısı Sizin bizə göstərdiyiniz böyük diqqət və qayğının nəticəsidir. Bu gün Azərbaycanımız regionda həyata keçirilən ən irimiqyaslı layihələrin əsas təşkilatçısı və iştirakçısıdır. O cümlədən respublikamızın rayonları da, bölgələri də durmadan inkişaf edir.

Ulu öndərimiz Qəbələnin ecazkar gözəlliyinə çox böyük diqqət verirdi. Onu dünyanın ən yaxşı inkişaf etmiş turizm diyarları ilə, İsveçrə ilə müqayisə edirdi və bizə tövsiyə edirdi ki, bu gözəlliyi qoruyaq, zənginləşdirək, gələcəkdə Qəbələni turizmdə yaxşı inkişaf etmiş istirahət guşələrindən birinə

çevirək. Ulu öndərimizin bu tövsiyəsi bu gün Sizin rəhbərliyiniz altında çox böyük müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir.

Cənab Prezident, sevindirici haldır ki, dünyanı bürüyən işsizlik adlı problem Qəbələdə, demək olar ki, həll edilmişdir. İndi ətraf bölgələrdən də gəlib Qəbələdə işləyənlər vardır. Bu gün Qəbələdə xarici ölkə vətəndaşları da fəaliyyət göstərirlər. 2008-ci ildə açılışında iştirak etdiyiniz Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi bu gün bizim regionun ən yaxşı müalicə ocaqlarından biridir. Bu yaxın vaxtlarda Qəbələdə keçirilən beynəlxalq musiqi festivalına dünyanın 16 ölkəsindən tanınmış musiqiçilər gəlmişdilər. Bu tədbir xalqımızın milli mədəniyyətini bütün dünyaya tanıdan çox möhtəşəm tədbir idi. Mən bu gün fürsətdən istifadə edib, həmin tədbirin təşkilatçısı, bu tədbir üçün çox böyük zəhmət çəkən, milli mədəniyyətimizin hamisi, respublikamızın birinci xanımı, çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya da qəbələlilər adından dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

Cənab Prezident, biz Sizi çox sevirik. Sizin hər dəfə Qəbələyə gəlişiniz bizi çox sevindirir. Bu gün Qəbələdə böyükdən-küçüyə qədər hamı fəxr edir ki, Siz bizim qonağımızsınız. Qəbələyə tez-tez gəlin. Sizin hər gəlişiniz bizim üçün sevinc və xoşbəxtlik gətirir. Biz qəbələlilər həmişə dövlətimiz üçün, onun qayğısına qalan istəkli rəhbərlərimiz üçün çox yaxın olmuşuq. Biz inanırıq ki, bu gün qeyd edildiyi kimi, işğal olunmuş torpaqlarımız da Sizin rəhbərliyiniz altında, apardığınız düzgün xarici siyasət nəticəsində azad olunacaq, ev-əşiyindən didərgin düşmüş bu gözəl insanlar da öz ata-baba yurdlarına qayıdacaqlar.

Biz çox sevinirik ki, bütün çətinliklərə cəsarətlə sinə gərən, tərəqqi və inkişaf yolunda olan, dünyanın inkişaf etmiş ölkələri arasında layiqli yerini tutan Azərbaycan adlı müstəqil, gözəl bir dövlətin vətəndaşlarıyıq və fəxr edirik ki, bizim Sizin kimi prezidentimiz vardır. Cənab Prezident, bir daha Sizi salamlayıram. Qəbələyə xoş gəlmisiniz. Tanrı Sizi qorusun.

**ÇİLİ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
XANIM MİŞEL BAÇELET XERİYAYA**

Hörmətli xanım Prezident!

Ölkənizdə baş vermiş dəhşətli zəlzələnin doğurduğu çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbəri kədər hissi ilə qarşıladım.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Çili xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 1 mart 2010-cu il

**AZƏRTAC-ın 90 İLLİK YUBİLEY
MƏRASİMİNDƏ VƏ MDB ÖLKƏLƏRİNİN
MİLLİ İNFORMASIYA AGENTLİKLƏRİ
RƏHBƏRLƏRİ ŞURASININ İCLASINDA
İŞTİRAK EDƏN NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTLƏRİNİN BAŞÇILARI İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

1 mart 2010-cu il

Martın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Dövlət Teleqraf Agentliyinin – AZƏRTAC-ın 90 illik yubiley mərasimində və MDB Milli İnformasiya Agentliklərinin Rəhbərləri Şurasının XI iclasında iştirak edən nümayəndə heyətlərinin başçılarını qəbul etmişdir.

Görüşdə prezident İlham Əliyev Bakıda keçirilən tədbirin uğurlu olacağına əminliyini bildirdi. Qeyd etdi ki, AZƏRTAC-ın yubileyi çərçivəsində keçirilən ənənəvi tədbir qonaqlara Azərbaycanla daha yaxından tanış olmaq imkanı yaradır. Dövlətimizin başçısı belə görüşlərin, aparılan fikir mübadilələrinin ölkələr və xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmaya daha geniş imkanlar açdığını vurğulayaraq dedi ki, bu baxımdan informasiya agentliklərinin, kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətindən çox şey asılıdır. Həqiqi məlumatın vaxtında verilməsi operativ qərarların qəbulu, proseslərin düzgün şərh edilməsi, ölkələr arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrin qurulmasında mühüm rol oynayır.

Azərbaycanın MDB məkanında inteqrasiya proseslərində fəal iştirak etdiyini bildirən dövlətimizin başçısı Bakı görüşünü kütləvi informasiya vasitələrinin arasında əməkdaşlığın yeni istiqamətlərinin müəyyən edilməsi baxımından mühüm hadisə kimi səciyyələndirdi.

Prezident İlham Əliyev son illər Azərbaycanda sosial-iqtisadi sahədə əldə edilən uğurlardan da danışdı. Ötən ilin bütün dünya üçün sınaq ili olduğunu söyləyən dövlətimizin başçısı, buna baxmayaraq, Azərbaycanda nəzərdə tutulan layihələrin hamısının uğurla həllini tapdığını diqqətə çatdırdı. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın ikitərəfli əlaqələrdə əməkdaşlıq potensialından maksimum istifadə etməyə və bu əməkdaşlığı uzunmüddətli, qarşılıqlı hörmət və maraq əsasında qurmağa çalışdığını dedi. Qeyd etdi ki, ölkəmiz xarici siyasət sahəsində də böyük uğurlar əldə edibdir.

Daha sonra dövlətimizin başçısı bu yaxınlarda Bakıda keçirilən humanitar əməkdaşlıq üzrə Rusiya–Azərbaycan Forumunun əhəmiyyətindən danışdı. Rusiyanın siyasi, iqtisadi, mədəni həyatının bütün sahələrini təmsil edən nümayəndə heyətinin forumda iştirakının önəmini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı kütləvi informasiya vasitələrinin ölkələr arasında münasibətlərin genişlənməsindəki roluna toxundu.

İlham Əliyev: Kütləvi informasiya vasitələri daha yaxşı qarşılıqlı anlaşmaya, yaxınlaşmağa və əməkdaşlığın genişləndirilməsinə fəal kömək edə bilirlər. Lakin təəssüf ki, bəzən əksinə də olur. Bəzən hansısa yoxlanılmamış və ya qərəzli informasiya, yaxud sifariş xarakterli informasiya ikitərəfli münasibətlərə müəyyən dərəcədə zərər də vura bilər. Buna görə də biz hamımız – həm siyasətçilər, həm kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələri, həm də ictimai qurumlar ilk növbədə qarşımızda duran vəzifələrə məsuliyyətlə yanaşmalıyıq.

Onu da deməliyəm ki, sizin təmsil etdiyiniz informasiya orqanları bu baxımdan məhz özlərinin məsuliyyəti, ədalətliliyi, düzgün təhlil, eləcə də qərəzsiz olmaları ilə bütövlükdə müsbət mənada çox fərqlənir. Ona görə ki, müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrinin, o cümlədən informasiya agentliklərinin informasiya siyasəti, əlbəttə, müxtəlifdir. Bəziləri informasiyanı yaymaq-la kifayətlənmir. Xüsusən analitik xarakter daşıyan, tarixi həqiqətə əsaslanan materiallar çox vacibdir və əlbəttə, böyük maraqlıdır. Onda, əlbəttə, düzgün təhlil aparmaq daha asan olur.

Azərbaycanda bir çox informasiya agentlikləri, yüzlərlə qəzet, elektron kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyət göstərdiyini deyən dövlətimizin başçısı bu istiqamətdə mühüm keyfiyyət dəyişikliklərinin baş verdiyini də vurğuladı. Bakıda keçirilən növbəti tədbirin səmərəli olacağına və yaxşı nəticələr verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısı MDB məkanında informasiya mübadiləsini gücləndirmək barədə yeni formalar üzərində düşüncəni tövsiyə etdi.

Rusiyanın İTAR-TASS agentliyinin Baş direktoru Vitali İqnatenko Bakı görüşünün kütləvi informasiya vasitələri sahəsində mövcud məsələləri müzakirə etmək üçün yaxşı imkan olduğunu bildirdi.

Vitali İqnatenko: Zati-aliləri, cənab Prezident!

Hörmətli İlham Heydər oğlu! Sizinlə burada görüşmək bizim üçün böyük şərəfdir, çünki MDB Dövlət İnformasiya Agentliklərinin Rəhbərləri Şurasının növbəti iclasının Azərbaycanın paytaxtı Bakıda keçirilməsinin təşəbbüskarı Siz olmusunuz. Çox yaxşı haldır ki, bu iclas bizim qardaşlarımızın – AZƏRTAC informasiya agentliyinin bu gün qeyd etməyə başladığımız yubileyi ilə eyni vaxta düşmüşdür. Zənnimcə, bu hadisələrin eyni vaxta düşməsi təsadüfi deyildir. Bu bizim üçün çox xoşdur. Odur ki, biz öz həmkarlarımızı, dostlarımızı yubiley münasibətilə təbrik etmək və ümumi işlərimiz, ümumi ovqatımız, ümumi informasiya məhsullarımız barədə danışmaq imkanı əldə etmişik.

Biz çox şadiq ki, MDB Dövlət İnformasiya Agentliklərinin Rəhbərləri Şurasının formatı genişlənmişdir. Bu, AZƏRTAC agentliyinin də nüfuzunu təsdiq edir. Xüsusən son illərdə AZƏRTAC nüfuzlu orqana çevrilmişdir, dünya Azərbaycanda baş verənlərdən AZƏRTAC vasitəsilə xəbər tutur. Biz bir-birimizə kömək etmək üçün çox işləməliyik, amma ilk addımlar atılmışdır. Bu görüşlər ənənəvi hal almışdır. Biz ildə iki dəfə bu cür böyük informasiya qardaşlığında görüşürük. Müştərək layihələrimiz, müştərək portalımız vardır.

İndi ən mühüm mövzu Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 65 illiyinin bayram edilməsidir.

Türkiyənin Anadolu Agentliyi İdarə Heyətinin sədri və Baş direktoru Hilmi Bengi görüşdə çıxış etdi.

Hilmi Bengi: Hörmətli Prezident, icazənilə mən də bir neçə kəlmə söyləmək istəyirəm.

Azərbaycan Respublikasının hörmətli Prezidenti, bundan 18 ay əvvəl Asiya və Sakit Okean Ölkələri İnformasiya Agentlikləri Təşkilatının – OANA-nın toplantısına gəldiyimiz zaman yenə bizi qəbul etmişdiniz. İndi təkrar hüzurunuzda olduğum üçün təşəkkürlərimi bildirmək istəyirəm.

Qardaşımız Aslan Aslanovun dəvətinə əsasən Azərbaycanın, AZƏRTAC-ın dostları burada bir yerdəyik. AZƏRTAC-ın qurulmasının 90-cı ildönümünü təbrik edirik.

Səhərki tədbirdə ifadə edildi ki, milli xəbər agentliklərinin taleləri ilə millətlərin taleləri eynidir. Milli xəbər agentlikləri müstəqillik mübarizələrinin rəmzləridir. AZƏRTAC da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarıdır. Eyni şəkildə Anadolu Agentliyi də Türkiyə Respublikası və hətta ondan daha əvvəl yaradılmış Türkiyə Böyük Millət Məclisi ilə eyni yaşdadır. Biz də 90-cı ildönümümüzü qeyd edirik. Bu səbəblə AZƏRTAC-ın 90-cı ilini təkrar təbrik edirik. Azərbaycana və AZƏRTAC-a neçə belə müvəffəqiyyətli illər diləyirik.

Hörmətlərimi ifadə edirəm!

Prezident İlham Əliyev tədbir iştirakçılarında uğurlar arzuladı. Bildirdi ki, artıq 20 ildir ölkələrimiz müstəqilliyini bərpa etmişdir və MDB məkanında münasibətlər inkişaf edir, əməkdaşlığın formaları təkmilləşir. Bu özünü kütləvi informasiya vasitələrində də göstərir. Humanitar əməkdaşlığın vacibliyindən danışan dövlətimizin başçısı bu sahədə əlaqələrin dinamikliyinin saxlanması vacibliyini bildirərək dedi: İnanıram ki, MDB ölkələri və qonşu dövlətlər də əməkdaşlıqda maraqlıdırlar.

Prezident İlham Əliyev bir daha tədbir iştirakçılarında uğurlar arzuladı.

FRANSA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB NİKOLA SARKOZİYƏ

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizdə baş vermiş «Ksintiya» qasırğası nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbər məni olduqca kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Fransa xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 2 mart 2010-cu il

**İRLANDIYANIN PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
XANIM MERİ MAKALİSƏ**

Hörmətli xanım Prezident!

İrlandiyanın milli bayramı – Müqəddəs Patrik günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan–İrlandiya münasibətləri xalqlarımızın mənafeələrinə uyğun olaraq bundan sonra da dostluq və əməkdaşlıq zəminində inkişaf edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost İrlandiya xalqına əmin-amanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 2 mart 2010-cu il

**TUNIS RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ZEYNULABİDİN BEN ƏLİYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan ilə Tunis arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı daim xalqlarımızın mənafələrinə xidmət edəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost Tunis xalqına sülh və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 2 mart 2010-cu il

AVROPA ŞURASININ İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ KOMİSSARI TOMAS HAMMERBERQ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

2 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 2-də Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarı Tomas Hammerberqi qəbul etmişdir.

Görüşdə insan haqları, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması və digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

AVROPA XALQ PARTİYASININ PREZİDENTİ VİLFRED MARTİNS İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

2 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 2-də Avropa Xalq Partiyasının prezidenti Vilfred Martinsi qəbul etmişdir.

Görüşdə Avropa Xalq Partiyası ilə Yeni Azərbaycan Partiyası arasında əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri, ölkəmizin Avropaya inteqrasiyası məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İSPANIYANIN XARİCİ İŞLƏR VƏ ƏMƏKDAŞLIQ NAZİRİ MİGEL ANGEL MORATİNOSUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

2 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 2-də Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsinin və Avropa Komissiyası vitse-prezidentinin adından, Avropa İttifaqına növbəti sədrlik edən dövlətin – İspaniya Krallığının Xarici İşlər və Əməkdaşlıq naziri Migel Angel Moratinosun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Xarici İşlər naziri Migel Angel Moratinos İspaniyanın sədrliyi dövründə Avropa İttifaqının xarici əlaqələrində Azərbaycanla əlaqələrin prioritet məsələ olduğunu dedi. Avropa İttifaqının Azərbaycan ilə möhkəm münasibətlər yaratdığını vurğulayaraq, bu münasibətlərin ənənəvi ikitərəfli əlaqələrdən artıq olduğunu və strateji əhəmiyyət daşıdığını qeyd etdi. İkitərəfli münasibətlərə toxunan nazir ölkəsinin Azərbaycan ilə əlaqələri gələcəkdə daha da genişləndirmək niyyətində olduğunu dedi.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Ölkəmizlə Avropa İttifaqı arasında kifayət qədər əlaqələrin olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev özünün Brüsselə və eləcə də Avropa İttifaqı komissarlarının ölkəmizə səfərlərinin əməkdaşlığımızın daha da möhkəmlənməsi baxımından önəmini qeyd etdi. «Şərq tərəfdaşlığı» proqramının əməkdaşlıq, inteqrasiya və əlaqələr üçün yeni imkanlar açacağına ümidvar olduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev əməkdaşlığımızın bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminliyini bildirdi.

RUSİYA FEDERASIYASI BAŞ NAZİRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ İQOR ŞUVALOVUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

3 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 3-də Rusiya Federasiyası Baş nazirinin birinci müavini İqor Şuvalovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi sahədə uğurla inkişaf etdiyi vurğulandı, əlaqələrimizin bundan sonra da genişlənəcəyinə əminlik ifadə olundu. Görüşdə, həmçinin MDB məkanında əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

NİDERLANDIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN BAŞ KATİBİ, NAZİRİN MÜAVİNİ ED KRONİNBURQUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

3 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 3-də Niderlandın Xarici İşlər Nazirliyinin Baş katibi, nazirin müavini Ed Kroninburqun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Niderlandın Xarici İşlər Nazirliyinin Baş katibi, nazirin müavini Ed Kroninburq ölkəsinin Azərbaycan ilə ikitərəfli münasibətləri inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu dedi. Bu gün Niderlandın ölkəmizdə səfirliyinin açılmasına toxunan Ed Kroninburq bunu ölkəsinin Azərbaycan ilə ikitərəfli əlaqələrə verdiyi əhəmiyyətin ifadəsi kimi qiymətləndirdi.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin Niderland ilə münasibətləri inkişaf etdirməyə böyük əhəmiyyət verdiyini vurğuladı. Azərbaycanın Niderlandda səfirliyinin artıq üç ildir fəaliyyət göstərdiyini bildirən prezident İlham Əliyev bunun ikitərəfli münasibətlərimizin sürətlə inkişaf etdirilməsi işində önəmini qeyd etdi, əlaqələrimizin bundan sonra da genişlənəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

**GÜRCÜSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MİXEİL SAAKAŞVİLİYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Tkibuli şəhərindəki şaxtada baş vermiş partlayış nəticəsində insan tələfatı xəbərini kədər hissi ilə qarşıladım.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Gürcüstan xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 4 mart 2010-cu il

«ŞƏRQ» İSTEHSALAT BİRLİYİNİN «İQLİM» MÜƏSSİSƏSİNDƏ YENİ İSTEHSAL SAHƏLƏRİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ

5 mart 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev martın 5-də Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin «Şərq» İstehsalat Birliyinin «İqlim» elm-istehsalat müəssisəsində yeni istehsal sahələrinin açılış mərasimində iştirak etmişdir.

«İqlim» elm-istehsalat müəssisəsində yeni istehsal sahələri ölkənin müdafiə sənayesinin inkişafına dövlət qayğısının əyani nümunəsidir. Son illər Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində olan müəssisələrdə aparılan yenidənqurma və əsaslı təmir, eləcə də quraşdırılan modern avadanlıq və tətbiq edilən yeni texnologiya hesabına ən müasir standartlara cavab verən müdafiə təyinatlı məhsulların istehsalı genişləndirilmişdir. Ötən il Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisələri 2008-ci illə müqayisədə ümumi məhsul istehsalını 1,5 dəfə artırmışdır. Müdafiə təyinatlı məhsulların istehsal həcmi 2009-cu ildə 2008-ci illə müqayisədə 3 dəfə, 2005-ci illə müqayisədə isə 17,9 dəfə artmışdır. Dünyanın bir sıra dövlətlərinin müvafiq qurumları ilə sıx əməkdaşlıq edən Müdafiə Sənayesi Nazirliyi müdafiə təyinatlı məhsullarla yanaşı, yeni növ mülki avadanlığın istehsalına da başlamışdır.

Prezident İlham Əliyev yeni yaradılmış istehsal sahələri ilə tanış olmaq üçün Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin «İqlim» müəssisəsinə gəldi.

Dövlətimizin başçısı əvvəlcə müəssisənin həyatında ümum-milli lider Heydər Əliyevin büstü önünə gül dəstəsi qoydu.

Müdafiə Sənayesi naziri Yavər Camalov prezident İlham Əliyevə məlumat verdi ki, «İqlim» elm-istehsalat müəssisəsi 2006-cı ildən nazirliyin tərkibində fəaliyyət göstərir. Müəssi-

sənin ISO 9001-2001 standartının tələblərinə uyğunluq sertifikatı vardır. «İqlim»in yeni istehsalat sahələrində müdafiə və mülki təyinatlı məhsullar hazırlanır, onların hissələrinin mexaniki emalı və qalvanik örtükləmə əməliyyatları yerinə yetirilir.

Prezident İlham Əliyev yeni sahənin rəmzi açılışını bildirən düyməni basdı.

Daha sonra Ali Baş Komandan müəssisənin yenidənqurmadan əvvəlki vəziyyətini əks etdirən videomateriala baxdı, sahənin fəaliyyəti ilə tanış oldu, «Zəfər», «Zəfər-K», «İnam» tapançuları, PKT, PKM, «İstiqlal-1» pulemyotları və digər məhsulların yığım prosesini izlədi. Bildirildi ki, burada inkişaf etmiş ölkələrin istehsalı olan, müasir proqramlarla idarə edilən dəzgahlar quraşdırılmışdır.

Hazır məhsullarla tanış olan dövlətimizin başçısına onların texniki-taktiki göstəriciləri barədə ətraflı məlumat verildi ki, «Boran» artilleriya qurğusuna, iriçaplı yarımavtomat «İstiqlal» snayper tüfənginə, piyadalar əleyhinə minalara və digər məhsullara baxdı.

Dövlətimizin başçısına xromlama sahəsinin fəaliyyəti ilə tanışlıq zamanı məlumat verildi ki, burada da ən müasir avadanlıq quraşdırılmışdır. Atıcılıq tiri ilə tanışlıq zamanı bildirildi ki, müəssisədə istehsal edilən məhsulların sınağı üçün burada hər cür şərait yaradılmış, xüsusi proqramla təmin olunmuş kompyuterlər qoyulmuşdur. Atəşin dəqiqliyi, sürəti və digər göstəriciləri bu kompyuterlər vasitəsilə təhlil edilir.

Prezident İlham Əliyev 14,5 millimetr çaplı snayper tüfənginin sınağını izlədi, atəşin göstəricilərinin nəticələrinə baxdı.

Dövlətimizin başçısı müəssisədə yeni yaradılmış tökmə sahəsində də oldu. Burada müxtəlif məhsullar, o cümlədən mülki təyinatlı avadanlığın istehsalı həyata keçirilir. Termiki emal sahəsi ilə tanışlıq zamanı prezident İlham Əliyevə burada texnoloji proseslər barədə ətraflı məlumat verildi.

Dövlətimizin başçısı görülmüş işlərdən razılığını bildirdi, tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

«ÜFÜQ» İSTEHSALAT BİRLİYİNİN «DALĞA» MÜƏSSISƏSİNİN ƏSASLI YENİDƏNQURMADAN SONRA AÇILIŞI MƏRASİMİ

5 mart 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev martın 5-də Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin «Üfük» İstehsalat Birliyinin «Dalğa» elm-istehsalat müəssisəsinin yenidənqurma işlərindən sonra açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı əvvəlcə müəssisənin həyatında ümum-millî lider Heydər Əliyevin büstünün önünə gül dəstəsi qoydu.

Prezident İlham Əliyev inzibati binanın rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdi.

Dövlətimizin başçısı «Dalğa» elm-istehsalat müəssisəsinin yenidənqurmada əvvəlki vəziyyətini əks etdirən videosüjetə baxdı. Müdafiə Sənayesi naziri Yavər Camalov bildirdi ki, 1936-cı ildə yaradılan bu müəssisə keçmiş SSRİ-nin hərbi sənaye kompleksinin aparıcı qurumlarından biri olmuşdur. 1993-cü ildən 2005-ci ilədək «Dalğa» elm-istehsalat müəssisəsi Dövlət Xüsusi Məşinçayırma və Konversiya Komitəsinin tərkibində fəaliyyətini davam etdirmişdir. 2006-cı ilə qədər bu müəssisənin illik istehsal gücü 10–15 faizə enmişdi. Müdafiə Sənayesi Nazirliyi yaradıldıqdan sonra müəssisənin dirçəliş dövrü başlamış, işçilərin sayı qısa müddətdə 80-dən 220-yə çatdırılmışdır.

Prezident İlham Əliyev müəssisədəki Heydər Əliyev fotoguşəsi ilə tanış oldu.

Sonra dövlətimizin başçısı yeni istehsal sahələrini gəzdi. Son iki ildə müəssisədə silsilə yenidənqurma tədbirləri həyata keçirilmiş, burada dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində istehsal olunmuş dəzgah və avadanlıqlar quraşdırılmışdır. Nəti-

cədə qısa müddətdə müəssisə dövlət sifarişlərini yerinə yetirməklə yanaşı, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üçün də avadanlıq və ehtiyat hissələrinin istehsalına başlamışdır. Buradakı 4 yeni istehsal sahəsində 140-dan çox yeni iş yeri yaradılmışdır.

Yeni mexaniki emal sahəsi ilə tanışlıq zamanı bildirildi ki, burada quraşdırılmış proqramla idarə olunan dəzgahlarda mürəkkəb konstruksiyaya malik məhsulların istehsalı qaydaya salınmışdır.

Prezident İlham Əliyev hazır məhsullar və ehtiyat hissələri ilə tanış oldu.

Sınaq sahəsində quraşdırılan avadanlıq bütün hazır məhsulların yoxlanmasına imkan verir. İstehsal prosesi ən müasir standartlar səviyyəsindədir və ekoloji baxımdan təmizdir. Silahların təmiri və yığılı sahəsində də iş prosesi müvafiq texnoloji tərtibatlarla təmin olunmuşdur və il ərzində böyük miqdarda müasir məhsulların istismara verilməsinə imkan yaradır.

Bildirildi ki, bu sahədə ildə 50 min akkumulyator istehsal ediləcəkdir. Bu akkumulyatorlar həm müdafiə, həm də mülki təyinatlıdır. Altı tipdə akkumulyatorun istehsalı xarici ölkə mütəxəssislərinin yaxından iştirakı ilə həyata keçirilir. Gələcəkdə bu məhsulların yeni növlərinin yaradılması nəzərdə tutulmuş və onlar iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində tətbiq ediləcəkdir. İki növbədə fəaliyyət göstərən bu istehsal sahəsində 50 nəfər işlə təmin olunacaqdır.

Dövlətimizin başçısı müəssisənin ekoloji baxımdan təmiz fəaliyyətini təmin edən avadanlığa baxdı. Ölkəmizdə 2010-cu ilin «Ekologiya ili» elan olunması ilə əlaqədar Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisələrində də silsilə tədbirlər həyata keçirilir.

Prezident İlham Əliyevə müəssisənin ərazisində aparılan abadlıq və yaşıllaşdırma işləri barədə məlumat verildi.

Dövlətimizin başçısı kollektivə uğurlar arzuladı, tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

8 MART – BEYNƏLXALQ QADINLAR GÜNÜ MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN QADINLARINA TƏBRİK

Hörmətli xanımlar!

Sizi, ölkəmizin bütün qadınlarını Beynəlxalq qadınlar günü münasibətilə səmimi-qəlbdən təbrik edir, hər birinizə cansağlığı, xoşbəxtlik və uğurlar arzulayıram.

Xalqımızın milli varlığını müəyyən edən mədəni-mənəvi dəyərlərimizin, ana dilimizin, adət-ənənələrimizin qorunub saxlanması və bu günlərdə layiqincə yaşadılmasında Azərbaycan qadını misilsiz xidmətlər göstərmişdir. O, dövlətçiliyimizə və azərbaycançılıq məfkurəsinə sədaqət, vətənimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün toxunulmazlığı naminə gənclərimizin vətənə məhəbbət ruhunda formalaşmaları yolunda var qüvvəsini sərf edir.

Azərbaycanın qədim və zəngin tarixinin hər səhifəsində qadınlarımızın müdrikliyi və fədakarlığının parlaq nümunələri vardır. Dövlət müstəqilliyimizi bərpa etdikdən sonra qadınlar fəallıqlarını xeyli artıraraq elm və təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahələrində mühüm nailiyyətlər qazanmış, suveren ölkəmizin inkişafını təmin edən bütün təqdirəlayiq fəaliyyətləri ilə milli dövlət quruculuğunda öz istedad və bacarıqlarını müvəffəqiyyətlə gerçəkləşdirir, beynəlxalq aləmdə Azərbaycanı layiqincə təmsil edirlər.

Ümidvaram ki, siz, Azərbaycan qadınları ölkəmizin həyatının bütün sahələrində bundan sonra da uğurla çalışacaq, vətənimizin çiçəklənməsi naminə yeni-yeni töhfələr verəcəksiniz.

Bayramınız mübarək olsun!

İLHAM ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 5 mart 2010-cu il

**TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ABDULLAH GÜLƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Əlazığ vilayətində baş vermiş zəlzələ nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbər məni olduqca kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Türkiyə xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznü başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 8 mart 2010-cu il

POLŞANIN BAŞ NAZİRİ DONALD TUSKUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

10 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 10-da Polşa Respublikasının Baş naziri Donald Tuskun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Polşa arasında münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Ölkələrimiz arasında siyasi əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev iqtisadi sahədə də əməkdaşlığın intensivləşdirilməsinin zəruriliyini qeyd etdi. Azərbaycanın Polşa ilə əlaqələri müxtəlif sahələrdə genişləndirməkdə maraqlı olduğunu deyən dövlətimizin başçısı Baş nazirin ölkəmizə səfərinin əməkdaşlıq üçün yeni sahələrin müəyyən edilməsi, birgə fəaliyyət üçün əlavə tədbirlərin müzakirəsi baxımından əhəmiyyətli olacağına əminliyini bildirdi.

Polşa Respublikasının Baş naziri Donald Tusk ölkəmizə səfəri zamanı Fəxri xiyabanı və Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdiyini vurğulayaraq bu yerlərin Azərbaycanın tarixi yaddaşı üçün mühüm və önəmli olduğunu dedi. O, ölkələrimizin tarixində bizi bir-birimizlə sıx birləşdirən məqamların olduğunu da vurğuladı. Donald Tusk əmin olduğunu bildirdi ki, onun səfəri Polşa ilə Azərbaycan arasında iqtisadi sahədə konkret layihələrin müəyyənləşməsi və əlaqələrimizin daha da genişləndirilməsi baxımından səmərəli olacaqdır. Baş nazir ikitərəfli münasibətlərimizin Avropa İttifaqı çərçivəsində genişlənməsinin əhəmiyyətini də vurğuladı.

RWE ŞİRKƏTİNİN İDARƏ HEYƏTİNİN SƏDRI YURGEN QROSMANIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

10 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 10-da RWE şirkətinin İdarə Heyətinin sədri Yurgen Qrosmanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Almaniyanın RWE şirkəti ilə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti arasında Qarşılıqlı Anlaşma Memorandumunun imzalanması münasibətilə qonağı təbrik etdi. Energetika sahəsində Azərbaycanın 15 ildən artıq beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsinə malik olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev bu müddət ərzində bütün layihələrin uğurla icra olunduğunu qeyd etdi.

RWE şirkətinin İdarə Heyətinin sədri Yurgen Qrosman Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə Qarşılıqlı Anlaşma Memorandumunun imzalanmasını gələcək əməkdaşlığın yaxşı başlanğıcı kimi qiymətləndirdi və əməkdaşlığımızın uğurla inkişaf edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

**YUNANISTAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB KAROLOS PAPULYASA**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan ilə Yunanistan arasındakı ikitərəfli münasibətlərin, beynəlxalq qurumlar və layihələr çərçivəsində əməkdaşlığımızın inkişaf etdirilməsi, dostluq əlaqələrimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində atdığımız addımlar daim xalqlarımızın mənafelərinə xidmət edəcəkdir.

Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Yunanistan xalqına sülh və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 mart 2010-cu il

**BANQLADEŞ XALQ RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ZİLLUR RƏHMANA**

Hörmətli cənab Prezident!

Banqladeşin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan ilə Banqladeş arasında təşəkkül tapmış dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın iradəsinə uyğun olaraq daim inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Banqladeş xalqına sülh və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 mart 2010-cu il

**PAKİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ASİF ƏLİ ZƏRDARİYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Milli bayramınız – Pakistan günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirməkdən məmnunluq duyuram.

Əminəm ki, Azərbaycan–Pakistan dövlətlərarası münasibətlərinin inkişafı, əlaqələrimizin hərtərəfli genişlənməsi, dostluq və əməkdaşlığımızın möhkəmlənməsi yolunda birgə səylərimizi bundan sonra ardıcıl şəkildə davam etdirəcəyik.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Pakistan xalqına əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 mart 2010-cu il

KOREYANIN TORPAQ, NƏQLİYYAT VƏ DƏNİZ İŞLƏRİ ÜZRƏ NAZİRİ ÇANQ CONQ HOANIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

11 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 11-də Koreya Respublikasının torpaq, nəqliyyat və dəniz işləri üzrə naziri Çanq Conq Hoanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Koreyalı nazirin azərbaycanlı həmkarları ilə yaxşı əlaqələr yaradacağına ümidvar olduğunu bildirən dövlətimizin başçısı əməkdaşlığımızı genişləndirmək üçün görülməli əlavə tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi baxımından səfərin əhəmiyyətli olduğunu qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda Koreya ilə birgə fəaliyyəti inkişaf etdirmək üçün böyük planların olduğunu vurğuladı. Artıq Koreyadan olan bir sıra şirkətlərin ölkəmizdə fəal çalışdıqlarını qeyd edən dövlətimizin başçısı onların sayının artacağına ümidvar olduğunu bildirdi.

Koreyanın torpaq, nəqliyyat və dəniz işləri üzrə naziri Çanq Conq Hoan ölkəmizə ilk dəfə səfər etdiyini və burada görülən işlərin ona xoş təsir bağışladığını dedi. Nazir Azərbaycan iqtisadiyyatının sürətli inkişafına prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə nail olduğunu və dövlət başçısının ölkəmiz arasında münasibətlərin inkişafına böyük maraq göstərməsinin əhəmiyyətini vurğuladı.

İRAN PREZİDENTİNİN XƏZƏR MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ MEHDİ SƏFƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

11 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 11-də İran İslam Respublikası Prezidentinin Xəzər məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi Mehdi Səfərini qəbul etmişdir.

Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər, energetika sahəsində əməkdaşlıq və bir sıra digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

**MİSİR ƏRƏB RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MƏHƏMMƏD HÜSNÜ MÜBARƏKƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Görkəmli din xadimi, əl-Əzhərin Şeyxi doktor Məhəmməd Səid Tantavinin vəfatı xəbəri məni son dərəcə kədərləndirdi.

Bu ağır itki ilə əlaqədar dərdinizə şərik çıxır, Sizə, mərhumun ailəsinə və yaxın adamlarına, bütün Misir xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 12 mart 2010-cu il

BAKI BİZNES MƏRKƏZİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ

12 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 12-də Dənizkənarı Milli Parkda inşa edilmiş Bakı Biznes Mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Mərkəzin açılışını bildirən lenti kəsdi və bina ilə tanış oldu.

Bakı Biznes Mərkəzi orijinal layihəsi ilə diqqəti çəkir. Mərkəzin ərazisindəki fəvvarə Dənizkənarı Milli Parka əlavə yaraşlıq gətirir. Bakı Biznes Mərkəzində yüksək səviyyəli beynəlxalq tədbirlər, o cümlədən biznes-forumlar təşkil olunacaqdır. Buradakı lift və eskalatorlar da ən müasir standartlara cavab verir.

İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayev məlumat verdi ki, ümumi sahəsi 4664 kvadratmetr olan Mərkəz üçmərtəbəlidir. Birinci mərtəbədə ən müasir avadanlıqla təchiz edilmiş 300 nəfərlik sərgi salonu yerləşir. İkinci mərtəbədə 3 kiçik konfrans zalı və 250 yerlik restoran fəaliyyət göstərir. Üçüncü mərtəbədə 8 ofis və görüş otaqları vardır.

Bakı Biznes Mərkəzində müxtəlif səviyyəli tədbirlərin, o cümlədən beynəlxalq konfransların keçirilməsi üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Dövlətimizin başçısı burada təşkil edilmiş sərgi ilə tanış oldu.

Prezident İlham Əliyevə 2009-cu ildə regionların sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində əldə edilən nailiyyətləri əks etdirən sərgi barədə məlumat verildi. Bildirildi ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində respublikamızın ayrı-ayrı iqtisadi rayonları üzrə əsaslı işlər görülmüş

və silsilə tədbirlər reallaşdırılmışdır. Regionlarda kənd təsərrüfatı ilə yanaşı, sənayedə də əsaslı irəliləyişə nail olunmuş, yeni istehsal və xidmət müəssisələri, sosial infrastruktur obyektləri yaradılmış, yeni iş yerləri açılmışdır. Həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində sahibkarlıq ölkə iqtisadiyyatının aparıcı qüvvəsinə çevrilmişdir. Əlverişli biznes mühiti sayəsində ötən illərdə ölkə iqtisadiyyatına qoyulmuş investisiyaların məbləği 70 milyard dolları ötmüşdür. Sevindirici haldır ki, bunun təxminən yarısını yerli investisiyalar təşkil edir.

Sərgidə müxtəlif iqtisadi rayonlar üzrə ölkənin enerji, ərzaq və ekoloji təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi üçün sistemli və kompleks tədbirlərin davam etdirildiyi də öz əksini tapmışdır. Sərgi prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq keyfiyyətin başlıca meyar kimi qəbul edilməsini də özündə dolğun əks etdirir. Ötən illərin təcrübəsi göstərir ki, respublikamızda biznes mühiti ildən-ilə daha da yaxşılaşır. İşgüzar əlaqələrin gücləndirilməsi, sahibkarlara dövlət qayğısının artırılması hesabına regionların inkişafı sürətlənir. 2010-cu ildə və növbəti illərdə də sosial-iqtisadi siyasətin əsas istiqamətini əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi təşkil edəcəkdir.

«REGIONLARIN 2009–2013-cü İLLƏRDƏ SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFI DÖVLƏT PROQRAMI»NIN İCRASININ BİRİNCİ İLİNİN YEKUNLARINA HƏSR OLUNMUŞ KONFRANSDA NİTQ*

12 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 12-də Dənizkənarı Milli Parkda yeni istifadəyə verilmiş Bakı Biznes Mərkəzində «Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009–2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı»nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfransda iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı konfransı giriş nitqi ilə açdı.

Əziz dostlar, bu gün biz yeni açdığımız Bakı Biznes Mərkəzində toplaşmışıq. Bu gözəl binanın açılışı münasibətilə sizi və Bakı şəhərinin bütün sakinlərini ürəkdən təbrik edirəm. Çox gözəl, müasir, Bakıya yaraşan və şəhərimizə əlavə gözəllik yaradan binadır. Funksional baxımdan bu binanın çox böyük əhəmiyyəti vardır. Burada müxtəlif tədbirlər, konfranslar, biznes-forumlar keçiriləcəkdir. Birinci mərtəbədə sərgi üçün yerlər nəzərdə tutulub. Bu gün açılışdan sonra sərgidə nümayiş etdirilən eksponatlarla tanış

---

* Konfransda İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayev, Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Ağayev, «Karat Holding» şirkətinin icraçı direktoru Taleh Qasimov, Dəvəçi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Novruz Novruzov, Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vidadi İsayev, «Ultra» şirkətinin Baş direktoru Tahir Mirkişili və Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşov çıxış etdilər.

oldum. Bir sözlə, Bakı Biznes Mərkəzi şəhərimizin gözəlləşməsi üçün və şəhərdə müasir infrastrukturun yaradılmasının davamı üçün çox vacib obyektidir.

Təsadüfi deyildir ki, bu binada birinci iclas ölkəmizin inkişafına yönəldilib. Artıq bir ildir ki, ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafını müəyyən edən Dövlət Proqramı icra edilir. Bu proqram 2004-cü ildə qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının məntiqi davamıdır. Çox sevindirici haldır ki, 2009-cu ildə başlanmış növbəti proqram da uğurla icra edilir. Proqramın uğurla icra edilməsində başlıca səbəb və başlıca şərt ondan ibarətdir ki, 2004–2008-ci illəri əhatə edən Dövlət Proqramı uğurla yerinə yetirildi, nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr icra edildi. Hətta onu deyə bilərəm ki, proqramda 2004-cü ildə nəzərdə tutulmayan məsələlər də oraya əlavə edildi. Əlavə maliyyə mənbələri müəyyən edildi və regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı nəzərdə tutduğumuzdan daha da geniş miqyasda icra edildi.

Bu bizə imkan verdi ki, bir neçə əsas vəzifəni icra edək. İlk növbədə regionlarda müasir infrastrukturun yaradılması məsələləri öz həllini tapdı. Regionların siması dəyişdi, şəhərlərimiz öz qədim simasını saxlamaqla müasirləşdi, abadlaşdı. İnsanlar üçün çox gözəl şərait yaradıldı, infrastruktur layihələri icra edildi, sosial obyektlərin tikintisinə böyük diqqət göstərildi. Bir sözlə, bölgələrdə, ən ucqar yerlərdə yaşamaq üçün daha da yaxşı şərait yaradılmışdır.

Əslində regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı bütün istiqamətləri əhatə edir. Bu gün Azərbaycanda elə bir sahə, elə bir istiqamət yoxdur ki, inkişafı üçün dövlət proqramı olmasın. Nəinki proqram, eyni zamanda, proqramı icra etmək üçün maliyyə mənbələri və texniki imkanlar da səfərbər olub.

Proqramın digər vacib vəzifəsi ondan ibarət idi ki, Azərbaycanda işsizliyin aradan qaldırılması üçün praktiki işlər görülsün. 2004-cü ildə qarşıya vəzifə qoyulmuşdu ki, beş

il ərzində Azərbaycanda 600 min yeni iş yerləri açılmalıdır. O vaxt bu rəqəm bəzilərini çaşdırırdı və bəziləri hesab edirdi ki, bu, qeyri-real bir hədəfdir. Ancaq o rəqəm göydən düşməmişdir, o rəqəmin səslənməsində əsas məsələ ondan ibarət idi ki, düzgün hesablamalar aparılmışdır, bizim imkanlar təhlil edilmişdir və ölkəmizin perspektiv inkişaf planı haqqında da çox gözəl təsəvvür var idi. Beş il ərzində nəinki 600 min, 800 minə qədər yeni iş yerləri açılmışdır. Demək olar, bu gün Azərbaycanda işsizlik kimi böyük sosial problem, onun böyük hissəsi aradan qaldırılıb. Bunu biz hər bir bölgədə görürük. Azərbaycana son illərdə işləməyə gələn xarici vətəndaşların sayının artmasında görürük.

Bu gün biz miqrasiya məsələlərini elə tənzimləməliyik ki, Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqları daha ciddi şəkildə qorunsun, əlbəttə, xaricdən gələn vətəndaşlar üçün də yaxşı şərait yaradılsın. Ancaq ilk növbədə, Azərbaycan vətəndaşları işlə təmin olunsunlar.

İşsizliyin aradan qaldırılması böyük sosial problemin həlli deməkdir. İşsizliyin aradan qaldırılması ancaq yeni müəssisələrin yaradılması, qeyri-neft sektorunun inkişafı hesabına baş verə bilər. Neft-qaz sektorunda yeni texnologiyalar tətbiq edilir və o sektorda iş yerlərinin açılması o qədər də geniş vüsət ala bilməz. Əsas məqsəd ondan ibarət idi ki, qeyri-neft sektorunda, bölgələrdə sahibkarlığın inkişafına nail olaq.

Yeni iş yerlərinin açılması, yeni müəssisələrin yaradılması, Azərbaycanda sahibkarlığa dəstək vermək üçün praktiki addımlar, kreditlər, subsidiyalar, fermerlərə dəstək və güzəştli şəraitin yaradılması, infrastruktur layihələrinin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi – bütün bu amillər bir məqsədi güdüdü ki, ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirək, ölkəmizin uğurlu perspektivlərini müəyyən edək, neft-qaz amilindən asılılığı azaldaq və Azərbaycan iqtisadiyyatını şaxələndirək. Deyə bilərəm ki, bütün istiqamətlərdə istədiyimizə nail ola bildik. Bu o demək deyil ki, bütün vəzifələr öz

həllini tapıbdır. Əgər belə olsaydı, onda ikinci Dövlət Proqramının qəbul edilməsinə ehtiyac olmazdı.

Biz böyük işləri gördük. Bütün bölgələrdə sürətli inkişaf müşahidə olunur. Biz problemləri də bilirik. Problemlərin həll edilməsi üçün konkret addımlar atılır. Dövlət Proqramının birinci ilinin yekunları çox ümidvericidir. Baxmayaraq ki, 2009-cu il bütün dünya üçün çox çətin, ağır il olmuşdur, sınaq ili olmuşdur. Azərbaycan bu çətin sınaqlardan şərəflə çıxıb çıxmışdır. 2009-cu ildə bundan əvvəlki illərdəki kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyat olmuşdur. 2009-cu ildə iqtisadi artım 9,3 faiz təşkil etmişdir. Sənaye istehsalının artımı 8,6 faiz, inflyasiya isə 1,5 faiz olmuşdur. Dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində olan kriteriyalar Azərbaycanda da tətbiq edilməlidir. Bunu etmək üçün bizdə həm güclü iradə, həm proqram, həm maliyyə imkanlarımız, həm də ki, bütün cəmiyyətdə bu işlərə böyük dəstək vardır. Bu dəstək olmasaydı, biz bu nailiyyətləri əldə edə bilməzdik. 2009-cu il göstərdi ki, dünyanın neft bazarında baş verən hadisələrdən asılı olmayaraq, Azərbaycan uğurlu inkişafını davam etdirəcəkdir. Neftin qiymətindən asılı olmayaraq, biz yenə də çox sürətlə inkişaf edəcəyik. Bizim bütün uğurlarımızı neft amili ilə bağlayanlar da artıq başa düşüblər ki, uğurlarımızın təməlinə düşünülmüş siyasət, konkret proqramlar, möhkəm iradə və Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi dayanır. Biz müstəqil siyasət aparırıq. Həm siyasi, həm iqtisadi sahədə, bütün başqa sahələrdə Azərbaycan xalqının maraqlarını müdafiə və təmin edirik.

2009-cu ildə əldə edilmiş uğurlar, əlbəttə ki, bizi ruhlandırır, sevindirir, yeni addımlara sövq edir. 2009-cu ildə həm iqtisadi, həm siyasi sahədə müəyyən məsələlər ciddi reaksiya tələb edirdi. Ciddi, operativ, çevik siyasətin aparılmasını tələb edirdi. Mən çox şadam ki, biz hamımız – Azərbaycan bütün vəzifələri uğurla, ağılla, təmkinlə, vaxtında

həll etdi və beləliklə, ölkəmizin milli maraqları tam şəkildə müdafiə olundu.

Uğurlarımızın təməlinə, əlbəttə ki, ciddi islahatlar dayanır. Baxmayaraq ki, Azərbaycanın zəngin neft-qaz potensialı vardır və biz bu potensialdan böyük səmərə ilə istifadə edirik. Bununla bərabər, aparılan islahatlar, iqtisadiyyatımızın liberallaşması və ciddi iqtisadi islahatlar bugünkü sürətli inkişafı təmin edir.

Təsadüfi deyil ki, beynəlxalq maliyyə qurumları da Azərbaycanda aparılan islahatları görür, qiymətləndirir və mükafatlandırır. 2008-ci ildə Azərbaycan «Doing Business» Proqramında dünyada bir nömrəli islahatçı ölkə kimi tanındı. Dünya İqtisadi Forumunun hesablamalarına görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya miqyasında rəqabət qabiliyyətliliyinə görə 51-ci yerdədir. Biz bütün MDB məkanında birinciyik. Bu da çox böyük nailiyyətdir. Bu onu göstərir ki, biz qısa müddət ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatını şaxələndirə bildik. Yəni neft-qaz üzərində qurulmuş iqtisadiyyat artıq rəqabət qabiliyyətliliyinə görə mükafatlar və yüksək qiymətlər alır. Bu, böyük nailiyyətdir. Bu bizi sevindirir. Ona görə ki, biz bu bölgədə yenə də birinciliyi əldən vermirik və verməyəcəyik. Ona görə sevindirir ki, bu, ölkəmizin uzunmüddətli inkişaf strategiyasını müəyyən edir. Biz irəliyə baxmalıyıq: 50 ildən sonra nə olacaq?! Azərbaycanın enerji mənbələri artıq tükənməyə başlayandan sonra iqtisadiyyatımız nəyin hesabına inkişaf edəcək, biz hansı yollarla inkişaf edəcəyik?! Biz bu gün bu vacib infrastrukturunu yaratmaqla, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan addımlarla, investisiyaları cəlb etməklə Azərbaycan haqqında dünyada real və müsbət rəy formalaşdırırıq.

Azərbaycan xarici sərmayələr üçün çox məqbul bir yerdir. Bu imici ilk növbədə neft-qaz sahəsində görülən işlər hesabına qazana bilmişik. Artıq bütün başqa sahələrə də investisiya qoyuluşu geniş vüsət alıbdir. Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şirkətinin yaradılması məhz o məqsədi güdüdü

ki, bizim üçün lazım olan sahələrə xaricdən və yerli mənbələrdən, özəl sektor tərəfindən sərmayələr qoyulsun. Biz bu məqsədə çatmışıq.

Bu gün Dövlət İnvestisiya Şirkətinin xətti ilə Azərbaycanda reallaşan layihələr böyük əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanın daxilində, bölgədə həm infrastruktur, həm nəqliyyat, həm kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə görülən işlər Azərbaycanı daha da gücləndirəcəkdir.

Biz uzunmüddətli inkişaf perspektivlərimizi də bilirik. Ona görə ölkəmizin uzunmüddətli, dayanıqlı və səmərəli iqtisadi inkişafını təmin etmək üçün bu gün işləməliyik, çalışmalıyıq və biz bunu edirik. Biz elə etməliyik ki, ölkəmiz bu gün olduğu kimi, bütün dövrlərdə öz hesabına yaşaya bilsin, xalqımız öz müqəddəratını həmişə olduğu kimi, özü müəyyən etsin. Biz heç kimdən asılı olmayaraq, öz siyasətimizi həmişə ləyaqətlə aparaq və ölkəmizi möhkəmləndirək.

Azərbaycan regionda çox mühüm rol oynayır. Bu reallıqdır, həqiqətdir və bu həqiqəti biz yaratdıq. Nə enerji mənbələrimiz, nə coğrafi vəziyyətimiz özü-özlüyündə bu vəziyyəti bizim üçün yarada bilməz. Ancaq düşünülmüş siyasət, prinsipial mövqe, müstəqil siyasət və əlbəttə ki, coğrafi vəziyyət və bölgədəki vəziyyətə bizim münasibətimiz və təsirimiz bütün bu gözəl şəraiti bizim üçün yaradır.

Bu gün ölkə daxilində problemlərimiz yoxdur. Çünki Azərbaycanda sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi sahədə vəziyyət çox müsbətdir, çox ürəkaçandır. Azad yaşamaq, yaratmaq və işləmək üçün bütün şərait vardır. Biz nə qədər güclü olsaq, sözumüz də, beynəlxalq mövqelərimiz də o qədər güclü olacaqdır. Beynəlxalq mövqelərimiz gücləndikcə bizi narahat edən bütün məsələlərdə istədiyimizə nail olacağıq. Bu illər ərzində iqtisadi və sosial məsələlərin həllinə böyük diqqət yetirilib. Ancaq ölkəmizin problemləri təkcə bunlarla bitmir.

Ordu quruculuğunda böyük işlər görülüb və ordumuz müasirləşib. Hərbi sənaye yaradılıb və bu məqsədləri təmin

etmək üçün böyük vəsait ayrılıb. Ən ağır şəraitdə yaşayan soydaşlarımızın vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün əməli tədbirlər görülür. Məcburi köçkünlərin, şəhid ailələrinin, Qarabağ müharibəsi əlillərinin problemləri mütəmadi qaydada öz həllini tapır. Bütün digər sosial məsələlər həll edilir, məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları, idman qurğuları tikilir. Bax, bu gün aşağıda nümayiş etdirilən kiçik sərgidə görülən işlərin bəlkə bir faizi görünür.

Hər bir sahədə, hər bir yerdə inkişaf, tərəqqi, yeni yanaşmalar olmalıdır. Biz dünyanın ən qabaqcıl təcrübəsini Azərbaycanda bizim şəraitimizə uyğun şəkildə tətbiq etməliyik, ən yeni texnologiyaları həm dövlət, həm özəl sektorun xətti ilə Azərbaycana gətirməliyik ki, ölkəmiz bundan sonra uzun illər, əbədi, güclü, müasir ölkə kimi yaşasın.

Bu məsələlər daim diqqət tələb edir. Bu gün görülən işlər bugünkü gün üçün əhəmiyyətlidir, amma 5 il keçəndən sonra bu işlər bəlkə artıq o dövrün standartlarına cavab verməyəcəkdir. Ona görə də biz daim axtarışda olmalıyıq, daim fəal olmalıyıq və bütün cəmiyyət bu işlərdə fəal çalışmalıdır.

Bugünkü görüş daha çox sahibkarlığın və regionların inkişafı ilə bağlı olan məsələlərə həsr edilir. Azərbaycan dövləti bu sahədə də öz iradəsini göstərir. Sahibkarlara daim diqqət vardır, onlar həm siyasi, həm də maddi tərəfdən dəstəklənir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə güzəştli kredit şəklində böyük vəsait verilir. Artıq əvvəlki illərdə verilən vəsait qayıdır və o yenə də kreditləşməyə yönəldilir. Fermerlərə subsidiyalar – onlara lazım olan avadanlığın, texnikanın güzəştli şərtlərlə, lizinq yolu ilə verilməsi kənd təsərrüfatını, sahibkarlığı stimullaşdıran amillərdir.

Əgər kənd təsərrüfatı inkişaf etməsə, onda emal sənayesinin əhəmiyyəti də olmayacaqdır. Gərək məhsul olsun ki, emal edilsin və bazarlara çıxarılsın. Biz bazarlara çıxmaq üçün daha ciddi addımlar atmalıyıq və sahibkarları bu işdə də ciddi dəstəkləməliyik. Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq imkanlarını nəzərə alaraq biz gərək onlara dəstək verək ki,

sahibkarlıq Azərbaycanda sürətlə inkişaf etsin. İnkişaf etmiş ölkələrin də müsbət təcrübəsini götürməliyik. O ölkələrin iqtisadiyyatının əsas hissəsini təşkil edən kiçik və orta sahibkarlıqdır. Biz də bu yolu getməliyik. Biz də elə etməliyik ki, kiçik və orta sahibkarlıq nə vaxtsa Azərbaycan iqtisadiyyatının əsasını təşkil etsin. Bu gün bu belə deyildir və əlbəttə ki, bunu bu gün gözləmək sadələvhlik olar. Çünki bizim böyük neft-qaz hasilatımız vardır. Biz sahibkarlığı nə qədər inkişaf etdirsək də, yenə də sahibkarlıqda yaranan məhsul, milli gəlir ona, neft-qaz sektoruna çatmaz. Amma bunu etməliyik, bütün şəraiti yaratmaqla, xarici bazarlara çıxmaqla, xaricə investisiyalar qoymaqla biz buna nail olmalıyıq.

Azərbaycan bazarı – yəni biz əgər böyük ölkələrlə özümüzü müqayisə etsək – kifayət qədər məhdud bazardır. Baxmayaraq ki, əhalimizin sayı artır, biz artıq 9 milyonuq, ancaq yenə də bu, məhdud bazardır. Bu bazarın böyük hissəsini – hər halda, mən ərzaq məhsullarını nəzərdə tuturam – biz özümüz təmin edirik, özü də qısa müddət ərzində. Əvvəlki illərdə əsas ərzaq məhsulları Azərbaycana gətirilirdi. Bu gün isə əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü təmin edirik. İki-üç ildən sonra, demək olar ki, 100 faiz təmin etməliyik. Ondan sonra nə olacaq? Ənənəvi bazarlar var və o, böyük bazarlardır. Bizim beynəlxalq və xarici siyasətimiz o bazarları bizim üçün açıb. Ancaq biz yeni bazarlar axtarmalıyıq.

Biz keyfiyyətli məhsullarla, onlara uyğun olan standartlarla Avropa bazarlarına çıxmalıyıq. Bunu etmək üçün, əlbəttə ki, müasirləşmə, texnoloji yeniləşmə getməlidir. Bizim kənd təsərrüfatına aid olan ən mədəni formada istehsalımız yaradılmalıdır. Hələ çox işlər görülməlidir ki, bizim bütün imkanlarımız tam şəkildə səfərbər olunsun. Bu gün biz imkanlarımızın böyük hissəsini artıq işə sala bilmişik, amma buna hələ 100 faiz çatmamışıq. Biz bu istiqamətdə əlavə tədbirlər görməliyik.

Bütün planlarımız sistemli xarakter daşıyır. Hər istiqamətdə olduğu kimi, iqtisadi siyasətdə də öz fəaliyyətimizi proqram, plan, cədvəl, konkret müddəalar, maliyyə mənbələri, dövlət büdcəsinin, özəl sektorun, xarici sərmayədarların mənbələri üzərində cəm şəkildə qururuq. Xarici kreditlər – onlar da çox vacib rol oynayır – inkişafımızı təmin edir. Bu, artıq vardır. Əsas vəzifə proqramda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələri vaxtında və böyük keyfiyyətlə icra etməkdir. Ancaq yenə də deyirəm ki, bu, ölkəmiz qarşısında duran əsas sosial və iqtisadi məsələlərin həlli üçün kifayət edəcəkdir. Vəzifə qoyulub ki, ikinci Dövlət Proqramının icrası nəticəsində 2013-cü ilə qədər ölkə qarşısında duran əsas iqtisadi və sosial məsələlər öz həllini tapsın. Ancaq biz bundan da qabağa baxmalıyıq ki, ondan sonra Azərbaycan iqtisadiyyatı hansı meyillərlə inkişaf edəcəkdir?!

Azərbaycanda sahibkarlar artıq cəmiyyətimizin güclü bir hissəsi kimi formalaşır. Çox sevindirici haldır ki, bizim sahibkarlarda yeniliyə meyil güclənir. Onlar çalışırlar ki, ən gözəl şərait olsun, ən gözəl texnologiyalar gətirilsin. Azərbaycanda son illər ərzində istehsal olunan məhsullar yüksək standartlara cavab verir.

Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, biz nə istədiyimizi dəqiq bilirik. İstəyirik ki, ölkəmizi gücləndirək, müstəqilliyimizi, öz iqtisadi azadlığımızı və iqtisadi müstəqilliyimizi daha da gücləndirək. Baxmayaraq ki, bu gün biz artıq tam şəkildə iqtisadi müstəqilliyə nail olmuşuq. Bu iqtisadi müstəqillik bizə müstəqil siyasət aparmaq üçün şərait yaradır. Əgər biz asılı vəziyyətdə olsaydıq, onda bütün bu görülən işləri istədiyimiz qədər görə bilməzdik.

Ölkəmizin gücləndirilməsi, sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi, yeni texnologiyaların Azərbaycanda tətbiqi, Azərbaycanın bütün sahələrində müasirləşmə meyillərinin gücləndirilməsi, sahibkarlara əlavə dəstəyin verilməsi, kənd təsərrüfatının inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin tam şəkildə təmin edilməsi, bütün infrastruktur, sənaye və sosial infra-

struktur layihələrinin icra edilməsi – qısa desək, əsas istiqamətlər bundan ibarətdir. Biz elə etməliyik ki, dövlət qurumları, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri, yerli sahibkarlar və vətəndaşlar yerlərdə bu məqsədə doğru planlı şəkildə, birlikdə addımlasınlar. Hər bir rayon üzrə nəzərdə tutulmuş proqramlar icra edilməlidir. Yənə də deyirəm ki, maliyyə resursları, siyasi iradə, proqramlar, nizam-intizam, sabitlik və sahibkarlara dəstək vardır. Yəni, lazım olan bütün amillər Azərbaycanda mövcuddur. Azərbaycan ən sürətlə inkişaf edən, sabit, möhkəm, dünyada öz rolunu oynayan ölkədir, öz prinsiplial mövqeyindən çəkilən ölkə deyildir. Belə olan halda biz daim uğurlar qazanacağıq və Azərbaycanı inamla irəliyə aparacağıq.

YEKUN NİTQİ

Biz birinci Dövlət Proqramı qəbul edildikdən sonra bu formatda hər il görüşürük. Bu görüşlərin böyük əhəmiyyəti vardır. Həm sahibkarlar, həm də bütün rayonların icra hakimiyyətlərinin başçıları bu görüşlərdə iştirak edirlər. Həm görülən işlər təhlil edilir, həm də gələcək planlar müzakirə edilir, əlavə tədbirlərin görülməsi üçün də konkret addımlar atılır. Əminəm ki, bu görüşdən sonra rayonların icra hakimiyyətlərinin nümayəndələri dövlət strukturlarının nümayəndələri ilə görüşəcəklər, proqramın birinci ilinin yekunlarını daha da geniş şəkildə müzakirə edəcəklər. Əgər ehtiyac olarsa, hər bir rayon üzrə nəzərdə tutulmuş proqrama əlavələr edilməsi haqqında təkliflər də səslənəcəkdir.

Hesab edirəm ki, birinci proqramın uğurlu icrasının əsas səbəblərindən biri də ondan ibarətdir ki, proqramın icrasına daim nəzarət olmuşdur. Bu nəzarət həm mənim bölgələrə səfərlərim zamanı həyata keçirilirdi, həm də belə müşavirələrin keçirilməsi də bu istiqamətdə çox vacib addımlardır. Əgər bu nəzarət olmasaydı və proqrama əlavələr edilməsəydi, görülən işlərə bəzən düzəlişlər edilməsəydi, yəqin

ki, biz bu uğurları əldə edə bilməzdik. Bu gözəl təcrübəyə əsaslanaraq, biz 2013-cü ilə qədər nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələri eyni qayda ilə həll etməliyik. Proqramın icrası yəqin ki, düzəlişlər tələb edəcəkdir. Çünki 2009-cu ildə qəbul edilmiş proqramda həllini gözləyən, yaxud da ki, qarşıya yeni çıxan məsələlərin hamısını nəzərdə tutmaq mümkün deyildi. Haradasa əlavələr, düzəlişlər, əlavə maliyyə mənbələrinin təşkil edilməsi məsələləri də öz həllini tapmalıdır.

Bir sözlə, hesab edirəm ki, birinci ilin yekunlarına dair daha da geniş müzakirələr aparılmalıdır. Ən önəmlisi, 2010-cu ildə görülməli işlər haqqında geniş müzakirələr aparılmalıdır. 2010-cu ildə nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr uğurla və vaxtında icra edilməlidir.

Dövlət Proqramının icrası Azərbaycan dövlət büdcəsinin xərclərində də öz əksini tapır. Dövlət büdcəsi qəbul ediləndə təbii ki, proqramda nəzərdə tutulmuş məsələlərin həlli üçün maliyyə mənbələrinin təşkil edilməsi də nəzərdə tutulmuşdur, yəni maliyyə problemləri olmayacaqdır. Azərbaycan büdcəsi, bu ilə nəzərdə tutulmuş xərclər, deyə bilərik ki, çox konservativ şəkildə təmin edilmişdir. Bizim hələ böyük ehtiyatımız vardır. Ona görə də nəzərdə tutulmuş problemlərin həlli üçün maliyyə mənbələri vardır və maliyyə vaxtında açılacaqdır.

Texniki imkanlar da vardır. Son illərdə Azərbaycana çoxsaylı xarici istehsalı texnika gətirilibdir. Yerli istehsalın gücləndirilməsi sayəsində artıq texnikanın bir hissəsi Azərbaycanda istehsal edilir. Azərbaycanda rəqabətqabiliyyətli müəssisələr işə salınır. Onlar həm daxili tələbatı ödəyir, eyni zamanda, ölkəmizin ixrac potensialı da genişlənir. Odur ki, bütün bu işləri vaxtında və keyfiyyətlə icra etmək lazımdır.

Sahibkarlar da ölkəmizin ümumi inkişafına öz töhfələrini verməyi davam etdirəcəklər. Bunu etmək üçün onların artıq öz vəsaitləri vardır. Bu il Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə güzəştli kreditlər nəzərdə tutulur. Onlar da verilməyə başlanmışdır. Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şir-

kətinin xətti ilə ölkəmizin inkişafı üçün vacib olan layihələr icra edilir. Sahibkarların öz maliyyə imkanları, özəl bankların imkanlarının genişlənməsi və bank resurslarının mövcudluğu, kredit resurslarının artırılması – bunlar da Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına çox müsbət təsir göstərəcəkdir. Biz çalışmalıyıq ki, daxili istehsalı gücləndirmək üçün bütün imkanlardan istifadə edək. Beləliklə, Azərbaycanda yerli istehsalın inkişafı daha da sürətlə gedəcək, daxili tələbat maksimum dərəcədə Azərbaycanda istehsal olunan məhsullar hesabına təmin ediləcək, güclü ixrac potensialımız yaranacaq və yeni bazarların aşkarlanması işində əlavə tədbirlər görülməlidir.

2010-cu ildə həm ölkəmizin, həm sahibkarlığın inkişafı üçün böyük infrastruktur layihələri davam etdiriləcəkdir. Bu infrastruktur layihələri icra olunmasaydı, sahibkarlığın inkişafı haqqında, ümumiyyətlə, söhbət gedə bilməzdi. İlk növbədə, biz özümüzü elektrik enerjisi ilə tam şəkildə təmin etdik və bu gün artıq böyük ixrac imkanlarına malikik. Qazlaşdırma prosesi sürətlə gedir, yollar çəkilir. Əgər müasir, gözəl yollar olmasa, bölgələrin inkişafı mümkün deyildir. Nə kənd təsərrüfatının, nə turizmin inkişafı mümkün deyildir. Ona görə dövlət xərcləri hesabına və xaricdən alınan kreditlər hesabına bu istiqamətlərdə bütün işlər görülməkdir. Hər halda, hesab edirəm ki, 2010-cu il üçün nəzərdə tutulmuş bütün işlər görülməlidir. Ola bilər ki, biz nəzərdə tutulmamış bəzi istiqamətlərdə əlavə maliyyə vəsaitinin ayrılması ilə artıq işlər də görə bilək.

Bugünkü Azərbaycanda elektrik enerjisi ilə təminat 100 faiz nəzərdə tutulub. Qazlaşdırma prosesi də uğurla gedir. Artıq qazlaşdırma 85 faiz təşkil edib və xüsusilə indi rayon mərkəzlərindən kənarında yerləşən məntəqələrin qazlaşdırılması gedir və bu işlər ən müasir standartlarla görülür. İnfrastruktur layihələrinin içərisində ən vacib, həllini gözləyən içməli su, kanalizasiya və suvarma məsələləridir. Biz bu məsələlər üzərində işləyirik və nəinki konkret proqramlar

vardır, onlar artıq icra edilməyə başlanmışdır. Bütün rayonlarda, rayon mərkəzlərində içməli su, kanalizasiya sisteminin quraşdırılması nəzərdə tutulur. Məhz quraşdırılması, çünki əksər yerlərdə bu sistem, ümumiyyətlə, mövcud deyildir. Bu işlərin görülməsi artıq başlanıb. Hesab edirəm ki, əhalini narahat edən bu ciddi sosial problem qısa müddət ərzində aradan qaldırılmalıdır.

Suvarma məsələləri də həm dövlət büdcəsi, həm kreditlər hesabına öz həllini tapır. Biz yeni əkin sahələrini işə salmalıyıq. Kənd təsərrüfatı əslində intensiv şəkildə inkişaf etməlidir. Ancaq hələ ki, dövriyyədən kənarında olan torpaqlar da suvarılarsa, bu torpaqlar artıq münbit vəziyyətə gətiriləcək və kənd təsərrüfatının inkişafı fermerlərin daha da səmərəli fəaliyyəti üçün həm əlavə gəlir mənbəyi yaradacaq, həm də ki, biz öz ərzaq təhlükəsizliyi məsələlərimizi daha da sürətlə icra edəcəyik. Bir daha demək istəyirəm ki, bütün bu məsələlər dövlət büdcəsində və nəzərdə tutulmuş proqramlarda öz əksini tapır. Sadəcə, onu deyirəm ki, 2010-cu ildə də bütün bu məsələləri yüksək templərlə həll edəcəyik. Azərbaycanda sosial infrastrukturun yaradılması davam etdiriləcəkdir. Bu da bölgələrdə yaşayan insanlar üçün çox vacibdir. Hər yerdə xəstəxanalar, məktəblər, mədəniyyət ocaqları, idman qurğuları tikilir. Bu proses Azərbaycanda geniş vüsət alıb, 2010-cu ildə də davam etdiriləcək və 2013-cü ilə qədər əsas məsələlər öz həllini tapmalıdır.

Bu il Azərbaycanda «Ekologiya ili» elan edilib. Bu da təsadüfi deyildir. Çünki indi ən böyük diqqət bu sahəyə göstərilir. Biz xüsusilə Bakıda, Abşeron yarımadasında ekoloji vəziyyəti qısa müddət ərzində yaxşılaşdırmalıyıq. Bölgələrdə də bu məsələyə diqqət göstərilməlidir. Konkret proqramlar vardır və yerli icra orqanları bu işlərə fəal qoşulublar. Mən bunu alqışlayıram. Daha da fəal olmaq lazımdır ki, biz istədiyimizə nail olaq. Biz Azərbaycanı ekoloji cəhətdən ən təmiz ölkəyə çevirməliyik. Baxmayaraq ki, əsrlər boyu xüsusilə Bakı və ətrafında neft mədənlərində hasilatla bağlı

məsələlər o qədər də ekoloji standartlara uyğun deyildi. Bizi böyük işlər gözləyir. Neftlə çirkələnmiş bütün əraziləri, gölməçələri təmizləməliyik, Xəzər dənizinin buxtasını təmizləməliyik. Məişət tullantıları zavodunun tikintisi nəticəsində artıq ekoloji vəziyyət xeyli dərəcədə yaxşılaşdırılacaqdır.

Sahibkarlara bundan sonra da dəstək, həm də siyasi dəstək göstəriləcəkdir. Yerli icra orqanları sahibkarlara kömək etməli, onların işinə qarışmamalı, dövlət strukturları yersiz yoxlamaları dayandırmalıdır. Buna ehtiyac yoxdur. Artıq Azərbaycanda iqtisadi islahatlar sahəsində böyük işlər görülüb. Biz şəffaflığa nail ola bilmişik. Şəffaflıq bizim üçün, iqtisadi inkişaf üçün və ümumiyyətlə ölkəmizin inkişafı üçün çox mühüm əhəmiyyət daşıyır. Enerji sahəsində şəffaflıq təşəbbüsünün icrasında Azərbaycan bir nömrəli ölkədir. Bunu bütün dünya bilir, qəbul edir və görür.

Bir sözlə, artıq «Bir pəncərə» sistemi tətbiq olunur. Sahibkarların fəaliyyətini yüngülləşdirmək, əsassız tələblərin qarşısının alınması üçün bu çox vacib məsələdir. Biz müasir uçot sisteminə keçirik. Yəni bütün sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də müasirləşmə gedir, ən qabaqcıl meyarlar, texnologiyalar və təcrübə tətbiq olunur.

Belə olan hallarda yersiz müdaxilələr, yoxlamalar əsassızdır, buna son qoyulmalıdır. Əlbəttə ki, sahibkarlar dövlət və xalq qarşısında öz vəzifə borclarını şərəflə yerinə yetirməlidirlər, vergiləri vaxtında ödəməlidirlər. Yaxşı olar ki, sahibkarlar sosial təşəbbüslərə daha da fəal qoşulsunlar. Artıq bunu etmək üçün imkanlar vardır. Beş il bundan əvvəl bəlkə də bunu tələb etmək düzgün olmazdı. Bu gün Azərbaycanda çox böyük, regional, yəni transmilli mahiyyət daşıyan şirkətlər vardır. Onların böyük dövriyyələri, böyük kapitalı vardır. Mən bunu alqışlayıram. Yəni, biznesin, sahibkarlığın sosial məsələlərin həllində də iştirakı, hesab edirəm ki, həm iş adamları üçün mənəvi bir qida verəcək, həm ölkəmizin inkişafı üçün faydalı olacaqdır. Bu proseslər gedir və xüsusilə bölgələrdə sahibkarlar öz maliyyə resurslarını məktəblərin

tikintisi sahəsində işə salırlar. Mən istərdim ki, bu işlər başqa sahələrdə də görülsün. Hesab edirəm ki, imkanlı firmalar, şirkətlər, iş adamları ağır vəziyyətdə yaşayanlara əl tutsalar yaxşı olar.

Bir sözlə, biznesin inkişafı üçün süni maneələr aradan qaldırılmalıdır, əsassız yoxlamalar dayandırılmalıdır. Yerli icra orqanları sahibkarlara kömək göstərməlidirlər. Dövlət qurumları da öz təşəbbüsləri ilə, qəbul edilmiş qərarlarla və praktiki addımlarla sahibkarların işini daha da yüngülləşdirməlidirlər. 2009-cu il sahibkarlar üçün ağır il olubdur. Bunu biz etiraf etməliyik. Azərbaycan dövləti və Azərbaycan vətəndaşları, demək olar ki, vətəndaşlarımızın mütləq əksəriyyəti bu böhrandan əziyyət çəkmədilər. Çünki inflyasiya cəmi 1,5 faiz olmuşdur. Əhalinin pul gəlirləri 10 faizdən çox artmışdır və demək olar ki, sosial ödəmələr tam şəkildə təmin edilmişdir, maaşlarda, pensiyalarda heç bir yubanma olmamışdır. Ancaq sahibkarlar bu böhrandan əziyyət çəkдилər. Bu həqiqətdir və Azərbaycan dövləti onlara – sahibkarlara daha da böyük həcmdə yardım göstərməlidir. Biz həm maliyyə yardımı, kreditlərin verilməsi, həm də ki, sahibkarlığın inkişafı üçün daha da yaxşı şəraitin yaradılması sahəsində düşünməliyik, necə kömək eləyək ki, yerli iş adamlarımız çətin, böhranlı vəziyyətdən tezliklə çıxıb bilsinlər. Böhran sahibkarları, əlbəttə ki, çox narahat edir. Azərbaycan dövləti öz iqtisadi və sosial proqramını icra edərkən bu amili yaddan çıxarmamalıdır.

Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün nəzərdə tutulmuş bütün subsidiyalar, kreditlər veriləcəkdir. Bilirsiniz ki, Azərbaycan fermerləri bu baxımdan başqa ölkələrdən fərqli olaraq ən çox təmin edilmiş fermerlərdir. Həm güzəştli şərtlərlə kreditlər, yanacaq, gübrələr, toxumlar verilir, həm də torpaq vergisi istisna olmaqla bütün vergilərdən azaddır. Yəni belə gözəl şəraitdən, əlbəttə ki, onlar səmərəli istifadə edirlər. Bu da həqiqətdir. Görülən bütün bu işlər ona gətirib çıxarıb ki, bu gün biz Azərbaycanda 3 milyon ton taxıl istehsalından

söhbət açə bilirik. Bu, nadir və necə deyərlər, tarixi bir nailiyyətdir.

Regionların inkişafı proqramı ərzaq təminatı proqramı ilə sıx əlaqədar olmalıdır. Ərzaq təminatı proqramı Azərbaycanı icra edilir. Bir daha demək istəyirəm ki, dövlət dəstəyi, kreditlər, subsidiyalar verilir, hər bir bölgədə emal müəssisələri, soyuducu kombinatlar, taxıl anbarları yaradılır ki, istehsal edilmiş məhsullar xarab olmasın. Yəni biz bu istiqamətə daha da çox diqqət yetirməklə sahibkarlar üçün çox yaxşı şəraitin yaradılmasına kömək göstəririk. Aqrolizinq, aqroservislər – bütün bunlar olmasaydı, sahibkarlar haradan texnikanı ala bilərdilər?! Texnikanın alınması böyük bir problem ola bilərdi. Maliyyə vəsaitini haradan alacaqdılar?! Kreditlər, texnika, bütün dediyim o subsidiyalar, imtiyazlar olmasaydı, biz nəyin hesabına kənd təsərrüfatını inkişaf etdirə bilərdik?! Əlbəttə ki, dövlət bu işlərə qarışmalıdır. Bizim iqtisadiyyatımız liberal iqtisadiyyatdır. Bunu göstəricilər də təsdiq edir. Ümumi daxili məhsulun 85 faizi özəl sektorda formalaşır. O ölkədə ki, 20 il bundan əvvəl özəl sektorda məhsul istehsalı sıfıra bərabər idi. Ancaq buna baxmayaraq, dövlət lazım olan anlarda öz sözünü deməlidir. Əgər dövlət kənd təsərrüfatını dəstəkləməsə, kənd təsərrüfatı batır. Ondan sonra nə edəcəyik? Torpaqlarımız şoranlaşacaq, səhrələşmə daha da sürətlə gedəcəkdir. Bölgələrdə yaşayanlar işsiz qalacaqlar. Hara gedəcəklər? Şəhərlərə gələcəklər, başqa ölkələrə gedəcəklər. Bu işləri görməklə böyük iqtisadi və sosial problemin həllinə nail olduq. Ona görə bütün subsidiyalar, imtiyazlar, güzəştlər davam etdiriləcəkdir. Bizim imkanımız da, iradəmiz də vardır.

Mənə verilən arayışda göstərilir ki, biz, demək olar ki, əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü xeyli dərəcədə təmin edirik. Mən bəzi rəqəmləri indi səsləndirmək istəyirəm ki, bunu hamı bilsin. Özümüzü dənli bitkilər üzrə 76 faiz təmin edirik. Quş əti 74 faiz, ət 94 faiz, kərə yağı 83 faiz, süd məhsulları və süd 85 faiz, un 94 faiz, şəkər 150 faiz, yəni ki,

50 faizi ixraca gedir, tərəvəz 102 faiz, meyvə 127 faiz – budur əsas qida məhsullarının statistikası. Azərbaycanda heç vaxt özünü bu dərəcədə təmin etmək imkanları olmamışdır. Sovet vaxtını biz yaxşı xatırlayırıq. O vaxt vahid xalq təsərrüfatı kompleksi adlanan bir sistem var idi. Bütün əsas ərzaq məhsulları başqa respublikalardan gətirilirdi. Burada ət, yağ, süd, ümumiyyətlə, 20–30 faiz istehsal edilirdi, ya edilmirdi. Ancaq bu gün biz özümüzü tam şəkildə təmin edirik, özü də məhsullar da keyfiyyətlidir. Bu sərgidə göstərilən ancaq bir faiz təşkil edir. Müasir süd zavodları, emal müəssisələri, konserv zavodları, dəyirmanlar, şəkər zavodu – bütün bunlar bizim sərvətimizdir. Bu gün mən giriş sözümdə bu barədə dedim – xarici bazarları gərək aşkar edək. Ənənəvi bazarlar bizim üçün məqbuldur, açıqdır, yaxındır və böyükdür. Biz bundan istifadə edirik və edəcəyik. Bu, qarşılıqlı maraqlar əsasında qurulur. Ancaq biz başqa bazarları da aşkar etməliyik. Ənənəvi bazarlara çıxışımız daha da geniş olmalıdır. Mən əminəm ki, bax, bu bəzi pozisiyalar üzrə biz hələ ki, özümüzü 74-76 faiz təmin edirik. İki-üç ildən sonra bu da yüz faizə çatacaqdır. Çünki biz buna çatmaq üçün çalışırıq. Biz bu statistika əsasında öz investisiya proqramımızı müəyyən edirik. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu da bu statistikaya görə öz proqramını tutur. Koordinasiya şəkildə aparılan bütün bu işlər də bu nəticələrə gətirib çıxarır. Yəni iki-üç ilə biz özümüzü bütün bu pozisiyalarda da tam şəkildə təmin edəcəyik.

Bu da həqiqətdir ki, özünü tam şəkildə təmin etmək – bu elə də bir mütləq hədəf deyildir. İndi Azərbaycan dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır. Əlbəttə ki, Azərbaycanda və xüsusilə də rayonlarda bu sahədə ixtisaslaşma getməlidir. Bu sahədə həm Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, həm İqtisadi İnkişaf Nazirliyi gərək konkret təkliflər versinlər ki, ixtisaslaşma özünü daha da qabarıq şəkildə göstərsin. Bir-iki il bundan əvvəl birdən-birə dünyada ərzaq böhranı yaşandı. Heç kim bunu gözləməirdi. Birdən-birə gördük ki, ərzaq böhranı

yaranıb, o çatışmır, bu çatışmır, taxıl yoxdur. Hətta müqaviləyə əsasən pulunu ödəsək də xaricdən taxıl gəlmirdi. Bircən-birə belə bir qıtlıq yarandı. Biz daxili istehsalın artırılması ilə özümüzü belə fəsadlara hazırlamalıyıq. Daxili istehsalın artırılması, əlbəttə ki, gələcəkdə ixrac imkanlarının genişlənməsinə gətirib çıxaracaqdır.

Bu işdə biz yerli sahibkarlara xaricə çıxmaq üçün əlavə şəraitin yaradılmasına çalışmalıyıq. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və Xarici İşlər Nazirliyi ilk növbədə bu işlərlə məşğul olmalıdır. Bizim artıq 50-dən yuxarı ölkədə səfirliyimiz vardır. Bu sahədə də biz MDB məkanında qabaqcıl yerlədəyik. Son illər ərzində biz bu səfirlikləri yaratdıq ki, Azərbaycanın maraqları maksimum dərəcədə təmin olunsun, Azərbaycanda gedən proseslər orada bilinsin, Azərbaycan haqqında təhrif edilmiş qərəzli məlumat deyil, həqiqət, həqiqi məlumatlar çatdırılsın. Yəni, bu bizim resursumuzdur. Bizim səfirliklər də bu işlərdə fəal olmalıdırlar. Yerli sahibkarların o bazarlara çıxması, investisiya imkanlarının araşdırılması və yerli sahibkarlar üçün xaricdə münbit şəraitin yaradılması işində İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi birlikdə çalışmalıdırlar. Yəqin ki, müəyyən müddətdən sonra təkliflər paketini hazırlamalıdırlar və biz orada görəcəyik ki, hansı ölkədə hansı sahə üzrə Azərbaycanın hansı şirkəti öz biznes imkanlarını genişləndirə bilər. Sahibkarlar da öz tərəfindən İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə sifarişlərini versinlər, onlar üçün hansı ölkədə işləmək daha da maraqlıdır, əlverişlidir, məqbuldur ki, Azərbaycan dövləti bu işləri qursun.

Bütün ölkələrlə münasibətlərimiz müsbətdir, yaxşıdır. Azərbaycanın dünyadakı imici də çox müsbətdir. Bizimlə əməkdaşlıq etmək istəyən ölkələrin, dostlarımızın sayı artır. Mən şübhə etmirəm ki, Azərbaycan şirkətlərini xaricdə böyük maraqla qarşılayacaqlar, xüsusilə, əgər görsələr ki, Azərbaycan dövləti bu işlərdə israrlıdır və öz şirkətlərinə dəstək verir. Bu istiqamət bizim üçün yenilikdir. Bu vaxta

qədər biz bu barədə düşünmürdük. Çünki imkanlarımız yox idi. Bu gün biz artıq keyfiyyətli, dünya standartlarına uyğun məhsulun buraxılmasına nail olmuşuq. Gələcək illərdə bu gün görülən işlər ona gətirib çıxaracaq ki, Azərbaycanda ən keyfiyyətli məhsullar istehsal olunacaqdır. Biz indidən özümüzü bu işlərə hazırlamalıyıq.

Bütövlükdə gələcəkdə iqtisadiyyatın bütün sənaye kompleksinin modernləşdirilməsi prosesi daha da sürətlə getməlidir. Mən bu barədə dəfələrlə demişəm, Azərbaycanda sənayeləşmə prosesi sürətlə getməlidir. Bu gün bu proses gedir. Bu gün yaranmaqda olan nəhəng sənaye kompleksləri 2-3 ilə işə başlayacaqdır. Bunlar Azərbaycanda yeni istiqamətdə sənaye sahəsinin yaradılmasına gətirib çıxaracaqdır.

Beləliklə, ölkəmizin uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafı təmin ediləcək, Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi daha da möhkəmlənəcəkdir. Nəticədə ölkəmizin müstəqil siyasət aparmaq imkanları daha da genişlənəcəkdir. Bilirəm, bəzi xarici dairələrin xoşuna gəlmir ki, Azərbaycan sərf etməyən təşəbbüslərə qoşulmur, çirkli oyunlara qoşulmur, öz xalqının mənafeyini hər şeydən üstün tutur, öz xalqının milli maraqlarını heç kimə güzəştə getmir. Bilirəm ki, bəzi xarici dairələr bundan o qədər də razı deyillər. Amma bu bizim problemimiz deyildir. Bizim problemimiz öz milli maraqlarımızı müdafiə etmək, Azərbaycan xalqının təhlükəsizliyini, sosial rifahını təmin etmək, ölkəmizi uğurla inkişaf etdirmək, gücləndirmək, müstəqilliyimizi əbədi, dönməz etmək, bölgədə imkanlarımızı genişləndirməkdir. İqtisadiyyatın modernləşməsi, sənaye sahələrinin işə salınması Azərbaycanda yeni bir şəraitin yaranmasına gətirib çıxaracaqdır. Biz maksimum çalışmalıyıq ki, istənilən sahə ölkəmizin inkişafını təmin edə bilsin. Kənd təsərrüfatı nəinki kəndliləri işlə təmin etməli, ümumi iqtisadi potensialımıza böyük töhfə verməlidir.

Sənaye sahəsində görüləcək işlər elə olmalıdır ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı ancaq sənaye müəssisələrinin səmərəli fəaliyyəti hesabına yaşaya bilsin. Nəzərə alınmalıyıq ki, bizim

nəinki böyük neft-qaz ehtiyatlarımız, artıq çoxşaxəli nəqliyyat infrastrukturumuz vardır. Bu sahədə də təkə bir marşrutdan asılı deyilik. Bu vəziyyəti biz özümüz, təkbaşına yaratdıq. Bunu nəzərə alsaq ölkəmizin gələcək inkişafına ancaq nikbinliklə baxmaq olar və belə də olacaqdır.

Azərbaycan irəliyə gedəcək, müasir, zəngin dövlətə çevriləcək, xalqımız yaxşı yaşayacaq, şəhərlərimiz daha da gözəlləşəcəkdir. Bu gün Bakıya gələn hər bir xarici vətəndaş, hər bir qonaq, əgər o, xoş niyyətlə gəlibsə, öz hisslərini gizlədə bilmir. Bakıda yaradılmış gözəllik, mən deyə bilərəm ki, dünyada nadir şəhərlərdə təkrarlana bilər. Bu gözəlliyi, abadlığı, səliqəni, mədəniyyəti, təbiəti, tarixi Azərbaycan xalqının fədakarlığı yaradıb. Bu uğurları xalqımızın vətənpərvərliyi və sözün yaxşı mənasında, inadkarlığı təmin edibdir. Biz daha da fəal çalışmalıyıq ki, ölkəmizi inamla irəliyə aparaq, Azərbaycan xalqı üçün daha da yaxşı şərait yaradaq. Bu işlərdə sizə uğurlar və fəallıq arzulayıram. Sağ olun.

**QAZAXISTAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB NURSULTAN NAZARBAYEVƏ**

Hörmətli Nursultan Abişeviç!

Ölkənin cənubunda baş vermiş təbii fəlakət nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı xəbəri məni son dərəcə kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Qazaxıstan xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 13 mart 2010-cu il

SLOVAKIYANIN XARICI İŞLƏR NAZİRİ MİROSLAV LAYÇAKIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

15 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 15-də Slovakiyanın Xarici İşlər naziri Miroslav Layçakın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Slovakiyanın Xarici İşlər naziri Miroslav Layçakın ölkəmizə ilk səfərinin uğurlu olacağına ümidvar olduğunu bildirdi və bu səfərin Azərbaycan ilə Slovakiya arasında bir çox sahələrdə səmərəli əməkdaşlıq üçün yaxşı perspektivlər açacağını vurğuladı. Prezident İlham Əliyev bunun üçün qarşılıqlı maraqların və yaxşı potensialın mövcud olduğunu da qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı səfər zamanı keçirilən görüşlərin ikitərəfli münasibətlərin inkişafının əsas istiqamətlərinin müəyyən edilməsi baxımından səmərəli olacağına əminliyini ifadə etdi.

Slovakiyanın Xarici İşlər naziri Miroslav Layçak Azərbaycanın həm regional, həm siyasi, həm iqtisadi, həm də energetika baxımından aparıcı dövlətlərdən biri olduğunu vurğuladı. O, Azərbaycan prezidentinin regionda gedən proseslərlə bağlı fikirlərinin Slovakiya tərəfi üçün önəmli olduğunu qeyd etdi. Daha sonra nazir bildirdi ki, səfərinin əsas məqsədi ikitərəfli münasibətlərin intensivləşdirilməsindən ibarətdir. Ölkələrimiz arasında siyasi əlaqələrin səviyyəsindən razılığını ifadə edən Miroslav Layçak Slovakiya ilə Azərbaycanın dost ölkələr olduğunu vurğuladı.

ATƏT PARLAMENT ASSAMBLEYASININ SƏDRİ JOAO SUAREŞİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

15 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 15-də ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Joao Suareşin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Joao Suareşin ölkəmizə səfərinin uğurlu keçəcəyinə ümidvar olduğunu bildirərək bu səfərin əməkdaşlığımızın daha da genişlənməsi və regional inkişafa dair məsələləri müzakirə etmək üçün yaxşı imkan yaratdığını dedi.

ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Joao Suareş ölkəmizin bu qurumdakı nümayəndə heyəti ilə səmərəli müzakirələrin aparıldığını vurğuladı. Azərbaycana ötən səfərlərdən keçən dövr ərzində ölkəmizdə əldə edilən böyük inkişaf proseslərinin onda xoş təəssürat oyatdığını vurğuladı, Azərbaycanın öz təbii sərvətlərindən səmərəli şəkildə istifadə edilməsi işində ən nümunəvi ölkələrdən biri olduğunu qeyd etdi..

Dövlətimizin başçısı son illər tək-cə Bakının deyil, Azərbaycanın bütün regionlarının da çox sürətlə inkişaf etdiyini bildirdi. Ölkəmizdəki iri enerji layihələrindən əldə olunan gəlirlərin ədalətli şəkildə istifadə edildiyini vurğulayan prezident İlham Əliyev regionlarda yaxşı investisiya şəraitinin yaradıldığını, biznes mühitinin yaxşılaşdırıldığını və iqtisadiyyatın bütün sahələrində uğurlu islahatların həyata keçirildiyini bildirdi. Azərbaycanın çox sürətlə və uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan dövlətimizin başçısı ötən ilki iqtisadi böhran ilində belə, ölkəmizin iqtisadiyyatının 9,3 faiz artdığını və bunun dünyada ən yüksək göstərici olduğunu qeyd etdi.

AVROPA YENİDƏNQURMA VƏ İNKİŞAF BANKININ PREZİDENTİ TOMAS MİROUNUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

16 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 16-da Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının prezidenti Tomas Mirounun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı ilə əlaqələrinin inkişafından məmnunluğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev bu təşkilatla bir sıra uğurlu layihələrin həyata keçirildiyini vurğuladı. Ötən il dünyada baş verən maliyyə böhranına baxmayaraq əməkdaşlığımızın davam etdiyini qeyd edən prezident İlham Əliyev dövlət strukturları ilə yanaşı, özəl sektorda da hirgə layihələrin maliyyələşdirilməsini müsbət hal kimi dəyərləndirdi. Dövlətimizin başçısı Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının prezidenti Tomas Mirounun ölkəmizə səfərinin əməkdaşlığımızın gələcəkdə daha da genişlənəcəyi işinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirdi.

Tomas Mirou Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının ölkəmizlə əməkdaşlığa sadıq olduğunu qeyd etdi. Ötən il Qaradağ sement zavoduna qoyulan sərmayənin özəl sektora ən böyük investisiya yatırımlarından biri olduğunu deyən Tomas Mirou rəhbərlik etdiyi bankın, həmçinin Azərbaycanın bank sektoru ilə uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirdiyini bildirdi. O, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının ölkəmizin enerji sektorunda əməkdaşlığı davam etdirməkdə maraqlı olduğunu da vurğuladı.

BAKI BUXTASINDA QURU YÜK LİMANI MƏNTƏQƏSİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ

16 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 16-da Bakı buxtasında quru yük limanı məntəqəsinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən qırmızı lenti kəsdi.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə məntəqənin inzibati binasında yaradılmış şəraitlə tanış oldu.

Foyədə ulu öndər Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin fəaliyyətinə həsr olunmuş guşə yaradılmış, ümummilli liderin büstü qoyulmuşdur.

Prezident İlham Əliyev quru yük limanı məntəqəsinin inşa edildiyi ərazinin əvvəlki vəziyyətini və 2008–2010-cu illərdə həyata keçirilmiş tikinti işlərinin gedişini əks etdirən fotoşkillərə baxdı. Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin rəisi Aydın Bəşirov məlumat verdi ki, dördmərtəbəli inzibati binada işçilərin fəaliyyəti üçün bütün şərait yaradılmış, otaqlar zəruri avadanlıqla təchiz olunmuşdur.

Quru yük limanı məntəqəsinin tikintisi layihəsi prezident İlham Əliyevin sərəncamlarına müvafiq olaraq dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait hesabına həyata keçirilmişdir. Liman məntəqəsindən yalnız quru yüklər daşınacaqdır. Məntəqənin tikintisindən başlıca məqsəd sənaye müəssisələrini paytaxtın mərkəzindən kənara köçürməkdən, şəhərdə ekologiyanı sağlamlaşdırmaqdan və respublikamızdan yükdaşımalara həcmi artırmaqdan ibarətdir. Liman məntəqəsinə eyni vaxtda 14 gəmi daxil ola bilər.

Prezident İlham Əliyev liman məntəqəsinin ərazisində inşa olunan yüksəkləmə anbarlarına da baxdı.

Görülən işləri yüksək qiymətləndirən prezident İlham Əliyev tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

**XÜSUSİ DÖVLƏT MÜHAFİZƏ XİDMƏTİNİN
XÜSUSİ RABİTƏ VƏ İNFORMASIYA
TƏHLÜKƏSİZLİYİ DEPARTAMENTİNİN
İDARƏETMƏ MƏRKƏZİNİN İNZİBATI
BİNASININ AÇILIŞI MƏRASİMİ**

16 mart 2010-cu il

Martın 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin xüsusi rabitə və informasiya təhlükəsizliyi departamentinin idarəetmə mərkəzinin inzibati binasının açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev inzibati binanın açılışını bildirən qırmızı lenti kəsdi və bina ilə yaxından tanış oldu.

Foyədə ulu öndər Heydər Əliyevin büstü qoyulmuş, ümum-millî liderin həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş fotoquşə yaradılmışdır.

Prezident İlham Əliyev binanın əvvəlki vəziyyətini əks etdirən fotostendə baxdı. Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Vaqif Axundov binada aparılmış yenidənqurma işləri barədə dövlətimizin başçısına məruzə etdi.

Prezident İlham Əliyev Mərkəzin videokonfrans otağında oldu. Burada yaradılmış şəraitlə tanışlıqdan sonra video-bağlantı yaradıldı.

DATA mərkəzi ilə tanışlıq zamanı məlumat verildi ki, burada Prezidentin 2004-cü il 29 dekabr tarixli Fərmanının və 2005-ci il 21 oktyabr tarixli Sərəncamının icrası ilə bağlı dövlət orqanlarının internet informasiya resurslarının, operativlik və təhlükəsizlik tələblərinə cavab verən və hazırda Avropa dövlətlərinin əksəriyyətində istifadə olunan «TETRA» radiorabitə sisteminin, «AzStateNet» optik DWDM şəbəkəsinin və mərkəzləşdirilmiş informasiya təminatı sisteminin avadanlığı

yerləşdirilmiş, bu məqsədlə «TIA942» standartlarına cavab verən 2 DATA mərkəzi yaradılmışdır.

Dövlət Proqramına müvafiq olaraq 2008-ci ilin sonlarında ölkənin 55 rayon mərkəzində əvvəlcə neft kəmərlərinin mühafizəsini təmin etmək məqsədi ilə Bakı-Ağstafa, Bakı-Xudat istiqamətləri boyunca, sonra isə Bakı-Astara istiqaməti boyunca «TETRA» rabitə sistemi yaradılmışdır. Bu il Bakı-Şamaxı-Zaqatala-Balakən avtomobil yolu boyunca da bu sistemin quraşdırılıb istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. 2011-ci ilin sonunadək isə ölkənin bütün ərazisinin tam əhatə olunması nəzərdə tutulur. Hazırda Daxili İşlər, Milli Təhlükəsizlik, Fövqəladə Hallar və Səhiyyə nazirliklərinin, həmçinin Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin, «Azərbaycan Hava Yolları» Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin, bir sıra digər qurumların ümumilikdə 5430 radiostansiyası «TETRA» radiorabitə sisteminə qoşulmuşdur.

Sonra prezident İlham Əliyev «AzStateNet» optik DWDM şəbəkəsi ilə tanış oldu. Məlumat verildi ki, bu şəbəkə dövlət orqanları və onların yerli strukturları arasında yüksək sürətli informasiya mübadiləsi aparmağa imkan verir. Hazırda bu şəbəkə vasitəsilə 128 dövlət orqanı yüksək sürətli internetlə təmin edilmişdir.

Dövlətimizin başçısı binada quraşdırılmış videonəzarət mərkəzi ilə də tanış oldu. Mərkəz vasitəsilə mühüm əhəmiyyətli kabel-kommunikasiya sistemlərinin real rejimdə işləməsinə daimi nəzarət təmin olunmuşdur. Binada 60 əməkdaşın işləməsi üçün müasir texnika və mebellərlə təchiz olunmuş 22 otaq istifadəyə verilmişdir.

Binanı fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin etmək üçün ayrıca yarımstansiya və 2 generator quraşdırılmışdır. Bina müasir mərkəzləşdirilmiş havalandırma, siqnalizasiya və buraxılış sistemləri ilə təchiz olunmuşdur. Ən müasir standartlara cavab verən yeməcxana da şəxsi həyatın ixtiyarına verilmişdir.

Görülmüş işləri yüksək qiymətləndirən prezident İlham Əliyev kollektivə uğurlar arzuladı.

RUMİNYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ TEODOR BAKONSKİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

18 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 18-də Rumıniyanın Xarici İşlər naziri Teodor Bakonskinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Azərbaycan ilə Rumıniya arasında güclü tərəfdaşlıq münasibətlərinin və bütün səviyyələrdə fəal diplomatik əlaqələrin mövcud olduğunu qeyd edən prezident İlham Əliyev Azərbaycanın və Rumıniyanın dövlət başçıları arasında münasibətlərin ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafında mühüm rol oynadığını dedi. Dövlətimizin başçısı Teodor Bakonskinin bu səfərinin Avropa İttifaqı–Azərbaycan əməkdaşlığının və regional vəziyyətin müzakirə edilməsi baxımından əhəmiyyətli olduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında dostluq və tərəfdaşlıq əlaqələrinin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə ümidvar olduğunu vurğuladı.

Rumıniyanın Xarici İşlər naziri Teodor Bakonski prezident Troyan Beseskunun salamlarını dövlətimizin başçısına çatdıraraq bildirdi ki, Rumıniya prezidenti Azərbaycan ilə ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişafında maraqlıdır. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin 2009-cu ildə Rumıniyaya səfərini xatırladan nazir iki ölkənin prezidentləri arasında şəxsi münasibətlərin strateji tərəfdaşlıq əlaqələrimizin inkişafında başlıca amil olduğunu vurğuladı. Dövlətimizin başçısı Rumıniya prezidenti Trayan Beseskunun salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Rumıniyanın dövlət başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNUN LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ HAZIRLANMIŞ «AZƏRBAYCAN» KİTABININ TƏQDİMAT MƏRASİMİ

18 mart 2010-cu il

Martın 18-də Müasir İncəsənət Muzeyində Heydər Əliyev Fondunun layihəsi çərçivəsində hazırlanmış «Azərbaycan» kitabının təqdimat mərasimi olmuşdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak etmişlər.

Azərbaycan haqqında müfəssəl məlumat vermək məqsədi ilə hazırlanmış nəşrdə toplanmış 1000-dən çox fotosəkil xalqımızın qədim tarixi, mədəniyyəti, ənənələri, etnoqrafik xüsusiyyətləri ilə yanaşı, ölkəmizin müasir simasını təcəssüm etdirir. Kitabın ayrı-ayrı fəsilləri oxucuya Azərbaycanı quruluş-quruluş gəzmək imkanı yaradır. Bu rəmzi səyahət paytaxt Bakıdan başlayır. Kitabda əfsanəvi Xəzərin sahillərində yerləşən Bakının müxtəlif görməli yerlərini, o cümlədən İçərişəhəri, Şirvanşahlar sarayını, Qız qalasını əks etdirən şəkillər vardır.

Paytaxtdan başlanan səyahət qədim Abşeronda davam edir. Sonra kitabın səhifələrində Qobustan qayaüstü rəsmləri, Yanardağ, Şahdağın qarlı zirvələri, Quba–Xaçmazın göz oxşayan bağları, Şəki–Zuqatalu və Gəncə–Qazax zonasının zümrüd meşələri və qədim qalaları, Lənkəran və Naxçıvanın nadir təbiəti, tarixi abidələrini əks etdirən fotosəkillər bir-birini əvəz edir. Kitabda hələ də Ermənistanın işğalı altında qalan torpaqlarımıza həsr olunmuş bölmələr vardır. Nəsrə kompakt disk və buklet əlavə olunmuşdur.

Geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuş kitaba ön sözü Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və

İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva yazmışdır.

Dövlət və hökumət rəsmilərinin, Milli Məclisin deputatlarının, ictimaiyyətin nümayəndələrinin iştirak etdikləri mərasimi Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva açaraq çıxış etdi.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın çıxışı

Xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar!

Sizi ürəkdən salamlayıram, Müasir İncəsənət Muzeyinə xoş gəlmisiniz!

Bu gün Heydər Əliyev Fondunun növbəti layihəsi – «Azərbaycan» adlı kitab sizin diqqətinizə təqdim olunur. Üç il öncə ölkəmizin zəngin və bənzərsiz təbiətini əks etdirən fotoalbomun yaranmasını zəruri hesab edərək Heydər Əliyev Fondu bu layihəyə start vermişdi. Həmin zaman işçi qrupu yaranmışdı. Onun tərkibində həm yerli, həm xarici mütəxəssislər, fotoqraflar fəaliyyətə başladı. Üç il ərzində ölkəmizin müxtəlif bölgələrində, şəhər və kəndlərində, dağ və düzənliklərində, meşə və çəmənliklərində, göl və çaylarında fotoçəkiliş aparıldı. Kitabın uzun müddət hazırlanması, ilk növbədə fotoçəkiliş üçün ən əlverişli vaxtın və hava şəraitinin seçilməsi ilə bağlı idi. Güzəl ölkəmizin təbiətini ilin hər bir fəslində əks etdirməyə çalışmışıq. Çox böyük, nadir bir fotomaterial toplandı, beş minə yaxın yeni fotosəkil yığıldı. Kitabın nadirliyi ondan ibarətdir ki, bu gün sizə təqdim olunan nəşrdəki şəkillərin 80 faizi ilk dəfədir ki, işıq üzünə çıxir. Şəkillərin arasında o qədər əsl sənət əsəri var idi ki, biz kitabın təqdimatı ilə yanaşı, bu gün Azərbaycanın təbiətinə, Azərbaycana həsr olunmuş fotosərginin açılışını da keçirəcəyik.

Üç il ərzində çox ciddi, çoxşaxəli iş aparıldı. Bir çox foto və digər materiallar toplandı. Növbəti mərhələdə əldə edilmiş materialları təhlil edərkən, kitabın tamamilə yeni bir konsepsiyası gündəmə gəldi. Biz düşündük ki, Azərbaycanın təbiətini onun tarixi, mədəniyyəti, keçmişi və bu gündən ayrı təqdim etmək o qədər də düzgün olmaz. Azərbaycanın ərazisində əsrlər boyu çox qüdrətli dövlət və sivilizasiyalar mövcud olub. Böyük İpək yolu bizim ölkəmizdən keçib və bu mədəniyyətlər, sivilizasiyalar ölkəmizdə izini qoyub. Bu izlərlə, bu naxışlarla istər memarlıq abidələrində, istər tarixi və dini abidələrdə tanış olmaq mümkündür. Son illər Azərbaycanın dünyada misli olmayan inkişafını, onun yeni mənzərələrini, modern binalarını, idman və konsert saraylarını, iş və turizm mərkəzlərini, bir sözlə, ölkəmizin müasir simasını da bu kitabda tapmaq mümkündür.

Bir sözlə, əziz dostlar, bu gün sizin diqqətinizə təqdim olunan tamamilə yeni bir formatlı «Azərbaycan» kitabı ölkəmizin təbiəti, tarixi, mədəniyyəti, dünəni və bu günü ilə tanışlıqdır. Kitab 11 bölmədən ibarətdir. İlk bölmə hamımız üçün əziz olan, dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biri olan Bakıya həsr olunub. Digər bölmələrdə Azərbaycanın 10 iqtisadi-coğrafi regionuna aid ətraflı məlumatlar və regionların təbiətini, flora və faunasını əks etdirən şəkillər yerləşdirilib. Kitabın ilk variantı Azərbaycan dilində 2000 tirajla nəşr olunub. Yaxın gələcəkdə «Azərbaycan» kitabı ingilis, fransız, alman, ərəb və çin dilindən başqa, bir sıra xarici dillərə tərcümə olunub böyük tirajla nəşr ediləcəkdir.

Bu kitabı hazırlayarkən Heydər Əliyev Fondu bir sıra dövlət və hökumət qurumları ilə işbirliyi yaratmışdı. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Coğrafiya və Tarix institutları, AZƏRTAC İnformasiya Agentliyi, Azərbaycan Milli Ensiklopediyası – bütün bu təşkilatlara bizə yardım etdiyinə görə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Kitabın hazırlanmasında əməyi olan hər bir şəxsə təşəkkürümü bildirirəm.

Cənab Prezident, Siz həmişə olduğu kimi, öz tövsiyələrinizlə, öz məsləhətlərinizlə bizə çox kömək edirdiniz və gərgin iş proqramınızda vaxt ayıraraq bu gün bizimlə olduğunuza görə Sizə xüsusi minnətdarlığımı bildirirəm.

Əziz qonaqlar, inanıram ki, siz də bu kitabla tanış olub, onu layiqincə qiymətləndirəcəksiniz. Fərsətdən istifadə edərək mən sizin hamınızı Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, sizə möhkəm cansağlığı, uzun ömür, səadət və məhəbbət arzulayıram.

Sonda mən dahi Heydər Əliyevin bir kəlamını xatırlatmaq istəyirəm: «Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam». Çox sadə, adi bir kəlmədir. Lakin doğma torpağına sonsuz qədər bağlı olan, Vətən yolunda ömrünü və canını qurban verən, bu yolda bir an da olsun belə, əyilməyən insanın, böyük şəxsiyyətin dilindən çıxmış bu kəlam artıq tarixə yazılıb. Mənim arzum odur ki, bu kitabı vərəqləyən hər bir azərbaycanlı ürəyində məhz bu kəlamı söyləsin: «Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam». Çox sağ olun.

Dövlətimizin başçısı mərasimdə çıxışı etdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

Əziz dostlar, bu gün doğrudan da çox gözəl bir gündür. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə yeni gözəl layihənin təqdimat mərasiminə yığılmışıq. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilən bütün layihələr həmişə çox böyük keyfiyyətlə, zövqlə və peşəkarlıqla icra olunur. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın tarixində bu layihənin öz yeri olacaqdır.

Azərbaycan haqqında, Bakı haqqında, digər şəhər və rayonlarımız haqqında müxtəlif dövrlərdə müxtəlif kitablar nəşr edilmişdir. Onların bir hissəsi artıq köhnəlmiş, bir hissəsi isə bugünkü reallıqları əks etdirmir. Bu kitabda Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti, tarixi abidələri, gözəl təbiəti və bugünkü inkişaf dinamikası əyani şəkildə göstərilir. Əminəm ki, kitab həm Azərbaycan vətəndaşları, eyni zamanda,

ölkəmizə gələn qonaqlar üçün çox maraqlı olacaqdır. Kitabın hazırlanmasında iştirak etmiş bütün insanlara öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu doğrudan da böyük və çətin iş olubdur. Azərbaycanın o qədər zəngin təbiəti və mədəniyyət ocaqları var ki, onları əks etdirmək, onları gözəl şəkildə nəşr etmək o qədər də asan məsələ deyildir.

Bildiyimə görə, kitabda göstərilən şəkillər çəkilən şəkillərin az hissəsini təşkil edir. Ümid edirəm ki, bu kitaba daxil olunmayan şəkillər də növbəti nəşrlərə daxil ediləcək və şübhəsiz ki, Azərbaycan inkişaf etdikcə və yeni, gözəl, görkəmli, müasir memarlıq abidələri tikildikcə növbəti illərdə onları da biz bu kitabın yeni nəşrində görəcəyik.

Azərbaycan doğrudan da çox gözəl bir ölkədir. Bu kitabı vərəqləyərkən bir daha əyani şəkildə görürük ki, nə qədər gözəl təbiətimiz, memarlıq abidələrimiz, tariximiz, nə qədər gözəl dağlarımız, çaylarımız, Xəzər dənizimiz vardır və bunlar bizim təbiətimiz, bizim sərvətimizdir. Bizim mədəniyyətimiz, tarixi abidələrimiz bizim sərvətimizdir. Dünyanın nadir ölkələrində həm gözəl təbiət, müxtəlif iqlim növlərinin mövcudluğu, qədim, tarixi abidələr, gözəl meşələr, təbii mənzərələr – nadir hallarda bütün bu amillər cəm şəklində müşahidə oluna bilər. Azərbaycan o ölkələrdəndir. Biz doğrudan da xoşbəxt insanlarıq ki, belə ölkədə yaşayırıq. Xoşbəxt insanlarıq ki, bu gün müstəqil Azərbaycanın inkişafında iştirak edirik. Müstəqil Azərbaycan bizim ən böyük sərvətimizdir, ən böyük dəyərimizdir. Biz əsrlər boyu başqa ölkələrin, imperiyaların tərkibində yaşamışıq, müstəqillikdən məhrum olmuşuq. Buna baxmayaraq, öz milli ruhumuzu qoruya bilmışıq. Mədəni abidələrimizi, ana dilimizi, mədəniyyətimizi qoruya bilmışıq və bu gün də qoruyuruq.

Bu gün Azərbaycan xalqı yeni dəyərlər yaradır. O dəyərlər ki, bundan sonra uzun illər, onilliklər, əsrlər boyu Azərbaycanın müstəqil inkişafını təmin edəcəkdir. O dəyərlər ki, bu gün Azərbaycanı dünyaya olduğu kimi təqdim

edir. Bu reallıqları biz yaradıırıq, biz hamımız yaradıırıq. Müstəqil Azərbaycan bizim hamımızın ən böyük sərvətidir. Biz bu sərvəti qorumalıyıq, müstəqilliyimizi möhkəmləndirməliyik. Müstəqilliyimizi əbədi, dönməz etmək üçün hər gün çalışmalıyıq. Azərbaycan bu gün tam şəkildə müstəqil siyasət aparır, iqtisadi müstəqilliyini tam şəkildə təmin edibdir. Azərbaycanda hüquqi dövlətin qurulması istiqamətində çox vacib addımlar atılır. Bir sözlə, ölkəmiz sürətlə və hərtərəfli inkişaf edir. Bu hərtərəfli inkişaf bugünkü Azərbaycanın reallıqlarıdır.

Kitabın üzə çıxmasının əsas məqsədlərindən biri də ondan ibarətdir ki, ölkəmizi dünyaya olduğu kimi təqdim edək. Hələ ki, buna ehtiyac vardır. Baxmayaraq ki, Azərbaycanı artıq dünyada tanıyırlar və ölkəmizə böyük hörmətlə yanaşırlar. Yenə də Azərbaycan haqqında bəzi hallarda dəqiq olmayan məlumatlara, təhrif edilmiş faktlara rast gəlirik. Bəzi hallarda bu, qərəzli xarakter daşıyır. Azərbaycan haqqında hələ ki, dünya ictimaiyyəti istədiyimiz qədər bilmir. Belə olan halda təhrif edilmiş faktlar, saxtalaşdırılmış məlumatlar Azərbaycan haqqında mənfi imicin yaradılması üçün bəzi bədnam qüvvələrə əsas verir. Biz bunun qarşısına öz siyasətimizi qoymalıyıq və qoyuruq. Bu gün Azərbaycan reallıqları elədir ki, onu heç kim inkar edə bilməz, nə qədər istəsə belə, təhrif edə bilməz. Bu reallıqlar statistik rəqəmlərdə, abadlaşan şəhərlərdə, gözəlləşən binalarda görünür. Ancaq bununla bərabər, biz öz siyasətimizi daha da çevik və fəal aparmalıyıq ki, Azərbaycan haqqında həqiqətlər dünyanın hər bir yerinə çatsın. Azərbaycana qərəzli mövqedə olanlar da bilsinlər ki, onların səyləri əbəsdir.

Bu gün Azərbaycan bütün istiqamətlərdə ən sürətlə və çox böyük uğurla inkişaf edən ölkədir. Ən böyük sərvətimiz müstəqilliyimiz, xalqımız, mədəniyyətimizdir. Biz zəngin mənəvi əsaslar üzərində müasir, dünyəvi, güclü ölkə qururuq və bu işlərdə biz hamımız bir olmalıyıq. Hesab edirəm ki, bu kitabın nəşri Novruz bayramı ərəfəsində Azərbaycan

vətəndaşları üçün böyük bir hədiyyədir. Bu kitab heç kimi biganə qoya bilməz. Kitabın hazırlanma dövründə mən müəyyən mərhələlərdə materiallarla tanış olurdum və görürdüm ki, bu doğrudan da çox böyük və mənalı bir əsərdir. Əminəm ki, hər bir vətənpərvər insan bu kitabı vərəqləyərkən ancaq xoş duyğularını ifadə edəcəkdir. Azərbaycanın hər bir vətəndaşı bu kitabı vərəqləyərkən bir daha görəcək ki, biz nə qədər xoşbəxtik, biz müstəqil Azərbaycan dövlətinin vətəndaşlarıyıq.

Bir məqamı da vurğulamaq istəyirəm. Kitabı vərəqləyərkən açıq-aydın görünür ki, onu hazırlayanlar kitabın üzərində Vətənə böyük sevgi ilə, məhəbbətlə işləyiblər. Bu sevgi və məhəbbət, demək olar ki, şəkillərin əksəriyyətində görünür. Bunu görməmək mümkün deyildir. Ölkəmizin görməli yerləri, qədim tarix, müasirlik, gözəl təbiət və ümumiyyətlə, gözəl tərtibat bu kitabın rolunu xeyli dərəcədə artırır. Mən kitabın hazırlanmasında iştirak etmiş bütün insanlara bir daha öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Əminəm ki, bu kitab uzun illər Azərbaycanı dünyada təqdim etmək üçün əyani bir vasitə olacaqdır.

Heydər Əliyev Fondunun bütün əməlləri Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət edir. Bütün sahələrdə – həm xeyriyyəçilik, həm Azərbaycanın milli mədəni irsinin dünya birliyinə çatdırılması, həm musiqi sahəsində atılan addımlar, Azərbaycanın haqq işinin dünya birliyinə çatdırılması, Xocalı soyqırımının dünya birliyinə olduğu kimi çatdırılması işində böyük və əvəzolunmaz xidmətlər məni çox sevindirir. Mən çox şadam ki, qısa müddət ərzində Heydər Əliyev Fondu doğrudan da Azərbaycanın inkişafı, Azərbaycanı dünyada təqdim etmək istiqamətində atılan addımların gücləndirilməsi üçün çox mühüm rol oynamışdır. Heydər Əliyev Fondu ulu öndər Heydər Əliyevin adına layiq şəkildə fəaliyyət göstərir. Bu kitab bu siyasətin növbəti addımıdır.

Mən sizi qarşidan gələn Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, Sizə və bütün Azərbaycan xalqına xoşbəxtlik və uğurlar arzulayıram.

* * *

Sonra kitabın hazırlanması üçün çəkilmiş fotoşakillərdən ibarət sərginin açılışı olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev və Mehriban xanım Əliyeva açılışı bildiren lenti kəsdilər və sərgi ilə yaxından tanış oldular.

NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA TƏBRİK

Əziz həmvətənlər!

Sizi hamımızın əziz Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hər birinizə cansağlığı, səadət və uğurlar arzulayıram.

Xalqımız min illər ərzində təşəkkül tapmış ənənələrə sadıq qalaraq hər il Novruz gününü təntənə ilə bayram edir. Təbiətlə insanın sarsılmaz vəhdətinə dair qədim təsəvvürləri əks etdirən Novruz bayramı insanlarımızın yaddaşına əbədi həkk olunmuşdur. Ulu əcdadlarımızın indiki nəsillərə misilsiz ərməğanı olan Novruz adət-ənənələrinin günümüzədək layiqincə yaşadılması Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tariximiz qarşısında müstəsna xidmətidir.

Yüksək mənəviyyat xəzinəsi sayılan Bahar bayramı milli mədəni sərvətlərimizin zənginliyini dolğun ifadə edir. O, böyük mənəvi gücə malik olub, insanlar arasında qarşılıqlı dostluq, səmimiyyət, qayğıkeşlik və qardaşlıq duyğularını gücləndirir, cəmiyyətdə əmin-amanlığın və xoş münasibətlərin bərqərar olmasına zəmin yaradır. Sürətlə dəyişən dünyamızda qloballaşma proseslərinin geniş vüsət aldığı bir zamanda Novruz bayramı daşdığı bütün mənə və rəmzləri ilə xalqımızın tarixi-mədəni irsə son dərəcə bağlı olduğunu parlaq nümayiş etdirir. Ən ali keyfiyyətləri özündə cəmləşdirən bayram kimi, Novruzun YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin mədəni irs nümunələri siyahısına daxil edilməsi təqdirəlayiq haldır.

Bahar bayramının kütləvi el şənlikləri və mərasimlərlə dövlət səviyyəsində keçirilməsi və yurdumuzun hər bir guşəsində sonsuz sevinclə qarşılınması milli müstəqilliyimizin bizə bəxş etdiyi nailiyyətlərdəndir. Ölkəmizin hüduqlarından

uzaqlarda yaşayan və qəlbləri Azərbaycanla birgə döyünən soydaşlarımız bu əziz günü bizimlə bərabər qeyd edirlər. Ümidvaram ki, milli dəyərlərə sadıqlıq və həmrəylik duyğusu bütün azərbaycanlıları doğma Vətənimizin inkişafı naminə daha sıx birləşdirəcəkdir.

Hamınıza bahar tərəvətli bayram əhval-ruhiyyəsi arzu edirəm.

Novruz bayramınız mübarək olsun!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 18 mart 2010-cu il

TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ADMINİSTRASIYASININ BAŞ KATİBİ MUSTAFA İSEN İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 19-da Türkiyə Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Baş katibi Mustafa İseni qəbul etmişdir.

Mustafa İsen Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün salamlarını və Novruz bayramı münasibətilə təbriklərini dövlətimizin başçısına çatdırdı. O, 1994-cü ildən başlayaraq Azərbaycana artıq dördüncü dəfə səfər etdiyini deyərək, ötən dövr ərzində ümummilli lider Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Bakının və ümumilikdə Azərbaycanın böyük inkişafa nail olduğunu görməkdən məmnunluğunu ifadə etdi.

Dövlətimizin başçısı Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün salamlarına və Novruz bayramı münasibətilə təbriklərinə görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını və bayram təbriklərini Türkiyənin dövlət başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

Görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq münasibətlərinin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminlik ifadə olundu.

BİBİHEYBƏT NEFT-QAZÇIXARMA İDARƏSİNİN ƏRAZİSİNDƏ APARILAN TƏMİZLİK VƏ ABADLIQ İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ

19 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 19-da Bakının Qaradağ rayonunda yeni gəmiqayırma zavodunun təməlqoyma mərasimindən qayıdarkən yolüstü Bibiheybət Neft-Qazçıxarma İdarəsinin ərazisində aparılan təmizlik və abadlıq işlərinin gedişi ilə tanış olmuşdur.

Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnaq Abdullayev prezident İlham Əliyevə Bibiheybət Neft-Qazçıxarma İdarəsinin ərazisində həyata keçirilən tədbirlərin gedişi ilə bağlı məlumat verdi.

Qeyd edildi ki, dövlət başçısının təşəbbüsü və birbaşa tapşırığı ilə respublikamızın müxtəlif yerlərində, o cümlədən Bibiheybət Neft-Qazçıxarma İdarəsinin ərazisində son illər, eləcə də 2010-cu «Ekologiya ili»ndə geniş təmizlik və abadlıq tədbirləri həyata keçirilmişdir. Bu günədək təkcə Bibiheybət Neft-Qazçıxarma İdarəsinin ərazisində 526 hektar çirkli torpaq sahəsinin monitorinqi aparılmış, 216 hektar ərazi mexaniki və bioloji üsullarla rekultivasiya edilmişdir.

Nəqliyyat vasitələrindən atmosfer havasına atılan qazların tərkibinə nəzarət etmək üçün Bibiheybət Neft-Qazçıxarma İdarəsinin ərazisində ekoloji yoxlama-ölçmə məntəqəsi tikilmiş və müasir cihazlarla təchiz olunmuşdur.

Həyata keçirilən təmizlik və abadlaşdırma tədbirləri ilə tanış olan prezident İlham Əliyev müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

SİNQAPURUN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ CORC YONQ-BUN YEONUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 19-da Sinqapurun Xarici İşlər naziri Corc Yonq-Bun Yeonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Sinqapur arasında münasibətləri daha da inkişaf etdirmək üçün qarşılıqlı marağın və yaxşı potensialın olduğunu vurğuladı. Prezident İlham Əliyev əməkdaşlığımızın perspektivlərini müzakirə etmək üçün Sinqapurun Xarici İşlər naziri Corc Yonq-Bun Yeonun Azərbaycana səfərinin yaxşı imkan yaratdığını qeyd etdi və əminliklə bildirdi ki, bu səfər ölkələrimiz arasında münasibətlərin sürətlə inkişaf etdirilməsi işinə xidmət edəcək.

Azərbaycana səfər edən ilk sinqapurlu nazir olduğunu deyən Corc Yonq-Bun Yeo ölkəmizə səfərindən məmnunluğunu bildirdi. O, Sinqapur prezidenti Sellapan Ramanatananın Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi Sinqapura dövlət səfərinə dəvət edən rəsmi məktubunu dövlətimizin başçısına təqdim etdi.

MÜASİR STANDARTLARA CAVAB VERƏN GƏMİQAYIRMA ZAVODUNUN TƏMƏLQOYMA MƏRASİMİ

19 mart 2010-cu il

Martın 19-da Heydər Əliyev adına Bakı Dərin özüllər zavodunun yaxınlığında inşa olunacaq müasir standartlara cavab verən Gəmiqayırma zavodunun təməlqoyma mərasimi keçirilmişdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Zavodun eskiz layihəsi ilə tanış olan dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, ötən ilin noyabrında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ), Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şirkəti (ADİŞ) və Sinqapurun «Keppel Offshore & Marine» Şirkəti arasında zavodun inşasına və istismarına dair Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Layihədə ARDNŞ 65 faiz, ADİŞ 25 faiz, «Keppel Offshore & Marine» şirkəti isə 10 faiz iştirak payına sahibdirlər. İlkin hesablamalara görə, layihənin dəyəri təxminən 300–350 milyon ABŞ dolları təşkil edəcəkdir.

Zavodun ümumi torpaq sahəsi 520 min kvadratmetr, dəniz sahəsi 360 min kvadratmetr, ümumi qapalı istehsal sahəsi 75 min kvadratmetr, dalğaçıran divarının uzunluğu 1200 metr, körpülərin ümumi uzunluğu 1630 metr olacaqdır. Üzən dokun uzunluğu 250 metr, eni 50 metr nəzərdə tutulmuşdur. Gələcəkdə uzunluğu 300 metr, eni 100 metr olan quru dokun tikintisi də planlaşdırılır. Bu məqsədlə sahə ayrılmışdır. Zavodda yükçötürmə qabiliyyəti 300 ton olan əsas kran quraşdırılacaqdır.

Prezident İlham Əliyev monitorda zavodun layihə görüntülərini izlədi və maketinə baxdı.

Dövlətimizin başçısı mərasimdə çıxış etdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

Əziz dostlar, bu gün çox gözəl, çox əlamətdar bir gündür. Bu gün Bakıda yeni böyük Gəmiqayırma zavodunun təməl daşını qoyuruq. Mən bu münasibətlə sizin hamınızı ürəkdən təbrik edirəm. Gözəl bayram ərəfəsində Azərbaycanda nəhəng sənaye obyektinin təməl daşının qoyulması xüsusilə böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu hadisə bir də onu göstərir ki, Azərbaycan çox uğurla inkişaf edir.

2009-cu il dünya tarixində böhran ili kimi qalacaqdır. 2010-cu ildə də bu hələ tam aradan qaldırılmayıb. Bu gün Bakıda 100 milyon dollarla ölçülən böyük investisiya layihəsi başlayır. Bu, böyük əhəmiyyətə malik olan hadisədir. Azərbaycan qarşıya qoyduğu bütün vəzifələri uğurla icra edir. Düzgün siyasətimizin nəticəsi olan bu zavodun tikintisi sənaye imkanlarımızı daha da gücləndirəcəkdir. Azərbaycanda böyük sənayeləşmə siyasətini aparırıq. Bu proses uğurla gedir. Bakıda, digər şəhər və rayonlarımızda nəhəng infrastruktur layihələri icra edilir. Bir müddət əvvəl Qaradağ rayonunda böyük sement zavodunun təməl daşı qoyulmuşdur, bu gün Gəmiqayırma zavodunun təməl daşı qoyulur. Bu zavod ölkəmizin iqtisadi və sənaye potensialının gücləndirilməsi üçün çox mühüm rol oynayacaqdır. Zavodun tikintisinə böyük ehtiyac vardır.

Azərbaycanda kifayət qədər böyük donanma mövcuddur. Dövlət Neft Şirkətinin və Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin gəmilərinin ümumi sayı haradasa 350 təşkil edir. Onların təmirinə böyük ehtiyac vardır. Bu gün xaricdən gəmilər və tankerlər alırıq. Təkcə son 6 ildə Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi 10 tanker, bir neçə quru yük gəmisi və bərələr almışdır. Bunu biz xaricdən almışdıq. Ona görə ki, Azərbaycanda gəmi istehsal etmək

üçün imkanlar yox idi. Bundan sonra isə Azərbaycanın tələbatını ödəyə biləcək bütün növ gəmilər ölkəmizdə istehsal olunacaqdır. İxrac potensialımızın gücləndirilməsi üçün də zavodun böyük əhəmiyyəti olacaqdır. Ümid edirəm ki, bu gün göstərilən bu təqdimatda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr uğurla və vaxtında icra olunacaq, iki il ərzində zavod öz fəaliyyətinə başlayacaqdır və biz Azərbaycanda rəqabətqabiliyyətli, gözəl, müasir məhsulun istehsalına nail olacağıq. Zavodda ən qabaqcıl, ən müasir texnologiyalar tətbiq ediləcəkdir.

Zavodun tikintisi Azərbaycanda aparılan iqtisadi siyasətin nəticəsidir. Qeyri-neft sektorunun inkişafı bizim üçün prioritet məna daşıyır. Xarici şirkətlərlə əməkdaşlığımız uğurla davam edir. Bu əməkdaşlığın güclənməsində Dövlət Neft Şirkətinin böyük rolu vardır. Çünki bizim böyük xarici şirkətlərlə əməkdaşlığımız məhz neft sənayesindən başlamışdır və bu gün bu əməkdaşlıq başqa sahələri də əhatə edir.

Zavodun tikintisi beynəlxalq əməkdaşlığın nəticəsidir. Zavodun əsas səhmdarları Azərbaycan şirkətləridir. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti zavodun payının 65 faizinə malikdir. Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şirkətinin payı 25 faizdir və beynəlxalq şirkətin – «Keppel» şirkətinin payı 10 faizdir. Beləliklə, bu beynəlxalq əməkdaşlıq əminəm ki, Azərbaycanda yeni, gözəl, müasir sənaye obyektinin yaranmasına gətirib çıxaracaqdır. Mən «Keppel» şirkətinin fəaliyyətini xüsusilə vurğulamaq istəyirəm. Bu gün bizimlə bərabər Sinqapurun Xarici İşlər naziri də bu mərasimdə iştirak edir. Mən onu bir daha salamlayıram.

«Keppel» şirkəti 10 ildən artıqdır ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. Bu fəaliyyət çox uğurludur. Bu fəaliyyət nəticəsində Azərbaycanın neft-qaz potensialının tam şəkildə işə salınması üçün çox lazımi infrastruktur qurğuları yaradılıbdır. Bu zavodun tikintisi isə «Keppel»lə Dövlət Neft Şirkəti arasında əməkdaşlığın yeni mərhələsidir. Biz çox şadiq ki, dünyanın aparıcı beynəlxalq şirkətləri Azərbaycana

sərmayə qoyurlar, podratçı kimi də fəaliyyət göstərirlər. Bu bizim imkanlarımızı daha da genişləndirəcəkdir.

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti isə öz növbəsində beynəlxalq şirkətə çevrilibdir. Şirkətin çox böyük potensialı var, böyük infrastruktura malikdir. Azərbaycanda neft-qaz hasilatı ildən-ilə artır. Neft-qaz potensialımızı tam şəkildə realizə etmək üçün bütün infrastruktur layihələri vaxtında icra edilir. Neft-qaz kəmərləri tikilibdir və bu gün Azərbaycan neft-qaz ixracatını şaxələndirilmiş formada həyata keçirir. Bu, əlbəttə ki, imkanlarımızı daha da gücləndirir. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti beynəlxalq fəaliyyətdə də özünü göstərib. Xaricə böyük həcmdə sərmayələrin qoyulması neft şirkətimizi beynəlxalq şirkət kimi də dünyaya təqdim edir. Bu gün dünyanın aparıcı enerji şirkətləri sırasına daxil olmuş Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti əminəm ki, gələcəkdə də öz imkanlarını genişləndirəcək, ölkəmiz üçün lazım olan yeni layihələri uğurla icra edəcəkdir. Əhalini təbii qazla təmin etmək üçün öz imkanlarını daha da artıracaqdır. Çünki bizim enerji təhlükəsizliyimizin mənbəyi Dövlət Neft Şirkətinin hasil etdiyi təbii resurslardır. Əlbəttə ki, bu resurslar ondan sonra elektrik enerjisinə çevrilir, ondan sonra qaz təminatına xidmət edir. Ancaq ilkin mənbə Neft Şirkətinin fəaliyyətidir və əminəm ki, Azərbaycan neftçiləri həmişə olduğu kimi, bu sahədə də öz peşəkarlıqlarını göstərəcəklər. Bu sahə birbaşa neft-qaz əməliyyatları ilə bağlı olmasa belə, yenə də bu zavodun fəaliyyəti Azərbaycanda neft-qaz sənayesinin inkişafına böyük təkan verəcəkdir.

Azərbaycan İntestisiya Şirkətinin fəaliyyətinə gəldikdə isə bu şirkət nisbətən bu yaxınlarda yaradılmışdır. Şirkətin əsas məqsədi yerli və xarici investisiyaları Azərbaycan üçün vacib olan sahələrə cəlb etməkdir. Azərbaycan Dövlət İntestisiya Şirkəti bu məqsədlə yaradılmışdır. Bu vaxta qədər şirkət tərəfindən həyata keçirilən layihələr uğurlu olmuşdur. Bu layihələr bizə lazım olan sahələrə investisiyaların cəlb olunması işində çox mühüm rol oynayır. Bu zavodun

tikintisi də Azərbaycan Dövlət Investisiya Şirkətinin fəaliyyəti hesabına baş verir. Çünki şirkətin əsas vəzifəsi xaricdən investisiyaları cəlb etmək, investisiya layihələrində ilkin mərhələdə səhmdar kimi iştirak etmək və yerli şirkətləri də bizim üçün lazım olan böyük layihələrə cəlb etməkdir. Tikiləcək bu zavodun timsalında bütün bu amilləri görürük. Bu bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan Investisiya Şirkətinin yaradılması çox düzgün və vaxtında atılmış addım idi. Bu qərar və onun icrası artıq gözəl nəticələrə gətirib çıxarır.

İqtisadiyyatımızın bütün sahələri, o cümlədən nəqliyyat sektoru da inkişaf edir. Nəqliyyat sektorunda çox böyük nailiyyətlər vardır, nəqliyyatın bütün növləri üzrə konkret layihələr, proqramlar vardır və onlar icra edilir. Bölgələrdə avtomobil yolları tikilir, avtonəqliyyat sistemi yaxşılaşdırılır. Metro tikintisi Azərbaycanda son illərdə sürətlə gedir. Son illərdə ildə bir yeni stansiya istismara verilir və hazırda Bakıda bir neçə istiqamətdə işlər aparılır. Dəmir yolunun modernləşməsi istiqamətində konkret addımlar atılır. Beynəlxalq maliyyə qurumları ilə məsələlər həll olunub və dəmir yolunun modernləşməsi prosesi Azərbaycanda sürətlə gedəcəkdir. Ölkəmizdə hava nəqliyyatının inkişafı üçün kifayət qədər şərait yaradılıbdır. Son illərdə bir neçə şəhərdə müasir beynəlxalq aeroportlar tikilibdir. Yeni müasir təyyarələr, helikopterlər alınır. Dəniz nəqliyyatının inkişafı üçün praktiki işlər aparılır. Bu yaxınlarda Zığda yeni dəniz limanının açılışında iştirak etdik. Bu bizə imkan verəcək ki, bu sahədə də müasir standartlara çataq. Hazırda Bakının mərkəzində fəaliyyət göstərən dəniz limanı köçürüləcək, bu sahə sakinlərin sərəncamına veriləcək və Bakımız daha da gözəlləşəcəkdir.

Son illərdə dediyim kimi, 10 tanker alınmışdır. Bu gün biz Xəzərdə yükdaşıma sahəsində aparıcı ölkəyik. Haradasa, 350-yə yaxın gəmi vardır və bu zavodun tikintisi bu sahəni daha da gücləndirəcəkdir. Bir sözlə, hər bir ölkənin inkişafı

üçün vacib olan nəqliyyat infrastrukturu Azərbaycanda dünya standartlarına bəzi hallarda tam uyğundur, bəzi hallarda yaxındır. O hallarda hələ ki, yaxın deyil, biz onu da yaxınlaşdıracağıq və buna nail olacağıq.

Mən bu gözəl gündə, bayram ərəfəsində Azərbaycan iqtisadiyyatına böyük təkan verə biləcək və Azərbaycanda yeni sənaye sahəsinin açılmasına xidmət göstərəcək zavodun təməl daşının qoyulması münasibətilə bütün Azərbaycan xalqını təbrik edirəm, zavodun tikintisi zamanı işləyən bütün insanlara uğurlar arzulayıram. Arzu edirəm ki, zavod qısa müddət ərzində, vaxtında və böyük keyfiyyətlə tikilsin və Azərbaycana uzun illər bundan sonra xidmət etsin.

Qarşıdan gələn bayramınız mübarək olsun!

* * *

Sonra Gəmiqayırma zavodunun təməli qoyuldu. Prezident İlham Əliyev gilizi təmələ buraxdı, beton qarışığı tökdü.

Prezident İlham Əliyev tədbir iştirakçılarını əlamətdar hadisə və Novruz bayramı münasibətilə bir daha təbrik etdi, tapşırıqlarını verdi.

BAKIDA NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ ÜMUMXALQ ŞƏNLIYI

İçərişəhər

20 mart 2010-cu il

Bolluğun, bərəkətin və xeyirxahlığın təcəssümü olan Novruz bayramı bu il YUNESKO tərəfindən beynəlxalq səviyyədə qeyd edilir. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə BMT-nin Baş Məclisi martın 21-ni «Beynəlxalq Novruz günü» elan etmişdir.

Dövlətimizin başçısının bu il Novruz bayramı münasibətilə xalqımıza təbrikində deyildiyi kimi, sürətlə dəyişən dünyamızda qloballaşma proseslərinin geniş vüsət aldığı bir zamanda Novruz bayramı daşdığı bütün mənə və rəmzləri ilə xalqımızın tarixi mədəni irsə son dərəcə bağlı olduğunu parlaq nümayiş etdirir. Ən ali keyfiyyətləri özündə cəmləşdirən bayram kimi, Novruzun YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin mədəni irs nümunələri siyahısına daxil edilməsi təqdirəlayiq haldır.

Bahar bayramının kütləvi el şənlikləri və mərasimlərlə dövlət səviyyəsində keçirilməsi və yurdumuzun hər bir guşəsində sonsuz sevinclə qarşılınması milli müstəqilliyimizin biza bəxş etdiyi nailiyyətlərdəndir. Ölkəmizin hüduqlarından uzaqlarda yaşayan və qəlbləri Azərbaycanla birgə döyünən soydaşlarımız da bu əziz günü bizimlə bərabər qeyd edirlər.

Doğma Azərbaycanımızın hər yerində xalqımız qədim adət-ənənələrlə zəngin olan Novruzu böyük sevinc və yüksək əhval-ruhiyyə ilə bayram edir.

Həmişə olduğu kimi, bu dəfə də baharın gəlişi münasibətilə ən izdihamlı bayram şənlikləri martın 20-də ölkəmizin paytaxtı Bakıda keçirilmişdir. Qədim Qız qalasının qarşısında

bayram münasibətilə böyük mərasim təşkil olunmuşdu. Ətrafdakı binaları al-əlvan plakatlar bəzəyirdi. Burada Novruzun rəmzi olan nəhəng səməni də var idi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva Novruz şənliklərində iştirak etmək üçün Qız qalasının qarşısına gəldilər.

Meydana toplaşmış minlərlə şəhər sakini, paytaxtımızın qonaqları dövlətimizin başçısını və xanımını hərərətlə qarşıladılar. Qədim tariximizi əks etdirən səhnələr – İçərişəhərin qala divarları və Qız qalasının üstündə dayanmış nizə və qalxanlı döyüşçülər, Dədə Qorqudun xalqa xitabı, öyüd-nəsihəti, igidləri düşmən üzərində qələbəyə səsləməsi, Bahar bayramının yurdumuza ruzi-bərəkət gətirməsi üçün xeyir-dua verməsi qəhrəmanlıqla dolu keçmişimizin mənzərəsini canlandırır.

Milli geyimli uşaqlar meydana rəqs edirdilər. İncəsənət ustalarının baharı, Azərbaycanı tərənnüm edən mahnıları ətrafa yayılır, bayram şənliyinə gələnlərdə daha xoş ovqat doğururdu.

Prezident İlham Əliyev Novruz tonqalını alovlandırırdı.

Dövlətimizin başçısı bayram şənliyində nitq söylədi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin nitqi

Əziz dostlar, hörmətli xanımlar və cənablar!

Mən sizi və bütün Azərbaycan xalqını sevimli Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, hər bir Azərbaycan vətəndaşına bu gözəl bayram günlərində xoşbəxtlik, uğurlar arzulayıram.

Novruz bizim ən sevimli bayramımızdır. Bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqı Novruz bayramını geniş şəkildə qeyd etmişdir. Əvvəlki illərdə, Azərbaycan müstəqil olmayan dövrdə bu bayram ancaq evlərdə, ailələrdə qeyd olunurdu.

Bu il Novruz bayramı YUNESKO tərəfindən beynəlxalq səviyyədə qeyd olunur. Bu da böyük qələbəmizdir, böyük uğurumuzdur və onu göstərir ki, artıq beynəlxalq aləm bu

bayramı qeyd edir. Arzu edirəm ki, bu gözəl Bahar bayramı bütün Azərbaycan xalqına sevinc gətirsin, xoşbəxtlik gətirsin.

Azərbaycan bu bayramı böyük uğurlarla qarşılayır. Bu gün Azərbaycan inkişaf və tərəqqi dövrünü yaşayır. Bütün sahələrdə quruculuq-abadlıq işləri aparılır. Ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün konkret tədbirlər görülür. Azərbaycan öz iqtisadi gücünü xeyli dərəcədə artırmağa başlamışdır və bu proses bu gün də sürətlə davam edir. Son illərdə ölkəmiz iqtisadi inkişaf baxımından dünya miqyasında birinci yerdədir. Bu birinciliyi biz bu gün də əlimizdə saxlayırıq və əlimizdən verməyəcəyik. Bu bizə imkan verir ki, öz gücümüzə, Azərbaycan xalqının istedadına və zəhmətinə istinad edərək ölkəmizi daha da gücləndirək.

Bu gün Azərbaycan öz hesabına yaşayan ölkələrdəndir. Bizim bütün siyasətimiz, addımlarımız Azərbaycanın milli maraqlarının qorunmasına yönəldilibdir. Xalqımızın daha da yaxşı yaşaması üçün əlimizdən gələni edirik. Görülən işlər həm statistik rəqəmlərdə öz əksini tapır, həm də biz bunu gündəlik həyatda da görürük. Abadlaşan şəhərlər, gözəlləşən küçələr, binalar, tarixi irsimizə olan münasibətimiz – mən bu gün qədim Qız qalasının önündə çıxış edirəm – arxamda qədim İçərişəhər, qarşımda gözəl dənizkənarı bulvar. Bulvarın da böyük tarixi vardır. Bu gün bulvar Azərbaycanın müasir inkişaf dinamikasını göstərir. Yəni bu gün bu iki mühüm amilin sintezi Azərbaycanda mövcuddur. Bizim uğurlarımızın davam etdirilməsi üçün bu iki mühüm amil daim olmalıdır. Bu gün tarixi keçmişimizə hörmət, milli mədəni irsimizin qorunması üçün bütün tədbirlərin görülməsi, eyni zamanda, müasirlik, gələcəyə baxışlarımız, gələcəyə atılan addımlar, ölkəmizin müasirləşməsi və Azərbaycanın dünya miqyasında mövqelərinin daha da möhkəmlənməsi prosesləri gedir.

Bu gün Azərbaycan dünyada böyük hörmətə malik olan ölkədir. Bizim xarici siyasətimiz daxili siyasətin məntiqi

nəticəsidir. Xarici siyasətin əsas məqsədləri ölkəmizin beynəlxalq mövqelərini möhkəmləndirmək və Azərbaycanın milli maraqlarını maksimum dərəcədə müdafiə etməkdir. Biz bütün ölkələrlə qarşılıqlı surətdə faydalı və hörmət üzərində qurulmuş münasibətlərin davam etdirilməsini istəyirik. Bunu etmək üçün praktiki addımlarımızı atırıq. Biz bütün ölkələrə hörmətlə yanaşırıq. Əlbəttə ki, Azərbaycanın seçdiyi yol, apardığımız siyasət də eyni dərəcədə hörmətlə qarşılanmalıdır. Biz bu gün bunu görürük. Biz müstəqil ölkədə yaşayırıq. Bu bizim ən böyük dəyərimizdir, sərvətimizdir.

Əsrlər boyu əcdadlarımız müstəqillik həsrətilə yaşamışlar. Azərbaycan xalqı müxtəlif dövrlərdə başqa ölkələrin, imperiyaların tərkibində müstəmləkə şəklində yaşamışdır. Özümüz öz taleyimizi həll edə bilmirdik. Bu gün isə Azərbaycan dünya miqyasında özünü təqdim edir. Biz nəinki müstəqil ölkə kimi yaşayırıq, xalqımızın milli maraqlarına uyğun siyasət aparırıq və bundan sonra da aparacağıq.

Müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi üçün çox işlər görülüb və hələ çox işlər də görülməlidir. Biz iqtisadi cəhətdən potensialımızı tam şəkildə işə sala bilməmişik. Heç kimdən asılı deyilik. Öz hesabımıza yaşayırıq və ildən-ilə daha da yaxşı yaşayırıq. Bunu görmək üçün sadəcə olaraq, Azərbaycanın reallıqlarına qərəzsiz nəzər salmaq lazımdır. Azərbaycan o ölkədir ki, son altı ildə dünyada öz daxili imkanları hesabına lider dövlətdir. O ölkədir ki, onun iqtisadiyyatı rəqabətqabiliyyətliliyinə görə bütün MDB məkanında birinci yerdədir. O ölkədir ki, iqtisadi və siyasi islahatlar aparmaqla mövqelərini bölgədə möhkəmləndiribdir və bizim təsir imkanlarımız genişlənir. Bizim iştirakımız, razılığımız olmadan bölgədə heç bir təşəbbüs, heç bir layihə – istər siyasi, istər iqtisadi – reallaşa bilməz. Bunu biz öz zəhmətimiz hesabına, aparılan siyasətlə və atılan addımlarla özümüz yaratmışıq. Bizim siyasətimiz ləyaqətli, açıq və cəsarətli siyasətdir. Bu siyasətin əsas məqsədi ölkəmizi daha da gücləndirmək və ölkə qarşısında duran bütün problemləri həll etməkdir.

Qarşımızda duran ən vacib, ən əsas problem Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunmasıdır. Bu istiqamətdə müəyyən addımlar atılıb və bu gün danışıqlar prosesində Azərbaycanın mövqeləri daha da güclüdür. Bu mövqələrin gücləndirilməsində, əlbəttə ki, diplomatik səylərimizin rolu vardır. Eyni zamanda, Azərbaycanda gedən quruculuq və inkişaf prosesləri, ölkəmizin güclənməsi, əlbəttə ki, danışıqlar prosesində də mövqələrimizi xeyli dərəcədə möhkəmləndiribdir. Biz bu gün iqtisadi cəhətdən bölgənin ən inkişaf etmiş ölkəsiyik və bizdə olan inkişaf başqa ölkələrlə müqayisə oluna bilməz.

Bütün bu amillər danışıqlarda mövqələrimizi möhkəmləndirir və hələ ki, biz danışıqlar prosesinə ümidliyik, biz gərək bu səyləri davam etdirək. Biz münaqişənin həlli üçün bu gün həlledici mərhələdəyik. Demək olar ki, danışıqların əsas hissəsi prinsip etibarilə başa çatıbdir. Təqdim olunan təkliflər deyə bilərəm ki, bütövlükdə müəyyən kiçik istisnalarla Azərbaycanın maraqlarını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, işğal edilmiş bütün rayonların Azərbaycanın nəzarətinə qaytarılmasını təmin edir. Beləliklə, hesab edirik ki, əgər qarşı tərəf konstruktivlik nümayiş etdirərsə və təklif edilmiş variantla razılaşarsa, biz məsələnin həlli işində daha da sürətlə addımlaya bilərik.

Biz danışıqlar prosesində öz prinsiplial mövqeyimizdən bir addım da geri atmamışıq. Bir neçə il bundan əvvəl nəyi demişiksə, bu gün də həmin mövqenin üstündə dayanırıq. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt danışıqlar mövzusu olmayıbdir və olmayacaqdır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. İşğalçı qüvvələr işğal edilmiş bütün torpaqlardan çıxarılmalıdır, Azərbaycan vətəndaşları oraya qayıtmalıdırlar. Bütün kommunikasiyalar açılmalıdır. Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər və Dağlıq Qarabağa mütələq qayıdacaq azərbaycanlılar yüksək muxtariyyət statusunda yaşamaladırlar. Bu status nədən ibarət olacaq, onu

gələcək göstərir. O gələcək ki, sabah da, yüz ildən sonra da ola bilər və olmaya da bilər.

Yəni, Dağlıq Qarabağa Azərbaycandan kənarında statusun verilməsi qətiyyəən qəbuləilməzdir. Bu bizim prinsipial mövqeyimizdir. Dağlıq Qarabağa heç vaxt müstəqillik verilməyəcək, Azərbaycan onu heç vaxt tanımayacaqdır. Bizim tanımadığımız qurum dünya tərəfindən də tanınmayacaqdır.

Hesab edirəm ki, məsələnin həlli üçün bu gün yaxşı imkanlar vardır. Azərbaycan həm öz diplomatik səylərini gücləndirir, həm də danışıqlarda konstruktiv mövqe nümayiş etdirir, bununla bərabər, imkanlarını səfərbər edib özünü gücləndirir. Bu güclənmə iqtisadi sahədə, siyasi sahədə, hərbi sahədə özünü bürüzə verir. Biz bunu gizlətmirik. Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Təsadüfi deyil ki, bizim dövlət xərclərimizin əsas hissəsi müdafiə məqsədlərinə yönəldilibdir. Bu təbiidir. Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll olunandan sonra, əlbəttə ki, bu qədər böyük müdafiə xərclərimizə ehtiyac olmaz. Bu gün isə buna böyük ehtiyac vardır. Biz müdafiə xərclərimizi ildən-ilə artıracağıq, ordumuzu gücləndirəcəyik, yeni silahlar alacağıq, elə edəcəyik ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Ali Baş Komandanının əmrini istənilən anda qısa müddət ərzində icra edə bilsin. Bu bizim suveren hüququmuzdur.

İyirmi ilə yaxındır ki, müstəqil həyat yaşayırıq. Müstəqilliyimizin ilk illəri bizim üçün çox ağır və çətin olmuşdur. Biz sadəcə olaraq, öz gücümüzə arxalanaraq, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətini icra edərək bugünkü reallıqlara öz hesabımıza, heç bir yerdən yardım və məsləhətlər almadan nail ola bilmişik. Bu gün isə Azərbaycan həm siyasi, həm iqtisadi sahədə mütərəqqi islahatların aparılması ilə güclü dövlətə çevrilibdir. Əgər bizə hansısa məsləhət lazım olarsa, biz lazımı ünvana müraciət edərik. Amma yersiz məsləhətlərə ehtiyac yoxdur. Bizim daxili işlərimizə müdaxilə etmək istəyənlər çoxdan başa düşməlidirlər ki, bu səylər əbəsdir, bunun heç bir səmərəsi olmayacaqdır. Ancaq bir nəticəsi ola

bilər ki, bizim işimizə müdaxilə etmək istəyənlərlə Azərbaycan arasında münasibətlər gərginləşə bilər. Biz istənilən münasibətlərə hazırıq. Biz istəyirik ki, bütün ölkələrlə münasibətlərimizi dostluq, qarşılıqlı hörmət, bir-birinin işinə qarışmamaq prinsipləri əsasında quraq. Heç kimin daxili işlərinə qarışmırıq, heç kimi tənqid etmirik. Baxmayaraq ki, bəzi hallarda tənqid etmək üçün kifayət qədər əsaslar vardır. Əlbəttə, gözləyirik ki, bizə də eyni münasibət olsun. Ona görə də istəmirəm ki, vəziyyət gərginləşsin və biz kiminləsə məsələləri çox ciddi və gərgin şəkildə həll etməyə başlayaq.

Biz öz hesabımıza yaşayırıq, yaxşı da yaşayırıq. Bundan daha da yaxşı yaşayacağıq. Bütün bu uğurların təməlinə Azərbaycan xalqının iradəsi, qətiyyəti, istedadı dayanır. Bu gün, bu əziz gündə bütün Azərbaycan xalqına üz tutub deyirəm ki, mən ölkənin Prezidenti kimi, bundan sonra da Azərbaycanın müstəqil siyasətini aparacağam, bu yoldan dönməyəcəyəm. Azərbaycanın uğurlu gələcəyini təmin etmək üçün biz bundan sonra da bərabər çalışmalıyıq.

Əziz dostlar, əziz həmvətənlər!

Bu əziz gündə sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, hər bir Azərbaycan ailəsində bu günlərdə sevinc yaşansın, bayram yaşansın. Nəinki bu günlərdə, ümumiyyətlə, həmişə bütün Azərbaycan xalqı bu gözəl imkanlardan – sabitlik, inkişaf, azadlıq, quruculuq, abadlıq, gözəllik – istifadə etsin. Arzu edirəm ki, Azərbaycan xalqı həmişə sevinсин, həmişə uğurlarımız bizi sevindirsin və biz inamla və uğurla irəliləyək. Bayramınız mübarək olsun!

**RUSİYA FEDERASIYASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB DMİTRİ MEDVEDEVƏ**

Hörmətli Dmitri Anatolyeviç!

Moskva metropolitenində çoxsaylı insan tələfatı ilə nəticələnmiş partlayışlar haqqında xəbər məni dərinləndən sarıtmışdır.

Azərbaycan xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına, bütün Rusiya xalqına səmimi başsağlığı verirəm. Zərərçəkənlərin tezliklə sağalmasını arzu edirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 29 mart 2010-cu il

DÖVLƏT BAYRAĞI MEYDANINDA HƏYATA KEÇİRİLƏN İNŞAAT İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ

30 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 30-da Dövlət Bayrağı meydanına gələrək burada həyata keçirilən inşaat işlərinin gedişi ilə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyevin 2007-ci il noyabrın 17-də paytaxtda Dövlət Bayrağı meydanının yaradılması haqqında imzaladığı Sərəncama uyğun olaraq Bakının Bayıl qəsəbəsində – Hərbi Dəniz Qüvvələrinin bazası yaxınlığında Dövlət Bayrağı meydanının təməli qoyulmuşdur. Dövlətimizin başçısı burada həyata keçirilən inşaat işlərinin gedişi ilə mütəmadi olaraq maraqlanmış, tikinti sahəsində bir neçə dəfə olmuş, işlərin yüksək keyfiyyətlə aparılması ilə bağlı müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini vermişdir.

Dövlət Bayrağı meydanında aparılan tikinti işləri barədə prezident İlham Əliyevə məlumat verildi. Bildirildi ki, 35 min kvadratmetr ərazisi olan meydanda bütün lazımı infrastrukturun yaradılması nəzərdə tutulur və bu istiqamətdə xeyli işlər görülmüşdür. Qeyd edilmişdir ki, dayağının hündürlüyü 162 metr olan Dövlət bayrağının uzunluğu 70, eni 35 metr olmaqla 2450 kvadratmetr sahəni əhatə edəcəkdir.

Dövlətimizin başçısı görülən işlərin yüksək standartlara uyğun olaraq həyata keçirilməsi ilə bağlı lazımı tapşırıqlarını verdi.

**BİRLƏŞMİŞ ƏRƏB ƏMİRLİKLƏRİNİN
PREZİDENTİ ƏLAHƏZRƏT ŞEYX XƏLİFƏ BİN
ZƏİD ƏL-NƏHƏYYANA**

Əlahəzrət!

Qardaşınız şeyx Əhməd bin Zaid əl-Nəhəyyanın faciəli şəkildə həlak olması xəbərindən son dərəcə kədərləndim.

Bu ağır itki ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, ailənizin bütün üzvlərinə səbir diləyir, dərin hüznə başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 31 mart 2010-cu il

VATIKANIN ÖLKƏMİZDƏKİ APOSTOL NUNSISI KLAUDIO QUCEROTTI İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

31 mart 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 31-də Vatikanın ölkəmizdəki apostol nunsisi Klaudio Qucerottini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan ilə Vatikan arasında əlaqələrin hazırkı vəziyyəti və perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılmışdır.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ŞİRVAN ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ

Şirvan

1 aprel 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərinə səfərə gəlmişdir.

Son illərdə Azərbaycanın bütün bölgələrində olduğu kimi, Şirvan şəhərinin də sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında bu sənaye şəhərinin inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər nəzərdə tutulmuş və uğurla həyata keçirilmişdir. 2009-cu ildə ümumi məhsul buraxılışı 2008-ci illə müqayisədə artaraq 221 milyon manatdan çox olmuş, sənaye məhsulunun həcmi isə 186 milyon manat təşkil etmişdir. Ötən il şəhərdə 506 min ton xam neft, 21 milyon kubmetr qaz və 2 milyard 657 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edilmişdir. Sənaye məhsullarının 66,6 faizi qeyri-dövlət sektorunda istehsal olunmuşdur. Bu da 2004-cü illə müqayisədə 2,1 dəfə artım deməkdir.

Şəhər iqtisadiyyatının uğurlu inkişafı, yeni istehsal sahələrinin yaradılması əhalinin sosial vəziyyətini daha da yaxşılaşdırmış, yeni iş yerləri açılmışdır. Bu dövrdə şəhərdə tikinti, abadlıq işləri daha geniş vüsət almış, küçə və xiyabanlar yenidən qurulmuş, «Ekologiya ili» çərçivəsində şəhərdə yaşıllıqlar salınmışdır. Səhiyyə və təhsilin səviyyəsi daha da yaxşılaşdırılmış, əhalinin təbii qaza və elektrik enerjisinə olan tələbatı ödənilmişdir. Şirvan şəhərində 2003–2009-cu illərdə 9281 yeni iş yeri açılmışdır ki, onlardan 7092-si daimidir.

Dövlətimizin başçısı əvvəlcə şəhərin Heydər Əliyev meydanında ümummilli liderin abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoydu.

Prezident İlham Əliyev meydanda aparılan abadlıq və quruculuq işləri ilə tanış oldu. Məlumat verildi ki, mühüm tədbirlərin keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan bu meydanda əsaslı yenidənqurma işləri aparılmışdır. Burada iki işıqlı fəvvarə kompleksi inşa edilmiş, Azərbaycan Respublikasının 22 metr hündürlüyündə Dövlət bayrağı ucaldılmış, şəhər sakinlərinin istirahəti üçün lazımı şərait yaradılmışdır.

Heydər Əliyev Mərkəzinin açılış mərasimi

Prezident İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərində Heydər Əliyev Mərkəzinin açılış mərasimində iştirak etmişdir.

Mərasim iştirakçıları prezident İlham Əliyevi hərərətlə qarşıladılar.

Dövlətimizin başçısı rəmzi açılış bildirən lenti kəsdi, Mərkəzlə tanış oldu. Məlumat verildi ki, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 85 illik yubileyi haqqında dövlət başçısının Sərəncamına əsasən yaradılan Mərkəz Şirvan memarlıq məktəbinin ənənələrinə və müasir memarlıq üslubuna uyğun inşa edilmişdir. Mərkəzin ətrafı abadlaşdırılmış, burada dekorativ ağac və gül kolları əkilmiş, çəmənliklər salınmış, müasir işıqlandırma sistemləri quraşdırılmışdır.

Səkkizguşə formasında olan binada əsas ekspozisiyaların yerləşdirilməsi üçün 5 guşə və zal vardır. Burada ümummilli liderin həyat və fəaliyyətinin müxtəlif dövrlərini əks etdirən fotolar və eksponatlar nümayiş etdirilir. Zalda ulu öndər Heydər Əliyevin əzəmətli büstü və miniatür heykəllər qoyulmuşdur. Burada konfrans zalı, kitabxana, kompyuter otağı vardır, «Gənc Heydərçilər» dərniyi fəaliyyət göstərir. Mərkəzdə ulu öndərin Şirvan şəhərinə səfərləri və bu şəhərin inkişafı ilə bağlı gördüyü böyük işləri əks etdirən fotolar və müxtəlif sənədlər də maraq doğurur.

Mərkəzlə tanış olan prezident İlham Əliyev Xatirə kitabına ürək sözlərini yazdı.

ŞİRVAN ŞƏHƏR İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

1 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvanda Heydər Əliyev Mərkəzinin açılışından sonra şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşmüşdür.

Dölətimizin başçısı şirvanlıları təbrik etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Sizin hamınızı Heydər Əliyev Mərkəzinin açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Əminəm ki, bu gözəl Mərkəz şirvanlıların xidmətində olacaqdır. Burada həm ulu öndərin həyat və fəaliyyətini əks etdirən çoxmənalı və tarixi əhəmiyyətə malik olan fotosəkillər nümayiş etdirilir, eyni zamanda, müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi üçün şərait vardır. Xarici görünüşü də gözəldir. Əminəm ki, Heydər Əliyev Mərkəzi, sözün əsl mənasında, çox mənalı mərkəzə çevriləcəkdir.

Bugünkü Azərbaycan Heydər Əliyevin əsəridir. Onun fəaliyyəti, zəhməti sayəsində bu gün biz müstəqil ölkə kimi yaşayırıq. Müstəqilliyimiz möhkəmlənir, güclənir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndə vəziyyətimiz çox ağır idi. Ölkədə gedən xoşagəlməz proseslər, iqtisadi tənəzzül və ümumiyyətlə, total böhran Azərbaycanı müstəqillikdən məhrum edə bilərdi. Biz hamımız o illəri yaxşı xatırlayırıq. Biz o ağır illəri unutmamalıyıq. O tarixi yaddaş bizi daim irəliyə aparmaq üçün mühüm bir amil olmalıdır.

Biz bu gün güclü dövlət qururuq. Bu dövlətin əsası məhz ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. 1993-cü ildən başlayaraq bu günə qədər Azərbaycan inkişaf və

tərəqqi yolunu uğurla gedir. Bu yolda çətinliklər də, çox böyük sınaqlar da olub. Ancaq Azərbaycan dövləti və Azərbaycan xalqı bütün bu sınaqlardan şərəflə çıxıb bilmişdir. Bu gün Azərbaycan öz daxili imkanları hesabına güclü dövlət qurubdur. Xalqımız uzun illər, əsrlər boyu müstəqillikdən məhrum bir xalq olmasına baxmayaraq, həm özümüzə, həm bütün dünya birliyinə sübut etdi ki, biz müstəqil ölkə kimi yaşaya bilərik, öz siyasətimizi özümüz müəyyən edə bilərik.

Bu gün Azərbaycan, sözün əsl mənasında, uğurlu inkişaf dövrünü yaşayır. Biz bütün vəzifələri uğurla icra edirik. Həm iqtisadi, siyasi sahələrdə, sosial məsələlərin həlli işində Azərbaycan öz daxili imkanlarına arxalanaraq müstəqil siyasət aparmaqla güclənir. Görülən bütün bu işlər Azərbaycan xalqının zəhmətidir. Biz elə etməliyik ki, gələcəkdə də, bütün dövrlərdə ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirək, ölkə qarşısında duran bütün problemləri həll edək. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının birinci hissəsi uğurla başa çatıb.

İndi ikinci proqram icra olunur. Bu proqramın icrasında da yaxşı nailiyyətlər vardır. Amma biz elə etməliyik ki, ikinci proqramın başa çatması ilə əlaqədar bütün işlər vaxtında görülsün və proqramda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr icra edilsin. Əgər belə olarsa, onda 2013-cü ilə qədər ölkə qarşısında duran əsas iqtisadi, infrastruktur və sosial məsələlər öz həllini tapacaqdır. Hər halda, bunu etmək üçün güclü siyasi iradə, artıq güclü iqtisadi imkanlar, peşəkar kadrlar vardır. Yerlərdə artıq mövcud olan infrastruktur və texniki imkanlar əminəm ki, bu məqsədə çatmaq üçün bizə şərait yaradacaqdır.

Ancaq biz əldə edilmiş uğurlarla kifayətlənməməliyik. Hələ həll ediləsi problemlər çoxdur. Əhalini narahat edən problemlər çoxdur. Əsas sosial və iqtisadi problemlərin böyük hissəsi həll olunub. Azərbaycanda işsizlik xeyli dərəcədə aradan qaldırılıb. Yoxsulluq, demək olar ki, artıq inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsinə – 49 faizdən 11 faizə enib.

Biz Şirvan şəhərinin timsalında Azərbaycanın uğurlu inkişafını görürük. Bax, bu gün biz gözəl Mərkəzin açılışında görüşürük. Mən bu gün ölkəmiz üçün vacib iki sənaye müəssisəsində – telemexanika və «Araz» zavodlarında da olacağam. Bu zavodlar Azərbaycanın müdafiə potensialının gücləndirilməsi üçün çox mühüm rol oynayır. Əgər nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda müdafiə sənayesi sadəcə olaraq bir neçə il bundan əvvəl yaranmışdır, onda görərik ki, biz qısa müddət ərzində güclü sənaye yarada bilmişik. Bakıdan sonra müdafiə sənayesi ilə bağlı ikinci mərkəz Şirvan şəhəridir. Şirvan şəhərinin, ümumiyyətlə, sənaye inkişafını bundan sonra da təmin edəcəyik. Amma bir halda ki, bu istiqamətdə ixtisaslaşma gedir, hesab edirəm, müdafiə sənayesinin möhkəm bazası üçün Şirvan şəhərində həm texniki imkanlar, həm artıq peşəkar kadrlar hazırlanır və beləliklə, Bakıdan sonra ölkəmiz üçün çox vacib sahəni əhatə edən ikinci şəhər Şirvan olacaqdır.

Şirvan şəhərində bu gün ölkəmiz üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edən «Cənub» Elektrik Stansiyası tikilir. Bu stansiya təxminən 800 meqavat gücündə olacaqdır. Bu da ölkəmizdə ən böyük elektrik stansiyalarından biri olacaqdır. Stansiya ən müasir standartlara uyğun şəkildə tikilir.

Bu gün mənim proqramımda Mədəniyyət Mərkəzi ilə tanışlıq nəzərdə tutulur. Bu Mərkəz də əsaslı təmir edilib. Olimpiya İdman Kompleksinin təməl daşını qoyacağıq. Bütün bu işlər şəhərin sosial infrastrukturunun yeniləşməsi və yaradılması istiqamətində atılan addımlardır. Əgər biz təkcə bugünkü proqramı götürsək, görərik ki, həm mədəniyyət, həm sosial məna daşıyan, sənaye potensialımızı möhkəmləndirən tədbirlər nəticəsində Şirvan şəhəri hərtərəfli inkişaf edir. Həm sənaye potensialı, həm elektrik stansiyasının yaradılması, sosial məsələlərin həlli, idman qurğusu – yəni açılışında iştirak edəcəyim tədbirlər çox gözəl bir mənzərə yaradır.

Bu reallıqları biz özümüz yaratmışıq, Azərbaycan xalqı öz zəhməti hesabına yaradıb. Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, ancaq öz resurslarına arxalanır, istinad edir və biz bütün bu nailiyyətləri daxili imkanlar hesabına əldə edə bilmişik. Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında iqtisadi inkişaf baxımından birinci ölkədir. Mən bu barədə öz fikirlərimi bir neçə dəfə bildirmişəm. Bir də demək istəyirəm ki, 2009-cu il bütün dünya üçün, dünya ölkələri üçün sınaq ili olub. İqtisadi və maliyyə böhranı bütün ölkələrə təsir göstərmişdir. Ancaq hansı ölkələr bu sınaqdan necə çıxıb, əsas məsələ bundadır. Azərbaycan o ölkədir ki, 2009-cu ildə dünya miqyasında ən sürətlə inkişaf edib, iqtisadi nailiyyətlərə nail ola bilibdir. İqtisadiyyatımız təxminən 10 faiz artıb. Təkcə bu göstərici sadəcə, bir göstərici deyildir. Bu göstərici insanların həyat səviyyəsində, abadlaşan şəhərlərdə, çəkilən yollarda, tikilən müəssisələrdə özünü göstərir. Bu gün Azərbaycanda işləmək üçün xaricdən işçi qüvvəsi gəlir və bu məqsədlə biz bu yaxınlarda miqrasiya xidmətini yaratmışıq ki, bu prosesləri tənzimləyək. Artıq vaxtilə ölkəmizdən başqa şəhərlərə, ölkələrə getmiş vətəndaşlar da qayıtmağa başlayırlar. İstəyirlər ki, Vətəndə yaşasınlar. Vətəndə yaşamaq üçün gərək şərait olsun. Şəraiti də biz yaradıırıq. İşsizliyin aradan qaldırılması sahəsində görülən işlər yeni müəssisələrin, fabriklərin yaranmasına gətirib çıxarıbdır. Özəl sektor inkişaf edir. Sahibkarlığa dəstək məqsədi ilə kreditlər ayrılır, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün böyük subsidiyalar qoyulur. İnfrastruktur layihələri, bütün ölkəmizdə yol tikintisi, müasir müəssisələr, indi isə qazlaşdırma prosesi sürətlə gedir. Elə etməliyik ki, ölkəmizin bütün məntəqələrinə kifayət qədər elektrik enerjisi verilsin, qaz problemləri öz həllini tapsın. Növbəti mərhələdə içməli su, kanalizasiya problemləri bizim üçün prioritet təşkil edir. Ümid edirəm ki, 2013-cü ilə qədər bütün şəhər və rayonlarımızın su-kanalizasiya problemləri öz həllini tapacaqdır.

Məktəb tikintisi geniş vüsət alıb. Şirvan şəhərində bir müddət əvvəl Müləcə-Diaqnostika Mərkəzi yaradılıb. Görülən bütün işləri sadalamaq çətindir. Sadəcə demək istəyirəm ki, görülən bütün işlər öz nəticəsini verməlidir. Əgər nəticə yoxdursa, onda deməli, bu işlərin görülməsi ya düzgün aparılımayıb, ya da ki, mənasız olub.

Beynəlxalq maliyyə qurumları və beynəlxalq təşkilatlar, yəni mötəbər, tanınmış təşkilatlar da Azərbaycanın uğurlarını qeyd edirlər. Biz rəqabətqabiliyyətliliyinə görə MDB məkanında birinci ölkəyik. Bu yaxınlarda Dünya İqtisadi Forumunun global rəqabət hesabasında bildirildi ki, Azərbaycan informasiya-kommunikasiya sahəsində MDB məkanında birinci yerə çıxmışdır. Yəni bu sahə də bizdə, demək olar ki, cəmi beş il bundan əvvəl yaranıb. Ondan əvvəl Azərbaycanda çox adam bilmirdi ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları nədir. Beş il ərzində biz MDB məkanında birinci olduq. İnkişaf elə olmalıdır ki, ölkə müasirləşsin, dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları Azərbaycana gətirilsin. Bizə lazım olan, bizim şəraitimizə uyğun olan ən qabaqcıl, ən mütərəqqi texnologiyalar Azərbaycana gətirilməlidir.

Azərbaycan daha da sürətlə inkişaf edəcək, müasirləşəcək və beləliklə, ölkəmizin uzunmüddətli inkişaf strategiyası təmin olunacaqdır. Bu strategiya elə qurulmalıdır ki, təbii resurslardan asılılıq minimum səviyyəyə endirilsin. Biz ölkə iqtisadiyyatını elə qurmalıyıq və elə qururuq ki, tək-cə bir sahədən asılı olmayaq. Ona görə şaxələndirmə prosesi – buna dünyada diversifikasiya deyirlər – Azərbaycanda geniş vüsət alıb. Baxmayaraq ki, 2009-cu ildə dünyada neftin qiyməti kəskin şəkildə aşağı düşüb, Azərbaycan iqtisadiyyatı yenə də artır. Sadəcə Azərbaycan vətəndaşları o böhranın acı nəticələrini, demək olar ki, hiss etməyib. Çünki inflyasiya sabit olaraq qaldı, biz qiymətlərin artımına imkan vermədik. Sadəcə, qiymətlər 1,5 faiz artdı, maaşlar, pensiyalar vaxtında verildi və bu proses bu gün də davam edir. Bu il də

maaşların, pensiyaların artımı nəzərdə tutulur. Bu da olacaq.

Ölkə, demək olar ki, özünü əsas kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları ilə təmin edir. Bu yaxınlarda sahibkarlarla görüşdə bu barədə ətraflı danışdıq, təkrar etmək istəmirəm. Şaxələndirmə Azərbaycanın inkişafı üçün başlıca şərtidir və artıq, demək olar ki, biz buna nail ola bilmişik. Gələcəkdə imkanlarımız genişləndikcə, əlbəttə ki, biz bütün ölkə qarşısında duran vəzifələri icra edəcəyik.

Mən Şirvan şəhərində dəfələrlə olmuşam. Hər dəfə burada olanda yeniliklər görürəm, yeni müəssisələrin, yeni obyektlərin açılışında iştirak edirəm. Bu gün təməl daşını qoyacağımız yeni obyektlərin də gələcəkdə açılışında iştirak edəcəyəm. «Cənub» Elektrik Stansiyası, olimpiya kompleksi – bu da çox vacibdir – tikilir.

Keçən dəfə burada mənə Şirvanda idmanla məşğul olmaq üçün şərait yaradılması barədə müraciət etmişdilər və dərhal göstəriş verildi. Bu gün olimpiya kompleksinin təməl daşını qoyacağım. Mən istəyirəm ki, burada insanlar rahat, yaxşı yaşasınlar. Yaşamaq üçün bütün şərait – gözəl tibbi xidmət, yaxşı məktəblər, işləmək üçün müəssisələr, mədəni həyatın zənginləşdirilməsi üçün imkanlar olsun. Bu gün mən bütün bunları burada görürəm. Əminəm ki, növbəti dəfə buraya gələndə də yenə yeniliklər görəcəyəm.

Sizi bir daha salamlayır, uğurlar və cansağlığı arzulayıram.

Şirvan Şəhər Mərkəzi Mədəniyyət Evinin əsaslı yenidənqurmadan sonra açılış mərasimi

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan Şəhər Mərkəzi Mədəniyyət Evinin əsaslı yenidənqurmadan sonra açılışında iştirak etmişdir.

Son illər ölkəmizdə mədəniyyətin inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər görülür, mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə dövlət

səviyyəsində yüksək qayğı göstərilir. Bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun mədəniyyətimizin inkişafı, onun dünyada təbliği, Azərbaycanın zəngin mədəni irsinin, musiqisinin qorunması ilə bağlı həyata keçirdiyi layihələr də xüsusi önəm kəsb edir. Bu istiqamətdə bölgələrdə də xeyli iş görülür. Milli mədəniyyətimizin inkişafı dövlət siyasətinin prioritetlərindən birinə çevrilmişdir.

Dövlətimizin başçısı Mərkəzi Mədəniyyət Evinin təmirdən əvvəlki vəziyyətini əks etdirən fotolara baxdı.

Mədəniyyət evində ulu öndər Heydər Əliyevin mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə qayğısından bəhs edən fotoğuşə yaradılmışdır. Burada prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə mədəniyyətin inkişafına, bu sahədə böyük əmək sərf edən insanlara diqqət və qayğısından bəhs edən fotolar vardır.

Şirvan Şəhər Mərkəzi Mədəniyyət Evi 1958-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Uzun müddət istismar nəticəsində aşınan bina müasir tələblərə cavab vermirdi. Dövlətimizin başçısının Şirvana ötən səfərindən sonra şəhərin inkişafı məqsədilə imzaladığı sərəncama əsasən ayrılmış vəsait hesabına yenidən qurulan Mərkəzi Mədəniyyət Evinin binası müasir standartlar səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Mərkəzi Mədəniyyət Evində 247 yerlik tamaşa salonu, səhnə, qrim otağı, dərnəklər üçün 9 otaq və kabinetlər yaradılmış, avadanlıqla təmin olunmuşdur. Mədəniyyət evinin ətrafında da abadlaşdırma işləri görülmüş, yaşıllıq zolaqları salınmışdır.

Prezident İlham Əliyev görülmüş işlərdən razılığını bildirdi.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin «Araz» zavodunun açılışı mərasimi

Prezident İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərində Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Aqreqat İstehsalat Birliyinin «Araz» zavodunun açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı zavodun həyatında ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsinin önünə gül dəstəsi qoydu.

Qeyd edək ki, 2009-cu ildə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində olan müəssisələrdə aparılan yenidənqurma və əsaslı təmir işləri, eləcə də quraşdırılan yeni texnoloji avadanlıq hesabına ən müasir standartlara cavab verən müdafiə təyinatlı məhsulların istehsalı genişləndirilmişdir. 2010-cu ildə də kompleks yenidənqurma tədbirlərinin reallaşdırılması davam etdirilir. 2009-cu ildə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisələri 2008-ci illə müqayisədə ümumi məhsul istehsalını 1,5 dəfə artırmışdır. Müdafiə Sənayesi Nazirliyinə tabe olan müəssisələrdə Dövlət Investisiya Proqramı çərçivəsində əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına 5 obyektin tikintisi və yenidən qurulması başa çatdırılmışdır. Bir sıra istehsal sahələrində işə işlər 2010-cu ildə tamamlanacaqdır.

Dövlətimizin başçısı rəmzi açılışı bildirən lenti kəsdi, zavodla tanış oldu.

Prezident İlham Əliyev zavodun əvvəlki görünüşünü əks etdirən videofilmə və müəssisənin baş planına baxdı.

Sonra dövlətimizin başçısı müəssisədə yaradılan Heydər Əliyev Muzeyi ilə tanış oldu. Muzeydə ulu öndərin Azərbaycan rəhbərlik etdiyi dövrlərdə ölkəmizdə tikilən müəssisələrin açılışlarını əks etdirən fotolar yer almışdır. Ölkəmizdə ordu quruculuğu istiqamətində görülən işləri əks etdirən fotolar da Heydər Əliyev Muzeyində sərgilənmişdir.

Dövlətimizin başçısı müəssisədə istehsal olunan mülki və hərbi təyinatlı məhsullardan ibarət sərgiyə baxdı.

Müəssisə ilə tanışlıq zamanı Müdafiə Sənayesi naziri Yavər Camalov məlumat verdi ki, 1980-ci ildə fəaliyyətə başlayan zavodda müxtəlif növ rabitə avadanlığı və xalq istehlakı malları istehsalı olmuşdur. 1993-cü ildə zavod «Ulduz» Elm İstehsalat Birliyinin tərkibində Dövlət Xüsusi Maşınqayırma və Konversiya Komitəsinin tabeliyinə verilmişdir. 2006-cı ildə Müdafiə Sənayesi Nazirliyi yaranandan sonra zavodda əsaslı surətdə yenidənqurma işlərinə başlanılmışdır. Zavodun bütün

istehsal səxləri və sahələri, eləcə də inzibati bina əsaslı surətdə yenidən qurulmuş, xüsusi təyinatlı məhsul istehsal etmək üçün 2 sex istifadəyə verilmişdir. Zavodda 2009-cu ildə 2 növ xüsusi təyinatlı yeni məhsul buraxılışına başlanılmışdır. Buraxılan məhsullar sınaqdan uğurla çıxmışdır.

Müəssisənin ərazisində xüsusi təyinatlı 7-ci sahənin tikinti-quraşdırma işləri başa çatmaq üzrədir. Hazırda 6-cı sahənin tikinti-quraşdırma işləri başlanılmış və 2010-cu ilin sonunadək istifadəyə veriləcəkdir. Həmin istehsal sahələri istifadəyə verildikdən sonra yüzlərlə şəhər sakini daimi işlə təmin ediləcəkdir. Yaxın gələcəkdə istehsal sahələrinin daha da genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyev görülmüş işlərdən razılığını bildirdi, tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Telemexanika zavodunda aparılmış yenidənqurma işləri ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərində Müdafiə Sənayesi Nazirliyi Aqreqat İstehsalat Birliyinin Telemexanika zavodunda aparılmış yenidənqurma işlərinin gedişi ilə tanış olmuşdur.

Dövlətimizin başçısı zavodun həyatında ulu öndər Heydər Əliyevin büstü önünə gül dəstəsi qoydu.

Sonra prezident İlham Əliyev zavodda yeni istehsal sahəsini işə saldı.

Məlumat verildi ki, Telemexanika zavodu 1981-ci ildə fəaliyyətə başlamışdır. 1993-cü ildən 2005-ci ilədək zavod Dövlət Xüsusi Maşınqayırma və Konversiya Komitəsinin tərkibində fəaliyyətini davam etdirmişdir. Telemexanika zavodu 2006-cı ildən Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyinə verilmişdir. Zavod nazirliyin tərkibinə keçəndən sonra müvafiq bərpa və yenidənqurma işləri aparılmış və yeni istehsal sahələri yaradılmışdır. Son iki ildə müəssisədə silsilə yenidənqurma tədbirləri həyata keçirilmiş, burada dünyanın inkişaf

etmiş ölkələrində istehsal olunan dəzgah, avadanlıq və istehsal xətləri quraşdırılmışdır. Nəticədə qısa müddətdə müəssisə dövlət sifarişlərini yerinə yetirməklə yanaşı, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üçün də avadanlıq və ehtiyat hissələrinin istehsalına başlamışdır.

Bildirildi ki, buradakı 5 yeni istehsal sahəsində 140-dan çox yeni iş yeri yaradılmışdır. Hazırda müəssisədə 330 nəfər çalışır. Müəssisədə müdafiə təyinatlı məhsullarla yanaşı, müxtəlif növ mülki məhsulların istehsalı da qaydaya salınmışdır.

Dövlətimizin başçısı müəssisədə istehsal olunan məhsullardan ibarət sərəgiyə baxdı.

Prezident İlham Əliyev görülmüş işlərdən razılığını bildirdi, tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

Olimpiya İdman Kompleksinin təmələqoyma mərasimi

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərində Olimpiya İdman Kompleksinin təmələqoyma mərasimində iştirak etmişdir.

İnşaatçılar dövlətimizin başçısını hərərətlə qarşıladılar.

Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov prezident İlham Əliyevə Olimpiya İdman Kompleksinin layihəsi barədə ətraflı məlumat verdi. Bildirildi ki, beş hektar ərazidə inşa olunacaq kompleksin ümumi tikinti sahəsi 25 min kvadratmetrdir. Burada min nəfər tamaşaçı tutumu olacaq universal idman zalı, 250 nəfər tamaşaçı yerlik üzgüçülük hovuzu, güləş, trenajor və digər zallar fəaliyyət göstərəcəkdir. Bununla yanaşı, orijinal layihə əsasında tikiləcək kompleksdə 1500 yerlik futbol, basketbol, voleybol və tennis meydançaları da inşa olunacaqdır.

Qeyd edək ki, indiyə qədər ölkədə 26 Olimpiya İdman Kompleksi istifadəyə verilmişdir və hazırda 10-nun tikintisi

davam etdirilir. Dövlətimizin başçısına bu istiqamətdə həyata keçiriləcək yeni layihələr barədə də məlumat verildi.

Prezident İlham Əliyev gilizi təmələ buraxdı, beton qarışığını tökdü, inşaatçılara uğurlar arzuladı.

«Cənub» Elektrik Stansiyasında tikinti işlərinin gedişi ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Şirvan şəhərinə səfəri çərçivəsində «Cənub» Elektrik Stansiyasında tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olmuşdur.

«Cənub» Elektrik Stansiyasının təməli 2007-ci il dekabrın 24-də prezident İlham Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Avropada ilk açıq tipli energetika qurğusu olan 1050 meqavatlıq Şirvan İstilik Elektrik Stansiyası isə 1967-ci ildən tam gücü ilə işləyir və istismar müddətindən 2 dəfə çox fəaliyyət göstərərək tamamilə köhnəlmişdir. Bu səbəbdən prezident İlham Əliyevin 2005-ci il 14 fevral tarixli müvafiq Sərəncamına uyğun olaraq Şirvan şəhərində 780 meqavatlıq yeni stansiyanın tikintisinə başlanılmışdır.

«Azərenerji» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Etibar Pirverdiyev dövlətimizin başçısına stansiyanın texniki-iqtisadi göstəriciləri barədə məlumat verdi. Qeyd olundu ki, stansiyanın faydalı iş əmsalı ən yüksək standartlara cavab verəcəkdir. Bir kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsalına cəmi 237 qram şərti yanacaq sərf olunacaqdır. Yeni stansiyanı analoji stansiyalardan fərqləndirən başlıca cəhət burada üç yanacaq növündən – qaz, mazut və dizel yanacağından istifadə edilməsinin mümkünlüğüdür. Bu stansiya ildə 780 milyon kubmetr təbii qaza və ya 650 min ton mazuta qənaət etməyə imkan yaradacaqdır. Stansiyada ildə 6 milyard kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal ediləcəkdir. Stansiyanın ərazisi 20 hektardır.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, hazırda inşaat işlərinə 750 nəfər cəlb olunmuşdur. Layihə başa çatdıqdan sonra stansiyada 200 nəfər daimi işlə təmin ediləcəkdir.

Mürəkkəb metal konstruksiyalar, körpülü kranlar, mazut çənləri və digər zəruri avadanlıq isə respublikamızda ilk dəfə olaraq yerli «AZENKO» şirkəti tərəfindən hazırlanmışdır.

Prezident İlham Əliyevə layihənin komponentləri barədə məlumat verilərək bildirildi ki, ən müasir standartlara cavab verəcək bu energetika qurğusunun tikintisinin 2011-ci ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Tikintinin gedişi ilə tanış olan prezident İlham Əliyev tapşırıqlarını verdi, energetiklərə və inşaatçılara uğurlar arzuladı.

BEYNƏLXALQ QILINCOYNATMA FEDERASIYASININ PREZİDENTİ ALİŞER USMANOV İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

2 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 2-də Beynəlxalq Qılıncoynatma Federasiyasının prezidenti Alişer Usmanovu qəbul etmişdir.

Beynəlxalq Qılıncoynatma Federasiyasının prezidenti Alişer Usmanov Azərbaycanda idmana, o cümlədən Qılıncoynatma Federasiyasının fəaliyyətinə verdiyi dəstəyə görə prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirdi. O, əminliklə qeyd etdi ki, bu idman növü üzrə yaxşı ənənələrə malik olan Azərbaycanda dövlət səviyyəsində göstərilən qayğının nəticəsində idmançılarımız yeni uğurlar qazanacaqlar.

Dövlətimizin başçısı qılıncoynatma üzrə gənclər və yeni-yetmələr arasında dünya çempionatının ölkəmizdə keçirilməsinin əhəmiyyətinə toxunaraq Beynəlxalq Qılıncoynatma Federasiyasının və onun prezidentinin bu istiqamətdə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi. Azərbaycanda ümumilikdə idmanın və onun ayrı-ayrı növlərinin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan prezident İlham Əliyev bu cür tədbirlərin keçirilməsinin Azərbaycanın idman sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığının daha da genişlənməsi və ölkəmizdə qılıncoynatma idman növünün sürətlə inkişafı işinə təkan verəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

AZƏRBAYCANIN PRAVOSLAV XRİSTIAN İCMASINA

Hörmətli həmvətənlər!

Müqəddəs Pasxa bayramı münasibətilə sizi – Azərbaycanın bütün xristianlarını ürəkdən təbrik edir, hamınıza ən səmimi arzu və diləklərimi yetirirəm.

Azərbaycanda tarixən xalqlar arasında mehriban dostluq və qardaşlıq münasibətləri mövcud olmuş, səmavi dinlər qarşılıqlı hörmət və etimad şəraitində dinc yanaşı fəaliyyət göstərmişdir. Yüksək əxlaqi dəyərlərə əsaslanan tolerantlıq mühitində ölkəmizin bütün milli azlıqları öz etnik-dini adət-ənənələrini, dil və mədəniyyətini günümüzəcən yaşatmışlar. Müasir mərhələdə tarixi-mənəvi irsin və etnik-mədəni müxtəlifliyin qorunub saxlanması Azərbaycan hökumətinin xüsusi diqqət və qayğıyla yanaşdığı məsələlərdəndir.

Bu gün çoxmillətli və çoxkonfessiyalı Azərbaycan cəmiyyətində özünəməxsus yeri olan pravoslav xristian icması ictimai-siyasi həyatın bütün sahələrində fəal iştirak edir, ölkədə təmin olunmuş demokratik-hüquqi şəraitdən tam yararlanmaqla, milli-dini ayin və mərasimlərini azad və sərbəst şəkildə yerinə yetirir. Azərbaycanda hər il təntənə ilə qeyd edilən Pasxa bayramı da belə mərasimlərdəndir.

Bu əziz bayram günündə bir daha hər birinizə cənsağlığı, xoşbəxtlik, ailələrinizə əmin-amanlıq arzulayıram.

Bayramınız mübarək olsun!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 3 aprel 2010-cu il

DANİMARKANIN KRALİÇASI ÜLYAHƏZRƏT II MARQRETEYƏ

Ülyahəzrət!

Danimarka Krallığının milli bayramı – Təvəllüd gününüz münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan–Danimarka münasibətləri, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq xalqlarımızın mənafeələrinə uyğun olaraq daim inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost Danimarka xalqına sülh və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 5 aprel 2010-cu il

**SURİYA ƏRƏB RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB BƏŞŞAR ƏL-ƏSƏDƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Evakuasiya günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan ilə Suriya arasındakı ənənəvi dostluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi, əməkdaşlığımızın və əlaqələrimizin hərtərəfli inkişafı sahəsində bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Suriya xalqına əmin-amanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 5 aprel 2010-cu il

**İSRAİL DÖVLƏTİNİN PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ŞİMON PERESƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizi və xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan–İsrail münasibətlərinin inkişafı, dostluq və əməkdaşlığımızın möhkəmlənməsi bundan sonra da xalqlarımızın mənafelərinə xidmət edəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost xalqınıza əmin-amanlıq və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 5 aprel 2010-cu il

ALMANİYA BUNDESTAQININ ÜZVÜ, ÜMUMDÜNYA BƏRPA OLUNAN ENERJİ ŞURASININ HƏMSƏDRİ HERMANN ŞHEERİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

6 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 6-da Almaniya Bundestaqının üzvü, Ümumdünya Bərpa Olunan Enerji Şurasının həmsədri Hermann Şheeri qəbul etmişdir.

Almaniya Bundestaqının üzvü, Ümumdünya Bərpa Olunan Enerji Şurasının həmsədri Hermann Şheer Azərbaycanda sürətli iqtisadi inkişafın getdiyini qeyd etdi. Ölkəmizdə energetika sahəsində böyük uğurlar əldə olunduğunu bildirən qonaq Azərbaycan dövlətinin, şəxsən prezident İlham Əliyevin bərpa olunan enerji potensialından səmərəli şəkildə istifadə edilməsinə diqqət yetirdiyini dedi. O, Azərbaycanın dünyada alternativ enerji mənbələrinə böyük önəm verən ölkələrdən biri olduğunu vurğulayaraq qeyd etdi ki, səfərinin məqsədi bu sahədə Azərbaycanda həyata keçirilən işlərin hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ilə yaxından tanış olmaqdan ibarətdir.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizdə iqtisadiyyatın bütün sahələrinin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycanda həyata keçirilən uğurlu enerji siyasəti ölkəmizin uzunmüddətli enerji təminatının möhkəm əsaslarını yaradıb. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, hazırda Azərbaycan alternativ enerji mənbələrinin yaradılmasına böyük diqqət verir və bu sahədə dünyanın qabaqcıl şirkətləri ilə əməkdaşlıq etməyə hazırdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ESTONİYAYA DÖVLƏT SƏFƏRİ

6 aprel 2010-cu il

Aprelin 6-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Estoniyaya dövlət səfərinə yola düşmüşdür.

Dövlətimizin başçısını Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Baş nazir Artur Rasizadə, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacibala Abutalıbov yola saldılar.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 6-da Estoniyaya dövlət səfərinə gəlmişdir.

Azərbaycanın və estoniyanın dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş Tallinn Lennart Meri Beynəlxalq Aeroportunda dövlətimizin başçısının şərəfinə Fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı Estoniyanın yüksək vəzifəli rəsmi şəxsləri böyük hörmət və ehtiramla qarşıladılar.

Mehriban xanım Əliyevaya gül dəstəsi təqdim olundu.

TALLİNDƏ RƏSMİ QARŞILANMA MƏRASİMİ

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Aprelin 7-də Estoniyada dövlət səfərində olan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Tallində, Kadriorqdakı Prezident sarayında rəsmi qarşılama mərasimi olmuşdur.

Azərbaycanın və Estoniyanın dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydanda dövlətimizin başçısının şərəfinə Fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlves və xanımı Evelin İlves Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı qarşıladılar.

Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi Azərbaycan prezidentinə raport verdi.

Hərbi orkestrin ifasında Azərbaycanın və Estoniyanın dövlət himnləri səsləndi.

Prezidentlər Fəxri qarovul dəstəsinin qarşısından keçdilər.

Estoniyanın dövlət və hökumət nümayəndələri Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə, Azərbaycanın nümayəndə heyətinin üzvləri isə Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlvesə təqdim olundu.

Prezidentlər və xanımları rəsmi foto çəkəndirdilər.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Estoniya prezidenti sarayının Fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdılar.

Sonra hədiyyələr təqdim edildi.

* * *

Aprelin 7-də Tallində Estoniya prezidenti Tomas Hendrik İlves və xanımı Evelin İlvesin adından Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin və xanımı Mehriban Əliyevanın şərəfinə dövlət ziyafəti verilmişdir.

MÜSTƏQİLLİK UĞRUNDA MÜBARİZƏ ABİDƏSİNİ ZİYARƏT

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Estoniyada dövlət səfərində olan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 7-də Tallindəki Vabaduze meydanına gələrək, Müstəqillik uğrunda mübarizə abidəsini ziyarət etmişdir.

Burada dövlətimizin başçısının şərəfinə Fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Hərbi orkestrin ifasında Azərbaycanın və Estoniyanın dövlət himnləri səsləndirildi.

Prezident İlham Əliyev abidənin önünə əklil qoydu və Estoniyanın müstəqilliyi uğrunda həlak olmuş azadlıq mübarizlərinin xatirəsini yad etdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ ESTONİYA PREZİDENTİ TOOMAS HENDRİK İLVESİN TƏKBƏTƏK GÖRÜŞÜ

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Aprəlin 7-də rəsmi qarşılama mərasimindən sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin və Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlvesin təkbətək görüşü olmuşdur.

Görüşdə Azərbaycan ilə Estoniya arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olundu. Yüksək səviyyədə qarşılıqlı səfərlərin əlaqələrimizin genişlənməsi baxımından əhəmiyyəti qeyd edildi.

Ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əlaqələrin genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğu vurğulandı və münasibətlərin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminlik ifadə edildi.

* * *

Aprəlin 7-də Tallində təkbətək görüş başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Estoniya Respublikasının Prezidenti Tomas Hendrik İlves Birgə Bəyannamə imzaladılar.

AZƏRBAYCAN VƏ ESTONIYA PREZİDENTLƏRİNİN GENİŞ TƏRKİBDƏ GÖRÜŞÜ

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Aprəlin 7-də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin və Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlvesin nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olmuşdur.

Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi bildirildi. Bu səfərin ikitərəfli əlaqələrin inkişafı və gələcək əməkdaşlığımızın genişlənməsi baxımından əhəmiyyəti qeyd olundu. Azərbaycan ilə Estoniya arasında münasibətlərin, o cümlədən iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğu bildirildi.

Prezidentlər ikitərəfli münasibətlərin Azərbaycan–Avropa İttifaqı əlaqələri çərçivəsində vacibliyini vurğuladılar.

AZƏRBAYCAN VƏ ESTONİYA PREZİDENTLƏRİNİN MƏTBUAT ÜÇÜN BƏYANATLARLA ÇIXIŞLARI

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Geniş tərkibdə görüşdən sonra dövlət başçıları mətbuat üçün bəyanatlarla çıxış etdilər.

Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlvesin bəyanatı

Mən çox şadam ki, əziz dostum, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev hazırda Estoniyada səfərdədir. Bu, ötən il Bakıya etdiyimiz çox uğurlu səfərin davamıdır. Fəaliyyətim boyu görüşdüyüm insanlarla, xüsusən də Sizin kimi yüksək intellektual səviyyəyə malik şəxsiyyətlərlə hər zaman yaxşı müzakirələrimiz olub.

Təbii ki, ölkələrimiz arasında münasibətlər çox yaxşıdır. Azərbaycan Xəzər regionunun aparıcı ölkəsi kimi, əsrlər boyu enerji sahəsində əsas iştirakçı olub. Biz əminliklə qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan ilə Estoniya bir-biri ilə rəqabət aparan deyil, bir-birini tamamlayan ölkələrdir. Elə cənab Prezident də bunu belə qeyd etdi. Ölkələrimiz qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi üçün yeni yolları birgə müəyyən edə bilər.

Biz Avropa İttifaqının üzvü kimi istəyirik ki, Avropa İttifaqı Dünya Ticarət Təşkilatına üzvlük və digər bu kimi mühüm məsələlərdə Azərbaycanı daha dəstəkləyici mövqe ilə çıxış etsin. Avropa İttifaqının üzvü kimi, Estoniya Azərbaycan ilə əlaqələri daha da sıx qurmaqda maraqlıdır. Biz

bundan sonra çalışacağıq ki, bu məsələyə bacardığımız qədər töhfəmizi verək. Çünki hesab edirik ki, Azərbaycan Avropanın gələcəyi üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Avropa İttifaqının gələcəyindən asılı olmayaraq, Azərbaycan Avropanın ən mühüm tərəfdaşı və qonşularından biri olaraq qalacaqdır.

Biz bu gün bir çox məsələləri müzakirə etdik. Onların sırasında ikitərəfli münasibətləri, qonşu ölkələrlə əlaqələri, regional məsələləri qeyd etmək olar. Biz NATO ilə əlaqələrimizi müzakirə etdik, öz regionlarımızda təhlükəsizlik anlayışı ilə bağlı fikir mübadiləsi apardıq.

Azərbaycan prezidentinin burada olması çox mühüm tarixə təsadüf edir. Sabah Azərbaycanın eston icmasının 100 illiyi qeyd ediləcəkdir. Bir sözlə, cənab Prezident, səfəriniz çox mühüm tarixi hadisə ilə üst-üstə düşür. Yüz il əvvəl Azərbaycanın eston icması mütəşəkkil forma alıb. Düzdür, onun formalaşması həmin tarixdən də əvvələ təsadüf edir. Lakin məhz 100 il bundan öncə eston icması rəsmən qeydiyyatdan keçib. Sabah eston icmasının 100 illiyidir. Hesab edirəm ki, əlaqələrimizin 100-cü ildönümü onu göstərir ki, biz münasibətlərimizi davam etdirməliyik və yeni əməkdaşlıq ideyaları ilə çıxış etməliyik. Sağ olun.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Cənab Prezident, əvvəlcə, gözəl ölkənizə səfər etmək məqsədi ilə dəvətinizə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Burada olmağımdan və Sizinlə olduqca fəal dialoqumuzu davam etdirməkdən çox şadam. Bu dialoq bir il öncə Azərbaycana etdiyiniz səfər zamanı başlanmışdır. Bu, Estoniya prezidentinin Azərbaycana ilk səfəri idi. Bu gün isə Azərbaycan prezidentinin Estoniyaya ilk səfəridir. Münasibətlərimizin dinamikası və görüşlərimizin mütəmadi olması qarşılıqlı marağı nümayiş etdirir. Ölkələrimiz arasında geniş münasibətlərin olmasında hər iki tərəfin iradəsi vardır.

Bizim çox güclü siyasi dialoqumuz mövcuddur. Ümidvaram ki, bu səfər və səfərim zamanı imzalanmış sənədlər iqtisadi münasibətlərin güclü inkişafına xidmət edəcək.

Humanitar sahədəki əlaqələr hər zaman mühüm olmuşdur. Biz ikitərəfli münasibətlərimizin bu aspektini də geniş şəkildə müzakirə etdik. İnsanlarımız bir-birini daha yaxşı tanımalıdır, bir-biri ilə daha çox ünsiyyətdə olmalıdır. Birgə iqtisadi və sərmayə layihələrini həyata keçirməlidirlər. Əminəm ki, ölkələrimizdəki biznes dairələri siyasi liderlərin yolunu davam etdirəcəklər və münasibətlərimizi gələcəkdə fəal şəkildə inkişaf etdirmək məqsədi ilə güclü iqtisadi əlaqələr quracaqlar.

Cənab Prezidentin qeyd etdiyi kimi, biz bu gün gündəlikdə duran bir çox ikitərəfli və beynəlxalq məsələləri geniş şəkildə müzakirə etdik. Mən Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münaqişənin nizamlanması sahəsində baş vermiş son hadisələr barədə cənab Prezidentə məlumat verdim. Təxminən 20 il ərzində torpaqlarımızın işğal altında olması faktı onu göstərir ki, məsələnin beynəlxalq səviyyədə tanınmış normalara və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əsasən, sülh yolu ilə həllinə yönəlmiş bütün səylərimizə baxmayaraq, Ermənistanın hələ də qeyri-konstruktiv mövqedə olması və sülh prosesini yubatmaq siyasəti münaqişənin həllinə böyük maneə yaradır.

Prosesdə vasitəçi kimi çıxış edən tərəflər, yəni Minsk qrupunun həmsədrləri hər iki tərəfə münaqişənin həlli ilə bağlı təklif veriblər. Bu təklif beynəlxalq səviyyədə tanınmış normalara, beynəlxalq təşkilatların qətnamə və qərarlarına əsaslanır. Ümumən, həmin təklif çox kiçik istisnalarla üç ay əvvəl Azərbaycan tərəfindən rəsmən və açıq şəkildə qəbul edilib. Lakin əfsuslar olsun ki, biz Ermənistan tərəfindən eyni yanaşmanı görmədik. Azərbaycan həmin təkliflə irəliyə doğru getməyə hazırdır. Lakin biz Ermənistan tərəfindən adekvat cavabı görmədik. Ermənistan sadəcə status-kvonu saxlamaq fikrindədir, öz qoşunlarını işğal edilmiş ərazilərdən çıxarmaq istəmir, prosesi yubatmaq arzusundadır və müəyyən mərhələdə

qaçmağı üstün tutur. Hesab edirəm ki, beynəlxalq ictimaiyyət və bu məsələ ilə birbaşa məşğul olan dairələr, o cümlədən Avropa təsisatları Azərbaycana qarşı aparılmış etnik təmizləmə siyasətinin nəticələrini aradan qaldırmaq, 1 milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünün öz doğma yerlərinə qayıtmağına imkan vermək və işğala son qoymaq məqsədi ilə suveren ölkənin 20 faiz ərazisini qeyri-qanuni olaraq işğal altında saxlayan Ermənistanı inandırmaq üçün səylərini artırmalıdırlar. Bundan sonra regionda sülh bərqərar oluna bilər.

Bu məsələdən başqa, biz enerji əməkdaşlığını müzakirə etdik. Bu əməkdaşlığın güclü potensialı və artıq yaxşı nəticələri vardır. Regional vəziyyəti müzakirə etdik. Deyə bilərik ki, ölkələrimiz arasında çox yüksək qarşılıqlı anlaşma vardır. Fikrimcə, Estoniya və Azərbaycan kimi ölkələr arasındakı əməkdaşlıq Xəzər, Qara və Baltik dənizləri regionlarında da daha yaxşı anlaşmanın yaranmasına xidmət edəcəkdir.

Hesab edirəm ki, mən bu sözlərlə öz şərhlərimi yekunlaşdırmağa bilərəm və münasibətlərimizi irəliyə doğru aparmaqda səmimi arzularımızı bildirirəm. Cənab Prezidentlə dost münasibətlərimizi nəzərə alaraq, mən nümayəndə heyətinin bütün üzvlərindən xahiş edərdim ki, bu müsbət nümunədən istifadə etsinlər və öz aralarında yaxşı münasibətlər yaratsınlar. Azərbaycandakı eston cəmiyyətinin 100 illiyi münasibətilə azərbaycanlıları və estonları təbrik edirəm. Bu onu göstərir ki, xalqlarımız arasında ünsiyyətin qədim tarixi vardır. Bu gün biz inkişafın bu mərhələsində belə müsbət tarixi nümunədən istifadə etməliyik. Sağ olun!

TALLINNİN RATUŞASI İLƏ TANIŞLIQ

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 7-də Tallinnin Köhnə şəhərində yerləşən və buranın əsas yerlərindən olan Ratuşaya gəlmişdir.

Şəhərin meri Edqar Savisaar prezident İlham Əliyevi Ratuşanın önündə qarşıladı.

Tallinnin meri Azərbaycan dövlətinin başçısını salamlayaraq vurğuladı ki, 600 il bundan əvvəl şəhərin bu tarixi abidəsi barədə çox mühüm bir qərar qəbul olunmuşdur. Qərara əsasən şəhərin yüksək səviyyəli qonaqlarını burada qarşılayırlar.

Tallinnin tarixi və bu günü haqqında ətraflı məlumat verən Edqar Savisaar bildirdi ki, Şimali Avropanın qədim paytaxtlarından biri olan bu şəhər Estoniyanın ictimai-siyasi və mədəni həyatında mühüm rol oynayır. Əsrlər boyu Tallinn çoxmillətli şəhər olmuşdur. Hazırda burada 120 millətin nümayəndələri yaşayır.

Bu qədim şəhərdə 700-dək azərbaycanlının yaşadığını qeyd edən mer, həmvətənlərimizin Azərbaycan ilə Estoniya arasında ən yaxşı körpü olduğunu vurğuladı.

Edqar Savisaar bildirdi ki, Estoniyada yaşayan azərbaycanlılar bu ölkədə uğurla fəaliyyət göstərən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində birləşmişlər. Mərkəz azərbaycanlıların həmrəy olmasına, dilinin, adət-ənənələrinin qorunmasına və Azərbaycan-Estoniya münasibətlərinin inkişafına xidmət edir. Biz çox şadiq ki, Tallində görkəmli oftalmoloq alim,

akademik Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan Azərbaycan uşaq bağçası da fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ratuşanın Fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdı.

Sonra prezident İlham Əliyev Tallinnin meri Edqar Savişaarın müşayiəti ilə Ratuşanın binası ilə tanış oldu.

Bildirildi ki, XV əsrin əvvəlində mərkəzi ticarət meydanında inşa edilmiş bu tarixi abidə dövlət tərəfindən Şimali Avropanın yeganə qotik üslubda olan memarlıq incisi kimi qorunur. Estoniya paytaxtına gələn turistlərin diqqətini daha çox çəkən 600 illik tarixə malik Ratuşada əsrlər boyu magistrat üzvləri – ratmanlar şəhər həyatının mühüm məsələlərini müzakirə etmişlər. Bu gün isə burada rəsmi mərasimlər, sərgilər, konsertlər keçirilir. İkimərtəbəli tarixi binada Ratuşa, Bürqer, Magistr, Ticarət, Podval zalları və dövlət xəzinə idarəsi yerləşir.

Ratuşa ilə tanışlıq zamanı bildirildi ki, Tallinnə xüsusi yaraşığı verən bu tarixi memarlıq abidəsinin ən əsas elementlərindən biri də paytaxtın rəmzi olan və bir çox əfsanələrdə xatırlanan «Qoca Tomas» yelqovanıdır. Bu yelqovan 1530-cu ildə Ratuşanın qülləsində qurulmuşdur.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
ESTONİYANIN BAŞ NAZİRİ
ANDRUS ANSİP İLƏ GÖRÜŞÜ**

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 7-də Tallində Estoniyanın Baş naziri Andrus Ansip ilə görüşmüşdür.

Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Andrus Ansip şəhərin mənzərəsini seyr etdilər.

Səmimi söhbət zamanı ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın inkişafından məmnunluq ifadə olundu, bu sahədə əlaqələrin genişlənməsi üçün yaxşı potensialın mövcudluğu vurğulandı. Azərbaycan ilə Estoniya arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişlənəcəyinə əminlik ifadə olundu.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Estoniyanın Baş naziri Andrus Ansip Elmlər Akademiyasının binasında birgə nahar etdilər.

Azərbaycan dövlətinin başçısı Fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdı.

İNFORMASIYA-KOMMUNİKASIYA TEKNOLOGİYALARI SƏRĞİ MƏRKƏZİ İLƏ TANIŞLIQ

Tallinn

7 aprel 2010-cu il

Aprilin 7-də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Tallində «Microlink» şirkətindəki informasiya-kommunikasiya texnologiyaları Sərgi Mərkəzində olmuşdur.

Azərbaycan dövlətinin başçısı Estoniyada İKT sahəsində fəaliyyət göstərən şirkətlərin rəhbərləri ilə görüşdü. Perspektiv texnologiyaların işlənilib hazırlanması və tətbiqi ilə məşğul olan qurumların nümayəndələri prezident İlham Əliyevə təmsil etdikləri şirkətlərin fəaliyyəti və məhsulları barədə ətraflı məlumat verdilər.

Dövlətimizin başçısı Sərgi Mərkəzində müxtəlif sahələrdə tətbiq olunan və müasir tələblərə cavab verən innovasiya layihələri ilə tanış oldu.

ESTONİYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRLİYİNDƏ MÜHAZİRƏ İLƏ ÇIXIŞ

Tallinn

8 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 8-də Tallində Estoniyanın Xarici İşlər Nazirliyində müəhazirə ilə çıxış etmişdir.

Dövlətimizin başçısı əvvəlcə Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının keçmiş Baş katibi, hazırda qurumun ümumi xarici siyasət və təhlükəsizlik üzrə ali nümayəndəsi Havyer Solana və ABŞ Dövlət katibinin keçmiş müavini Strob Talbotla görüşdü.

Tədbirin aparıcısı görüşü açdı.

Zati-aliləri, xanımlar və cənablar, sizi salamlayırıq. Bu gün buraya, Estoniya Xarici Siyasət İnstitutuna gəlmiş olduqca xüsusi qonağımız Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevi görməkdən çox məmnunuq. Bu, Azərbaycan prezidentinin Estoniyaya ilk dövlət səfəridir. Hesab edirəm ki, səfər çox əhəmiyyətlidir. Cənab Prezident bu gün müəhazirə söyləməyə razılıq vermişdir. Cənab Prezident, qiymətli vaxtınızı almaq istəmirəm, sözü birbaşa Sizə verirəm. Buyurun.

İ l h a m Ə l i y e v: Çox sağ olun. Hörmətli xanımlar və cənablar! Bu gün burada olmağıma və ikitərəfli münasibətlərlə, eləcə də regional məsələlərlə bağlı fikirlərimi sizinlə bölüşməkdən çox şadam. Elə indicə qeyd olundu ki, bu mənim Estoniyaya ilk dövlət və münasibətlərimizin tarixində ilk səfərimdir. Demək istəyirəm ki, ölkələrimiz arasında əlaqələrimizin uzun tarixi vardır. Bu gün birgə mətbuat

konfransımız zamanı Estoniya prezidenti qeyd etdi ki, sabah Azərbaycanda eston cəmiyyətinin yaradılmasının 100 illiyi qeyd olunacaqdır. Bu, xalqlarımız arasında münasibətlərin qədim tarixindən xəbər verir. Biz bir ölkədə yaşayırdıq və bu səbəbdən, xalqlar arasında əlaqələr və ünsiyyət təbii xarakter daşıyırdı. Lakin mühüm amil ondan ibarətdir ki, hazırda müstəqil dövlətlər, suveren ölkələr kimi, Estoniya və Azərbaycan qarşılıqlı hörmətə, maraqlara əsaslanan əlaqələr qurmuşlar.

Ötən il tariximizdə digər mühüm hadisə baş verdi. Estoniya prezidentinin Azərbaycana ilk rəsmi səfəri baş tutdu. Bir ildən sonra mən ölkənizə səfər edirəm. 2008-ci ildə Estoniyanın Baş naziri ölkəmizə səfər etmişdir. Beləliklə, bu səfərlər münasibətlərimizin dinamik inkişafının yaxşı göstəricisidir. Əminəm ki, bu səfər nəticəsində əlaqələrimiz daha da güclənəcəkdir. Bu gün biz Prezident və Baş nazirlə ikitərəfli münasibətlərə, regional məsələlərə, o cümlədən beynəlxalq münasibətlərə dair müxtəlif mövzuları müzakirə etdik. Biz ikitərəfli əlaqələrimizi irəliyə aparmaqda güclü mövqedə dururuq. Artıq mövcud güclü siyasi əlaqələri nəzərə alsaq, biz iqtisadi sahəyə diqqət yetirməli və hər iki ölkədə birgə iqtisadi təşəbbüslərin həyata keçirilməsi yolları haqqında düşünməliyik.

Ölkələrimiz sürətlə inkişaf edir. Estoniyada və Azərbaycanda iqtisadi göstəricilər, ölkələrimizdə həyata keçirilmiş islahatların səmərəliliyi göstərir ki, biz irəliyə doğru çox uğurla addımlayırıq. Biz ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələri gücləndirmək üçün Azərbaycanın Estoniyada səfirliyinin açılması qərarına gəldik. Umidvaram ki, səfirlik bu yaxınlarda burada fəaliyyətə başlayacaqdır. Bu gün regional əməkdaşlıq, Baltik, Xəzər və Qara dəniz regionlarının ölkələri arasında əməkdaşlıq məsələlərinin əhəmiyyəti get-gedə artır. Çünki həyata keçirilməsi planlaşdırılan və artıq həyata keçirilən layihələrimizə güclü beynəlxalq dəstək lazımdır. Regionumuzdakı vəziyyət, əlbəttə ki, sizin regionunuzdakı

vəziyyətdən fərqlənir. Regional məsələlərlə bağlı çox ətraflı fikir mübadiləsi aparmaq, regionumuzda daha sabit, proqnozlaşdırılan və çiçəklənən mühitin yaradılması üzərində düşünmək kimi məsələlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Hazırda Azərbaycan olduqca yüksək iqtisadi inkişaf səviyyəsi ilə seçilən ölkədir. Lakin müstəqilliyimizi bərpa etdiyimiz dövrdə biz ola bilsin ki, keçmiş sovet respublikaları arasında ən ağır vəziyyətdə idik. Çünki ölkədə iqtisadi böhran, siyasi qeyri-sabitlik, vətəndaş müharibəsi kimi hadisələr baş vermişdi. Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzü və torpaqlarımızı işğal etməsi bizim üçün çox ciddi problemlər yaratdı. Bununla belə, siyasi və iqtisadi islahatlar sayəsində və özünü təmin etmə siyasəti nəticəsində biz əsas iqtisadi və sosial problemləri aradan qaldırmağa müvəffəq olduq. Hazırda Azərbaycan sürətlə inkişaf edən ölkədir.

Mən bir sıra rəqəmləri sizin nəzərinizə çatdırı bilərəm ki, onlar Azərbaycanın cari inkişaf səviyyəsini əks etdirir. Son 6 il ərzində iqtisadiyyatımız, demək olar ki, 3 dəfə artıb. Bizim iqtisadiyyat son bir neçə ildə dünyada ən sürətlə artan iqtisadiyyatdır. Ölkəmizdə bir sıra əsas infrastruktur layihələrini həyata keçirməyə nail olduq. İşsizliyin və yoxsulluğun azaldılması sahəsində bir çox nailiyyətləri əldə etdik. Azərbaycanda yaşayış şəraiti yaxşılaşır. Son altı ildə büdcə xərclərimiz 10 dəfədən çox artmışdır. Bu, sosial problemlərə və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə daha çox vəsait sərfləməyə imkan verir.

Siyasi və iqtisadi islahatlar siyasətini həyata keçiririk. Azərbaycanın gördüyü işlər aparıcı beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən qiymətləndirilir. 2008-ci ildə Dünya Bankı Azərbaycanı özünün «Doing Business» hesabatında ən islahatçı ölkə kimi tanımışdır. Ötən il Dünya İqtisadi Forumu iqtisadiyyatımızın rəqabətliliyi baxımından Azərbaycanı MDB ölkələri arasında birinci ölkə elan etdi.

Keçmiş sovet respublikaları arasında bizi qabaqlayan yeganə ölkə Estoniyadır. Mən sizi bu nailiyyət münasibətilə

təbrik etmək istəyirəm. Lakin 20 ildən az bir müddət əvvəl bazar iqtisadiyyatı sıfır səviyyəsində olan ölkə üçün dünya miqyasında iqtisadi rəqabətliklik üzrə siyahıda 51-ci yerdə olmaq artıq yaxşı nəticədir. Biz özümüzü təmin edən ölkəyik.

Əlbəttə ki, bizim təbii sərvətlərimiz var, lakin onların əhəmiyyəti yalnız hasil edilib daşımada göz qabağına gəlir. Ölkəmizin açıq dənizlərə çıxışı yoxdur. Bu səbəbdən bizim boru kəmərlərinə ehtiyacımız vardır. Açıq qapı və xarici sərmayələrin təşviqi siyasəti sayəsində milyardlarla, on milyardlarla dolları ölkə iqtisadiyyatına, xüsusən də enerji sektoruna cəlb edə bildik. Neft və qaz hasilatını gözəçarpan dərəcədə artırmaq və nəinki artırmaq, o cümlədən etibarlı, şaxələndirilmiş daşıma vasitələrini də yaratmağa nail olduq.

Azərbaycan xarici sərmayələrin qanunvericilik əsasında güclü şəkildə qorunduğu ölkədir. Əminəm ki, xarici şirkətlər özlərini ölkəmizdə çox rahat hiss edirlər.

Bu il neft hasilatı 50 milyon tondan, qaz hasilatı isə 25-26 milyard kubmetrdən artıq olacaqdır. Aydınır ki, qeyri-enerji sektorunun genişləndirilməsinə yönəlmiş ciddi səylərimizə baxmayaraq, həmin iki sektor arasında balansı saxlamaq çox çətin olacaqdır. Lakin eyni zamanda, iqtisadiyyatımız özünü sabit iqtisadiyyat kimi göstərdi. 2009-cu il böhran ili idi. Bizim üçün bu daha çətin ola bilərdi, çünki neftin qiyməti sürətlə aşağı düşdü. Buna baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatı 2009-cu ildə 9,3 faiz artmışdır, sənaye istehsalındakı artım 8,4 faiz təşkil etmişdir. İnflyasiya səviyyəsi 1,5 faiz olmuşdur. Milli valyuta öz dəyərini itirmədi. Bu onu göstərir ki, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi Azərbaycanda artıq reallıqdır.

Enerji sektoru, neft və qaz hasilatı, sadəcə özümüzü rahat hiss etməyə, kiminsə yardımından asılı olmamağa, özünü təmin etməyə imkanlar yaradır. Onilliklər, əsrlər boyu biz digər ölkələrin tərkibində yaşamışıq. Azərbaycan digər ölkələrin hissəsi idi, müstəqil deyildi. Bizdən öncəki nəsillər müstəqillik arzusu ilə yaşamışlar. Bizim bəxtimiz gətirib ki,

bunun şahidiyik və nəinki şahidi, həmçinin müstəqilliyin gücləndirilməsinə, inkişaf etmiş müasir dövlətin qurulmasına töhfəmizi veririk. İqtisadi müstəqillik və özünü təminatmə hər bir ölkə üçün əhəmiyyətli olan iki elementdir.

Azərbaycanda siyasi islahatlar olduqca düzgün istiqamətdə aparılır. Azərbaycan artıq on ildir ki, Avropa Şurasının üzvüdür. Biz bu quruma qəbul olunduğumuz dövrdə götürdüyümüz bütün öhdəlikləri yerinə yetirirdik. Həmçinin biz bu sahədə gözəçarpan tərəqqini görə bilərik. Bu gün Azərbaycanda müasir, inkişaf etmiş və intellektual səviyyəyə malik olan cəmiyyət qurulub. Cəmiyyətimiz tolerantdır, olduqca dünyəvidir. Bu müsbət keyfiyyətlər bizə dövlətçiliyimizi və iqtisadi potensialımızı gücləndirməyə imkan verir.

2010-cu il üçün nəzərdə tutulan bütün planlar həyata keçirilir. Xarici sərmayələrə gəldikdə, şirkətlərimiz çox fəaldırlar. Biz xaricdə böyük sərmayələr yatırırıq. Digər ölkələrin nəqliyyat və enerji sektoruna yatırdığımız sərmayələr artıq 7 milyard dollar səviyyəsindədir. Biz bu siyasəti genişləndirməyi planlaşdırırıq, çünki maliyyə vəsaitlərimiz, enerji resurslarımız və qeyd etdiyimiz kimi, şaxələndirilmiş boru kəmərləri sistemimiz vardır. Bizim neft və qazımızı müxtəlif istiqamətlərdə nəql etmək üçün 7 boru kəmərimiz vardır. Biz bir marşrutdan asılı deyilik. Bizim üç neft və dörd qaz boru kəmərimiz vardır. Bunlar bizə enerji resurslarımızın xalis dəyərindən maksimal dərəcədə bəhrələnmək imkanı yaradır.

Enerji siyasətimiz hər zaman çox açıq və səmimi olmuşdur. Biz hər zaman çalışmışıq ki, enerji resurslarımızdan istifadə edərək digər ölkələrlə, qonşularla apardığımız əməkdaşlığı gücləndirək. Azərbaycan qonşu ölkələrin enerji təhlükəsizliyində artıq mühüm rol oynayır. Bu gün şaxələndirmənin inkişafı ilə bağlı irəli sürülmüş yeni təkliflər üzərində düşünürük. Amma açıq desək, resurslarımızın enerji şaxələndirilməsinə gəldikdə, biz əldə oluna biləcək nailiyyətlərin maksimal həddinə nail olmuşuq. Çünki biz nefti,

qazı, elektrik enerjisini bütün qonşu ölkələrə ixrac edirik. Baxmayaraq ki, həmin qonşu ölkələrdən bəziləri enerjini Azərbaycandan daha çox həcmdə istehsal edir.

Azərbaycan Avropa təsisatları ilə geniş məsələlər ətrafında çox sıx işləyir. Enerji gündəlikdə duran məsələlərdən biridir. Enerji təhlükəsizliyi məsələsi, «Cənub dəhlizi» layihəsi sahəsində biz çox səmərəli şəkildə əməkdaşlıq edirik. Avropa İttifaqının «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramının yeni üzvü kimi, Azərbaycan, həmçinin öz tərəfindən Avropa qitəsinin ümumi enerji təhlükəsizliyinə töhfə verə bilər. Biz «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramına Avropa İttifaqından nəyisə almaq və ya müəyyən yardımı xahiş etmək məqsədi ilə qoşulmamışıq. Baxmayaraq ki, hər hansı dəstək bizim tərəfimizdən çox yüksək dəyərləndirilir. Lakin bu bizi bir-birimizə yaxınlaşdırır, biz qonşuyuq. Əsl qonşu olmaq üçün aramızda daha çox əlaqələndirmə olmalıdır. Eyni zamanda, Avropa İttifaqının bütün müsbət təcrübəsi Azərbaycanda tətbiq edilməlidir. Çünki biz ölkəmizi müasirləşdiririk, yüksək təhsilə, sosial müdafiəyə və iqtisadi azadlıqlara malik olan müasir dövlət qururuq. Hazırda ümumi daxili məhsulumuzun 85 faizi özəl sektorda yaradılır. Baxmayaraq ki, əsas resursumuz neft dövlət tərəfindən idarə edilir. Bu onu göstərir ki, özəlləşdirmə proqramı və bazar iqtisadiyyatı prinsipləri Azərbaycanda tam şəkildə tətbiq edilir.

Mən bunu təfərrüatlarla ona görə deyirəm ki, ölkəmizdəki real vəziyyət haqqında sizdə məlumat olsun. Ermənistanın torpaqlarımıza təcavüzü və işğalı nəticəsində yaranmış qaçqın və məcburi köçkünlərin problemləri bizim üçün əsas problemdir.

Əhalimiz 9 milyondur, onun bir milyonu qaçqın və məcburi köçkündür. Bu ola bilsin ki, adambaşına düşən ən yüksək göstəricidir. Belə ağır problemin olması ilə yanaşı, Azərbaycanda bu cür sürətli iqtisadi inkişafa nail olmaq müəyyən göstəricidir. Torpaqların işğalı təkcə Azərbaycan üçün deyil, regional sabitliyə və proqnozlaşdırmaya da prob-

lemdir. Çünki Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin 20 faizi, demək olar ki, artıq 20 ildir Ermənistanın silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Onlar azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparmışlar. Xocalı soyqırımında 600-dən artıq vətəndaş, o cümlədən qadın və uşaq erməni müharibə cinayətkarları tərəfindən qətlə yetirilmişdir.

Əfsuslar olsun ki, müharibə cinayətkarları hələ də məsuliyyətə cəlb olunmayıblar. Lakin ümidvaram ki, vaxt gələcək və onlar öz əməllərinə görə mühakimə olunacaqlar. Etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində nəinki Dağlıq Qarabağda, o cümlədən ətraf rayonlarda yaşamış azərbaycanlılar, yəni ümumi hesabla 750 mindən artıq insan həmin ərazilərdən qovulmuş, evləri yerlə yeksan olunmuşdur. Həmin yerlərdə bütün tarixi abidələr, məscidlər və qəbirlər dağıdılmışdır. Bu, Ermənistanın təcavüzünün nəticəsidir.

Artıq iyirmi ildir ki, biz danışıqlar prosesindəyik. Lakin hər hansı nəticə yoxdur. Hələ ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən erməni silahlı birləşmələrinin işğal edilmiş torpaqlardan dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamənin qəbul olunması faktına baxmayaraq, Ermənistanın silahlı qüvvələri ərazilərimizdə işğalı yenə də davam etdirir. Bu o deməkdir ki, beynəlxalq hüquq normaları işləmir. Bu o deməkdir ki, ən yüksək səviyyədə beynəlxalq qərarları qəbul edən qurumun, yəni BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri yerinə yetirilmir. Həmin beynəlxalq normaları pozan və qətnamələrə məhəl qoymayan təcavüzkar isə cəzalandırılmır. Əfsuslar olsun ki, bəzən biz hətta təcavüzkarın nəinki cəzalandırılmamasını, hətta müxtəlif güzəştli razılaşmalarla, maliyyə dəstəyi və sair vasitələrlə təqdir olunmasını görürük.

Azərbaycan ərazisinin erməni qüvvələri tərəfindən işğalı artıq 20 ildir ki, davam edir. Buna son qoyulmalıdır. Onların qoşunları Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərindən çıxarılmalıdır. Hazırda Dağlıq Qarabağda

yaşayanlar və birmənalı olaraq ora qayıdacaq azərbaycanlılar təhlükəsizlik zəmanəti əsasında suveren Azərbaycan dövlətinin hüduqlarında dünyada mövcud olan yüksək muxtariyyət statusu ilə birgə yaşamaladırlar. Bu mövqe beynəlxalq hüquq normalarına tam uyğundur. Vasitəçilərin fəaliyyəti və əslində hər iki tərəfə irəli sürdükləri təkliflər bu mövqeni əks etdirir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına son qoyulmalıdır. Dağlıq Qarabağın müstəqil olması heç müzakirə predmeti belə deyildir. Vasitəçilərin təkliflərində həmin müstəqilliyin verilməsi mexanizmi yoxdur. Ermənilər bir çox hallarda öz müqəddəratını təyin etmə prinsipinə istinad edirlər. Bu, əlbəttə ki, beynəlxalq hüququn mühüm prinsipi-dir. Lakin ermənilər öz müqəddəratını artıq təyin ediblər. Onlar müstəqil Ermənistan dövlətinə malikdirlər. Əgər bu məntiqlə getsək, belə çıxır ki, ermənilər yaşadıkları istənilən yerdə öz müqəddəratını təyin edəcəklər?! Onda neçə erməni dövləti yaranacaq?! Çünki onlar bir çox yerlərdə yaşayırlar və xüsusən də münafiqşənin həllinə görə məsuliyyət daşıyan Minsk qrupunun həmsədr ölkələrində də yaşayırlar. Onlar Amerika, Fransa və Rusiyada yaşayırlar. Əgər həmin yerlərdə öz müqəddəratını təyin etmək fikrinə gəlsələr, onda nələr baş verər? Həmin ölkələrin reaksiyası necə olar?

Ermənistan adlı dövlət də tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaradılıb. Bu həmişə aydındır. 1918-ci ildə Azərbaycan müstəqilliyini elan etdikdən sonra, növbəti gün Azərbaycan Demokratik Respublikası qərar qəbul etmişdir ki, İrəvan şəhəri paytaxt məqsədi ilə Ermənistana verilsin. İrəvan şəhəri azərbaycanlıların yaşadığı İrəvan xanlığının şəhəri idi. Tarixə gəldikdə, bu belədir. Onlar artıq Azərbaycan torpaqlarında öz dövlətini yaradıblar. Bizim torpaqlarımızda digər erməni dövləti yaradıla bilməz. Azərbaycan bununla heç vaxt razılaşmayacaq və bu heç vaxt baş verməyəcəkdir. Erməni tərəfi bunu nə qədər tez başa düşərsə, məsələ tezliklə həll olunar. Sonra isə Qafqazda sülh qurula

bilər. Çünki Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli olmadan, regionda hər hansı digər təşəbbüs və ya siyasi məzmunlu layihə həyata keçirilə bilməz. Dağlıq Qarabağ münaqişəsini regionda ümumi inkişaf və ya yeni münasibətlərin yaradılması mövzusunda kənara çıxarmaq məqsədi ilə edilən bütün cəhdlər əbəsdir. Bu, baş tutmayacaqdır. Çünki bu, əsas problemdir və əsas maneə aradan qaldırılmalıdır. Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə tam hüququ vardır.

Ümidvaram ki, vasitəçilərin fəaliyyətinin praktiki nəticələrini yaxın vaxtlarda görəcəyik. Çünki dünyanın aparıcı dövlətləri və Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvləri olan həmin həmsədr ölkələr üçün də artıq iyirmi il ərzində danışıqlar prosesini nəticəsiz aparmaq qeyri-məqbuldur. Xüsusən də indi növbə Ermənistanındır – vasitəçilərin son təklifini qəbul edirlər, yoxsa yox?! Əgər onlar təklifi qəbul etməsələr, onda hesab edirəm ki, danışıqlar prosesi yenidən nəzərdən keçirilməli və yeni mərhələ başlanmalıdır.

Beləliklə, vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Bir daha istədim qeyd edəm ki, ölkələrimiz arasında münasibətlərin səviyyəsindən məmnunam. Fikrimcə, münasib vaxtdır. Uğurlu əməkdaşlıq aparacağımız yeni sahələri müəyyən etmək üçün bütün səylərimizi göstərməliyik. Bunun üçün güclü qarşılıqlı iradəmiz, potensialımız vardır. Bu gün Estoniya prezidenti ilə görüşüm zamanı qeyd etdiyim kimi, iqtisadiyyatlarımız rəqabət aparmır. Əksinə, biz bir-birimizə dəstək verə bilərik. İqtisadiyyatlarımız bir-birini tamamlaya bilər. Hesab edirəm ki, biz bu cür möhkəm siyasi əsaslarla və xalqlarımız arasındakı münasibətlərin böyük tarixi irsi ilə və qarşılıqlı hörmətlə ölkələrimiz arasında çox güclü tərəfdaşlıq münasibətlərini qura bilərik. Həmin əlaqələr ölkələrimiz, regional əməkdaşlıq, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasındakı əməkdaşlıq üçün yaxşı olacaq və vəziyyəti daha proqnozlaşdıran və sabit edəcəkdir.

Mən Xarici İşlər Nazirliyinə və sizin institutunuza burada çıxış etmək fürsətini yaratdığınıza görə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Sizə böyük uğurlar arzulayıram.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

Səfər başa çatdı

Aprelin 8-də Estoniyada dövlət səfərində olan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Tallində, Kadriorqdakı Prezident sarayında rəsmi yolasalma mərasimi olmuşdur.

Azərbaycanın və Estoniyanın dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydanda dövlətimizin başçısının şərəfinə Fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlves və xanımı Evelin İlves Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı qarşıladılar.

Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi Azərbaycan prezidentinə raport verdi.

Hərbi orkestrin ifasında Azərbaycanın və Estoniyanın dövlət himnləri səsləndi.

Dövlət başçıları Fəxri qarovul dəstəsinin qarşısından keçdilər. Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlves Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Estoniyanın dövlət və hökumət nümayəndələri ilə sağollaşdılar.

Estoniya prezidenti Toomas Hendrik İlves və xanımı Evelin İlves Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı yola saldılar.

* * *

Dövlətimizin başçısı həmin gün Bakıya qayıtdı.

Azərbaycan prezidentini Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Baş nazir Artur Rəsizadə, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov qarşıladılar.

VYETNAM RESPUBLİKASI BAŞ NAZİRİNİN MÜAVİNİ HOANG ÇUNNG HAYIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

8 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 8-də Vyetnam Sosialist Respublikası Baş nazirinin müavini Hoang Çunng Hayın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Baş nazirin müavini Hoang Çunng Hay Vyetnam Sosialist Respublikası Prezidentinin dövlətimizin başçısının Vyetnama səfəri ilə bağlı dəvətini çatdırdı. O, 1983-cü ildə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin Vyetnama səfərinin bu günədək vyetnamlıların xatirəsində qaldığını söylədi. Baş nazirin müavini vaxtilə Azərbaycanda təhsil almış vyetnamlı tələbələrin hazırda ölkəsinin inkişaf proseslərinə öz töhfələrini verdiklərini bildirdi. Ölkəsinin Azərbaycan ilə əlaqələrin genişləndirilməsində maraqlı olduğunu deyən Hoang Çunng Hay ikitərəfli münasibətlərimizin genişləndirilməsi üçün qanunvericilik bazasının yaradılmasının vacibliyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Vyetnamın bu cür yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin Azərbaycana səfərinin ikitərəfli münasibətlərimizin genişlənməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd etdi və səfərin məhsuldar keçəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Əlaqələrimizin genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın mövcud olduğunu deyən dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsinin artırılmasının, qarşılıqlı investisiyalar və konkret layihələr üzərində işlərin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətini qeyd etdi.

MAVRİTANİYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ XANIM NAHA MİNT MUKNASSIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

8 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 8-də Mavritaniya İslam Respublikasının Xarici İşlər naziri xanım Naha Mint Muknassın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Ölkələrimiz arasında belə yüksək səviyyəli səfərlərin ilk dəfə həyata keçirildiyini vurğulayan prezident İlham Əliyev bundan sonra qarşılıqlı səfərlərin davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Səfərin əlaqələrimizin inkişafı ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparmaq üçün yaxşı imkan yaratdığını qeyd edən dövlətimizin başçısı ikitərəfli münasibətlərimizin bundan sonra sürətlə inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

Xarici İşlər naziri xanım Naha Mint Muknass Mavritaniya İslam Respublikasının Prezidentinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. O, ölkəsinin Azərbaycan ilə əlaqələrini müxtəlif sahələrdə inkişaf etdirməkdə çox maraqlı olduğunu bildirdi. Xanım Naha Mint Muknass Azərbaycana səfəri zamanı ölkəmizdə gedən böyük inkişafın şahidi olduğunu, sabitlik və əmin-amanlığın onda xoş təəssürat yaratdığını dedi.

Dövlətimizin başçısı Mavritaniya İslam Respublikasının Prezidentinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Mavritaniya dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

**BRAZİLİYA FEDERATİV RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB LUİS İNASİU LULA DA SİLVAYA**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizdə baş vermiş təbii fəlakət nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbərdən son dərəcə kədərləndim.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Braziliya xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verir, yaralananların və xəsarət alanların tezliklə sağalmasını arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 9 aprel 2010-cu il

AVROPA İTTİFAQININ GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ VƏ AVROPA QONŞULUQ SİYASƏTİ ÜZRƏ KOMİSSARI ŞTEFAN FÜLENİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

9 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 9-da Avropa İttifaqının genişləndirilməsi və Avropa qonşuluq siyasəti üzrə komissarı Ştefan Fülenin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqının komissarı Ştefan Fülenin ölkəmizə səfərinin Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında uğurla inkişaf edən əməkdaşlığı və həyata keçirilən proqramları müzakirə etmək üçün yaxşı fürsət yaratdığını dedi. Əlaqələrimizin səviyyəsinin razılıq doğurduğunu vurğulayan prezident İlham Əliyev əməkdaşlığımızın gələcəkdə daha çox sahələri əhatə edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Avropa İttifaqı ilə Azərbaycanın əlaqələrinə toxunan Ştefan Füle bildirdi ki, səfərinin məqsədi əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri, əlaqələrimizin daha da genişləndirilərək irəli aparılması ilə bağlı məsələlərin müzakirə edilməsindən ibarətdir.

Görüşdə Azərbaycan–Avropa İttifaqı əməkdaşlığının müxtəlif sahələri, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, «Şərq Tərəfdaşlığı» Proqramı, energetika sahəsində əməkdaşlıq və digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

TÜRKİYƏ XARİCİ İŞLƏR NAZİRİNİN MÜAVİNİ FİRUDİN SİNİRLİOĞLU İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

9 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 9-da Türkiyə Xarici İşlər nazirinin müavini Firudin Sinirlioğlunu qəbul etmişdir.

Türkiyə Xarici İşlər nazirinin müavini Firudin Sinirlioğlu Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün və Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını və Türkiyə Baş nazirinin məktubunu dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı aparılan danışıqların vəziyyəti barədə danışdı.

Firudin Sinirlioğlu Türkiyə–Ermənistan münasibətlərinin hazırkı durumu barədə məlumat verdi.

Görüşdə Türkiyə–Azərbaycan dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin inkişafı və perspektivlərinə dair məsələlər müzakirə edildi.

Dövlətimizin başçısı prezident Abdullah Gülün və Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Türkiyə prezidentinə və Baş nazirə çatdırmağı xahiş etdi.

**POLŞA RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN
VƏZİFƏSİNİ İCRA EDƏN POLŞA
RESPUBLİKASI SEYMİNİN SƏDRİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB BRONİSLAV KOMOROVSKIYƏ**

Hörmətli cənab Bronislav Komorovski!

Polşa xalqına və bütün Avropa ailəsinə üz vermiş ağır itki – Polşa Respublikasının Prezidenti Lex Kaçınskinin və xanımı Mariya Kaçınskanın, Polşa Prezidenti Administrasiyasının məsul işçilərinin, Senat və Seym üzvlərinin, Polşa ordusunun yüksək rütbəli zabitlərinin təyyarə qəzasında faciəli surətdə həlak olması məni həddindən artıq sarsıtdı. Prezident Lex Kaçınskinin simasında dünya birliyi və pol-yak xalqı yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik insanı, bütün həyatını fədakarlıqla xalqına həsr etmiş böyük dövlət xadimi və siyasətçini itirdi. Bu dəhşətli qəza ilə bağlı mənim Polşa xalqına və həlak olanların ailə üzvlərinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığımı çatdırmağınızı xahiş edirəm.

Polşa ilə Azərbaycan arasında sıx dostluq və əməkdaşlığın qurulmasında prezident Lex Kaçınskinin müstəsna xidmətləri olmuşdur. Biz həm qarşılıqlı səfərlər zamanı, həm də müxtəlif beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində dəfələrlə görüşmüş, ən müxtəlif məsələlər ətrafında müzakirələr aparmışdıq. O, Azərbaycan xalqının dostu olmaqla yanaşı, ölkəmizdə yaxşı tanınan və sevilən Avropa siyasətçilərindən biri idi. İki ölkə arasındakı münasibətlərin inkişafına verdiyi böyük töhfəyə görə Azərbaycanın ən ali mükafatına – «Heydər Əliyev» ordeninə layiq görülmüşdü.

Bu çətin anlarda qardaş Polşa xalqına səbir və dözüm diləyir, onun kədərinə şərik olduğumu bildirirəm. Polşa xalqının böyük oğlunun xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 10 aprel 2010-cu il

**QAMBIYANIN XARİCİ İŞLƏR, BEYNƏLXALQ
ƏMƏKDAŞLIQ VƏ XARİCDƏKİ
QAMBIYALILAR ÜZRƏ NAZİRİ USMAN
CAMMEHİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

12 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Qambiyanın Xarici İşlər, Beynəlxalq Əməkdaşlıq və Xaricdəki Qambiyalıları üzrə naziri Usman Cammehin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Qambiyadan nazir səviyyəsində Azərbaycana ilk dəfə səfər olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı bundan sonra qarşılıqlı səfərlərin davam edəcəyinə əminliyini bildirdi. Prezident İlham Əliyev səfərin ikitərəfli əlaqələri, o cümlədən beynəlxalq məsələləri geniş müzakirə etmək üçün yaxşı imkan yaratdığını qeyd etdi.

Qambiyanın Xarici İşlər, Beynəlxalq Əməkdaşlıq və Xaricdəki Qambiyalıları üzrə naziri Usman Cammeh Qambiya prezidenti Yəhya Cammehin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. Nazir Qambiya prezidentinin Azərbaycan ilə əlaqələri inkişaf etdirməyə böyük önəm verdiyini vurğuladı. Bu səfərin ölkəsi üçün çox əhəmiyyətli olduğunu deyən Usman Cammeh səfəri çərçivəsində əlaqələrimizin perspektivləri ilə bağlı səmərəli müzakirələr aparılacağına ümidvar olduğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısı Qambiya prezidenti Yəhya Cammehin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Qambiyanın dövlət başçısına çatdıracağına xahiş etdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV POLŞA RESPUBLİKASININ ÖLKƏMİZDƏKİ SƏFİRLİYİNDƏ

Bakı

12 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Polşa Respublikasının ölkəmizdəki səfirliyində olmuşdur.

Dövlətimizin başçısı Polşa Respublikasının Prezidenti Lex Kaçinskinin və xanımı Mariya Kaçinskanın, Polşa Prezidenti Administrasiyasının məsul işçilərinin, Senat və Seym üzvlərinin, Polşa ordusunun yüksək rütbəli zabitlərinin təyyarə qəzasında faciəli surətdə həlak olması ilə əlaqədar başsağlığı vermiş, matəm kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

ROMA PAPASI XVI BENEDİKT HƏZRƏTLƏRİNƏ

Zati-müqəddəsləri!

Tacqoyma gününüz münasibətilə Sizi şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan–Vatikan münasibətləri, dostluq və əməkdaşlığımız humanizm ideallarının və ümumbəşəri dəyərlərin təntənəsi naminə daim inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, ali missiyanızda uğurlar diləyir, həmməzhəblərinizə əmin-amanlıq və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 13 aprel 2010-cu il

**CƏNUBİ AFRİKA RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB CEYKOB ZUMAYA**

Hörmətli cənab Prezident!

Cənubi Afrika Respublikasının milli bayramı – Azadlıq günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı ürəkdən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, ölkələrimiz arasındakı münasibətlər xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq daim dostluq və əməkdaşlıq zəminində inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir.

Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost xalqınıza sülh və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 13 aprel 2010-cu il

**NİDERLAND KRALİÇASI ÜLYAHƏZRƏT
BEATRİKSƏ**

Ülyahəzrət!

Niderland Krallığının milli bayramı – Kraliça günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan–Niderland dövlətlərarası münasibətləri, çoxşaxəli dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrimiz bundan sonra da öz inkişafını davam etdirərək xalqlarımızın rifahına töhfələr verəcəkdir.

Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Niderland xalqına əmin-amanlıq və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 13 aprel 2010-cu il

SƏRBƏST, YUNAN-ROMA VƏ QADIN GÜLƏŞİ ÜZRƏ AVROPA ÇEMPİONATININ TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞI MƏRASİMİ

13 aprel 2010-cu il

Aprelin 13-də Bakıda Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksində sərbəst, Yunan-Roma və qadın güləşi üzrə Avropa çempionatının təntənəli açılışı olmuşdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak etmişlər.

Mərasimə toplaşanlar Azərbaycan dövlətinin başçısı, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevi və xanımı Mehriban Əliyevanı hərərətlə qarşıladılar.

Gənc idmançılar çempionatın iştirakçıları olan ölkələrin bayraqlarını yarışların keçirildiyi salona gətirdilər.

Çempionata Azərbaycan da daxil olmaqla, 36 ölkədən 383 güləşçi qatılmışdır.

Aprelin 10-da Smolenskdə təyyarə qəzasında faciəli surətdə həlak olmuş Polşa prezidenti Lex Kaçınskinin və onu müşayiət edən yüksək vəzifəli dövlət və hökumət nümayəndələrinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Açılış mərasimində Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov çıxış edərək yarış iştirakçılarını qədim Azərbaycan torpağında salamladı. Nazir dedi ki, son vaxtlar dünyanın idman mərkəzlərindən birinə çevrilmiş Azərbaycanda beynəlxalq yarışların keçirilməsi sevindirici haldır. Təkcə bu ilin aprel ayında Bakı 4 mötəbər beynəlxalq yarışa ev sahibliyi edir. Məhz bu fakt ölkəmizdə idmanın inkişafını və onun dünyanın idman mərkəzlərindən birinə çevrilməsini əyani sübut edir.

Azad Rəhimov bildirdi ki, bütün bunlar dövlətimizin başçısı, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin idmana olan diqqət və qayğısı nəticəsində mümkündür.

olmuşdur. Hazırda ölkəmizdə idman sürətlə inkişaf edir, idmanın maddi-texniki bazası möhkəmlənir. Azərbaycanın bütün şəhər və rayonlarında müasir standartlara cavab verən idman kompleksləri tikilir.

Beynəlxalq Birləşmiş Güləş Növləri Federasiyasının (FİLA) prezidenti Rafael Martinetti idmanın, xüsusən də güləşin inkişafı sahəsində göstərdiyi böyük diqqət və qayğıya görə Azərbaycan prezidentinə minnətdarlığını bildirdi, bu yarışın da yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu qeyd etdi. R. Martinetti dedi: «Olimpiya oyunlarına gedən yolun mühüm mərhələsi olan bu Avropa çempionatı hər bir ölkə üçün vacibdir. Çünki London oyunlarında medalları udacaq gələcək qaliblər bu yarışa qatılan güləşçilərin arasındadır».

Azərbaycan Güləş Federasiyasına və ölkənin idman ictimaiyyətinə qitə çempionatını yüksək səviyyədə təşkil etdiklərinə görə minnətdarlığını bildirən Avropa İdman Güləşi Federasiyasının (CELA) prezidenti Tseno Tsenov CELA-nın üzvü olan bütün federasiyalar adından Azərbaycanda, Avropada və bütün dünyada güləşin inkişafına hərtərəfli dəstək verən dövlətimizin başçısı İlham Əliyevə hörmət və ehtiramını bildirdi. Son illər Azərbaycan güləşçilərinin böyük uğurları, o cümlədən Avropa çempionatının bütün iştirakçıları üçün yaradılmış şərait yüksək qiymətə layiqdir.

Qitə miqyaslı belə mötəbər tədbirin keçirilməsini Azərbaycana həvalə etdiklərinə görə FİLA-nın rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirən Milli Güləş Federasiyasının prezidenti Fazil Məmmədov dedi ki, Azərbaycanda güləş tarixən geniş yayılan qədim idman oyunlarından biri olmuşdur.

Federasiyanın rəhbəri ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi xəttinin layiqli davamçısı prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə idmanın inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğısını xüsusi vurğuladı.

Bütün iştirakçılara idman uğurları arzulayan Fazil Məmmədov çempionatı açıq elan etdi.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndi.

Ölkəmizin incəsənət xadimlərinin, rəqs kollektivlərinin iştirakı ilə maraqlı konsert proqramı təqdim edildi.

* * *

Sonra sərbəst güləşçilər mübarizəyə başladılar. 55 kiloqram çəki dərəcəsində Azərbaycan idmançısı Mahmud Məhəmmədov Bolqarıstan təmsilçisi Radoslav Marinov-Velikova qalib gələrək Avropa çempionu oldu.

FİLA prezidenti Rafael Martinetti bu parlaq qələbə münasibətilə prezident İlham Əliyevi təbrik etdi.

66 kiloqram çəki dərəcəsində finalda Azərbaycan güləşçisi Cəbrayıl Həsənov Rusiya idmançısı Maqomedmurad Hacıyevlə gərgin mübarizə şəraitində keçən qarşılaşmadan qalib çıxdı. Görüşü yüksək səviyyədə keçirən güləşçimiz rəqib üzərində təmiz qələbəyə nail olaraq ölkəmizə Avropa çempionatında ikinci qızıl medal qazandırdı.

Sonra 55 kiloqram çəki dərəcəsində fərqlənən idmançılara medalların təqdim etmə mərasimi oldu. Bu çəkiddə çempion adını qazanan Azərbaycan güləşçisi Mahmud Məhəmmədovun şərafinə ölkəmizin Dövlət himni səsləndirildi, Azərbaycan bayrağı qaldırıldı.

84 kiloqram çəki dərəcəsində final qarşılaşmasında Azərbaycan idmançısı Şərif Şərifov isə gümüş medal qazandı.

Beləliklə, yarışların ilk günündə Azərbaycan güləşçiləri idman tariximizə daha bir parlaq qələbə yazdılar. İki dəfə dövlətimizin himni səsləndi. Azərbaycan güləş məktəbinin yetirmələri növbəti dəfə idmançılarımızın gücünü bütün dünyaya göstərdilər.

NAZİRLƏR KABİNETİNİN 2010-cu İLİN BİRİNCİ RÜBÜNÜN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFININ YEKUNLARINA HƏSR OLUNMUŞ İCLASINDA NİTQ*

14 aprel 2010-cu il

Nazirlər Kabinetinin bugünkü iclası 2010-cu ilin birinci rübünün yekunlarına həsr edilib. 2010-cu ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı uğurlu inkişafını davam etdirmişdir. Bütün sosial-iqtisadi göstəricilərimiz yüksək səviyyədədir. Nəzərə almalıyıq ki, 2009-cu il dünya tarixində böhran ili kimi qalmışdır və bu ildə iqtisadiyyatımız təxminən 10 faiz artmışdır. Bu artımın üzərində əlavə artıma nail olmaq, əlbəttə ki, böyük uğur hesab oluna bilər. Bəzi ölkələr var ki, 2010-cu ildə müsbət dinamika nümayiş etdirir. Nəzərə almalıyıq ki, o ölkələrdə 2009-cu ildə iqtisadiyyat 7, 10, 15 faiz tənəzzülə uğramışdır. Əlbəttə ki, bu tənəzzüldən sonra müəyyən dərəcədə inkişaf dinamikası da mümkündür.

Azərbaycanın uğuru ondan ibarətdir ki, 2004–2009-cu illərdə iqtisadiyyatımız 2,8 dəfə artmışdır. Bunun üzərində əlavə iqtisadi artıma nail olmaq bir daha göstərir ki, apardığımız siyasi, iqtisadi və sosial islahatlar öz nəticələrini verməkdədir. İlin birinci rübündə iqtisadiyyat 5,4 faiz artmışdır. Sənaye istehsalı 5,6 faiz, sevindirici haldır ki, qeyri-neft

---

* Nazirlər Kabinetinin 2010-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasında Vergilər naziri Fazil Məmmədov, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Füzuli Ələkbərov, Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Aydın Əliyev və Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramiz Həsənov çıxış etdilər.

sektoru 2,8 faiz, kənd təsərrüfatı 1,5 faiz artmışdır. İnflyasiya cəmi 3,8 faiz təşkil etmişdir ki, bu da öz növbəsində, sosial məsələlərin həlli üçün bizə əlavə imkanlar yaradır. Demək olar ki, qiymət artımı çox aşağı səviyyədədir. Nəzərə alsaq ki, əhalinin pul gəlirləri artır – bunun ən gözəl göstəricisi banklara qoyulan əmanətlərin 30 faizdən çox artmasıdır – görərik ki, inflyasiyanın belə aşağı səviyyədə saxlanması insanların rifah halına mənfi təsir göstərmir.

Bir sözlə, bütün makro-iqtisadi göstəricilərimiz bir daha sübut edir ki, Azərbaycanın seçdiyi yol düzgün yoldur. Azərbaycan öz müsbət inkişafını gücləndirir və davam etdirir.

Büdcə xərcləri tam şəkildə təmin edilir. Əlbəttə ki, buna büdcə gəlirləri zəmin yaradır və bu məsələ ilə də bağlı heç bir problem yoxdur. Valyuta ehtiyatlarımız artır. Həm keçən il və həm də bu ilin birinci rübündə strateji valyuta ehtiyatlarımız artmışdır. Bu gün Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 22,3 milyard dollar təşkil edir. Bu, istənilən ölkə üçün böyük məbləğdir. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın həm ərazisi, həm əhalisi o qədər də böyük deyil və ölkə iqtisadiyyatına qoyulan sərmayələr də yüksək səviyyədədir. Biz gələcəkdə də valyuta ehtiyatlarımızın artımını görəcəyik. Çünki əvvəlki illərdə görülən işlər, xüsusilə neft-qaz siyasətimiz imkan verir ki, çox böyük məbləğdə valyuta ehtiyatlarımızı yığaq ki, həm iqtisadi, infrastruktur, həm sosial məsələlərin həllində onlardan istifadə edək və güclü bir maliyyə resursları əldə edək.

Artıq Azərbaycan öz maliyyə imkanları ilə dünya bazarlarına çıxır. Mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları Azərbaycan Dövlət Neft Fondunu başqa ölkələrdə müştərək şəkildə investisiyaların qoyulmasına cəlb edir və biz buna müsbət baxırıq. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan dünya miqyasında çox müsbət imicə malik olan ölkədir. Aparıcı beynəlxalq maliyyə qurumları ilə əməkdaşlığımız uğurludur, bərabərhüquqludur. Biz bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi, növ-

bəti illərdə dünya iqtisadiyyatına daha da çox inteqrasiya edəcəyik.

Dövlət İnvestisiya Proqramının icrası ilə bağlı heç bir problem yoxdur. Nə maliyyə, nə də texniki problem. Bizim həm texniki imkanlarımız artır və həm də keçən il nəzərdə tutulmuş bütün investisiya layihələri uğurla icra edilir. Əminəm ki, bütün investisiya layihələrimiz vaxtında və böyük keyfiyyətlə icra ediləcəkdir.

İlin birinci rübündə ölkə iqtisadiyyatı üçün önəmli hadisələr baş vermişdir. Ölkədə müxtəlif obyektlər, yeni iş yerləri açılır, ölkəmizin sənayeləşməsi üçün çox vacib olan nəhəng tikinti-infrastruktur obyektləri inşa edilməyə başlanmışdır. Bu yaxınlarda Bakıda yeni, müasir Gəmiqayırma zavodunun təməl daşı qoyulmuşdur. Bu zavoda çox böyük ehtiyac vardır. Çünki biz donanmamızı müasirləşdirməliyik. Həm Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin, həm də Dövlət Neft Şirkətinin donanmalarını müasirləşdirməliyik. Tikiləcək yeni müasir Gəmiqayırma zavodu bizə imkan verəcək ki, istənilən növ gəmiləri – katerləri, hərbi döyüş gəmilərini istehsal edək. Bu, Azərbaycanın döyüş potensialının gücləndirilməsinə də xidmət göstərəcəkdir.

Biz Xəzərdə öz mövqelərimizi möhkəmləndiririk. İstər neft-qaz əməliyyatları, istər infrastruktur, istərsə də donanmanın gücü baxımından Azərbaycan, əlbəttə ki, Xəzərdə çox güclü mövqələrə malikdir. Gəmiqayırma zavodunun işə başlaması nəticəsində biz artıq idxaldan asılı olmayacağıq. Son illər ərzində xaricdən kifayət qədər müxtəlif tipli gəmilər alınmışdır ki, bu da öz növbəsində Azərbaycanın iqtisadi potensialını gücləndirən amillərdən biridir.

Mən Gəmiqayırma zavodunu xüsusilə vurğulamaq istəyirəm. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan dövləti və hökuməti ölkəmizin müasirləşməsi istiqamətində çox düzgün və vaxtında addımlar atır, həm də xarici tərəfdaşlar Azərbaycan ilə birgə işlər görmək əzmindədirlər. Gəmiqayırma zavodunun səhmdarları arasında Azərbaycan qurumları ilə yanaşı, xa-

rici tərəfdaşlar da vardır. Onlar da böyük həcmdə investisiyalar qoyacaqlar. Əminəm ki, bu istiqamətdə atdığımız addımlar Azərbaycanın sənaye potensialının gücləndirilməsinə xidmət göstərəcəkdir.

Sənaye potensialımızın gücləndirilməsi üçün başqa addımlar da atılır. Böyük tədbirlər, ixtisaslaşdırılmış texnoparkların tikintisi nəzərdə tutulur. Hərbi sənaye kompleksinin inkişafı sürətlə gedir və mən bu ilin birinci rübündə müdafiə sənayesi kompleksini təşkil edən iki böyük zavodun açılışında iştirak etmişəm. Bütün bu istiqamətlərdə planlarımız icra edilir.

Keçən ay ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafını təmin edən Dövlət Proqramının müzakirəsini keçirdik. Regionların inkişafı geniş şəkildə müzakirə edildi. Mən o iclasda səslənən fikirləri təkrarlamaq istəmirəm. Bütün vəzifələr qoyuldu, istiqamətlər müəyyən edildi, konkret tapşırıqlar verildi ki, regionların inkişafı sürətlə getsin, bütün maliyyə resursları səfərbər olunsun. Dövlət investisiya layihələri regionların inkişafını təmin edir. Bank sektorunun inkişafı və əlavə resursların əldə edilməsi kreditləşməni asanlaşdırır. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən dövlət xətti ilə kifayət qədər böyük məbləğdə vəsait ayrılır, texnika alınır. Regionların, kənd təsərrüfatının, emal sənayesinin inkişafı üçün praktiki addımlar atılır. Biz bu addımların səmərəsini, nəticələrini görürük.

Bir sözlə, Azərbaycan qarşıda duran əsas vəzifələrdən biri olan iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi məsələlərini uğurla icra edir. Belə olmasaydı, biz bu böhran aylarında özümüzü o qədər arxayın hiss etməzdik. İqtisadiyyatımız artıq şaxələndirilmiş iqtisadiyyat olmasaydı, Azərbaycan rəqabətqabiliyyətliliyinə görə mütəbər beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən MDB məkanında birinci yeri tutmazdı. Məhz ona görə biz birinci yeri tutmuşuq ki, iqtisadiyyatımız çoxşaxəlidir, bir sektordan asılı deyildir. Neft-qaz sənayesi, güclü neft-qaz potensialımız, o sektora cəlb edilən investisiyalar,

onlardan düzgün istifadə edilməsi bizə imkanlar yaratdı ki, iqtisadiyyatımızı şaxələndirək. Bu gün rəqabətqabiliyyətliliyinə görə Azərbaycan dünyada 51-ci yerdədir. Bu çox böyük uğurdur, böyük nəticədir. Əminəm ki, biz bu yüksək yerləri daim əlimizdə saxlayacağıq.

Bu yaxınlarda növbəti sevindirici xəbər gəldi ki, dünyanın ən mötəbər beynəlxalq təşkilatlarından biri olan Dünya İqtisadi Forumu Azərbaycanı informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə MDB məkanında birinci yerə layiq görmüşdür. Nəzərə alsaq ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları Azərbaycanda cəmi 5-6 ildir inkişaf etməyə başlamışdır, bu da çox gözəl göstəricidir. Biz qısa müddət ərzində böyük uğurlara nail ola bilmişik. Bu həm iqtisadi inkişaf, həm müasirlik, həm də təhsil deməkdir.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının gələcək inkişafımızda çox önəmli rolu olacaqdır. Çünki bütün dünyanın elmi-texniki tərəqqisi bu istiqamətdə inkişaf edəcəkdir. O ölkələr ki, bu sahədə birinciliyi əldə edir, yaxud da apardıqları islahatlarla bu istiqamətdə uğurlar qazanır, onlar gələcəkdə daha da böyük imkanlara malik olacaqlar.

Birinci rübdə bizim neft-qaz sənayesində çox əlamətdar hadisələr baş vermişdir. «Çıraq» layihəsinə start verilmişdir. Bu da çox böyük layihədir. Əlbəttə ki, «Azəri», «Çıraq» və «Günəşli» yataqları üzrə «Əsrin müqaviləsi»nin icrası çərçivəsində görüləcək işlərdir. Ancaq əhəmiyyəti nəzərə alınaraq bu layihəyə xüsusi bir istiqamət, xüsusi bir ad verildi. «Çıraq» layihəsi əlavə 6 milyard dollar investisiyanın qoyuluşunu tələb edir. Minlərlə yeni iş yerinin açılmasını təşkil edəcəkdir. O iş yerlərinin 90 faizindən çoxu Azərbaycanda açılacaqdır. Beləliklə, Azərbaycanda həm neft hasilatının artımı təmin ediləcək, həm də ki, hasilatın sabit vəziyyətdə saxlanması üçün əlavə imkanlar yaranacaqdır. Bu, uzun illər sonra hasilatı yüksək səviyyədə, sabit səviyyədə saxlayacaqdır. Bu da ölkəmizin inkişafı üçün çox vacibdir.

Azərbaycanda investisiya layihələri uğurla icra edilir. Son illər ərzində on milyardlarla dollar vəsait qoyulubdur, daxili investisiyalar xarici investisiyaları böyük fərqlə üstələyir. Bizim siyasətimiz ondan ibarətdir və maliyyə böhranından belə uğurlu çıxmağımızın səbəbi ondadır ki, əldə edilmiş gəlirləri həm əmanət kimi çox etibarlı şəkildə saxlamışıq və ehtiyatlarımız artıb. Eyni zamanda, ölkənin tələbatını ödəmək üçün investisiya şəklində sənaye istehsalına, infrastruktur layihələrinə qoymuşuq ki, həm iş yerləri açıldı, həm də iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi üçün əlavə imkanlar yarandı.

Biz bu siyasəti gələcəkdə də davam etdirəcəyik. Həm valyuta ehtiyatlarımız artacaq, həm də dövlət investisiya proqramı elə tutulmalıdır ki, əsas vəzifələr icra edilsin. Bu il üçün nəzərdə tutulmuş investisiya layihələri hesab edirəm ki, bizi tam şəkildə təmin edir. Gələcək illərdə biz başqa sahələrə investisiyanın cəlb edilməsini təmin edəcəyik.

Sosial məsələlərin həllinə gəldikdə, iqtisadi inkişaf bu məsələlərin həlli üçün başlıca şərtidir. Əgər güclü iqtisadi siyasət olmasa, heç bir sosial layihəni, sosial proqramı icra etmək mümkün olmayacaqdır. Biz bütün sosial proqramları uğurla icra edirik. Pensiyalar, maaşlar vaxtaşırı artırılır. Bu il də maaşların və pensiyaların artımı nəzərdə tutulur. Ünvanlı sosial proqram uğurla icra edilir.

Sosial obyektlərin tikintisi istiqamətində çox böyük işlər görülür. Təkcə bu ilin birinci rübündə proqrama dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmayan layihələr əlavə edildi. Çünki yerlərdən xahişlər daxil oldu ki, bəzi rayonlarda tibbi xidmətin lazımı səviyyədə olmaması insanları narahat edir. Baxmayaraq, son illərdə, demək olar ki, hər bir bölgədə ən müasir tibbi avadanlıqla təchiz edilmiş müasir xəstəxanalar, müalicə-diaqnostika kompleksləri tikilmişdir və onlar insanlara gözəl xidmət göstərir. Hələ ki, biz bu problemi tam şəkildə həll edə bilməmişik. Ona görə yerlərdən gələn təkliflər, xahişlər əsasında göstəriş verildi ki, prezidentin ehtiyat fondundan əlavə vəsait ayrılсын, Ağcabədi, Beyləqan, İmişli və

Saatlı rayonlarında yeni müasir xəstəxanaların tikintisi, yaxud da mövcud xəstəxanaların əsaslı təmiri məsələləri öz həllini tapsın. Yəni, biz bu məsələlərə həmişə çox çevik reaksiya veririk. Yenə də deyirəm, biz çalışırıq ki, dövlət büdcəsində bütün məsələləri həll edək. Əksər hallarda buna nail oluruq. Ancaq olur ki, il ərzində hansısa məsələ ortalığa çıxır, biz buna operativ reaksiya verməliyik. Belə məqsədlər üçün biz prezidentin ehtiyat fondundan istifadə edirik və bundan sonra da edəcəyik ki, insanları narahat edən əsas problemləri maksimum dərəcədə və qısa müddət ərzində aradan qaldıraq.

Artıq bizim iclaslarda elektrik enerjisi, qaz təchizatı məsələləri daha geniş şəkildə müzakirə olunmur. Çünki bu məsələlərin böyük hissəsi həllini tapıbdır. Düzdür, qazlaşdırma prosesi davam edir və davam etməlidir ki, bütün yaşayış məntəqələri maksimum dərəcədə təmin olunsun. Ancaq bu problemlər ciddi sosial problem kimi, artıq aradan qalıb. Bu gün söylərimiz əsas infrastruktur layihələrinin – içməli su, kanalizasiya məsələlərinin həllinə yönəldilibdir. Bu istiqamətdə də artıq işlər başlanmışdır. Mən istəyirəm ki, daha da sürətlə başlasın və bütün rayon mərkəzlərini əhatə etsin. Çünki insanları bu gün ən çox narahat edən məsələlər məhz içməli su və kanalizasiya məsələləridir. Onu da deməliyik ki, bizim əksər yaşayış məntəqələrində heç vaxt, heç bir dövrdə kanalizasiya olmamışdır. İçməli su həmişə problem olmuşdur. Biz bunu elə etməliyik ki, bu problem Azərbaycandan yığışdırılsın və insanlar tam şəkildə öz haqlı hüquqlarından istifadə edə bilsinlər.

Bir sözlə, 2010-cu ilin birinci rübü sosial-iqtisadi inkişaf baxımından çox uğurludur. Mən əminəm ki, gələcək aylarda biz bu müsbət dinamikanı saxlayacağıq və Dövlət Investisiya Proqramı çərçivəsində dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr uğurla icra ediləcəkdir.

Hesab edirəm ki, biz Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli işində həlledici mərhələyə

qədəm qoymuşuq. Mən bu barədə öz fikirlərimi dəfələrlə ictimaiyyətlə bölüşürəm, Azərbaycanın mövqeyini bildirim. Ancaq hadisələr çox sürətlə inkişaf edir və əlbəttə ki, danışıqlar prosesinin indiki mərhələsi haqqında da mən həm öz fikirlərimi bildirmək, həm də Azərbaycan dövlətinin rəsmi mövqeyini bir daha açıqlamaq istəyirəm. Dəfələrlə qeyd etmişik və demişik ki, bu münaqişə öz həllini ancaq beynəlxalq hüquq normaları əsasında tapa bilər. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi icra edilməlidir, işğalçı qüvvələr bütün işğal edilmiş torpaqlardan çıxarılmalıdır, Azərbaycan vətəndaşları – qaçqınlar, köçkünlər işğal edilmiş bütün ərazilərə, o cümlədən Dağlıq Qarabağa qayıtmalıdır və Dağlıq Qarabağın statusu ondan sonra müəyyən oluna bilər. Bununla bərabər, bu status ancaq Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində mümkündür. Azərbaycan dövləti bundan kənarında heç bir statusa heç vaxt razılıq verməyəcəkdir. Biz razılıq vermədiyimiz təqdirdə heç kim qanunsuz qurum olan Dağlıq Qarabağı müstəqil qurum kimi tanımayacaqdır.

Bizim vətəndaşlarımız işğal edilmiş torpaqlara qayıdandan sonra Dağlıq Qarabağın keçici, yəni müvəqqəti statusu öz həllini tapa bilər. Ancaq o status, yenə də deyirəm, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində olmalıdır. Bütün danışıqların ilk günlərindən Azərbaycanın mövqeyi ondan ibarət olmuşdur ki, Dağlıq Qarabağa dünyada mövcud olan ən yüksək muxtariyyət statusu verilə bilər. Biz bu mövqedə qalırıq və ermənilərdən fərqli olaraq heç vaxt etnik təmizləmə əməliyyatları aparmamışıq. Bəzi hallarda biz Ermənistandan çox sadələvh və gülməli bəyanatlar eşidirik ki, əgər Azərbaycanın istədiyi məsələ öz həllini taparsa, Azərbaycanın təklifi qəbul olunarsa, o zaman Dağlıq Qarabağda ermənilər qalmayacaqdır. Qoy onlar bizi öz arşını ilə ölçməsinlər. Azərbaycan xalqı başqa millətlərə qarşı heç vaxt ayrı-seçkilik etməmişdir. Biz Ermənistandan fərqli olaraq monodövlət deyilik. Bizdə bütün xalqlar, bütün dinlərin nüma-

yəndələri bir ailə kimi yaşayırlar. Bizim xüsusiyyətimiz bundadır. Bizim düşüncəmiz bundadır. Ermənistan isə bəlkə də dünyada tək ölkədir ki, yəni ada olmayan ölkədir ki, orada erməni millətindən başqa millət yaşamır. Baxmayaraq ki, bugünkü Ermənistan Azərbaycanın əzəli torpaqları üzərində qurulubdur, İrəvan xanlığının əhalisinin əksəriyyəti azərbaycanlılar idi. Bu bizim tarixi torpağımızdır. Ancaq azərbaycanlılar müxtəlif tədbirlərlə, müxtəlif yollarla indiki Ermənistandan qovuldu. Nəinki azərbaycanlılar, bütün başqa millətlər də Ermənistandan ya qovuldu, ya öldürüldü, ya sıxışdırıldı, ya da elə dözülməz şərait yaradılmışdır ki, onlar orada qala bilmirlər. Ona görə Azərbaycan dövləti heç vaxt heç kimə qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparmamışdır və aparmayacaqdır. Əgər beynəlxalq hüquq normalarını əks etdirən təkliflər Ermənistan tərəfindən qəbul edilərsə, o zaman Dağlıq Qarabağda erməni icması ilə bərabər Azərbaycan icması da yaşayacaq, yaşamalıdır və onların orada, azərbaycanlıların orada yaşaması həm tarixi ədaləti tam təsdiq edəcək, həm də ki, beynəlxalq hüquq normalarına tam uyğundur.

Bugünkü mərhələdə Ermənistan öz mövqeyini bildirməlidir. Uzun illərdir ki, biz Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin dövlət, hökumət başçılarına mövqeyimizi bildirmişik. Ermənistan danışıqları süni şəkildə uzadır. Ermənistan danışıqlarda səmimi deyildir və danışıqları sadəcə olaraq bir bəhanə kimi aparır və çox ləng aparır. Müəyyən mərhələlərdə razılaşıdırılmış məsələlərə yenidən qayıtmaq istəyir, yenidən onları ortaya qoyur ki, sadəcə olaraq vaxt udsun. Hesab edirlər ki, vaxt keçdikcə bu status-kvo vəziyyəti daha da möhkəmlənəcək və on ildən, iyirmi ildən sonra artıq qeyri-qanuni qurum olan Dağlıq Qarabağın elə bil ki, legitimləşdirilməsi üçün daha da əlverişli imkanlar olacaqdır.

Dəfələrlə həm Minsk qrupunun səfirlərini, həm də dövlət və hökumət başçılarını məlumatlandırmışdıq ki, bizim şübhələrimiz var və bu şübhələr elə boş yerə yaranmayıb. Bu

şübhələrin əsası var ki, Ermənistan sadəcə olaraq vaxt uzadır, danışıqları belə bir əbədi prosesə çevirmək istəyir, sanki bu danışıqlarda iştirak edir, ona görə onlara qarşı sanksiyalar tətbiq edilməməlidir. Danışıqların uğurlu olmaması səbəbini müxtəlif yollarla Azərbaycanın üzərinə yıxmaq istəyir.

Artıq biz o mərhələyə yaxınlaşmışıq ki, Ermənistanın bu məkrli, riyakar və yalançı siyasəti davam edə bilməz. Biz o mərhələdəyik ki, onlar Minsk qrupunun həmsədrləri olan ölkələrin təklifinə cavab verməlidirlər. Yenilənmiş Madrid prinsipləri əsasında iki tərəfə təqdim edilmiş təklif üç ölkənin təklifidir. Düzdür, bu təklifin formalaşmasında və indiki vəziyyətə gətirib çıxarılmasında Azərbaycan diplomatiyasının çox böyük rolu vardır. Əgər biz mərhələnin əvvəlindəki təkliflərə baxsaq, yəni Praqa prosesi adlandırdığımız mərhələnin əvvəlinə, prosesin əvvəlinə baxsaq, görürük ki, o təkliflərdə bizi qane etməyən çoxsaylı məqamlar var idi. Çox böyük təhlükəli məqamlar var idi, nə vaxtsa Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan ayıra biləcək müəyyən mexanizmlər orada görünməkdə idi. Əlbəttə ki, biz onu heç vaxt qəbul edə bilməzdik.

Son illər ərzində, son 5 il ərzində Praqa prosesi çərçivəsində bizim söylərimiz nəticəsində və eyni zamanda, hesab edirəm ki, həmsədr ölkələrin məsələyə yeni bucaqdan baxışı nəticəsində biz bugünkü yenilənmiş Madrid prinsipləri əsasında verilmiş təklifləri görürük və müzakirə edirik. Ona görə bu, böyük bir proses idi. Müxtəlif dövrlərdə Ermənistan tərəfi bu prosesdən müxtəlif yollarla çıxmaq istəyirdi. Bəzən danışıqları tərک etməklə, bəzən çox müəmmalı səbəblər gətirərək danışıqları yarımçıq tərک etməklə, sadəcə olaraq, heç kimə demədən danışıqlardan uzaqlaşmaqla özlərini bir növ gülünc vəziyyətə salırdılar. Ancaq biz görürük ki, onlar özlərini gülünc vəziyyətə salmağa, qeyri-konstruktiv mövqeyinin sahibi olan ölkə kimi təqdim etməyə hazırdırlar, təki bu proses əbədi proses olsun. Danışıqlar getsin və dünya da

sanki arxayınlaşsın ki, burada hər şey sakit olacaq, müharibə olmayacaq, onlar danışırlar, qoy danışsınlar.

Artıq biz o xəttə çatmışıq ki, Ermənistan tərəfi və əlbəttə ki, Azərbaycan tərəfi öz mövqeyini bildirməlidir. Biz öz mövqeyimizi bildirmişik. Həm keçən ilin noyabr ayında Münhendə Ermənistan prezidenti ilə apardığım danışıqlarda və son dəfə Soçidə Rusiya prezidenti Medvedevin təşəbbüsü ilə növbəti üçtərəfli görüş əsnasında Azərbaycan rəsmi şəkildə öz mövqeyini bildirib ki, prinsip etibarilə yenilənmiş Madrid prinsipləri üzərində verilən təklif bizim üçün məqbuldur, o təklifdə bizim üçün narahatedici məqamlar çox azlıq təşkil edir.

Kiçik istisnalar etməklə o təklif əsas kimi götürülməlidir və bu təklifin əsasında sülh sazişi hazırlanmalıdır. Ancaq əfsuslar olsun ki, Ermənistan tərəfi bu günə qədər öz mövqeyini bildirməyib. Bizə çatan məlumata görə onların o təklifə verdikləri əlavələr əslində bizi prosesin əvvəlinə gətirib çıxaracaqdır. Bunu nə biz qəbul edə bilərik, nə də ki, Minsk qrupunun həmsədr ölkələri. Ona görə bizə söz verilib ki, bu müddət ərzində Ermənistan tərəfi ilə çox ciddi iş aparılacaq və onlara sübut etməyə çalışacaqlar ki, bu təklifi qəbul etsinlər.

Biz Ermənistandan cavab gözləyirik ki, onlar üç ölkənin – Rusiya, Fransa və Amerikanın təklifinə müsbət cavab verəcəklər və belə olan halda biz danışıqları fəal şəkildə aparacaq və danışıqların yeni mərhələsi–konkret saziş üzərində işlər başlanacaqdır. Əgər onlar bu təklifi qəbul etməsələr, onda danışıqlar öz mənasını itirəcək.

Mən müxtəlif dövrlərdə, müxtəlif mərhələlərdə demişəm ki, biz imitasiya naminə danışıqlar aparmayacağıq. Bizdə ümid var ki, onlardan bir nəticə çıxacaqdır. Əgər gördük ki, heç bir ümid yoxdur, onda danışıqlar dayanmalıdır və əlbəttə ki, bu prosesdə yeni mərhələ başlanacaqdır. O mərhələ nədən ibarət olacaq, bunu hələ ki, demək tezdir. Hər halda, biz istənilən ssenariyə hazırıq. Öz hazırlıq işlərimizi görürük

ki, vəziyyətə uyğun şəkildə addımlarımızı ataq. Artıq hamı üçün, həmsədr ölkələr üçün də bəllidir ki, Ermənistan tərəfi danışıqları pozur. Həmsədr ölkələr əvvəllər buna bir növ göz yummaq istəyirdilərsə, bu gün bunu etmək mümkün deyildir. Belə olan halda Ermənistan tərəfi ilə ciddi iş aparılmalıdır. Ermənistanı hansısa yollarla stimullaşdırmaq, onlara ümid vermək, onların işğalçı siyasətinə yenə göz yummaq siyasəti ona gətirib çıxara bilər ki, danışıqlar yenə də pozular.

Hesab edirəm ki, indiki həlledici mərhələdə bütün ölkələr, xüsusilə Minsk qrupunun həmsədr ölkələri çox həssas olmalıdırlar. Vəziyyətlə bəlkə də yaxından tanış olmayan insanlar daha da çalışmalıdırlar ki, bölgədəki vəziyyəti öyrənsinlər, bölgədə gedən tarixi prosesləri heç olmasa kitablardan oxusunlar, bilsinlər ki, düzgün nəticə çıxarsınlar, addımları düzgün istiqamətdə atsınlar. Ancaq biz görürük, bu gün, həlledici məqamda Ermənistanla elə bir siyasi dəstək verilir ki, bundan sonra Ermənistan danışıqlardan, ümumiyyətlə, imtina edə bilər.

Bu gün Dağlıq Qarabağı kənarında qoyub bölgədə başqa məsələləri həll etmək nə dərəcədə düzgündür?! Tamamilə yanlışdır, tamamilə səhvdir və Azərbaycanın milli maraqlarına zidd olan mövqedir. Milli maraqlarımıza zidd olan mövqe nümayiş etdirənə biz hansı mövqeni nümayiş etdirə bilərik?! Əgər bizim maraqlarımız pozulursa, maraqlarımızı pozanın maraqlarını necə müdafiə edə bilərik, necə dəstəkləyə bilərik?! Ölkələrin böyüklüyündən-küçüklüyündən asılı olmayaraq, dünyada hər şey qarşılıqlıdır. Bunu biz icad etməmişik. Dünya birliyi bu əsasda fəaliyyət göstərir. Nə iqtisadi potensial, nə hərbi güc, nə əhali, nə ərazi ikitərəfli münasibətlərdə rol oynaya bilməz. Əgər belə olsa, onda BMT gərək öz fəaliyyətini dayandırsın. Bütün ölkələr bərabər hüquqlara malikdirlər və bütün ölkələr bərabər hüquqlu münasibətlər qururlar, qurmalıdırlar. Hər halda, Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, ancaq bu yanaşmanı qəbul edir.

Əgər bizim maraqlarımız kənara qoyulursa, torpaqlarımızın işğalına göz yumulursa və işğalçı dövləti çətin, ağır iqtisadi vəziyyətdən çıxarmaq üçün min bir səy göstərilirsə, Azərbaycan ictimaiyyəti bunu necə qəbul edə bilər?! Nə üçün işğalçı ölkəyə təzyiqlər göstərilir?! Nə üçün Azərbaycan bugünkü danışıqlarda, demək olar ki, ən böyük konstruktivlik nümayiş etdirir, Ermənistan danışıqları pozur?! Ermənistanı bu ağır vəziyyətdən çıxarmaq cəhdlərini biz görürük. Nə üçün məhz Türkiyə–Ermənistan sərhədləri açılsın və Ermənistanla elə bil ki, nəfəs gəlsin?!

Birincisi, Türkiyə–Ermənistan sərhədlərinin açılması Türkiyə və Ermənistanın işidir. Buna heç kim qarışmamalıdır. Nə biz qarışmalıyıq, nə də ki, başqaları. Baxmayaraq ki, ölkələrin bəziləri hesab edir ki, hər işə qarışmalıdır. Qoy bu iki ölkə münasibətləri həll etsin. Əlbəttə ki, bu ölkələr münasibətləri həll edəndə regionda gedən prosesləri nəzərə alacaqlar, tarixi münasibətləri nəzərə alacaqlar. Bölgədə gedən proseslərdən xəbəri olmayan tərəflər təzyiqlə, şantajla, qara yaxmaqla nəyə nail olmaq istəyirlər?! Biz bunu belə qəbul edirik. Bu, açıq şəkildə Azərbaycanın maraqlarına zidd olan bir siyasətdir. Azərbaycan dövləti öz siyasətində adekvat addımlar atır və atacaqdır.

O ki qaldı, danışıqlar prosesinə, bir daha demək istəyirəm, biz hələ ümid edirik ki, Ermənistan tərəfi təklif edilən variantla müsbət cavab verəcəkdir. Əgər belə olarsa, biz sülh danışıqlarını daha fəal şəkildə apacağıq və danışıqlarda yeni mərhələ, yəni müsbət mərhələ açıla bilər.

YEKUN NİTQİ

Qeyd olunduğu kimi, 2010-cu il ölkə iqtisadiyyatı üçün uğurla başlamışdır. Ümid edirəm ki, biz bu uğurlu inkişaf dinamikasını ilin sonuna qədər saxlayacağıq. Bunu etmək üçün bütün imkanlar vardır. Sadəcə, elə etməliyik ki, nəzərdə tutulmuş bütün layihələr vaxtında və keyfiyyətlə icra edilsin.

Əminəm ki, 2010-cu ilin yekunları da Azərbaycanın imkanlarını daha da genişləndirəcəkdir. Elə etməliyik ki, makroiqtisadi sabitlik qorunub saxlanılsın. Keçən il bu baxımdan çox müsbət il olmuşdur. Hamımız yaxşı xatırlayırıq ki, ondan əvvəlki illərdə inflyasiya ikirəqəmli idi. Bu ilin birinci rübündə 3,8 faizlik inflyasiya müsbət səviyyədədir. Elə etməliyik ki, makroiqtisadi sabitlik təmin olunsun. İstehlak qiymətlərinə nəzarət həmişə güclü olmalıdır. Bu istiqamətdə də çox müsbət addımlar atılmışdır. Həm iqtisadi tədbirlər görülməklə, həm də istehlak qiymətlərinə ciddi nəzarət etməklə süni qiymət artımının qarşısının alınması məsələləri daim diqqət mərkəzində olmalıdır ki, Azərbaycan vətəndaşları 2010-cu ildə öz yaşayış səviyyəsini artırma bilsin.

Ölkəmizdə bütövlükdə sosial rifah məsələləri uğurla icra edilir. Birinci rübdə orta əməkhaqqı qalxmışdır. Bu gün orta əməkhaqqı 304 manat, yaxud da ki, 380 dollar təşkil edir. Hesab edirəm ki, bu, yaxşı nəticədir, yaxşı göstəricidir. Ölkə iqtisadiyyatı elə inkişaf etməlidir ki, orta əməkhaqqı da artsın. Ümid edirəm ki, biz həm dövlət tərəfindən görüləcək tədbirlər nəticəsində və özəl sektorun inkişafı sayəsində buna nail olacağıq. Hələ ki, qeydiyyata düşməyən işçi qüvvəsini qeydiyyata almaq və onlara da lazımı qanuni tədbirlər tətbiq etmək çox vacibdir. İqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorlarında işləyənlərin bir hissəsi qeyri-qanuni işləyir, yəni maaşları qanuni şəkildə almır və beləliklə, həm vergilərdən yayınırlar, həm də bu proseslər istər-istəməz bugünkü real sosial vəziyyəti əks etdirmir. Çünki bu gün xüsusilə inşaat sektorunda ciddi tədbirlər görülmüş, lakin bu sahədə böyük nöqsanlar vardır. Elə

etməliyik ki, bütün sektorlarda – ticarət, ictimai-iaşə obyektlərində işləyən hər bir vətəndaş maaşı zərfdə deyil, qanuni şəkildə alsın, onun vergisini ödəsin. Əgər biz buna maksimum dərəcədə nail ola bilsək – deyə bilərəm ki, heç bir ölkədə, ən inkişaf etmiş ölkədə belə, buna nail olmaq mümkün deyil – bu, büdcəmizə həm əlavə vəsait gətirməklə yanaşı, statistik göstəricilərimiz daha da dolğun olacaqdır.

Əslində bu gün, hətta indiki tənzimləmə üsulları ilə statistik göstəricilərimiz, demək olar ki, real vəziyyəti əks etdirir. Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsi 11 faiz səviyyəsindədir. Əgər biz bu sahədə tam şəkildə şəffaflığa nail olsaq görərik ki, yoxsulluğun səviyyəsi ondan da aşağıdır. Çünki bu gün qeydiyyatda düşməyənlər, qeyri-rəsmi qaydada maaş alanlar o statistikaya daxil edilmir, sanki yoxsul təbəqə kimi göstərilir.

Xatırlayıram, mənim bir çıxışımdan sonra bu sahədə çox ciddi tədbirlər görülməyə, ciddi nəzarət tətbiq edilməyə başlanmışdı. Altı-yeddi ay keçəndən sonra nəzarət sanki bir az zəiflədi və biz bir növ yenə də elə köhnə vəziyyətə qayıtdıq. Yəni, bu məsələ daim ciddi araşdırılmalıdır.

İlin sonuna qədər nəzərdə tutulmuş əsas investisiya, infrastruktur layihələrimiz başa çatmalıdır. Bu layihələr çox geniş sahələri əhatə edir. Bütün istiqamətlərdə yollar salınır. Bu il İpək yolu, yəni Bakı–Gürcüstan sərhədi yolu istismara verilməlidir. Bakı–Rusiya sərhədi yolu tamamlanmalıdır. Onun böyük hissəsi artıq tikilibdir, qalan hissələr başa çatmalıdır. Bakı–Şamaxı yolunun genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Bu yaxınlarda Nəqliyyat naziri mənə məlumat vermişdir. Bu da çox vacibdir. Biz yolu yaxşı çəkdik, amma gərək genişləndirək, dördzolaqlı edək. Bu yolun davamı olan Şamaxı–Qəbələ yolunun böyük hissəsinin tikintisi bu il başa çatmalıdır və ondan sonra bu yol Balakənə qədər davam etməlidir.

Verilən məlumata görə, son zamanlar sürüşmələr çox fəal xarakter alıb və yeni çəkilmiş yolları dağıdır. Həmçinin imkan vermir ki, biz bu yolları vaxtında istismara verək.

Əvvəllər bu çox nadir hallarda baş verirdi, epizodik xarakter daşıyırdı. Bu gün isə görürəm ki, bütün istiqamətlərdə sürüşmələr kütləvi xarakter alır. Yeni yol marşrutlarını müəyyən etməliyəm ki, sürüşmə zolağından yan keçsin.

Magistral yollara gəldikdə, demək olar ki, layihələr proqramlar əsasında həll olunur. Bu həm uzunmüddətli inkişaf strategiyamızda vardır, həm də hər ilin investisiya proqramında. Elə etməliyəm ki, rayondaxili yollar, kənd yolları da təmir olunsun, salınsın. Bu sahə yerli icra orqanlarının sərəncamındadır. Onlara da lazımi səviyyədə vəsait verilməlidir ki, o işləri görsünlər. Bu işlər bələdiyyələrin xətti ilə görülməlidir, yəni əslində kənd yollarını bələdiyyələr inşa etməlidir. Azərbaycan dövləti bu funksiyanı öz üzərinə götürüb ki, məsələn tezliklə həll edək. Onlar yığılan vəsait hesabına kənd yollarını abad vəziyyətə salmalıdırlar və bu sahəyə dövlət nəzarəti daha da ciddi olmalıdır.

Digər infrastruktur layihələrinin icrası ilə bağlı konkret tapşırıqlar verilib, onları təkrar etmək istəmirəm: içməli su, kanalizasiya, qazlaşdırma. Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri bu il istismara verilməlidir. Yəni, bütün bu işlər plan üzrə gedir. Sosial infrastrukturun yeniləşməsi, olimpiya kompleksləri, məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları – bunlar da vaxtında, proqram üzrə yüksək keyfiyyətlə icra edilməlidir.

Bakıda nadir Bayraq meydanı yaradılır. Bu doğrudan da dünyada nadir bir memarlıq abidəsi olacaqdır. Bayraq meydanının ümumi torpaq sahəsi ilə birlikdə ərazisi haradansa 60 hektara yaxındır. 60 hektar ərazidə böyük abadlıq, quruculuq işləri aparılır. Parklar salınır, yollar çəkilir, dəniz-kənarı bulvarlar salınır. Çox nəhəng layihədir. Meydanın özünün alt hissəsinin ölçüləri təxminən 6 hektardır. Bayraq yerləşən meydanın ölçüləri isə 3 hektara bərabərdir. Dünyada analoqu olmayan layihədir. Dirəyin hündürlüyü dünyada ən hündür səviyyədə olacaqdır. Bayrağın ölçüləri, müqayisə üçün deyə bilərəm ki, bir futbol meydançasının ölçülərinə bərabərdir. Sözünl əsl mənasında, nadir memarlıq abidəsi

olacaqdır. Baxmayaraq ki, bu layihəni xarici şirkətlər təqdim etmişlər, bütün işləri yerli şirkətlər icra edir. Bu onu göstərir ki, bizdə həm texnika, həm də peşəkarlıq vardır. Ümid edirəm ki, Bayraq meydanı bu il hazır olacaq, müstəqilliyimizi, müstəqil həyatımızı əks etdirən ən önəmli rəmzlərdən birinə çevriləcəkdir.

Burada qeyd olunduğu kimi, regional inkişaf proqramını biz keçən ay geniş müzakirə etdik. Sahibkarlığın inkişafına dair müxtəlif tapşırıqlar verilmişdir. Bütün dövlət qurumları bu istiqamətdə öz vəzifələrini bilirlər. Bu il də nəzərdə tutulan kreditlər vaxtında verilməlidir. Aqrolizinqlər, aqroservislər kənd təsərrüfatı texnikası ilə təmin edilməlidir, damazlıq heyvanlar alınmalıdır, gübrələr, subsidiyalar verilməlidir. Kənd təsərrüfatı, sahibkarlıq, regional inkişaf bir-biri ilə bağlı olan məsələlərdir. Əgər nəzərdə tutulmuş bütün tədbirlər görülərsə – nəzərə alsaq ki, maliyyə resursları da vardır – bu sahədə daha da müsbət irəliləyiş əldə olunaçaqdır.

Keyfiyyətsiz malların satılmasına ciddi qadağa qoyulmalıdır, nəzarət gücləndirilməlidir. Son zamanlar bu nəzarət daha da güclüdür. Bunu biz də görürük, ictimaiyyət də görür. Bu, mətbuatda da işıqlandırılır. Keyfiyyətsiz idxal mallarına qarşı çox ciddi tədbirlər görməliyik, bir sədd qoymalıyıq ki, onlar Azərbaycana daxil olmasın. Azərbaycanda istehsal olunan keyfiyyətsiz mallara, o malları istehsal edənlərə qarşı ciddi tədbirlər görülməlidir. Bunu araşdırın. Bəlkə biz cəza tədbirlərini daha da sərtləşdirək. Çünki bu, insanların birbaşa sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Zəhərlənmə halları baş verir və insanlar o işləri görənlərin ucbatından əziyyət çəkirlər. Ona görə idxala, keyfiyyət baxımından vaxtı keçmiş məhsulların Azərbaycana buraxılmamasına, yerlərdə saxta, yəni primitiv üsullarla hazırlanan qida məhsullarına çox ciddi nəzarət olmalıdır. Əlbəttə, bunu həm İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Standartlaşdırma Komitəsi icra etməlidir və yerli icra orqanları da bu işlərə çox ciddi dəstək verməlidir. Bu

mallar rayon icra başçılarının, bələdiyyələrin gözü qabağında satılır. Onlar dövlət qurumlarına, bilavasitə bu məsələ ilə məşğul olan qurumlara həm dəstək, həm də vaxtında siqnallar verməlidirlər. Dövlət qurumları tərəfindən bütün istehsal sahələrini əhatə etmək çox çətinidir. Bu gün Azərbaycanda özəl sahibkarlıq geniş vüsət alıb, minlərlə, on minlərlə müəssisələr, yeni istehsal sahələri yaradılır. Əvvəlki illərdə buna nəzarət etmək bəlkə daha asan idi, çünki o qədər də müəssisə fəaliyyət göstərmirdi. Bu gün isə bu bizim ümumi işlərimiz olmalıdır. Biz insanların sağlamlığına ziyan verən istənilən amili aradan qaldırmalıyıq.

Biz ciddi ekoloji tədbirləri görürük. İlk növbədə ona görə ki, ekoloji vəziyyətin yaxşı olmaması insanlara mənfi təsir göstərir. Təmiz hava, təmiz su, təmiz ətraf mühit – biz bütün bunları ona görə edirik ki, insanların sağlamlığını qoruyaq. Yəni, bu sahəyə ciddi diqqət göstərilməlidir. Bu ildən biz Avro-2 standartına keçirik. Hesab edirəm ki, bu da çox vacib addımdır. Mən şəxsən hesab edirəm ki, biz bu sahədə bir az gecikmişik. Bunu daha əvvəl etməli idik. Ancaq burada obyektiv səbəblər vardır. Neftayırma zavodlarımız uzun illərdir ki, fəaliyyət göstərir. Orada istehsal olunan yanacaq imkan vermirdi ki, biz Avro standartlarına daha da sürətlə keçək. Zavodların modernləşdirilməsi prosesi gedir, yeni neftayırma kompleksinin tikintisi nəzərdə tutulur. Biz elə etməliyik ki, dünyada, Avropada mövcud standartlara maksimum dərəcədə yaxın olaq. Avro-2-yə keçmək, sadəcə olaraq birinci mərhələdir. Biz elə etməliyik, Avropa İttifaqında bu sahədə olan standartlara maksimum dərəcədə yaxın olaq.

Mütəmadi qaydada ekoloji monitorinq aparılmalıdır. Bu il geniş şəkildə ekoloji tədbirlər nəzərdə tutulur. Elə etməliyik ki, büdcədən bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan vəsait vaxtında verilsin. İlin təxminən dörd ayı keçibdir. Çox işlər görülübür. Xüsusilə, ağacəkmə ilə əlaqədar digər işlər görülübür. Keçən dəfə dediyim kimi, biz artıq çirkənlənmiş

göllərin təmizlənməsinə dərhal başlamalıyıq. Büdcədə vəsait nəzərdə tutulub. Elə etməliyik ki, bütün tender prosedurları tezliklə başa çatsın ki, bu işlər ləngiməsin.

Bakı buxtasının təmizlənməsi işləri də bu il ciddi aparılmalıdır. Bakı buxtasına çirkab axıdan kanalizasiya xətlərində ciddi tədbirlər görülməlidir, təmizləyici qurğular tikilməlidir. Aidiyyəti orqanlar təkliflər hazırlasınlar. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi bu yaxınlarda mənə Bakı buxtasına çirkab axıdan xətlərin xəritəsini vermişdir. Bu, dözülməz bir haldır. Bakı buxtası Bakının, ölkəmizin sərvətidir. Biz Bakı bulvarında geniş quruculuq işləri aparırıq. Dörd kilometr uzunluğu olan bulvarda çox müasir səviyyədə abadlıq-quruculuq işləri aparılır. Bakı bulvarı, mən şəxsən elə hesab edirəm ki, dünyanın ən gözəl bulvarıdır. Ən gözəl bulvarlarından biri deyil, ən gözəl bulvarıdır. Həm təbii vəziyyətinə, abadlığına və yaradılmış rahatlığına görə. Bakının gözəlliyi bənzərsizdir, təkrarolunmazdır. Bakı buxtası Bakının əsas gözəlliklərindən biridir. Biz bulvar hissəsini genişləndirdik. Orada görülən tikinti işləri imkan verir ki, insanlar düz dənizin qırağı ilə gəzə bilsinlər, dənizə yaxın olsunlar. Əvvəlki illərdə bu belə deyildi. Yadıңызdadır, orada daşlar qoyulmuşdu, dənizlə ünsiyyət mümkün deyildi. Ancaq bu gün elə şərait yaratmışıq ki, insanlar düz dənizin qırağı ilə gəzə bilirlər. Elə etməliyik ki, su təmiz, şəffaf olsun və heç bir qoxusu olmasın. Buna nail olmaq üçün orada bütün təmizləyici tədbirlər görülməlidir, özü də çox böyük sürətlə.

Bu ilin birinci rübündə neft-qaz sektorunda – mən giriş sözümdə bunu qeyd etdim – vacib hadisələr baş vermişdir. O hadisələr bir daha göstərir ki, neft-qaz strategiyamız həm uğurludur, həm uzunmüddətlidir. On beş ildən çoxdur ki, bu siyasət aparılır. Azərbaycanın neft-qaz yataqlarına maraq azalmır. Bu yaxınlarda xarici tərəfdaşlarla yeni layihələr, yeni yataqlar üzrə müqavilələr bağlanmışdır. Kəşfiyyat işləri aparılacaq, yeni investisiyalar qoyulacaqdır. «Çıraq» layihə-

si özlüyündə böyük, ayrıca bir layihə kimi göstərilə bilər. Bu sahədə vəziyyət müsbətdir.

Qaz sektorunda görülən işlər həm ölkə daxilində, həm beynəlxalq əməkdaşlıq baxımından maraqlarımızı tam şəkildə təmin edir. Ölkə daxilində qazlaşdırma prosesi sürətlə gedir. Köhnə xətlər dəyişdirilir. Bəzi yerlərdə xətlər yerin üstündən salınmışdır. Bəzi hallarda əsas yollarda xətlər yerin altından deyil, üstündən salınıb, tağ kimi yolu bağlayıb. Çox bərbad mənzərədir. Ona görə göstəriş vermişəm ki, ehtiyac olan yerlərdə bütün o xətlər təzələnsin, yerin üstündən çəkilmiş xətlər yerin altına salınsın. Biz inkişaf etmiş ölkələrdə görə bilərikmi, borular yerin üstündən salınsın, bütün mənzərəni pozsun, küçəni bağlasın. Gedirsən bəzi rayonlara, orada xətt, burada xətt, bu dözülməzdir. Ona görə burada ən qabaqcıl təcrübə tətbiq edilməlidir. Dövlət Neft Şirkətinə bütün göstərişlər verilib. Onlar bu işi başlayıblar. Həm smartkart əsasında müasir sayğaclarıma sisteminin quraşdırılması, həm qaz xətlərinin yeniləşməsi, təzyiqin tənzimlənməsi və s. Bu proqram bir neçə il ərzində başa çatmalıdır. Biz proqramın icrası nəticəsində qazlaşdırmanı daha da artıracağıq və qaz təsərrüfatında həm uçot, həm də ki, bütün başqa məsələlər müasir səviyyədə təşkil ediləcəkdir.

Bununla bərabər, bu ilin sonunadək yeraltı qaz anbarlarımızın tutumu 3 milyard kubmetrə qədər genişləndirilməlidir. Bu çox böyük nailiyyətdir. Bir neçə il bundan əvvəl ehtiyatımız ancaq yarım milyard kubmetr həcmində idi. Yeraltı qaz anbarlarında aparılan işlər imkan verəcək ki, biz bu ehtiyatı 3 milyard kubmetrə çatdıraq. Gələcəkdə bəlkə ondan da böyük həcmdə olmalıdır. 3 milyarda çatdırsaq, bu bizim bütün ixrac məsələlərimizi daha da asanlıqla həll etməyə imkan verəcəkdir. Artıq qarşımızda məsələ durmur ki, qış aylarında özümüzü necə təmin edəcəyik. Bu problem yoxdur. İndi əsas vəzifəmiz bölgələrdə məntəqələri qazlaşdırmaq və ixrac imkanlarımızı genişləndirməkdir. Dövlət Neft Şirkəti bu istiqamətdə tədbirlər görür və bu il bizim ixrac

imkanlarımız daha da genişlənidir. Biz öz qazımızla yeni bazarlara çıxırıq. Həm qonşuluqda, həm Avropada və başqa ölkələrdə. Nəzərə alsaq ki, bizim çox böyük qaz yataqlarımız, kəmərlərimiz, şaxələndirilmiş ixrac yollarımız vardır, gərək bu imkanlardan istifadə edək. Nə qədər çox ixrac imkanlarımız olsa, bizim üçün o qədər yaxşıdır.

Mən ümid edirəm ki, «Cənub dəhlizi» layihəsi üzrə aparılan danışıqlar öz səmərəsini verəcəkdir. Bilirsiniz ki, Azərbaycan bu layihəni əvvəldən dəstəkləmişdir. «Cənub dəhlizi» deyəndə, bütün Qərb istiqamətində gedəcək layihələr nəzərdə tutulub. O layihələr çoxdur, ona görə onları bir-birindən ayırmaq düzgün olmaz. Baxmayaraq ki, Avropada bəzi ölkələr hansısa bir layihəni dəstəkləyir. Bizim üçün bunun böyük fərqi yoxdur. «Cənub dəhlizi» deyəndə, biz həm Nabukkonu, həm Türkiyə–Yunanistan–İtaliya, həm də Transadriatik layihələrini nəzərdə tuturuq. Dünən Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya arasında qaz nəqliyyatı üzrə memorandum imzalanmışdır. Ümid edirəm ki, bu layihə də uğurlu olacaqdır. Əslində bu layihə «Cənub dəhlizi»nin bir parçasıdır. Biz bütövlükdə, bu istiqamətə «Cənub dəhlizi» kimi baxırıq və öz siyasətimizi buna uyğun şəkildə aparırıq.

«Cənub dəhlizi»nin tərkibində olan bəzi layihələri icra etmək üçün, əlbəttə ki, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında qaz satışı və nəqli üzrə danışıqlar başa çatmalıdır. Danışıqlar uzun illərdir ki, gedir. Hesab edirəm ki, biz indiki mərhələdə danışıqları daha da sürətləndirməliyik. Elə etməliyik ki, dünyada, Avropada mövcud olan təcrübə tətbiq edilsin, istər qiymətlərin formalaşmasında, istərsə də nəqliyyat haqlarının razılaşdırılmasında. Bölgədəki tariflər bizim üçün bir nümunə ola bilər. Biz bu tarifləri bilirik. Qazın dünyada və bölgədə, Avropada, yaxın qonşuluqda bugünkü qiymətlərini bilirik. Qazın qiymətləri neftin qiymətinə bağlıdır və qazın qiyməti bu düstur əsasında hesablanır. Yəni ki, biz burada heç bir yeni şey icad etməməliyik. Bölgədə mövcud olan qiymətlər, uzun illər ərzində formalaşan qiymətlər, mövcud

tranzit tarifləri bizim üçün danışıqlarda əsas olmalıdır. Biz bilirik ki, Avropada, Şərqi Avropada hansı ölkələrdən hara nə qədər qaz gedir, hansı tariflərlə gedir. Yəni, biz sadəcə olaraq özümüzü mövcud vəziyyətə uyğunlaşdırmalıyıq. Bölgədə artıq bizdən daha əvvəl yaranmış qaz münasibətlərinə də öz töhfəmizi verə bilərik. Əlbəttə ki, bu danışıqlar zamanı qarşılıqlı maraqlar da nəzərə alınmalıdır. Azərbaycan tərəfi bu sahədə konstruktivlik göstərir, müəyyən güzəştlər də edilə bilər. Yəni bu, qaz biznesində mümkün olan məsələlərdir. Ancaq bu güzəştlər gərək əsaslandırılmış olsun. Bu güzəştlər mövcud olan başqa qiymətlərdən çox da fərqlənməməlidir.

Hesab edirəm ki, əgər biz bu prinsipləri rəhbər tutsaq və «Cənub dəhlizi»nin həyata keçirilməsində maraqlı olan tərəflər fəallıq göstərsələr, biz tezliklə bu layihənin həyata keçirilməsinə nail ola bilərik. Əgər müəyyən səbəblər üzündən buna nail ola bilməsək, yenə də bu, Azərbaycan üçün faciə olmayacaqdır. Bizim bugünkü qaz hasilatımız daxili tələbatı ödəmək və mövcud olan kontraktları icra etmək üçün kifayətdir. Əlavə qaz ehtiyatlarımız hasil edilərkən biz, əlbəttə ki, müxtəlif istiqamətlərə baxmalıyıq, öz siyasətimizi müxtəlif istiqamətlər üzrə müəyyən etməliyik.

Biz çox istəyirik ki, «Cənub dəhlizi» layihəsi baş tutsun. Nəyə görə? Çünki qazımız üçün etibarlı, uzunmüddətli və qanunlarla tənzimlənən bazarlar lazımdır. İkincisi, əgər «Cənub dəhlizi» layihəsi baş tutarsa, o zaman xarici tərəfdaşlarımız «Şahdəniz» yatağının ikinci fazasına investisiyaların qoyuluşuna başlayacaqlar. Çünki investisiyaların mütləq əksəriyyəti xarici tərəfdaşlar tərəfindən qoyulacaqdır. Onlar da hesablayırlar ki, bu təxminən 20 milyard dollara yaxın olan investisiyalardır.

Əgər bu layihələr baş tutarsa, Azərbaycanda qazın hasilatı indikindən ən azı 16 milyard kubmetr çox olacaq və ümumi hasilatımız 40 milyardı keçəcəkdir. Ondan da çox ola bilər. «Cənub dəhlizi»nin həyata keçirilməsində ən maraqlı tərəf Azərbaycandır. Ona görə bəzi xarici kütləvi infor-

masiya vasitələrində guya Azərbaycanın lazımı dərəcədə iştirak etməməsi barədə sifarişli yazıları görəndə bu bizi çox məyus edir. Bunları ya bilməyərəkdən, ya kiminsə təhriki ilə, ya da ki, bilərəkdən yazırlar. Bu, birinci dəfə deyil ki, kiminsə səhv mövqeyi guya Azərbaycanın qeyri-konstruktiv yanaşması kimi təqdim edilir. Kiminsə günahı ucbatından layihənin baş tutmamasının, yəni reallaşmamasının səbəbini sonradan Azərbaycan üzərinə yıxmaq istəyirlər ki, bizi günahlandırınlar. Tamamilə əsassızdır. «Cənub dəhlizi»nin həyata keçirilməsində ən birinci maraqlı tərəf, ölkə Azərbaycandır. Ona görə Avropada bu məsələlərlə məşğul olanlar məsələni ciddi təhlil etməlidirlər və görməlidirlər, kim burada səmimi davranır, kim isə sadəcə olaraq əsaslandırılmamış mənfəət əldə etmək üçün məsələni yubadır.

Dəfələrlə təklif etmişik ki, bütün maraqlı tərəflər – istər energetika nazirləri, istər neft-qaz, enerji şirkətləri, istər ekspertlər səviyyəsində yığışsınlar bir masa arxasına və öz mövqələrini bildirsinlər. Onda hamı üçün aydın olacaq ki, bu məsələyə əngəl törədənlər kimdir, layihəni icra etmək istəyənlər kim. Biz təklif etmişik və mən bu gün bir daha televiziya vasitəsilə bu təklifi səsləndirirəm. İstehsalçılar, tranzit ölkələr, istehlakçılar – biz yığışaq və bütün təkliflərimizi ifadə edək. Bir daha demək istəyirəm ki, biz azad rəqabət, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin tərəfdarıyıq. Biz nəinki qaz sahəsində, bütün sahələrdə istəyirik ki, azad rəqabət və bazar iqtisadiyyatı prinsipləri üstünlük təşkil etsin. Bizim təklifimiz məhz bunun əsasında qurulubdur. Biz də bəzi başqa ölkələr kimi, reallığı əks etdirməyən təkliflər verə bilərdik. Biz onları vermirik. Yenə də demək istəyirəm, Azərbaycanın coğrafi vəziyyəti və infrastruktur imkanları elədir ki, biz öz qaz potensialımızı istənilən həcmdə, istənilən istiqamətdə reallaşdırma bilirik.

«Cənub dəhlizi» ilə bərabər, digər istiqamətlərlə bağlı tədbirlər görülür. Bilirsiniz ki, bu ildən başlayaraq Azərbaycan öz təbii qazını tarixdə ilk dəfə olaraq Rusiyaya ixrac

etməyə başlamışdır. Hesab edirəm ki, bu da çox əlamətdar bir hadisədir. Çünki Rusiya dünyanın ən böyük qaz təchizatçısıdır. Ancaq uğurlu ikitərəfli əməkdaşlıq nəticəsində bu gün Azərbaycan Rusiyadan qaz almır, ixrac edir və razılaşdırılmış həcm artıq böyüyür. Biz yarım milyard kubmetr qaz haqqında ilk razılaşmanı əldə etmişik. Bu gün biz onu iki dəfə artırmışıq. Gələnlə il əgər qarşılıqlı surətdə razılığa gələriksə, indiki həcmi yenə də iki dəfə artırmaq olar. Yəni, bizim imkanlarımız vardır. Bu istiqamət bizim üçün vacibdir.

Qonşu İranla qaz alqı-satqısı ilə bağlı danışıqlar aparılır. İranda da bizim qazımıza ehtiyac vardır. İran rəsmiləri də bu barədə açıqlamalar vermişlər. Bizim də istədiyimiz ondan ibarətdir ki, İranla – dost, qonşu ölkə ilə qaz sahəsində də ciddi əməkdaşlığa başlayaq. Bu əməkdaşlıq iki dost, qonşu ölkəni bir-birinə daha da yaxınlaşdıracaqdır. İxrac imkanlarımız daha da genişlənəcəkdir. Dövlət Neft Şirkətinə göstəriş vermişəm ki, həm Rusiya, həm İran istiqamətinə qazın ixracatını daha da böyük həcmdə təşkil etmək üçün investisiyalar qoyulsun və texniki tədbirlər görülsün. Ona görə ki, texniki imkanlarımız bir az məhduddur. Çünki İranla qaz əməkdaşlığı başlananda, sadəcə olaraq mübadilə layihəsi icra edilirdi. İrandan Naxçıvana qaz verilirdi, biz isə Astaradan İran Astarasına qaz ötürürdük. Orada kompressor stansiyalarının həcmi o qədər də böyük deyildir. Yeni kompressorlar qoyulmalıdır, yeni xətlər çəkilməlidir. Bu, böyük investisiya tələb edən layihələrdir və Azərbaycan bunu öz üzərinə götürüb.

Rusiya istiqamətinə qazın həcmi artırmaq üçün investisiyalar qoyulmalıdır. Bu, böyük investisiyalardır. Amma biz bunu etməliyik ki, öz qaz potensialımızı istənilən istiqamətdə maksimum dərəcədə realizə edə bilək. Dünən Rumıniyada Azərbaycan, Gürcüstan və Rumıniya arasında qaz əməkdaşlığı sahəsində Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Hesab edirəm ki, tezliklə texniki-iqtisadi əsaslandırma aparılmalıdır. Bu da çox perspektivli bir yoldur. Bu

memorandumun tərkibində Azərbaycan qazını Avropa məkanına nəql etmək üçün Qara dəniz üzərindən mayeləşdirilmiş qazın ixracı nəzərdə tutulur. Burada da üçtərəfli əməkdaşlıq uğurlu ola bilər. Yəni, biz müxtəlif yolları arayırdıq ki, Azərbaycan öz enerji potensialını maksimum dərəcədə işə sala bilsin. Yenə də deyirəm, bugünkü neft və qaz hasilatı, neft və qaz ixracı bizi qane edir. Əgər bundan artıq tədbirlər görülərsə, imkanlarımız daha da genişlənəcəkdir. Nəzərə alsaq ki, Avropanın enerji təhlükəsizliyi hər halda, bu gün və ən azı növbəti 10 il ərzində daha çox qaz amilindən asılı olacaq, əlbəttə, burada hər tərəfin, iki ya üç tərəfin maraqları üst-üstə gəlməlidir, çox ciddi əməkdaşlıq formatı təşkil edilməlidir.

Bir daha demək istəyirəm ki, Dövlət İnvestisiya Proqramında və Azərbaycanın dövlət büdcəsində bütün əsas məsələlər öz əskini tapıb. Sadəcə olaraq, bu gün Azərbaycan üçün həm siyasi, həm iqtisadi, həm enerji baxımından vacib olan məsələlər ətrafında bir daha müəyyən müzakirələr apardıq, mən öz fikirlərimi bildirdim. Mən əminəm ki, biz növbəti üç ay ərzində həm dövlət büdcəsində, Dövlət İnvestisiya Proqramında nəzərdə tutulan bütün sosial məsələlərin həlli işində plan üzrə, proqram üzrə addımlayacağıq və həmişə olduğu kimi, ölkəmizi inamla irəli aparacağıq, Azərbaycanın uğurlu dinamik inkişafını təmin edəcəyik.

**ÇİN XALQ RESPUBLİKASININ SƏDRİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB HU SZİNTAOYA**

Hörmətli cənab Sədr!

Sinxay əyalətində baş vermiş zəlzələ nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbərdən son dərəcə kədərləndim.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Çin xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüzn-lə başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 14 aprel 2010-cu il

AVROPA ŞURASI PARLAMENT ASSAMBLEYASININ SƏDRİ MÖVLUD ÇAVUŞOĞLU İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

14 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 14-də Avropa Şurası Parlament Assambleyasının sədri Mövlud Çavuşoğlunu qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Mövlud Çavuşoğlunu Avropa Şurası Parlament Assambleyasının sədri seçilməsi münasibətilə təbrik etdi. Türkiyə nümayəndəsinin bu quruma sədr seçilməsini ədalətli qərar kimi qiymətləndirən prezident İlham Əliyev ümidvar olduğunu bildirdi ki, Mövlud Çavuşoğlunun rəhbərlik etdiyi dövrdə Avropa Şurası Parlament Assambleyası üzərinə düşən vəzifələri uğurla icra edəcəkdir. Dövlətimizin başçısı eyni zamanda, Mövlud Çavuşoğlunun Avropa Şurası Parlament Assambleyasının sədri kimi, ilk səfərlərindən birinin Azərbaycana etməsini yüksək qiymətləndirdi və bu səfərin Parlament Assambleyası ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın genişlənməsi işinə töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

Mövlud Çavuşoğlu Avropa Şurası Parlament Assambleyasının sədri seçilməsində Azərbaycanın göstərdiyi dəstəyə görə prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirdi. O, AŞPA-da uzun illər Azərbaycanın parlament nümayəndə heyəti ilə uğurlu əməkdaşlıq etdiklərini vurğuladı.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa Şurası Parlament Assambleyası arasında əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıldı.

**HİNDİSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
XANIM PRATİBHA PATİLƏ**

Hörmətli xanım Prezident!

Ölkənizdə baş vermiş güclü qasırğa nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılar barədə xəbər məni olduqca kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün Hindistan xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananların və xəsarət alanların tezliklə sağlamlarını arzulayıram.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 15 aprel 2010-cu il

AVROPA İTTİFAQININ ENERJİ MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ KOMİSSARI GÜNTER OETTINGERİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

15 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 15-də Avropa İttifaqının enerji məsələləri üzrə komissarı Günter Oettingerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Avropa Komissiyası arasında müxtəlif istiqamətlərdə, xüsusilə energetika sahəsində səmərəli əməkdaşlığın davam etdiriləcəyinə əminliyini bildirdi. Ölkəmizin Avropa İttifaqı ilə yaxşı əməkdaşlıq təcrübəsinin mövcud olduğunu vurğulayan prezident İlham Əliyev Azərbaycanın bu qurumla energetika sahəsində uzunmüddətli tərəfdaşlıq əlaqələri qurmaq üçün görüləcək işləri müzakirə etməyin vacibliyini qeyd etdi. Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələsinə toxunan dövlətimizin başçısı Azərbaycanın enerji resursları, infrastrukturu və istehsal səviyyəsi nəzərə alınmaqla əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğunu vurğuladı.

Avropa İttifaqının enerji məsələləri üzrə komissarı Günter Oettinger təmsil etdiyi qurumun Azərbaycan ilə təkcə energetika sahəsində deyil, bütün sahələrdə əlaqələrinin yüksək səviyyədə olduğunu bildirdi və energetika sahəsində sıx əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdirilməsinin zəruriliyini vurğuladı.

Görüşdə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı ətraflı fikir mübadiləsi aparıldı.

ABŞ-İN MÜDAFİƏ NAZİRİNİN SİYASƏT ÜZRƏ MÜAVİNİ MIŞEL FLOURNOYUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

17 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 17-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Müdafiə nazirinin siyasət üzrə müavini Mişel Flournoyun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan-ABŞ ikitərəfli münasibətlərinin müxtəlif aspektləri müzakirə olundu, iki ölkə arasında əlaqələrin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

**«AZƏRBAYCANDA 2010-cu İL PARLAMENT
SEÇKİLƏRİ: DAHA DEMOKRATİK, DAHA
ŞƏFFAF» MÖVZUSUNDA KEÇİRİLƏN
BEYNƏLXALQ KONFRANSIN İŞTİRAKÇILARI
İLƏ GÖRÜŞ***

17 aprel 2010-cu il

Aprelin 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakıda «Azərbaycanda 2010-cu il parlament seçkiləri: daha demokratik, daha şəffaf» mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın iştirakçılarını qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı konfrans iştirakçılarını salamladı.

İ l h a m Ə l i y e v: Mən sizi bir daha salamlamaq istəyirəm. Bilirəm ki, Bakıda mühüm görüşlər keçirmisiniz. Sizin hamınızı görməkdən çox şadam. Bu, dostlarımızdan ibarət böyük bir qrupdur. Əminəm ki, ölkəmizə səfəriniz, apardığınız müzakirələr və keçirdiyiniz görüşlər Azərbaycan haqqında sizdə yeni təəssüratlar yaradacaqdır.

Burada əyləşən insanların bir çoxu ilə tanışam. Onlar əvvəllər də ölkəmizdə olublar. Bir çox nümayəndələrin isə Azərbaycana ilk səfəridir. Beləliklə, ölkəmizlə, paytaxtımızla

---

* «Azərbaycanda 2010-cu il parlament seçkiləri: daha demokratik, daha şəffaf» mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda Avropa Şurası Parlament Assambleyasının vitse-prezidenti Pol Ville, ATƏT Parlament Assambleyasının nümayəndə heyətinin adından çıxış edən qurumun vitse-prezidenti Volfqanq Qrosruk və Avropa Parlamentinin üzvü, Regional inkişaf komitəsinin vitse-sədri, Xarici əlaqələr komitəsinin cənubi Qafqaz ölkələri üzrə məruzəçisi, Avronest nümayəndə heyətinin üzvü Yevgeni Kirilov çıxış etdilər.

tanış olmaq və təbii ki, Azərbaycan və onun inkişafı haqqında təəssüratlar əldə etmək üçün yaxşı fürsətdir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan ilə Avropa təsisatları arasında münasibətlər uğurla inkişaf edir. Konfrans iştirakçıları arasında Avropa Parlamenti, Avropa Şurası və ATƏT-in Parlament Assambleyasının üzvləri vardır. Azərbaycan uzun illər ərzində bütün bu təsisatlarla uğurla əməkdaşlıq edir. Hazırda, biz Avropa İttifaqının «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramında iştirak edirik. Bu çox perspektivli bir proqramdır. Həmin proqramın həyata keçirilməsi ilə bağlı ideyalarımız və gözləntilərimiz çoxdur. Ümidvaram ki, proqramın həyata keçirilməsinin ən böyük nəticələrindən biri Azərbaycan ilə Avropa ailəsi arasında daha sıx əməkdaşlıq olacaqdır.

Bu yaxınlarda Avropa İttifaqının iki komissarı ölkəmizdə səfərdə olmuşdur. Bu, əməkdaşlığımızın müsbət göstəricisidir. Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığımızın gündəliyi çoxəhatəlidir. Nəzərdən keçirdiyimiz məsələlər, demək olar ki, həyatımızın bir çox sahələrini əhatə edir. Burada beynəlxalq məsələləri, təhlükəsizliyi, enerji təhlükəsizliyini, siyasi islahatları, demokratik prosesləri, iqtisadi əməkdaşlığı qeyd etmək istərdim. Bir sözlə, əməkdaşlığımızın formatı genişdir.

Azərbaycan Avropa Şurası ilə təxminən son on il ərzində fəal şəkildə əməkdaşlıq edir. Biz bu təşkilatın üzvüyük. Həmin dövrdə bir çox mühüm qərarlar qəbul edilmişdir və hesab edirəm ki, bu üzvlük bizə Avropa ailəsinə daha yaxın olmaq imkanını yaratdı. Həmçinin Azərbaycan ATƏT çərçivəsində müxtəlif formatlarda fəaliyyət göstərir.

Mən sizi burada görməkdən şadam. Ümidvaram ki, bu görüş, səfəriniz, konfrans və apardığımız müzakirələr planlarımızı uyğun uzunmüddətli səmərəli tərəfdaşlığımızı inkişaf etdirmək imkanını yaradacaqdır.

Azərbaycan bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Biz müxtəlif siyasi və iqtisadi islahatları həyata keçiririk. Ölkənin müasirləşmə prosesi çox uğurla gedir. Mühüm beynəlxalq layihələri həyata keçiririk. Azərbaycandakı müasirləşmə,

infrastrukturun inkişaf etdirilməsi və sərmayə imkanları bizə artıq güclü və şaxələndirilmiş iqtisadiyyatı qurmaq imkanını yaratmışdır. Biz beynəlxalq maliyyə böhranının ən az təsir göstərdiyi ölkə olduq. Ötən il iqtisadiyyatımız 9 faizdən çox artmışdır. İnflyasiya yalnız 1,5 faiz olmuşdur. Biz özümüzü təmin edən ölkəyik və əlbəttə ki, iqtisadiyyatımızı gücləndirən bir çox layihələri həyata keçiririk.

İqtisadi inkişaf, siyasi islahatlar siyasətimizi davam etdirməsək kifayət olmayacaqdır. Biz beynəlxalq qurumlar və təşkilatlarla əməkdaşlıq edirik. Azərbaycanın bu formatda üzərinə götürdüyü öhdəliklər yerinə yetirilir. Siyasi sistemin gücləndirilməsi prosesi çox uğurla gedir. İyirmi ildən bir qədər az müddət öncə, ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdi. O zaman bizim nə siyasi sistemimiz, nə də bazar iqtisadiyyatımız var idi. Həyata keçirilməsini davam etdirdiyimiz islahatlar bizə inkişafımızda əsas çətinlikləri aradan qaldırmaq imkanı yaratdı. Bu gün ümumi daxili məhsulumuzun 85 faizini özəl sektor təmin edir. Bazar iqtisadiyyatı prinsipləri Azərbaycanda çox güclüdür. Dünya İqtisadi Forumunun verdiyi qiymətə görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqabət qabiliyyətinə görə MDB ölkələri arasında birinci yerdədir. Qlobal rəqabət qabiliyyəti reytingi üzrə Azərbaycan iqtisadiyyatı 51-ci yerdədir. Bu isə bazar iqtisadiyyatı sahəsində qısamüddətli təcrübəyə malik olan ölkə üçün mühüm göstəricidir.

Siyasi islahatlara və beynəlxalq təşkilatlarda iştirakımıza sadıq olmağımız bizim üçün əhəmiyyətlidir. Fikrimcə, siyasi və iqtisadi islahatlar bir-biri ilə yanaşı həyata keçirilməlidir. Bir islahat digərini dəstəkləməlidir. Bu bizə uzun müddət üçün müasir, güclü və çiçəklənən ölkəni qurmaq imkanı yaradacaqdır. Əsas sosial və iqtisadi problemlərimiz artıq arxada qalıb. Atığımız addımlar, yürütdüyümüz siyasət də regional vəziyyət və inkişafa müəyyən dərəcədə təsir göstərir. Azərbaycan regional məsələlərə yaxşı səviyyədə inteqrasiya edib. Xarici siyasətimiz hər zaman açıq və səmimi olmuşdur.

Biz bir çox ölkələrlə yaxşı münasibətlər qurmuşuq və onların bir çoxu tərəfdaşlarımız sırasındadır.

Qeyd etməliyəm ki, sosial problemlərin həllində yaxşı nailiyyətlər əldə etmişik. Bir neçə rəqəmi qeyd etmək istərdim. Altı il əvvəl Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsi 49 faiz olmuşdur. Bu, əhalinin yarısı deməkdir. Hazırda isə bu, 11 faiz təşkil edir. Ölkəmiz üçün mühüm sosial problem olan işsizlik artıq mövcud deyildir. Hazırda əks proses gedir. Azərbaycana işçi qüvvəsinin miqrasiyası prosesi müşahidə olunur və biz bu prosesi beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə tənzimləməyə çalışırıq. Çalışırıq ki, Avropa təsisatları ilə münasibətlərimizdə ən yaxşı nümunələrdən istifadə edək və buradakı meyarları Avropa İttifaqının inkişaf etmiş ölkələrindəki meyarlara yaxınlaşdıraq.

Azərbaycan Avropa İttifaqının regionumuzda Şərq siyasətinin inkişaf etdirilməsinə ciddi töhfə verə bilər. Biz Avropa qitəsinin sərhədində yerləşirik. Xəzərin digər sahilində Mərkəzi Asiyadakı tərəfdaşlarımız yerləşir. Fikrimcə, Azərbaycan ilə Avropa təsisatları arasında əlaqələrin uğurlu inkişafı, həmçinin bu regional tərəfdaşlıq formatını genişləndirməyə imkan yaradacaqdır. Biz ölkəmizi müasirləşdirmək üçün əlimizdən gələni etməyə çalışırıq. Söhbət nəinki müasir infraqstruktur və layihələrdən, həmçinin müasir həyat üslubundan gedir.

Ölkəmizin böyük tarixi, ənənələri və mədəniyyəti vardır. Azərbaycan Şərq ilə Qərbin qovuşduğu yerdə yerləşir və əlbəttə ki, bu yerləşmənin təsiri həyatımızda, keçmişimizdə öz rolunu oynamışdır. Burada yüksək səviyyədə dini dözümlülük vardır. Biz çoxmillətli ölkəyik. Azərbaycanda müxtəlif millətlər bir ailə kimi yaşayırlar. Bu sahədə heç vaxt problemimiz olmayıb. Azərbaycan, həmçinin çox təhlükəsiz məkandır. Vəziyyət çox sabitdir. İnsanlar burada bütün azadlıqlardan bəhrələnilər.

Qeyd etmək istəyirəm ki, bütün siyasi qüvvələrin güclü siyasi sistemin qurulmasına töhfə verməsinə yardım etmək

üçün biz demokratik təsisatların inkişafının davam etdirilməsini vacib sayırıq. Bu sahədə Avropa təsisatları ilə əməkdaşlığımız əhəmiyyətlidir. Biz sürətli iqtisadi inkişafımızı bundan sonra da davam etdirəcəyik. Bu inkişafda təkəcə enerji amili öz rolunu oynamır. Bununla belə, enerji amilinin inkişafımız üçün əhəmiyyətini azaltmaq düzgün olmazdı. Biz enerji resurslarının daşınmasında şaxələndirilmiş sistemin yaradılmasına nail olmuşuq. Neft və qaza gəldikdə, əsas sərmayələr xarici şirkətlər tərəfindən yatırılmışdır. Azərbaycan xarici sərmayələr üçün təhlükəsiz yerdir. Əlbəttə ki, enerji imkanları, ehtiyatları, artıq yatırılmış sərmayələr və boru kəmərləri sistemi bizə gələcəkdə bundan faydalanmaq və təbii sərvətlərimiz hesabına əldə edilmiş gəlirləri ədalətli qaydada bölüşdürmək imkanını yaradacaqdır. Bu resursların lazımı şəkildə idarə edilməsi nümunələrindən biri, artıq qeyd etdiyim kimi, yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayının sürətlə azalmasıdır.

Bəzən neft və qaz hasil edən ölkələrdə varlı və yoxsul təbəqələr arasındakı fərq artır. Lakin burada görürük ki, enerji layihələrimiz və əldə etdiyimiz gəlirlər, eləcə də bu layihələrin həyata keçirilməsi sosial rifaha aparır. Suveren Dövlət Neft Fondumuz dünyada ən şəffaf suveren neft fondlarından biridir. Bu, sırf bizim qiymətləndirməmiz deyil, beynəlxalq təşkilatların verdiyi qiymətdir. Bu baxımdan, BMT Neft fondumuzu xüsusi olaraq şəffaflığa görə mükafatla təltif etmişdir. Bu, həmçinin beynəlxalq aləmdə mühüm rol oynayan çox səmərəli və şəffaf strukturdur.

Üzləşdiyimiz əsas problem və çağırışlardan biri, bildiyiniz kimi, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən torpaqlarımızın davam edən işğalıdır. Bu işğal artıq 20 ildir ki, davam edir. Hətta Sovet İttifaqının süqutundan əvvəl Azərbaycan Ermənistanın təcavüzünə məruz qalırdı. SSRİ-nin dağılmasından sonra bu təcavüzün artıq ciddi nəticələri üzə çıxdı. Ərazilərimizin, demək olar ki, 20 faizi işğal altındadır. Dağlıq Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayon erməni işğalı

altındadır. Tarixən həmin yerlərdə yaşamış azərbaycanlılar oradan qovulmuşdur. Bu, etnik təmizləmə siyasəti idi. Ermənilər azərbaycanlılara qarşı müharibə cinayətləri törətmişlər. Ermənilər 1992-ci ildə Xocalıda 600-dən çox mülki şəxsi qətlə yetirərək, orada soyqırımını törətmişlər. Azərbaycanlılara, o cümlədən uşaq və qadınlara işgəncə vermişlər. Bütün bunlar sənədləşdirilib və bu, iyirminci əsrin sonunda törədilmiş ən böyük cinayətlərdən biridir. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən erməni qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarından dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamənin qəbul edilməsi faktına baxmayaraq, işğal hələ bu gün də davam edir. Ermənistan ATƏT-in qərarlarına, vəziyyəti və nəyin baş verdiyini, təcavüz qurbanının kim olduğunu aydın şəkildə əks etdirən Avropa Şurasının qətnamələrinə də məhəl qoymur.

Gördüyümüz kimi, Ermənistan nəinki beynəlxalq hüququn təməl prinsiplərinə və adi insani davranışa məhəl qoymur, o cümlədən əsas beynəlxalq təşkilatların qərarlarına da riayət etmir. Danışıqlar prosesi artıq iyirmi ildir ki, davam edir. 1992-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupu yaradılmışdır. Bu qrup 18 ildir ki, fəaliyyət göstərir. Lakin görürük ki, nəticə yoxdur.

Hazırda biz danışıqların mühüm mərhələsindəyik. Hər iki tərəf vasitəçilərin hazırladıqları təkliflərə öz mövqeyini bildirməlidir. Azərbaycan Rusiya, Fransa və Birləşmiş Ştatlardan bu yaxınlarda verdikləri təklifə prinsip etibarilə müsbət yanaşır. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan tərəfi eyni yanaşmanı nümayiş etdirmir, prosesi yubandırmaq, onu daimi etmək istəyir və status-kvonu mümkün olduqca uzun müddət ərzində davam etdirmək niyyətindədir. Buna görə, beynəlxalq təsisatlar və qurumlar tərəfindən Ermənistana güclü mesajlar olmadan, belə görünür ki, məsələni dinc yolla həll etmək çətin olacaqdır.

Azərbaycan məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyir. Belə olmasaydı, biz 18 il danışıqlar aparmazdıq. Halbuki Azər-

baycan öz torpaqlarını BMT-nin xartiyasına görə istənilən vasitə ilə azad etməkdə tam hüquqa malikdir. Lakin məsələnin sülh yolu ilə həllinə sadıqlıyımız Qafqazda sülh və sabitliyin mühüm amillərindən biridir. Əminəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini həll etmədən Qafqazda sabitliyə nail olmaq mümkün olmayacaqdır. Problemi həll etmək üçün Ermənistan uzun müddət ərzində beynəlxalq ictimaiyyətin fəal səyləri ilə hazırlanmış rəylə razılaşmalı və işğalçı qüvvələrini ərazilərimizdən çıxarmağa başlamalıdır. Yalnız bundan sonra sülh bərqərar oluna bilər, kommunikasiyalar açılar və regiondakı vəziyyət müsbətə doğru dəyişər. Əgər bu, baş verməsə və danışıqlar raundu nəticəsiz olarsa, sonrakı addımların nə olacağını əvvəlcədən demək çox çətin olacaqdır. Çünki münaqişənin bütün mümkün həll yolları artıq əvvəlki illərdə müzakirə edilmişdir. Bugünkü təkliflər isə Minsk qrupu, onun həmsədrlərinin və münaqişə tərəflərinin son beş il ərzində apardığı fəaliyyətin məhsuludur. Təkliflər hazırda konkret praktiki forma alıb. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, bu bizim ölkə üçün bir nömrəli məsələ və problemdir. Xalqımız bundan əziyyət çəkir. Yeddi yüz min azərbaycanlı öz torpaqlarında etnik təmizləməyə məruz qalmışdır.

Həmin ərazilərdə hər şey dağıdılmışdır. Bütün tarixi, dini abidələrimiz, hər şey yerlə yeksan olmuşdur. Beş il öncə ATƏT Qərb diplomatlarından ibarət faktaraşdırıcı missiyanın Dağlıq Qarabağ və işğal olunmuş digər rayonlara səfərini təşkil etdi. Onlar hesabat hazırladılar və orada aydın şəkildə bildirildi ki, hər şey dağıdılmışdır. Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə qanunsuz məskunlaşma siyasəti aparmışdır. Halbuki onların insan resursları məhduddur. Lakin onlar yenə də de-fakto yaşayışın olması vəziyyətini yaratmaq istəyirlər.

Buna görə, hesab edirəm ki, ATƏT üçün mühüm vaxt yetişib və biz belə bir ideya ilə çıxış edəcəyik ki, artıq beş il ötüb, digər faktaraşdırıcı missiya təşkil olunsun. Belə olsa,

müxtəlif təsisatların nümayəndələri həmin yerlərə gedib nəyin baş verdiyini görə bilər.

Bizdə belə bir məlumat var ki, qanunsuz məskunlaşma davam edir. Bir ölkənin ərazilərinin digər ölkə tərəfindən işğal qəbuləlməzdir. Biz artıq gələcək inkişafın müxtəlif variantlarını müzakirə etmişik. Gözləyirik ki, Ermənistan son təkliflərə mövqeyini bildirsin. Bu haqda niyə çox danışdım? Çünki bu nəinki bizim ölkə, o cümlədən regional əməkdaşlıq və sabitlik üçün əsas maneədir. Bu münaqişə həll olunmadan tammıqyaslı regional əməkdaşlıq ola bilməz.

Ümid edirik ki, biz beynəlxalq təşkilatlardan dəstəyə və daha çox anlaşmaya nail olacağıq. Əfsuslar olsun ki, bu vaxta qədər biz hələ də öz mövqeyimizi müdafiə etməli, sübuta yetirməliyik ki, təcavüzün qurbanı məhz Azərbaycandır. Biz hələ də öz hüquqlarımızı qorumalıyıq. Yeddi yüz min insanın elementar insan hüquqları 15 ildən artıqdır ki, pozulmuşdur.

Fikrimcə, konfransınızın həsr olunduğu mövzularla, o cümlədən Azərbaycan ilə Avropa təsisatları arasında münasibətlərin ümumi inkişafı mövzusu ilə yanaşı, işğal olunmuş ərazilərlə bağlı vəziyyət və bu problemin həlli yolu da hər zaman gündəliyimizdə olmalıdır. Bu məsələ diqqət mərkəzində olmalıdır. Biz beynəlxalq hüquq normaları və həmçinin vasitəçilərin təklifləri əsasında münaqişənin həllində dostlarımızın dəstəyinə arxalanmalıyıq.

Beləliklə, mən nitqimi bitirirəm və vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Ümidvaram ki, Bakıda asudə vaxtınız da olacaqdır. Hava da yaxşılaşır. Biz baharın ilk anlarını artıq hiss edirik. Ümid edirəm ki, siz ölkəmizə səfərinizdən razı qalacaqsınız. Bura artıq səfər etmiş şəxslərin öz dostları ilə görüşmək imkanı olacaqdır. Ölkəmizə birinci dəfə səfər edənlər ümidvaram ki, şəhərimizlə daha yaxından tanış olmaq fürsətini əldə edəcəklər. Sizi bir daha salamlayır, uğurlar arzulayıram.

YEKUN NİTQİ

Bu gün keçirdiyimiz bu görüş və apardığımız müzakirələr aramızda daha yaxşı anlaşmanın yaranmasına xidmət edəcəkdir. Aydınadır ki, konfransın mövzusu seçkilər oldu. Lakin biz daha əhatəli məsələləri nəzərdən keçirməliyik. Seçkilər bir prosesdir. Əminəm ki, onlar şəffaf və açıq proses formasında keçəcək və Azərbaycan xalqı bütün namizədlər üçün bərabər imkanları təmin edəcək azad mühitdə öz iradəsini ifadə edəcəkdir. Ən azı, Azərbaycan hökuməti bunu təmin etmək üçün əlindən gələni edəcəkdir. Lakin bu, ümumi demokratik prosesin bir hissəsidir. Əminəm ki, biz digər məsələlərə də, yəni ümumi vəziyyətə, inkişafa və Avropa strukturları ilə Azərbaycan arasında güclü tərəfdaşlıq əlaqələrinə də baxmalıyıq.

Biz bu məsələləri dost və səmimi mühitdə müzakirə etmək, tənqidi fikirləri dinləmək istəyirik. Biz tənqiddə açıyıq. Təkmilləşdirilməli sahələri hər zaman yaxşılaşdırmağa çalışırıq. Hesab edirəm ki, bu münasibətlərin yeni inkişafı çox vədədicedir. Avropa Şurasına üzv qəbul olunanda bizim üçün aydın idi ki, Avropa Şurasının heç də bütün üzvləri Azərbaycanı həmin ailədə görmək istəmirdi. Lakin biz çox əzmkar idik. Bu bizim düşünülmüş seçimimiz idi. On il əvvəl bu nailiyyət bir müstəqil ölkə kimi, Azərbaycan üçün mühüm nailiyyət idi. Mən əminəm ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının keçmiş üzvü kimi, bu təcrübə çox müsbət və mühüm oldu. Biz bir çox şeyləri öyrəndik və ölkəmizi tanıdı bildik.

Bundan əvvəl Avropada bir çox insanlar Azərbaycan və buradakı reallıqlar haqqında heç nə bilmirdi. Müxtəlif məlumat və fikirlər var idi ki, bəziləri həqiqətdən uzaq, bəzən isə qərəzli məlumatlara əsaslanırdı. Çox faydalı təcrübə oldu və bizə əməkdaşlığın yeni mərhələsinə daxil olmaq imkanını yaratdı.

Giriş nitqimdə qeyd etdiyim kimi, biz «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramından böyük nəticələr gözləyirik. Ümid edirik ki, bu proqram nəinki Azərbaycan və Avropa ailəsini yaxınlaşdıracaq. Biz uğurla əməkdaşlıq edə bilərik. Azərbaycan, əgər belə deyə bilərəmsə, Avropaya əliboş getmir. Biz regionda təhlükəsizliyə və proqnozlaşdırılmaya, eləcə də regional əməkdaşlığa töhfə verə bilərik. Avropanın sərhədlərindən kənarında yerləşən regionda biz mövqelərimizlə töhfə verə bilərik.

Enerji təhlükəsizliyi bu əməkdaşlığın, həmçinin çox vacib elementidir. Azərbaycan və Avropa İttifaqı bu sahədə çox sıx işləyir. Biz bizdən asılı olan bütün səyləri göstərməliyik ki, «Cənub dəhlizi»nin həyata keçirilməsinə töhfə verək. Ümid edirik ki, birgə səylərimiz əməkdaşlığın yeni mərhələsi ilə nəticələnəcəkdir. Bu gün əldə etdiyimiz nailiyyətlər yaxşıdır və artıq onlar böyükdür. Nəzərə alsaq ki, «Cənub dəhlizi» layihəsi, daha doğrusu, bir neçə layihəni əhatə edən bu dəhliz son 15 il ərzində burada – Azərbaycanda enerji inkişafı sahəsində görülmüş işlərə əsaslanır.

Bir sözlə, bu çox geniş gündəlikdir və biz bu məsələlərə tərəfdaşlar, bərabər dostlar və bir-birinə yaxın olmaq istəyən tərəflər kimi yanaşmalıyıq. Fikrimcə, biz Azərbaycan olaraq hesab edirik ki, məqsədlərimiz üst-üstə düşür. Azərbaycan güclü siyasi sistem, güclü iqtisadiyyat yaratmaq və meyarları Avropa ölkələrində olan meyarlara uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə müasirləşir. Biz Avropa ailəsinin Azərbaycandan gözlədiyi nəticələri bilirik. Aydınır ki, Avropa ailəsi öz sərhədlərində sülh, proqnozlaşdırma, əməkdaşlıq və dost mühitini görmək istəyir. Bütün bunlar burada mövcuddur. Biz anlayırıq ki, enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin əhəmiyyəti artır. Biz bu işi çox yaxşı bilirik və hesab edirik tələbat da artacaqdır. Azərbaycan burada nəhəng ehtiyatlar, mövcud infrastruktur, güclü siyasi iradə və sadiqliklə artıq mühüm rol oynayır. Bir sözlə, bu, ikitərəfli yoldur. Fikrimcə, hər iki istiqamət bizim üçün eyni dərəcədə vacibdir.

Hesab edirəm ki, bugünkü görüş və sizin Azərbaycana səfəriniz bu əməkdaşlığın mühüm elementləridir. Ümidvaram ki, sizin və həmkarlarınızın iştirakı ilə müxtəlif formatda keçirilən belə görüşlər davam edəcək və bu, daimi proses olmalıdır. Mən ən azı istəyirəm ki, bu, mümkün qədər daimi proses olsun, çox müsbət məsələləri, eləcə də problem yaradan amilləri və onların həllini açıq şəkildə müzakirə etmək üçün aramızda çox fəal dialoq aparılsın. Biz bunu etməyə hazırıq. Bilirəm ki, həmçinin bizim Avropadakı dostlarımız bu əməkdaşlığı gücləndirmək istəyirlər. Əminəm ki, biz irəliyə doğru sürətlə gedişimizi davam etdirəcəyik. Ölkəmizə səfər etdiyinizə görə çox sağ olun.

**BAKIDA KEÇİRİLƏN GÜLƏŞ ÜZRƏ AVROPA
ÇEMPIONATININ QALİBİ OLMUŞ
AZƏRBAYCAN İDMANÇILARI, ONLARIN
MƏŞQÇİLƏRİ VƏ MİLLİ GÜLƏŞ
FEDERASIYASININ RƏHBƏRLİYİ İLƏ GÖRÜŞ**

19 aprel 2010-cu il

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 19-da Bakıda keçirilən güləş üzrə Avropa çempionatının qalibi olmuş Azərbaycan idmançılarını, onların məşqçilərini və Milli Güləş Federasiyasının rəhbərliyini qəbul etmişdir.

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz dostlar, əziz idmançılar, mən sizin hamınızı Avropa çempionatında qazanılmış böyük qələbə münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bütün idmançılara öz təşəkkürümü bildirirəm ki, siz bu günlər ərzində Azərbaycan xalqını öz parlaq qələbələrinizlə sevindirmisiniz. Bu doğrudan da böyük qələbədir, Avropa çempionatında 10 medal qazanmaq böyük nailiyyətdir. Onlardan 7-si qızıl medaldır. Bu bir daha onu göstərir ki, Azərbaycanda güləş məktəbi gözəl ənənələrini saxlayır, qoruyur və bu qələbə təsadüfi xarakter daşımır. Artıq bir neçə ildir ki, güləşçilərimiz Avropa və dünya çempionatlarından böyük qələbələrlə Vətənə qayıdırlar.

Bu çempionatın xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, Bakıda keçirilmişdir. Bir həftə ərzində həm yarışları seyr edən tamaşaçılar, həm də ki, televiziya vasitəsilə yarışlara baxan vətəndaşlarımız böyük həyəcan içində idilər, qələbə gözləyirdilər. Bu qələbələr Azərbaycan xalqını sevindirdi. Yeddi dəfə Dövlət himnimiz səsləndi və bu gün Azərbaycan güləşçiləri dünya miqyasında ən güclülərin sırasındadırlar. Bu qələbənin səbəbi, əlbəttə ki, Azərbaycanda idmana və

idmançılara olan qayğıdır, idmana cavabdehlik daşıyan bütün qurumların vahid mövqe nümayiş etdirməsidir. Həm Milli Olimpiya Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyi, həm də federasiyalar, idman cəmiyyətləri, idman mütəxəssisləri, məşqçilər, idmançılar bir ailə kimi fəaliyyət göstərirlər. Bizim əsas uğurlarımızın səbəbi məhz bundadır. Güləş Azərbaycanda həmişə idmanın ən populyar, ən birinci növlərinin sırasındadır. Azərbaycanda güləşin böyük tarixi, böyük ənənələri vardır. Bu gün güləşçilərimiz Azərbaycanın idman şöhrətini yüksəklərdə saxlayırlar.

Mən çox şadam ki, bu yarışlarda gənc idmançılarımız da özlərini göstərdilər. Belə mütəbər beynəlxalq yarışda ilk dəfə iştirak edən gənclərimiz də hesab edirəm ki, böyük tarixi nailiyyətlərə çatdılar. Bu onu göstərir ki, Azərbaycanda bu gün idmanın həm gözəl nəticələri və həm də gözəl perspektivləri vardır. Gənclərin yetişdirilməsi Azərbaycanda idmana verilən diqqətin nəticəsidir. Bütün ölkəmizdə olimpiya kompleksləri tikilir, idmanın müxtəlif növləri üzrə məşq zalları açılır, idmanın kütləviliyi təmin edilir.

Bizim bütün imkanlarımız ona səfərbər olunub ki, Azərbaycanda həm sağlam həyat tərzini üstünlük təşkil etsin – bunu etmək üçün ilk növbədə idmana diqqət göstərilməlidir – həm də gözəl peşəkar idmançılar yetişdirilsin ki, onlar da öz növbəsində ölkəmizin şöhrətini daim yüksəklərdə saxlasınlar.

Mən Güləş Federasiyasının əməkdaşlarını bu gün xüsusilə vurğulamaq istəyirəm. Son illər ərzində Güləş Federasiyasında doğrudan da ciddi dönüş yaranıb. Çox gözəl ab-hava vardır. Bilirəm ki, idmançılarla federasiya əməkdaşları arasında, məşqçilər arasında çox gözəl münasibətlər vardır. Bu məni çox sevindirir və hesab edirəm ki, hər bir sahədə işlər düzgün təşkil olunanda nəticələr də yüksək olur.

Əlbəttə ki, məşqçilər, idman mütəxəssisləri, federasiya rəhbərliyi bu qələbəyə öz töhfəsini vermişdir. Bizdə idmanla məşğul olmaq üçün bütün imkanlar, bütün şərait vardır və

bu gün idmanın gülüş növü bunu bir daha sübut etdi. Biz güclülərin sırasındaıyq, biz bu zirvəyə qalxmışıq. Zirvəyə qalxmaq çox çətin və şərəfli işdir. Ancaq zirvədə qalmaq ondan da çətin və sadəcə olaraq, son 2-3 ilin tarixi onu göstərir ki, biz bu zirvədə öz yerimizi möhkəmləndirmişik. Keçən il dünya və Avropa çempionatlarında 10 medal qazanılmışdır. Bu il 10 medal qazanılıbdır. Yəni bu, artıq gözəl tarixdir, gözəl ənənələrdir.

Daha sonra idmanın Azərbaycanı dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri olduğunu deyən dövlətimizin başçısı ölkəmizdə idman sahəsində varisliyin və ənənələrin qorunub saxlandığını, bu işdə idman veteranlarının rolunu vurğuladı, onlara daim qayğı göstərilməsinin əhəmiyyətini qeyd etdi. Bildirdi ki, idman karyerasını başa vurduqdan sonra veteran idmançıların cəmiyyətin həyatında səmərəli fəaliyyəti üçün hərtərəfli şəraitin yaradılması vacibdir.

Azərbaycanda, həmçinin regionlarda gənclərin həm kişi, həm də qadın idman növləri ilə fəal məşğul olduğunu deyən prezident İlham Əliyev bəzi idmançıların yığma komandalarımızda çox da böyük olmayan müddətdə iştirak etmələrinə baxmayaraq, onların ölkəmizi layiqincə təmsil etdiklərini və vətənpərvərlik nümunəsi göstərdiklərini bildirdi.

Azərbaycanın çoxmillətli ölkə olduğunu və burada müxtəlif millətlərin nümayəndələrinin bir ailə kimi, dostluq şəraitində yaşadığını bildirən prezident İlham Əliyev idman komandalarımızda da eyni mühitin hökm sürdüyünü qeyd etdi.

Yunan-Roma güləşi üzrə yığma komandanın Baş məşqçisi Elçin Cəfərov yüksək qələbənin qazanılmasında dövlətimizin başçısının idmana göstərdiyi diqqət və qayğının böyük rol oynadığını vurğuladı:

Elçin Cəfərov: Möhtərəm cənab Prezident, istəyirəm ki, Avropa çempionatının çempionları və mükafatçıları, onların məşqçiləri, yığma komandanın məşqçilər korpusu adından Sizə öz dərin təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirim. Bu nəticənin qazanılmasında əsas bünövrəni Siz

qoymusunuz. Bu idmançılar böyüməkdə olan gənc nəsə böyük bir nümunə olacaqlar. Mən hesab edirəm ki, bugünkü Avropa çempionatının qalibləri, mükafatçıları 2012-ci ildə Londonda keçiriləcək Olimpiya oyunlarında ölkəmizin şərəfini ləyaqətlə qoruyacaqlar. Yığma komandamız bu Avropa çempionatına həmişə olduğu kimi, çox məhsuldar və ciddi hazırlaşib. Yığma komandanın hazırlıqla əlaqədar heç bir problemi olmayıb. Federasiya rəhbərliyi tərəfindən bütün məsələlər yüksək səviyyədə həll olunub, idmançıların təlim-məşq toplanışlarında, beynəlxalq turnirlərdə iştirakı, tibbi müayinədən keçmələri, sağlamlıqlarının bərpası – hər bir problemləri yerli-yerində və vaxtında öz həllini tapıb.

Qarşıda idmançılarımızı bir neçə beynəlxalq turnir gözləyir. Onlardan əsası ölkə çempionatıdır, ulu öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr edilmiş və Bakıda keçiriləcək Qran-pri turnirinin final mərhələsidir, sentyabr ayında Moskva şəhərində keçiriləcək dünya çempionatıdır. Bütün bu yarışların hamısı Londona aparan yolun bir mərhələsidir. Biz çalışacağıq ki, gələcək yarışlarda da ölkəmizin şərəfini və Sizin bizə göstərdiyiniz etimadı, diqqəti, qayğıni doğruldaq.

Avropa çempionları Xetaq Qazyumov və Sona Əhmədli də ölkəmizdə idmançılara göstərilən diqqətə görə prezident İlham Əliyevə təşəkkür etdilər.

Sona Əhmədli: Cənab Prezident, icazə verin, mən də qadınlardan ibarət yığma komandanın adından Sizə idmançılarımıza göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə dərin təşəkkürümü bildirim. Sizin yüksək diqqət və qaygınızdan sonra sərbəst güləş üzrə qadınlardan ibarət yığma komanda artıq daha da inkişaf edib. Regionlarda da bütün cavanlar böyük səylə bu idmana həvəs göstərirlər. Əlbəttə ki, bu Sizin böyük diqqət və qaygınızdan irəli gəlir. Hətta Avropa çempionatına gəlib bizim yarışları izləməyiniz bizə böyük dəstək oldu, qələbə əzmi, böyük ruh verdi. Mənə mənzil orderi verdiyinizə və «Tərəqqi» medalı ilə təltif etdiyinizə görə Sizə

şəxsən dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Məhz onların Sizin tərəfinizdən verilməsi mənim üçün böyük bir fəxrdir.

Azərbaycan Güləş Federasiyasının prezidenti Fazil Məmmədov görüşdə çıxış edərək prezident İlham Əliyevə öz minnətdarlığını bildirdi.

Fazil Məmmədov: Möhtərəm cənab Prezident, icazə versəydiniz Bakıda keçirilən Avropa çempionatının təşkilat komitəsinin sədri kimi, bəzi məsələləri ali diqqətinizə məruzə edərdim. FİLA-nın məlumatına görə Bakıda Avropa çempionatı çox yüksək səviyyədə keçirilmişdir. Bütün məsələlər ən yüksək standartlara uyğun şəkildə həll olunmuşdur. FİLA-nın qarşımıza qoyduğu bütün tələblərin hamısı öz həllini tapıbdir. Bu, möhtərəm cənab Prezident, əlbəttə ki, Sizin Azərbaycanda apardığınız uğurlu iqtisadi siyasətin tərkib hissəsi və məntiqi nəticəsidir. Bakı şəhəri, həmçinin ölkəmizin bütün bölgələri sürətlə inkişaf edir.

Cənab Prezident, Sizə məruzə etmək istəyirəm ki, FİLA-nın prezidenti hər il ümummillə liderimizin xatirəsinə həsr olunmuş Qran-pri turnirinin final mərhələsinə gəlir və hər dəfə də Bakıda gördüyü inkişafdan heyrətə gəldiyini söyləyir. Bu inkişaf başqa istiqamətlərdə olduğu kimi, idman sahəsində də özünü göstərir.

Mən FİLA-nın və onun təşkilat komitəsinin, Avropa Güləş Federasiyasının, digər beynəlxalq idman təşkilatlarının rəhbərlərinin söylədikləri bir fikri ali diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Onlar əminliklə deyirlər ki, həm inkişafına, həm də idman sahəsindəki təşkilatçılığına, müasir qurğularına, həmçinin idmançılarına görə Azərbaycan ən yüksək, dünya miqyaslı idman tədbirlərini və ən vacibi isə Olimpiya oyunlarına ev sahibliyi etmək iqtidarındadır. Onlar bunu birmənalı şəkildə qeyd edirlər.

Möhtərəm cənab Prezident, bu Sizin apardığınız uğurlu siyasətin nəticəsidir. Onlar həmin fikri sadəcə olaraq, bizim xoşumuza gəlmək üçün yox, cənab Prezident, Azərbaycan reallıqlarına əsasən söyləyirlər. Deyirlər ki, Olimpiya oyun-

ları Azərbaycanda ən yüksək səviyyədə keçirilə bilər. Bunun üçün Siz mükəmməl baza yaratmışınız, bunun üçün hər bir şərait vardır. Azərbaycanda bu sahədə bütün məsələlər, demək olar ki, tamamilə həllini tapmaq ərafə-sindədir. Ona görə də biz Sizə çox-çox təşəkkür edirik, cənab Prezident.

Allah Sizi həm idmançıların, o cümlədən güləşçilərin və həm də Azərbaycan xalqının üstündən əskik etməsin. Azərbaycanın bugünkü və gələcək bütün nailiyyətləri Sizin adınızla bağlıdır. Çox təşəkkür edirəm.

İ l h a m Ə l i y e v: Bir daha sizi təbrik edirəm. Doğrudan da böyük qələbədir. Mən çox şadam ki, Azərbaycan gəncləri, Azərbaycan idmançıları özlərini dünyaya göstərirlər. Avropa çempionatında 40-a yaxın ölkədən gəlmiş yüzlərlə idmançı iştirak edirdi. Onlar da ölkəmizlə, Bakı ilə tanış olublar və əminəm ki, Bakıdan ən xoş təəssüratlarla ayrılırlar. Çünki Bakı bu gün dünyanın ən gözəl, ən rahat, ən təhlükəsiz şəhərlərindən biridir. Burada işləmək də, yaşamaq da xoşdur və gündən-günə gözəlləşən Bakı, əlbəttə ki, böyük fəxrimizdir.

İdmançılara isə növbəti illərdə uğurlar diləyirəm. Sizi yeni yarışlar, yeni çempionatlar gözləyir. Əlbəttə ki, artıq yüksək yerləri tutmuş idmançılar gələcəkdə də öz peşəkarlıqlarını nümayiş etdirərək, bu yüksək yerləri qoruyub saxlamalıdırlar. O da həqiqətdir ki, artıq çempionlara qarşı daha da ciddi hazırlaşsınlar və sizin rəqiblərinizin sayı daha da artacaqdır. Mən ümid edirəm ki, 2012-ci ilə qədər görülən və görülməli bütün tədbirlər nəticəsində biz London Olimpiya oyunlarına da tam hazır şəkildə gedəcəyik, Azərbaycanın idman şöhrətini bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirəcəyik və yeni zirvələrə çatacağıq.

Daha sonra dövlətimizin başçısı Olimpiya və iqiqat dünya çempionu Fərid Mansurova tezliklə sağalmağı, yenidən idman sıralarına qayıtmağı arzuladı.

«İdmanda qələbələr böyük zəhmət bahasına əldə olunur, qələbə qazanmaq üçün böyük səylər lazımdır, ona görə də bu peşə şərəfli peşədir» *deyən prezident İlham Əliyev Azərbaycanda həm veteran, həm də yetişməkdə olan gənc idmançıların böyük uğurlar qazandığını diqqətə çatdırdı.*

Dövlətimizin başçısı idmançıları bir daha təbrik etdi, onlara yeni uğurlar arzuladı.

TÜRKİYƏNİN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ ƏHMƏD DAVUDOĞLUNUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

19 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 19-da Türkiyə Respublikasının Xarici İşlər naziri Əhməd Davudoğlunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Türkiyənin Xarici İşlər naziri Əhməd Davudoğlu prezident Abdullah Gülün və Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Görüşdə Türkiyə–Azərbaycan dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin daha da möhkəmləndirilməsinin əhəmiyyəti qeyd olundu, ölkələrimiz arasında birliyin və əməkdaşlığın gücləndirilməsinin zəruriliyi bir daha vurğulandı.

Türkiyənin Xarici İşlər naziri Əhməd Davudoğlu Türkiyə–Ermənistan əlaqələri barədə məlumat verdi.

Prezident İlham Əliyev Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı son vəziyyət haqqında danışdı.

Dövlətimizin başçısı Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün və Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Türkiyənin Prezidentinə və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş etdi.

**ATƏT-in MİNSK Qrupunun ABŞ-dan
OLAN HƏMSƏDRİ ROBERT BRADTKEN
İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

20 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 20-də ATƏT-in Minsk qrupunun Amerika Birləşmiş Ştatlarından olan həmsədr Robert Bradtkeni qəbul etmişdir.

Görüşdə Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması ilə bağlı aparılan danışıqların hazırkı vəziyyətinə və perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

BAKININ «NİZAMİ» KİNOTEATRİNİN BİNASINDA APARILAN TƏMİR VƏ YENİDƏNQURMA, FƏVVARƏLƏR BAĞINDA GÖRÜLƏN ABADLIQ İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ

20 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 20-də Bakının «Nizami» kinoteatrının binasında həyata keçirilən təmir və yenidənqurma, Fəvvarələr bağında görülən abadlıq işlərinin gedişi ilə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva əvvəlcə «Nizami» kinoteatrının binasında aparılan yenidənqurma işlərinin gedişi ilə tanış oldular.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin tapşırığı ilə son illər paytaxtda və regionlarda tarixi binaların, maddi mədəniyyət abidələrinin təmiri və əsaslı şəkildə yenidən qurulması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. «Nizami» kinoteatrının binasında həyata keçirilən əsaslı yenidənqurma işləri də bu silsilə tədbirlərin davamıdır.

Mədəniyyət və Turizm naziri Əbülfəs Qarayev dövlətimizin başçısına məlumat verərək bildirdi ki, fəaliyyətə başlamasından ötən 76 ildə kinoteatrda bir dəfə də olsun əsaslı təmir işləri aparılmamış, su və kanalizasiya xətlərinin nasazlığı nəticəsində binanın özülü yararsız hala düşmüşdü.

Bildirildi ki, yeni layihəyə əsasən kinoteatrın binasında dörd zalın inşası nəzərdə tutulmuşdur. Avropa standartlarına cavab verən kinoteatrda akustika, filmlərin nümayişi, səs və işıq sistemləri ən müasir standartlar səviyyəsində olacaqdır. Birinci mərtəbədə ticarət köşkləri, ikinci mərtəbədə kafe, dördüncü mərtəbədə kafe-klub, mətbuat mərkəzi, beşinci və altıncı mərtəbələrdə isə milli və Avropa mətbəxini özündə

cəmləşdirən 250 nəfərlik restoranın və inzibati otaqların yarıdılması nəzərdə tutulmuşdur. Binanın zirzəmisini olmadığından havalandırma sistemləri müxtəlif mərtəbələrin daxilində yerləşdirilmişdir.

Qeyd olundu ki, kompleksin layihəsində yanğınsöndürmə, xəbərvermə, videomüşahidə, tüstüsovurma, yanğın və tüstünün ilkin mərhələdə aşkar olunması üçün mühafizə-signalizasiya yolları haqqında səsli xəbərvermə, eləcə də yanğınsöndürmə üçün 450 kubmetrlik su anbarının tikintisi nəzərdə tutulub. Layihədə, həmçinin sərnişin və yük liftlərinin, yükqaldıran mexanizmlərin və sistemlərin quraşdırılmasının da nəzərə alındığı qeyd edildi. Yeni layihəyə əsasən kinoteatrda, həmçinin elektrik təchizatı məqsədilə 1600 kilovattlıq iki transformator məntəqəsi yaradılacaq və dizel generatoru quraşdırılacaqdır.

Məlumat verildi ki, daxili dizayn işlərində ən müasir üsullardan istifadə olunacaqdır. Əsaslı təmir və yenidənqurma işlərinin 2010-cu ilin sonlarında başa çatacağı nəzərdə tutulmuşdur.

Bərpa işlərinin gedişi ilə tanış olan dövlətimizin başçısı yenidənqurma tədbirlərinin vaxtında və yüksək səviyyədə həyata keçirilməsi ilə bağlı müvafiq göstərişlərini verdi.

Sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Fəvvarələr bağında görülən abadlıq işləri ilə tanış oldular.

Dövlətimizin başçısına bildirildi ki, bağda yenidənqurma tədbirləri artıq tamamlanmaq üzrədir. Fəvvarələr bağındakı meydançaların və fəvvarələrin bəziləri artıq hazırdır. Paytaxtın bu istirahət guşəsində işıq dirəkləri tam quraşdırılmış, oturacaqlar hazır vəziyyətdədir.

Bağda abadlıq işlərinin yaxın vaxtlarda başa çatacağı və bu istirahət guşəsinin paytaxt sakinlərinin istifadəsinə verilməsi vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev yenidənqurma işlərinin yüksək keyfiyyətlə həyata keçirilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlarını verdi.

**BEYNƏLXALQ OLİMPIYA KOMİTƏSİNİN
PREZİDENTİ ZATI-ALİLƏRİ
CƏNAB JAK ROQQA**

Hörmətli cənab Jak Roqq!

Dünya olimpiya hərəkatına baş vermiş ağır itki – Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin Fəxri prezidenti Don Xuan Antonio Samarançın vəfatı məni dərinləndirdi. Don Xuan Antonio Samarançın simasında dünya idman ictimaiyyəti, beynəlxalq olimpiya hərəkatı görkəmli xadimini itirdi. Bu hadisə ilə bağlı Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin fəallarına, mərhumun ailə üzvlərinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığımı çatdırmağınızı xahiş edirəm.

Ömrünü olimpiya hərəkatına həsr etmiş bu fədakar insanın aramızdan getməsinə böyük təəssüf hissi keçirir, kədərinizə şərik olduğumu bildirirəm. Olimpiya hərəkatının liderlərindən olan Don Xuan Antonio Samarançın xatirəsi Azərbaycanın idman ictimaiyyətinin yaddaşında uzun zaman qalacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 21 aprel 2010-cu il

PAKİSTANIN MÜDAFİƏ KATİBİ SƏYİD ƏTHAR ƏLİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

22 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 22-də Pakistanın Müdafiə katibi Səyid Əthar Əlinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Pakistanın Müdafiə katibi Səyid Əthar Əlinin ölkəmizə səfəri zamanı əməkdaşlığımızla bağlı mühüm məsələlərin müzakirə ediləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan prezident İlham Əliyev əməkdaşlığımızın və tərəfdaşlıq əlaqələrimizin səviyyəsinin razılıq doğurduğunu dedi. Azərbaycanın Pakistan ilə birgə fəaliyyət sahələrini genişləndirmək niyyətində olduğunu qeyd etdi. .

Dövlətimizin başçısı Pakistanın İslam Konfransı Təşkilatında və BMT-nin Baş Məclisində Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində vəziyyətlə bağlı qatnamənin qəbul edilməsi zamanı səsvermədə ölkəmizin haqlı mövqeyini dəstəklədiyinə və Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə əlaqədar Pakistan hökumətinin Ermənistanı tanımaması ilə bağlı tutduğu mövqeyə görə dost ölkənin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirdi. Prezident İlham Əliyev Kəşmir məsələsi ilə bağlı Azərbaycan tərəfinin Pakistanın mövqeyini dəstəklədiyini bir daha vurğuladı.

Ölkəsinin Azərbaycan ilə əlaqələrinin uğurla inkişaf etdiyini bildirən Səyid Əthar Əli ölkələrimizin beynəlxalq forumlarda bir-birinin mövqelərini daim dəstəkləmələrinin önəmini qeyd etdi. Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ məsələsinin Azərbaycan üçün ən ümdə məsələ olduğunu vurğulayan qonaq məhz bununla bağlı Pakistanın Ermənistanı tanımadığını qeyd etdi.

MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNDƏ ORDU QURUCULUĞU MƏSƏLƏLƏRİNƏ HƏSR OLUNMUŞ MÜŞAVİRƏ

23 aprel 2010-cu il

Aprelin 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Müdafiə Nazirliyində ordu quruculuğu məsələlərinə həsr olunmuş müşavirə keçirilmişdir.

Müdafiə naziri, general-polkovnik Səfər Əbiyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə raport verdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev müşavirədə çıxış etdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

Ordu quruculuğu məsələləri həmişə diqqət mərkəzindədir. Bu bizim üçün əsas məsələdir. Uzun illərdir ki, Azərbaycan torpaqları işğal altındadır. İşğal bu gün də davam edir. Biz elə etməliyik ki, hərbi imkanlarımızı maksimum dərəcədə gücləndirək. Bunu etmək üçün çox böyük işlər, praktiki tədbirlər görülür. Son illərdə Azərbaycanda ordu quruculuğu məsələləri uğurla həll olunur. Biz gündəlik həyatda elə etməliyik ki, hərbi potensialımızı daha da gücləndirək və Azərbaycan Ordusu ən yüksək standartlara cavab versin.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçı siyasəti uzun illərdir ki, davam edir. Hələ Sovet İttifaqı zamanında erməni millətçiləri Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan ayırmaq üçün böyük səylər göstərmişlər. Əfsuslar olsun ki, ötən əsrin 80-ci illərinin sonları, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycana rəhbərlik etmiş şəxslərin yarıtılmaz fəaliyyəti nəticəsində biz

böyük çətinliklərlə üzləşmişdik. Azərbaycan torpaqlarının işğalı başlamışdır və işğal bu gün də davam edir.

1992-ci ildə Şuşa və Laçının, 1993-cü ilin aprel ayında Kəlbəcər rayonunun işğalı nəticəsində faktiki olaraq Ermənistanla Dağlıq Qarabağ arasında coğrafi bağlılıq təşkil edilmişdir. Digər rayonlarımızın işğalı üçün düşməyə əlavə imkanlar yarandı. Biz o tarixi çox yaxşı xatırlayırıq. Bilirik ki, Ermənistan və onun xarici havadarları Azərbaycan torpaqlarının işğalı işində böyük qəddarlıq göstərmişlər. 1992-ci ildə Xocalı soyqırımını törədildi və bu dəhşətli genosid nəticəsində 600-dən çox günahsız insan həlak oldu. Bu soyqırımını, bu genosid bütün sənədlərlə də təsbit olunubdur.

Azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bir milyona qədər soydaşımız qaçqın, köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Ermənistan bütün hüquq normalarını kobudcasına pozur. Baxmayaraq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri Ermənistan qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarından qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edir, bu günə qədər bu qətnamələr icra olunmur. BMT-nin ən ali orqanının qərarları icrasız və dünya ictimaiyyəti isə buna biganə qalır.

Biz uzun illərdir ki, danışıqlar prosesindəyik. 1992-ci ildə Minsk qrupu yaradılmışdır və 20 ilə yaxındır ki, Minsk qrupu fəaliyyət göstərir. Müxtəlif dövrlərdə müxtəlif təkliflər irəli sürülmüşdür. Ancaq bu təkliflər reallığa çevrilməmişdir. Təkliflərin aqibəti çox uğursuz olmuşdur. Bunun əsas səbəbi Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyidir, əslində Ermənistanın işğalçı siyasətinin davam etdirilməsidir.

Son illər ərzində danışıqların yeni mərhələsində müəyyən ümidlər yaranmışdır. Danışıqlar prosesində müəyyən mərhələlər əldə edilmişdir, bəzi məsələlər razılaşdırılmışdır. O məsələlər ki, vaxtilə onlarla bağlı razılığa gəlmək mümkün deyildi. Bu kollektiv fəaliyyət nəticəsində meydana çıxmış Madrid prinsipləri və Madrid prinsipləri əsasında tərəflərə təqdim edilmiş yenilənmiş təkliflər, demək olar ki, məsələnin həlli üçün əsas yarada bilər.

Mən bu bərədə dəfələrlə öz fikrimi bildirmişəm ki, Azərbaycan tərəfi prinsip etibarilə bəzi istisnalarla yenilənmiş təklifə müsbət baxa bilər. Bu təkliflər sülh sazişinin hazırlanması üçün əsas ola bilər.

Bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt müzakirə mövzusu olmamışdır və olmayacaqdır. Bizim mövqeyimiz həm beynəlxalq hüquq normalarına, həm də tarixi ədalətə və real məntiqə əsaslanır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. İşğal edilmiş bütün torpaqlardan Ermənistanın işğalçı qüvvələri çıxarılmalıdır. Ondan sonra sülh yarana bilər, bütün kommunikasiyalar açıla bilər. Bu gün Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər və ora qayıdacaq, orada yaşayacaq azərbaycanlılar yüksək muxtariyyət statusu çərçivəsində yaşayacaqlar. Onlar vahid Azərbaycan dövləti çərçivəsində yaşamaladırlar. Yəni ki, nə bu gün, nə gələcəkdə Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan ayıra biləcək mexanizm yoxdur. Danışıqlarda bu, açıq-aydın göstərilib.

Buna baxmayaraq Ermənistanın mövqeyi bir daha onu göstərir ki, Ermənistan tərəfi sülh istəmir. Status-kvo vəziyyətini maksimum, nə qədər mümkünsə uzatmaq istəyirlər. İşğal edilmiş torpaqlardan çıxmaq istəmirlər. Bu işğalı davam etdirmək istəyirlər. Özlərinin danışıqlara guya ki, sadıq olduqlarını nümayiş etdirmək üçün cəhdlər göstəriirlər.

Əlbəttə ki, Azərbaycan tərəfi bununla heç vaxt razılaşa bilməz. Biz dəfələrlə demişik, o vaxtadək danışıqlarda iştirak edəcəyik ki, danışıqların real nəticələri mümkün ola bilsin. Azərbaycan tərəfi maksimum dərəcədə konstruktivlik nümayiş etdirirdi və bu gün də nümayiş etdirir. Bizim ən böyük kompromisimiz ondan ibarətdir ki, 20 ilə yaxındır torpaqlarımız işğal altında qaldığı halda, Azərbaycan hələ də sülh prosesinə sadıqdır.

Ermənistan tərəfi müxtəlif yollarla, hətta öz ölkəsində terror törətməklə danışıqlar prosesini dəfələrlə pozmuşdur.

Buna baxmayaraq, biz daim konstruktivlik nümayiş etdirərək çalışmışıq ki, məsələ öz həllini sülh yolu ilə tapsın.

O da həqiqətdir ki, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll olunmadan bölgədə heç bir başqa məsələ öz həllini tapa bilməz. Ona görə yox ki, Azərbaycan buna etiraz edəcəkdir – biz öz milli maraqlarımızı bütün vasitələrlə müdafiə edirik, edəcəyik və bu sahədə uğurlara nail olmuşuq – ona görə ki, Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bölgədə gedən proseslərə ən ciddi mənfəti təsir edən amildir.

Bu məsələ həll olunmadan heç vaxt heç bir başqa regional təşəbbüs, Azərbaycanın iştirakı olmadan baş verə biləcək hadisə mümkün deyildir. Bu, artıq regionun reallıqlarıdır. Bu reallıqların yaranmasında Azərbaycan müstəsna rol oynamışdır. Bizim son illərdə apardığımız siyasət, bölgədə mövqelərimizin gücləndirilməsi, güclü dövlətin qurulması, iqtisadi imkanlarımız, iqtisadi, sənaye, enerji təşəbbüslərimiz Azərbaycanı xeyli dərəcədə gücləndirmişdir.

Ona görə də bu regional amili heç kim inkar edə bilməz. Heç kim bizim maraqlarımızı kənara qoya bilməz və bizi müəyyən mənada təcrid etmə planları baş tuta bilməz. Biz bundan sonra da milli maraqlarımızı bütün vasitələrlə müdafiə edəcəyik və bununla bərabər, bölgədə genişmiqyaslı əməkdaşlığın yaranması üçün səylərimizi göstərəcəyik. Bu genişmiqyaslı əməkdaşlığın əsas amili Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllidir. Hələ ki, biz Ermənistan tərəfindən konstruktivlik görmürük. Onların beynəlxalq vasitəçiləri aldatmaq cəhdləri davam edir. Çox təəssüf hissi ilə deyə bilərəm ki, bəzi beynəlxalq qurumlar onların qeyri-səmimi davranışına, bir növ, göz yummaq istəyirlər. Açıq-aydın görünən danışıqları pozmaq cəhdlərinə, Ermənistan tərəfindən göstərilən bu cəhdlərə elə bil ki, bəraət qazandırılır. Əlbəttə ki, bu bizi çox narahat edir. Çünki beynəlxalq aləm öz qərarlarına hörmət etməlidir.

Azərbaycan torpaqları qanunsuz olaraq uzun illərdir ki, işğal altındadır. Bizə qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparılmışdır. Bizim bütün mədəni, dini, tarixi abidələrimiz dağıdılmışdır. İşğal edilmiş bütün rayonlarda mövcud olan maddi sərvətlər talan edilmişdir. Muzeylərdən tarixi eksponatlar erməni oğruları tərəfindən aparılmışdır. Məscidlərimiz erməni vandalları tərəfindən yerlə yeksan edilmişdir. Yəni, biz bu qədər qəddarlığa, bu qədər ədalətsizliyə dözə bilmərik.

Ona görə bugünkü müşavirənin xüsusi əhəmiyyəti vardır. Sırr deyil ki, Azərbaycan başqa sahələri inkişaf etdirdiyi kimi, hərbi sahəyə də böyük diqqət göstərir. Bu bizim təbii yanaşmamızdır. Çünki Azərbaycan müharibə şəraitindədir. Müharibə bitməyib, müharibənin birinci mərhələsi başa çatıb. Biz elə etməliyik ki, istənilən anda torpaqlarımızı hərbi yolla azad edə bilək.

Azərbaycanın bütün istiqamətlərdə atdığı addımlar çox uğurludur. Biz son 5-6 il ərzində iqtisadi cəhətdən dünyada birinciyik. İqtisadi islahatlar sahəsində böyük işlər görülür, siyasi islahatlar aparılır. Ölkədə sabitlik, əmin-amanlıq hökm sürür. Azərbaycanda bütün azadlıqlar mövcuddur. Yəni, ölkə çox dinamik və hərtərəfli şəkildə inkişaf edir. Bütün regionlarda abadlıq işləri aparılır. İnfrastruktur layihələri və görülən bütün işləri sadalamağa ehtiyac yoxdur.

Onu qeyd etmək istəyirəm ki, bütün başqa sahələrlə bərabər, ordu quruculuğu sahəsində də çox böyük işlər görülür. Bizim hərbi xərclərimiz son 5-6 il ərzində 10 dəfədən çox artıb. Orduya ayrılan vəsait 10 dəfədən çox artıb. Hərbi hazırlıq yüksək səviyyədədir. Orduda və bütün silahlı qüvvələrdə ruh yüksəkliyi vardır. Son illər ərzində çoxlu texnika, silah-sursat alınmışdır.

Mən bir neçə il əvvəl – hələ o vaxt bizim iqtisadi imkanlarımız bugünkü kimi deyildi, enerji layihələrimiz hələ başa çatmamışdı – demişdim ki, elə etməliyik Azərbaycanın hərbi xərcləri Ermənistanın bütün xərclərinə bərabər olsun.

O vaxt, əlbəttə ki, bu xərclər arasında böyük fərq var idi. Ancaq bu gün – 2010-cu ildə biz buna nail ola bilmişik.

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında həm hərbi, həm iqtisadi, həm bütün başqa sahələrdə fərq çox böyükdür. Əgər biz bugünkü vəziyyəti götürsək, görərik ki, Azərbaycan Ordusu bütün cəhətlərdən Ermənistan ordusundan daha da güclüdür və daha da peşəkardır. Ermənistan silahlı qüvvələrində xidmət edən əsgərlər kütləvi qaydada Azərbaycan tərəfə keçirlər. Onların burada dediyi sözlər və gətirdiyi faktlar göstərir ki, Ermənistan ordusunda nə qədər acınacaqlı vəziyyət vardır. Bu kütləvi köç davam edir və şübhə yoxdur ki, gələcəkdə də davam edəcəkdir. Bizim hərbi imkanlarımız, iqtisadi imkanlarımız güclənir, biz heç kimin yardımından asılı deyilik. Bu gün Azərbaycan bölgədə o nadir ölkələrdəndir ki, öz hesabına yaşayır. Bizim maliyyə imkanlarımız genişlənir. Heç kimin yardımından, kreditindən asılı deyilik. Əlbəttə ki, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında istər iqtisadi sahədə, istər ordu quruculuğunda, istərsə də demoqrafik məsələlərdə fərq daha da böyüyəcəkdir. Azərbaycanda əhalinin sayı ildən-ilə artır və bu il artıq 9 milyonuncu vətəndaş dünyaya gəlmişdir. Ermənistanda isə demoqrafik vəziyyət ildən-ilə pisləşir, təbii azalma müşahidə olunur. Ermənistandan köçüb gedənlərin sayı artır. Bu gün – 2010-cu ildə vəziyyət belədir. Yəni, biz bilirik ki, hətta təmas xəttində o təmas xəttini qorumaq üçün Ermənistan ordusunda canlı qüvvə çatışmır. Bu yaxınlarda o ölkədə elan edilmiş bəzi tədbirlər onu göstərir ki, onlar hansı çətin vəziyyətdədirlər. Onlar səfərbərliyə cəlb ediləcək insanların yaş həddini artırırırlar. Orada canlı qüvvə Azərbaycanda olan insani potensialla müqayisə oluna bilməz. Bu, vacib məsələdir və üstünlük bizim tərəfimizdədir.

Görülən bütün bu işlərlə yanaşı, Azərbaycanda hərbi sənaye çox sürətlə inkişaf edir. Bu sahəyə də böyük vəsait ayrılır. Son illər ərzində çoxsaylı zavodlar yaradılıbdır. Azərbaycanda ən müasir texnika istehsal olunur. Gələcəkdə bizim bu sahədə

planlarımız çox genişdir və böyükdür. İstəyirik ki, bizə lazım olan hərbi sursat və texnika maksimum dərəcədə Azərbaycanda istehsal olunsun. Beləliklə, biz idxaldan da asılılığımızı azaldacağıq. Baxmayaraq ki, silah-sursatın alınması ilə əlaqədar qarşımızda heç bir problem yoxdur, bu proses davam edir və davam edəcəkdir.

Hələ ki, Ermənistan tərəfindən cavab gözləyirik. Son təkliflər qəbul olunarsa, onda sülh sazişi üzərində iş başlanıla bilər. Əgər təkliflər qəbul olunmazsa, onda danışıqlar prosesinə yenidən baxılmalıdır və əlbəttə ki, Azərbaycan yaratacaq vəziyyətə adekvat mövqe nümayiş etdirəcəkdir.

MOSKVANIN VƏ BÜTÜN RUSIYANIN PATRIARXI KİRİLL İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

24 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 24-də Moskvanın və Bütün Rusiyanın patriarxı Kirilli qəbul etmişdir.

İ l h a m Ə l i y e v: Zati-müqəddəsləri, sizi Azərbaycanda ürəkdən salamlamaq istəyirəm. Ölkəmizə xoş gəlmisiniz!

Nisbətən qısa müddətdə bu sizin Azərbaycana ikinci səfərinizdir. Biz bunu çox yüksək qiymətləndiririk. Bu sizin ölkəmizə xeyirxah münasibətinizin əyani göstəricisidir. Biz sizi Azərbaycanın böyük dostu, ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişafına layiqli töhfə verən insan kimi tanıyırıq. Sizin Rusiyanın rifahı naminə, xalqlar arasında qlobal miqyasda əməkdaşlıq naminə fəaliyyətinizi izləyirik. Əlbəttə, ölkəmizə sizin bu səfəriniz geniş spektrli məsələlər barəsində fikir mübadiləsi aparmaq üçün növbəti imkandır.

Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər çox uğurla, dinamik inkişaf edir. Hər iki tərəf bu münasibətləri strateji tərəfdaşlıq münasibətləri kimi səciyyələndirir və bu ifadə bütün çoxşaxəli müştərək fəaliyyət sahəsini əhatə edir. Əlbəttə, bu münasibətlərdə xüsusən xalqlarımızın yanaşı yaşamasının, müştərək fəaliyyətinin, rus və Azərbaycan xalqları arasında ənənəvi dostluq münasibətlərinin çoxəsrlik tarixini nəzərə alsaq, xalqlar arasında münasibətlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Biz çox şadıq ki, bu ciddi ənənələr

möhkəmlənir, davam edir və sizin bu işə böyük töhfənizi bir daha qeyd etmək istəyirəm.

Azərbaycan dövləti bunları, eləcə də dünyada bütün konfessiyalar arasında dialoqun inkişafı işində böyük xidmətlərinizi nəzərə alaraq sizi yüksək dövlət mükafatı – «Şərəf» ordeni ilə təltif etmişdir. İndi mən böyük məmnunluqla bu ordeni sizə təqdim etmək istəyirəm.

Prezident İlham Əliyev patriarx Kirillə «Şərəf» ordenini təqdim etdi. Rus Pravoslav kilsəsinin başçısı bu ordenə Azərbaycan və Rusiya arasında dostluq münasibətlərinin inkişafındakı xidmətlərinə görə layiq görülmüşdür.

Moskvanın və Bütün Rusiyanın patriarxı Kirill Azərbaycan dövlətinin başçısına təşəkkürünü bildirdi.

Rusiyanın patriarxı Kirill: Zati-aliləri, çox hörmətli cənab Prezident!

Mənə Azərbaycanın dövlət ordenini təqdim etməklə məni layiq gördüyünüz bu yüksək şərəfə, həmişə göstərdiyiniz qonaqpərvərliyə görə Sizə ürəkdən təşəkkür etmək istəyirəm. Lakin ən başlıcası, Azərbaycan xalqının və MDB xalqlarının rifahı naminə əməyinizə görə Sizə təşəkkür etmək istəyirəm.

Mən Moskvadan gəlmişəm və buna görə, əlbəttə, Rusiya–Azərbaycan münasibətlərinin inkişaf etdirilməsinin vacibliyini xüsusi vurğulamaq istərdim. Bu sahədə Sizin töhfəniz olduqca qiymətlidir. Siz rəhmətlik valideyninizin, Rusiyanın böyük dostunun yeritdiyi xətti davam etdirirsiniz və biz bu münasibətlərin necə sürətlə inkişaf etdiyini görürük. Bu münasibətlərdə yeni dinamizm Sizin adınızla bağlıdır və mənim fikrimcə, xalqlarımız arasında tərəfdaşlıq, dostluq münasibətləri həm Qafqaz regionunda, həm də bütün dünyada sülhün qorunub saxlanması üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Mən dinlərarası münasibətlərdə Sizin rolunuzu xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Azərbaycan dövlətində insanların əksəriyyəti islam dininə etiqad edir. Lakin burada pravoslav və yəhudi icmaları da ənənəvi olaraq mövcuddur və Azərbaycanda heç vaxt dinlərarası münaqişələr olmamışdır.

Müasir terminologiyadan istifadə etsək, bu gün toleranlığın yüksək səviyyədə olduğunu deyərdik. Əvvəllər insanlar bu cür qəliz sözlər işlətmir, daha sadə danışırdılar. Biz birgə yaşayırıq, bayramlarımızı birgə qeyd edirik, bir-birimizin sevincini və kədərini bölüşürük.

Mən Azərbaycanın pravoslav icması adından sizin xalqınızın həyatına xas olan bu sülhsevərlik ruhuna görə, həm Azərbaycanın daxili həyatı üçün, həm də Azərbaycanın onu əhatə edən ölkələrlə, zənnimcə dünyanın bütün ölkələri ilə münasibətlərinin qurulması üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edən mehriban dinlərarası münasibətlərə görə Sizə ürəkdən təşəkkür etmək istəyirəm. Mən həm də Sizə Rus Pravoslav kilsəsi tərəfindən dərin təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirir və teleqramı oxumaq istəyirəm.

«Xeyirxah əməl sahibi olan hər kəsə eşq olsun!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyev Azərbaycan Respublikasında dinlərarası sülhün və həmrəyliyin möhkəmlənməsinə sanballı töhfə verdiyinə görə Rus Pravoslav kilsəsinin «I dərəcəli Şöhrət və Şərəf» ordeni ilə təltif edilir». Mən ordeni Sizə təqdim edirəm.

Moskvanın və Bütün Rusiyanın patriarxı Kirill ordeni prezident İlham Əliyevə təqdim etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Çox sağ olun, Zati-müqəddəsləri. Bu cür yüksək ordenlə təltif edilməyim mənim üçün böyük şərəfdir. Bu ordeni şəxsən sizin əlinizdən qəbul etmək mənim üçün ikiqat xoşdur. Sizi, Azərbaycanın bütün vətəndaşlarını, ölkəmizdə yaşayan bütün millətlərin və xalqların nümayəndələrini, bütün dinlərin nümayəndələrini əmin edə bilərəm ki, mən bundan sonra da öz fəaliyyətimdə ölkəmizdə millətlərarası, konfessiyalararası dialoq işinə töhfə verməyə çalışacağam. Əminəm ki, ölkəmizdə bizim fəxr etdiyimiz dinc yanaşı yaşamaq ənənələri davam etdiriləcək, ölkəmizin bütün vətəndaşları sülh, qardaşlıq, dostluq şəraitində yaşayacaq və ümumi rifah naminə fəal işləyəcəklər. Sağ olun.

BAKIDA DÜNYA DİNİ LİDERLƏRİ SAMMİTİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ*

«Gülüstan» sarayı

26 aprel 2010-cu il

Aprelin 26-da «Gülüstan» sarayında dünya dini liderlərinin ikigünlük Bakı sammiti işə başlamışdır.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva sammitin açılış mərasimində iştirak etmişlər.

Sammitdə dünyanın 33 ölkəsindən ənənəvi dünya dinlərini təmsil edən 200-dən çox yüksək səviyyəli nümayəndə iştirak edir. Həmçinin bu mötəbər tədbirə 14 nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın, eləcə də Rusiya Federasiyasının 11 subyektinin dini rəhbərləri və nümayəndələri də qatılmışlar.

Sammitin iştirakçıları əvvəlcə rəsmi foto çəkdirdilər.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə sammiti açıq elan etdi.

Allahşükür Paşazadə: Allahın adı ilə!

Zati-aliləri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev!

Zati-müqəddəsləri, patriarx həzrətləri!

Möhtərəm din xadimləri!

---

* Bakıda Dünya dini liderlərinin sammitinin açılış mərasimində Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Allahşükür Paşazadə, Morskva və Bütün Rusiyanın patriarxı Kirill, Türkiyənin Dəyanət işləri başqanı Əli Bapdakoğlu, Ermənilərin patriarxı katolikos II Qareğin, YUNESKO-nun nümayəndəsi Berdev Badarç, İslam Konfransı Təşkilatının nümayəndəsi səfir Sədəddin Tasib və Dünyanın bir sıra dini liderləri çıxış etdilər.

Əziz sammit iştirakçıları!

Çox hörmətli Mehriban xanım!

Uca Yaradanımızın adı ilə dünya dini liderlərinin Bakı sammitini açıq elan edib, zati-müqəddəsləri patriarxlarını, müfti həzrətlərini, dini-mənəvi rəhbərləri, dəyərli qonaqları bu tarixi tədbirdə səmimi-qəlbdən salamlayıram. Qoy Uca Yaradan bugünkü qardaşlıq məclisimizə uğur bəxş etsin.

Dinlərarası dialoqa dair mühüm əhəmiyyətli tədbirin Bakıda baş tutması şübhəsiz ki, Azərbaycanın müstəqillik tarixində olduqca dəyərli və unudulmaz bir hadisədir. Belə bir mühüm tədbirin Bakıda keçirilməsi Azərbaycan xalqına və dövlətimizin başçısına beynəlxalq aləmdə hörmət və etimadın ifadəsidir. Belə bir möhtəşəm tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ideyasına vaxtilə ilk xeyir-dua verən məhz ulu öndərimiz Heydər Əliyev həzrətləri olmuşdur.

Məclisimizə təşrif gətirmiş Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanı da salamlayıram.

Bu əhəmiyyətli gündə sammitin iştirakçıları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm İlham Əliyev həzrətlərini dinləmək istədi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

Hörmətli şeyx həzrətləri!

Hörmətli zati-müqəddəsləri!

Hörmətli din xadimləri!

Xanımlar və cənablar!

Əziz qonaqlar!

Mən sizin hamınızı Azərbaycanda səmimiyyətlə salamlayıram. Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Dünya dini liderlərinin Bakı sammiti çox böyük əhəmiyyətə malik olan bir hadisədir. Təsadüfi deyildir ki, bu görüş məhz Bakıda keçirilir. Bakıda dünya dini liderlərinin görüşləri artıq ənənəvi xarakter

almışdır. Əsrlər boyu Azərbaycanda müxtəlif millətlər, müxtəlif dinlərin nümayəndələri dostluq, qardaşlıq şəraitində, bir ailə kimi yaşamışlar. Azərbaycanda dini və milli dözümlülüyün çox böyük və şərəfli bir tarixi vardır. Biz çox şadıq ki, son vaxtlar Bakıda sivilizasiyalararası dialoqun gücləndirilməsi işinə böyük töhfə verən mötəbər beynəlxalq tədbirlər keçirilir. Keçən ilin noyabr ayında dini dialoqun gücləndirilməsi üçün böyük tədbir keçirmişdik. Azərbaycanın böyük dostu, zati-müqəddəsləri, Moskva və Bütün Rusiyanın patriarxı Kirill bu gün olduğu kimi, o tədbirdə də iştirak etmişdi. Bu çox böyük və gözəl göstəricidir. Bu gün bütün dinlərin nümayəndələrinin, rəhbərlərinin Azərbaycana gəlməsi, dünən, bu gün və sabah birlikdə keçirilən və keçiriləcək müzakirələrdə iştirak etmələri böyük əhəmiyyətə malik olan bir hadisədir.

Mən şübhə etmirəm ki, bu gözəl görüşün çox gözəl nəticələri olacaq, dinlər, millətlər və ölkələr arasında daha da yaxşı anlaşmanın əldə edilməsinə xidmət edəcəkdir. Buna böyük ehtiyac vardır. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, biz Bakının, Azərbaycanın dinlərarası dialoqun bir növ mərkəzinə çevrilməsinə də çox böyük ümidlərlə baxırıq. Bir tərəfdən, bunu Azərbaycanda dini və milli zəmində vəziyyətin çox yaxşı olmasının təzahürü kimi qiymətləndiririk. Bu bizim üçün böyük şərəfdir. Digər tərəfdən, dinlərarası dialoqun praktiki nöqtəyindən təbii gücləndirilməsi işinə Azərbaycan öz töhfəsini verə bilər, verir və verməyə davam edəcəkdir.

Azərbaycan Avropa ilə Asiya arasında təbii bir körpüdür. Əsrlər boyu bu diyarda müxtəlif dinlərin, millətlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşamışlar. Bu gün Azərbaycanın müasir həyatında da bu iki vacib amil özünü göstərir. 20 ilə yaxındır ki, Azərbaycan İslam Konfransı Təşkilatının üzvüdür. 10 ilə yaxındır ki, Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdür. İslam bizim müqəddəs dinimizdir. Biz öz dini və milli ənənələrimizə çox sadıq. Çalışırıq ki, gənc nəsil də vətənpərvərlik ruhunda, milli ruhda tərbiyə alsın. Azərbaycan bütün dünyaya açıq olan, bütün ölkələrlə əməkdaşlığa

meyilli ölkədir. Keçən il Bakı islam mədəniyyətinin paytaxtı seçilmişdi və bir il ərzində bununla əlaqədar çoxsaylı tədbirlər keçirilmişdir. Mən keçən dəfə də söyləmişdim, bu gün də söyləmək istəyirəm və ümid edirəm ki, gün gələcək, Bakı Avropa mədəniyyətinin də paytaxtı seçiləcəkdir. Beləliklə, Azərbaycan Avropa və Asiya, xristian və müsəlman dünyası ilə əlaqələrin inkişafı işinə daha da böyük töhfə verəcəkdir.

Qeyd etdiyim kimi, əsrlər boyu Azərbaycanda bütün millətlərin, bütün dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşamışlar, ölkəmizin inkişafına öz dəyərli töhfələrini vermişlər. Bu gün də bu proses uğurla davam edir. Azərbaycanda bütün azadlıqlar mövcud olduğu kimi, dini azadlıqlar da tam şəkildə təmin edilir. Azərbaycanda gündəlik fəaliyyət göstərən mindən çox məscid mövcuddur. 11 kilsə, 6 sinaqoq və digər dini məbədlər fəaliyyət göstərir. Bu bizi gücləndirir.

Ölkənin gücü tək-cə onun iqtisadi imkanları ilə ölçülmür. Baxmayaraq ki, Azərbaycanda bu istiqamətdə də böyük uğurlar əldə edilmişdir. Bizim gücümüz birliyimizdədir, Azərbaycanda hökm sürən sabitliyin möhkəmlənməsindədir, dini və milli sülhün mövcudluğundadır. Bu amillər ölkəmizi gücləndirir. Bu amillər ölkəmizi gələcəkdə də hərtərəfli inkişaf etdirmək üçün bizə kömək göstərəcəkdir.

Azərbaycan çoxmillətli, çoxkonfessiyalı ölkədir. Biz milli dəyərlərimizə çox sadıqıq. Ümumbəşəri dəyərləri bölüşürük. Əlbəttə, ölkədə gedən ümumi meyillər ölkənin müasirləşməsinə, modernləşməsinə xidmət göstərəcəkdir.

Bu gün Azərbaycanda işləmək və yaşamaq üçün bütün şərait mövcuddur: sabit ictimai-siyasi vəziyyət, artan iqtisadi imkanlar, bütün azadlıqların mövcudluğu, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması. Son 6 il ərzində ölkəmiz iqtisadi inkişaf baxımından dünyada birinciliyi saxlayır. İqtisadiyyatımız son 6 ildə 2,8 dəfə, təxminən 300 faiz artmışdır. Ölkədə köklü sosial problemlər öz həllini tapmışdır. Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı 6 il ərzində 49 faizdən 11 faizə düşmüşdür. Bu onu göstərir ki, ölkəyə gələn maddi

resurslar ədalətli şəkildə bölünür. Sosial ədalət bizim fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərindən biridir. Ədalət olmadan insanlar razı ola bilməzlər. Ədalətsizliyin aradan qaldırılması, ölkələr, xalqlar arasında daha da yaxşı münasibətlərin qurulması üçün dini liderlərin birgə fəaliyyəti çox böyük əhəmiyyətə malik olan məsələdir. Biz istəyirik ki, bölgəmizdə sülh, əməkdaşlıq təmin olunsun, heç bir qarşıdurma, heç bir ədavət olmasın. Azərbaycan dövləti regional əməkdaşlıq baxımından öz töhfəsini verir.

Mən ümid edirəm ki, dünya dini liderlərinin birgə fəaliyyəti nəticəsində, dünən, bu gün və sabah qəbul olunmuş və qəbul olunacaq qərarların icrası nəticəsində xalqlararası münasibətlər daha da yüksək səviyyəyə qalxacaq, bölgəmiz və dünyamız daha da əmniyyətli olacaqdır. Biz elə etməliyik ki, bütün münaqişələr tezliklə öz həllini tapsın. Elə etməliyik ki, insanlar bir-biri ilə xoş, mehriban ünsiyyətdə olsunlar. Bu işdə tək-cə siyasətçilərin fəaliyyəti kifayət deyil, cəmiyyətdə yüksək hörmətə malik dini liderlərin sözlünə böyük ehtiyac vardır. Bu söz eşidilir. Bu gün Bakıdan səslənən sözlər, verilən bəyanatlar, əlbəttə ki, dünyada da geniş əks-səda yaratmışdır.

Baxmayaraq ki, bu görüşdə müxtəlif mövzular haqqında fikir mübadiləsi aparılacaq, bu gün bütün dini konfessiyaların nümayəndələrinin bir masa arxasında oturması özlüyündə böyük bir hadisədir. Dünən mənə verilən məlumata görə, Təzəpir məscidində çox gözəl görüş keçirilmişdir. Bütün dinlərin nümayəndələri bir-birinin sözlərinə qulaq asırdılar, fikir mübadiləsi aparırdılar. Əlbəttə ki, bu gün də açıq, səmimi fikir mübadiləsi üçün çox gözəl şərait yaradılacaqdır.

Müzakirələrin mövzusunun biri də qloballaşma ilə bağlı olan məsələlərdir. Çox sürətlə yayılan bir prosesdir. Hər bir ölkə, hər bir xalq öz milli, mənəvi dəyərlərinin qorunması üçün tədbirlərini görməlidir.

Azərbaycan müasirləşən, dünya birliyinə sürətlə qovuşan ölkədir, dünyəvi dövlətdir, Eyni zamanda, bizim dini, milli

ənənələrimiz çox güclüdür. Təbii ki, qloballaşma prosesləri bizdən də yan keçə bilməz. Elə etməliyik ki, qloballaşma adı altında öz milli dəyərlərimizi unutmayaq. Hər bir ölkə, hər bir xalq üçün onun milli dəyərləri hər şeydən üstün olmalıdır. Bu dəyərlər, müxtəlif xalqların dəyərləri bir-biri ilə ziddiyyət təşkil etməməlidir. Ona görə biz qloballaşma deyəndə Azərbaycanda beynəlxalq əməkdaşlığı, xoş münasibətləri, dostluğu nəzərdə tuturuq. Qloballaşma adı altında xalqlara zidd olan, milli mentalitetə xas olmayan dəyərlər aşılammalıdır. Hər halda, biz buna hazır olmalıyıq ki, milli məniyyətimizi qoruyaq.

Azərbaycan xalqı böyük tarixə malik olan bir xalqdır. Ancaq müstəqillik dövrümüz o qədər də uzun deyildir. Baxmayaraq ki, əvvəlki dövrlərdə Azərbaycan müstəqil ölkə kimi yaşamırdı, biz öz milli dəyərlərimizi, ənənələrimizi qoruya bilmişik. Elə etməliyik ki, qloballaşmaya qarşı bəzi dairələrdə olan şübhələr aradan götürülsün. Bunu etmək üçün dünya birliyi bu məsələ ilə bağlı öz fikrini bildirməlidir. Bu anlayışa müəyyən düzəlişlər edilməlidir.

Biz öz milli və dini dəyərlərimizə sadıqıq. Biz gənc nəslə vətənpərvərlik ruhunda, milli ruhda tərbiyə etmək istəyirik və bunu edirik, eyni zamanda, biz müasirliyə doğru uğurla addımlayırıq. Təhsil sahəsində böyük islahatlar aparılır. Əminəm, bu gözəl fürsət hər bir iştirakçıya imkan verəcək ki, öz fikirlərini səmimi, açıq şəkildə bildirsin. Açıq və səmimi fikir mübadiləsi mövcud olan problemlərin də müəyyən dərəcədə aradan qaldırılması üçün gözəl bir fürsət olacaqdır.

Mən bir daha bütün görüş iştirakçılarını səmimiyyətlə salamlayıram. Bir daha Azərbaycana «Xoş gəlmisiniz!» deyirəm. Sammitin işinə uğurlar arzulamaq istəyirəm. Ümid etmək istəyirəm ki, gələcəkdə də Bakıda, Azərbaycanda belə mötəbər tədbirlər keçiriləcək və Bakı haqlı olaraq dünya dinlərinin dialoqu, inkişafı üçün dünya mərkəzlərindən birinə çevriləcəkdir. Diqqətinizə görə sağ olun.

KÜVEYTİN İSLAM İŞLƏRİ VƏ VƏQF NAZİRİNİN MÜAVİNİ ADEL ABDULLAH ƏL-FƏLƏH İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

26 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da Küveytin İslam İşləri və Vəqf nazirinin müavini Adel Abdullah əl-Fələhi qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişafına Küveytin İslam İşləri və Vəqf nazirinin müavini Adel Abdullah əl-Fələhin verdiyi töhfənin önəmini vurğuladı, ölkəmizdə onun fəaliyyətinə böyük diqqət və qiymət verildiyini qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası ilə Küveyt Dövləti arasında dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsində xidmətlərinə görə Adel Abdullah əl-Fələhin Azərbaycan dövlətinin yüksək mükafatı olan «Dostluq» ordeni ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam imzaladığını dedi və xalqlarımız arasında dostluq münasibətlərinin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

Adel Abdullah əl-Fələh Küveyt Dövlətinin əmirinin salamlarını Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə çatdıraraq dedi: «Bizim doğrudan da Azərbaycana məhəbbətimiz çox dərin və böyük məhəbbətdir. Sizin atanıza, Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin, xüsusi hörmətimiz və dərin məhəbbətimiz vardır. Sizin möhtərəm şəxsinizə də hörmətimiz böyükdür. Apardığınız müdrik, Azərbaycana böyük uğurlar gətirən siyasətinizi həmişə bəyənilirik və yüksək qiymətləndiririk. Heç şübhəsiz ki, Sizin qərar verdiyiniz bu yüksək dövlət mükafatı

fəaliyyətimdə yeni-yeni uğurlar qazanmaqda mənə kömək edəcək, bir növ təkan verəcəkdir».

Dövlətimizin başçısı Küveyt əmirinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Küveytin əmirinə çatdırmağı xahiş etdi.

Sonra prezident İlham Əliyev Azərbaycan dövlətinin yüksək mükafatı olan «Dostluq» ordenini Küveytin İslam İşləri və Vəqf nazirinin müavini Adel Abdullah əl-Fələhə təqdim etdi.

Qeyd edək ki, Adel Abdullah əl-Fələh «Heydər Əliyev və milli mənəvi dəyərlər», «Azərbaycan, Rusiya və Orta Asiyadakı müsəlmanlarla tanışlıq» və digər silsilə kitabların müəllifidir. Adel Abdullah əl-Fələh eyni zamanda, Beynəlxalq İslam Xeyriyyə Təşkilatı Asiya Müsəlmanları Komitəsinin rəhbəridir. Onun rəhbərliyi ilə komitə uzun illərdir ki, Azərbaycanda müxtəlif istiqamətlərdə xeyriyyəçilik fəaliyyəti ilə məşğul olur. Komitə 1996-cı ildə Azərbaycan qaçqınlarının problemlərinə həsr olunmuş I beynəlxalq konfrans təşkil etmişdir. Humanitar fəaliyyətini genişləndirən Beynəlxalq İslam Xeyriyyə Təşkilatının Asiya Müsəlmanları Komitəsi Bakıda və Ağdaş şəhərində qaçqınlara və ehtiyacı olanlara pulsuz tibbi xidmət göstərən iki mərkəzi maliyyələşdirmiş, xaricə göndərilən tələbələrə, yerli universitetlərdə təhsildə fərqlənən qaçqın və məcburi köçkünlərin uşaqlarına maliyyə yardımı göstərmişdir. Komitə Adel Abdullah əl-Fələhin rəhbərliyi ilə 1998-ci ildə qaçqın uşaqlarının problemlərinə, onların qaçqınlıq həyatına həsr olunmuş ingilis dilində kitab nəşr etdirərək dünya ictimaiyyətinə təqdim etmişdir. Bu qurum respublikamızın müxtəlif regionlarında 12 məscid inşa etmişdir.

**AVSTRİYA RESPUBLİKASININ FEDERAL
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB HAYNTZ
FİŞERƏ**

Hörmətli cənab Federal Prezident!

Avstriya Respublikasının Federal Prezidenti vəzifəsinə yenidən seçilməyiniz münasibətilə Sizi səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Bu gün Azərbaycan–Avstriya əlaqələri müvəffəqiyyətlə inkişaf etməkdədir. Əminəm ki, dövlətlərarası münasibətlərimizin, ölkələrimiz və xalqlarımız arasındakı dostluğun möhkəmləndirilməsi, əməkdaşlığımızın bütün sahələrdə genişləndirilməsi istiqamətində söylərimizi bundan sonra da ardıcıl şəkildə davam etdirəcəyik.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Avstriya xalqının rifahı naminə fəaliyyətinizdə daim uğurlar diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 26 aprel 2010-cu il

BÜTÜN ERMƏNİLƏRİN KATOLİKOSU II QAREGİN İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

26 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 26-da bütün ermənilərin katolikosu II Qaregini qəbul etmişdir.

Görüşdə dünya dini liderlərinin və müxtəlif dini konfessiya rəhbərlərinin iştirak etdiyi Bakı sammitinin əhəmiyyəti qeyd olunmuş, bu tədbirin dinlərarası dialoqun möhkəmlənməsi və dini liderlər arasında təmasların genişlənməsi baxımından önəmi vurğulanmışdır.

KOREYA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB LI MEN BAKA

Hörmətli cənab Prezident!

«Çeonan» hərbi gəmisinin qəzaya uğraması nəticəsində həmvətənlərinizin həlak olması xəbəri məni son dərəcə kədərləndirdi.

Baş vermiş faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olan dənizçilərin ailələrinə və yaxın adamlarına, bütün xalqınıza şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 27 aprel 2010-cu il

STAVROPOL VİLAYƏTİNİN QUBERNATORU VALERİ QAYEVSKİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

27 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 27-də Stavropol vilayətinin qubernatoru Valeri Qayevskinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Stavropol vilayətinin qubernatoru Valeri Qayevskinin ölkəmizə səfərinin uğurlu keçəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Azərbaycan ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan prezident İlham Əliyev ölkəmizin Rusiyanın ayrı-ayrı subyektləri, o cümlədən Azərbaycan ilə Stavropol vilayəti arasında əlaqələri inkişaf etdirmək üçün yaxşı potensialın olduğunu dedi. Dövlətimizin başçısı keçiriləcək Azərbaycan–Stavropol biznes-forumun bu əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd etdi.

Stavropol vilayətinin ölkəmizlə əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini vurğulayan qubernator Valeri Qayevski bildirdi ki, 150 nəfər iş adamından ibarət böyük nümayəndə heyəti ilə Azərbaycana səfərə gəlməsi rəhbərlik etdiyi vilayətin ölkəmizə göstərdiyi marağın təzahürüdür. O dedi ki, başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin səfərinin əsas məqsədi Stavropol vilayəti ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın müxtəlif sahələrinə dair perspektivləri müəyyənləşdirməkdən və bu istiqamətdə əməli addımlar atmaqdan ibarətdir.

BAKIDA «AİTF-2010» IX AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ TURİZM VƏ SƏYAHƏTLƏR SƏRGİSİ

28 aprel 2010-cu il

Aprelin 28-də Bakıda, Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksində «AİTF-2010» IX Azərbaycan Beynəlxalq turizm və səyahətlər sərgisi işə başlamışdır.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev sərginin açılışı mərasimində iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısına məlumat verən Mədəniyyət və Turizm naziri Əbülfəs Qarayev bildirdi ki, bu sərginin ölkəmizdə keçirilməsi artıq ənənə halı almışdır. Sərgi Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Dünya Turizm Təşkilatı, Azərbaycan Turizm Assosiasiyası, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının rəsmi dəstəyi ilə keçirilir.

«Sərgini ziyarət et, dünyanı kəşf et!» devizi ilə keçirilən və 3 gün davam edəcək sərgidə bu il 33 turizm istiqamətini əhatə etməklə, dünyanın 24 ölkəsindən 120-dən çox şirkət iştirak edir. Sərginin ərazisi ötən illə müqayisədə 20 faiz artırılmışdır. Bu il sərgidə 14 ölkə öz milli stendləri ilə çıxış edir. Bu ölkələr arasında sərginin Azərbaycan, Yunanıstan, Gürcüstan, Malayziya, Türkiyə, Özbəkistan və Çexiya kimi daimi iştirakçıları ilə yanaşı, bu ilin debütantları olan Misir, Hindistan, İtaliya, Mavriki adaları, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Rusiya da vardır.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə I Ümumrespublika daxili turizm sərgisi ilə tanış oldu. Bildirildi ki, burada ilk dəfə Azərbaycanın regional turizm sektoru geniş təqdim olunmuşdur və ölkəmizin turizm üzrə ixtisaslaşan bölgələrində

yaradılmış şərait haqqında bütün məlumatlar öz əksini tapmışdır. Sərgidə ölkənin istirahət zonaları, sanatoriyaları və mehmanxanaları barədə ekspozisiyalar vardır. Ziyarətçilər hər bir regionun milli koloritini duya, Azərbaycanın zəngin folkloru, mətbəxi və ənənələri ilə yaxından tanış ola bilərlər.

Prezident İlham Əliyevin cari il aprelin 6-da imzaladığı Sərəncamla təsdiq olunmuş «Azərbaycan Respublikasında 2010–2014-cü illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı» bu sahədə mühüm irəliləyişdir, proqramda turizmi qeyri-neft sektorunun inkişaf etmiş aparıcı sahələrindən birinə çevirmək əsas vəzifələrdən biri kimi irəli sürülmüşdür. Son illərdə Azərbaycanda turizmin ölkə iqtisadiyyatının mühüm hissəsinə çevrilməsi, bu sahədə kiçik və orta sahibkarlıq üçün möhkəm bazanın yaradılması regionların infrastruktur cəhətdən də inkişafını təmin edir. Digər tərəfdən, ölkəmizin malik olduğu təbii sərvətlər, tarixi abidələr Azərbaycana turist axınını şərtləndirən mühüm amillərdir. Ölkəmizdə turizmin inkişaf etdirilməsində bu sahədə dünyanın qabaqcıl ölkələrinin təcrübəsindən istifadə edilir. Nadir təbii zənginliklərə malik olan ölkəmizdə yeni, müasir mehmanxanalar şəbəkəsinin yaradılması da Azərbaycana turist axınını sürətləndirir.

Prezident İlham Əliyev Bakı, Naxçıvan, Xaçmaz, Gəncə, Lənkəran, Lerik, Şəki, Şamaxı, Quba, Qarabağ, Qusar, Masallı, İsmayilli, Qəbələ, Zaqatala, Qazax və Qax bölgələrinin turizm imkanlarının əks olunduğu pavilyonlarla yaxından tanış oldu, həmin ərazilərdə bu sahənin dinamik inkişafının göstərildiyi lövhələrə baxdı.

Sərgidə təmsil olunan xarici ölkə şirkətlərinin pavilyonları ilə tanış olan dövlətimizin başçısının diqqətinə çatdırıldı ki, ötən illərdən fərqli olaraq bu il sərgidə iştirak edən ölkələrin və şirkətlərin sayı artmışdır. Bu da Bakıda hər il keçirilən Azərbaycan Beynəlxalq turizm və səyahətlər sərgisinin əhəmiyyətindən xəbər verir.

Prezident İlham Əliyev sərgidə geniş pavilyonla təmsil edilən Rusiyanın Stavropol vilayətinin turizm potensialı ilə

tanış oldu. Ölkəmizdə səfərdə olan Stavropol vilayətinin qubernatoru Valeri Qayevski bildirdi ki, Stavropol diyarının stendi nadir sanatoriya müalicəsi metodikaları ilə məşhur olan Yessentuki, Jelesnovodsk, Kislovodsk, Mineralniye Vodi, Pyatiqorsk kimi kurort şəhərlərinin ekspozisiyalarını bir araya gətirmişdir. Sərgidə ilk dəfə olaraq, Rusiyanın tur-operatorları Sankt-Peterburq şəhəri üzrə ekskursiya turlarını da təklif edirlər.

Sərgiyə Azərbaycan turistlərinə təkcə Qara dənizin kurortları deyil, həm də Truskaves və digər şəhərlərin müalicə kurortlarını təklif edən Ukrayna şirkətləri də fəal qatılmışdır.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, bu il sərgidə Türkiyə ilk dəfə olaraq tərəfdaş ölkə qismində çıxış edir. Öz turizm imkanları ilə dünyada kifayət qədər məşhur olan Türkiyə şirkətlərinin beynəlxalq sərgidə fəal təmsil olunması onların Azərbaycanın turizm bazarına marağından irəli gəlir.

«AİTF-2010» IX Azərbaycan Beynəlxalq turizm və səyahətlər sərgisi ilə yanaşı, «Mehmanxana, restoran və supermarketlər üçün avadanlıq və ləvazimatlar» IV Qafqaz beynəlxalq sərgisi də keçirilir. Sərgidə mehmanxanalar, restoranlar və supermarketlər üçün kompleks təchizat, ticarət köşkləri, mətbəx avadanlığı, qəlyanaltı sistemləri və s. nümayiş olunur.

«AİTF-2010» IX Azərbaycan Beynəlxalq turizm və səyahətlər sərgisi ölkəmizin malik olduğu iqtisadi qüdrəti və turizm potensialını nümayiş etdirmək, bu sahədə əməkdaşlıq əlaqələri yaratmaq, o cümlədən xarici tərəfdaşlarla səmərəli əlaqələr qurmaq baxımından mühüm hadisədir.

Prezident İlham Əliyev sərginin pavilyonları ilə tanış oldu, iştirakçılara uğurlar arzuladı.

KOREYA RESPUBLİKASININ MİLLİ ASSAMBLEYASININ ÜZVÜ SANQ DİKİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

28 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də Koreya Respublikasının Milli Assambleyasının üzvü Sanq Dikin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Ölkələrimiz arasında dostluq münasibətlərinin mövcud olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı Koreyanın Milli Assambleyasının üzvü Sanq Dikin Azərbaycana səfərinin uğurlu keçəcəyinə və əlaqələrimizin daha da möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirmişdir. Azərbaycanın Koreya ilə bundan sonra da fəal iqtisadi əlaqələr qurmasında maraqlı olduğunu deyən prezident İlham Əliyev ölkəmizdə həyata keçirilən müxtəlif layihələrdə Koreya şirkətlərinin iştirakından məmnunluğunu ifadə etmişdir.

Koreyanın Milli Assambleyasının üzvü Sanq Dik Azərbaycanda son illər əldə edilən yüksək iqtisadi inkişafın ölkəsində maraqla izləndiyini demişdir. Qonaq Koreya şirkətlərinin Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində fəal iştirak etmək niyyətində olduğunu qeyd etmiş və əməkdaşlığımızın gələcəkdə daha da inkişaf etdirilməsi üçün geniş imkanların mövcudluğunu vurğulamışdır.

ƏLCƏZƏİRİN DİNİ İŞLƏR VƏ VƏQFLƏR NAZİRİ BUABDULLA QULAMULLA İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

28 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də Əlcəzairin Dini İşlər və Vəqflər naziri Buabdulla Qulamullanı qəbul etmişdir.

Əlcəzairin Dini İşlər və Vəqflər naziri Buabdulla Qulamulla Azərbaycana ilk dəfə səfər etdiyini, ölkəmizdə böyük inkişaf və tərəqqi proseslərinin onda yüksək təəssürat oyatdığını demişdir. Azərbaycan ilə yaxından tanış olmaq fürsəti yaratdığına görə prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirən qonaq dünya dini liderlərinin Bakı sammitinin əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirmiş, sammitdə səslənən fikirlərin və ideyaların reallaşmasını arzulamışdır.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətləri genişləndirməyin vacibliyini vurğulamışdır. Azərbaycan ilə Əlcəzair arasında əlaqələrin inkişafı üçün yaxşı imkanların olduğunu bildirən prezident İlham Əliyev müxtəlif səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Dünya dini liderlərinin Bakı sammitinə toxunan dövlətimizin başçısı sammitin yaxşı nəticələr verəcəyinə inamını ifadə etmişdir.

BAKIYA GƏTİRİLMİŞ YENİ SƏRNIŞIN AVTOBUSLARINA BAXIŞ

28 aprel 2010-cu il

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakıya gətirilmiş yeni sərnışin avtobuslarına baxış keçirmişdir.

Paytaxt yollarının beynəlxalq standartlara uyğun olaraq yenidən qurulması, yeni körpülərin və yolötürücülərin tikilib istifadəyə verilməsi müasir ictimai nəqliyyat növlərinə ehtiyacı daha da artırmışdır. Dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən Bakı şəhərinə müasir tələblərə cavab verən yeni sərnışin avtobuslarının gətirilməsinə başlanılmışdır.

Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov məlumat verərək bildirmişdir ki, Koreyanın «DAEWOO» şirkəti ilə bağlanmış müqaviləyə əsasən, Bakı şəhərinə BS 090 seriyalı 1000 avtobusun gətiriləcəyi nəzərdə tutulur ki, onlardan 500-ü artıq gətirilmişdir. Bildirilmişdir ki, 24+1 yerli avtobusların ümumi sərnışin tutumu 75 nəfərdir. Sərnışin avtobuslarının texniki göstəriciləri və eləcə də 325, 137, 309 saylı şəhərdaxili avtobus marşrutlarının sxemi barədə Azərbaycan prezidentinə ətraflı məlumat verilmişdir.

Yeni gətirilən «MAZ» avtobusları barədə də Prezidentə məlumat verilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, bu avtobusların oturacaqlarının sayı 33, ümumi sərnışin tutumu isə 170 nəfərdir.

Azərbaycan prezidenti sərnışin avtobuslarının salonundakı şəraitlə tanış olmuşdur.

Tanışlıqdan sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Bakı şəhərinin yol-nəqliyyat sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlarını vermişdir.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN SALYAN, BİLƏSUVAR VƏ CƏLİLƏBAD RAYONLARINA SƏFƏRİ

29 aprel 2010-cu il

Aprelin 29-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Salyan rayonuna gəlmişdir.

Son illər Azərbaycanın bütün bölgələrində olduğu kimi, Salyan rayonunun da sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında bu rayonun inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur və həmin işlər indi uğurla icra edilir.

Ötən il rayonda bir çox yeni layihələr həyata keçirilmiş, ümumi məhsul istehsalının həcmi 2003-cü illə müqayisədə 2 dəfə artaraq 125,3 milyon manata çatmışdır. Bu dövrdə sənaye məhsulunun həcmi 6,6 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsulunun istehsalı isə 4,1 dəfə artmışdır. Rayonda sosial və istehsal təyinatlı obyektlərin inşası aparılmış, təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlara uyğun olaraq məktəb tikintisi davam etdirilmişdir. Son illərdə 2220 şagird yeri olan 13 yeni məktəb binası, 540 şagird yerlik 27 əlavə sinif otağı tikilmiş, 14 məktəbdə əsaslı təmir işləri aparılmışdır. 2003–2009-cu illərdə 9896-sı daimi olmaqla 12312 yeni iş yeri açılmışdır. Cari ilin birinci rübündə Salyanda sosial məsələlərin həlli istiqamətində də məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilmiş, tikinti-quruculuq və abadlıq işləri davam etdirilmişdir.

Azərbaycanda yol-nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi, yeni körpülərin və yolaçıyıcıların tikilməsi, magistral yolların salınması sosialyönlü tədbirlər olmaqla, həm də ölkəmizin malik olduğu iqtisadi qüdrəti göstərir. Dövlətimizin başçısının

tapşırıqlarına əsasən regionlarda yol-nəqliyyat infrastrukturunun yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər silsiləsinə daha yeniləri əlavə edilir. Ələt–Astara–İranla dövlət sərhədi avtomobil yolunun 22 kilometrlik hissəsinin yenidən qurulması layihəsi də bu qəbildəndir.

Prezident İlham Əliyev Salyan rayonuna səfəri çərçivəsində Ələt–Astara–İranla dövlət sərhədi avtomobil yolunun 22 kilometrlik hissəsinin açılışında iştirak etdi.

Azərbaycan prezidentinin ölkədə nəqliyyat infrastrukturunun yaxşılaşdırılması işləri çərçivəsində Bakı–Ələt–Qazax–Gürcüstanla dövlət sərhədi, Bakı–Quba–Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi və Ələt–Astara avtomobil yollarının yenidən qurulması ilə bağlı verdiyi tapşırıqlara əsasən Nəqliyyat Nazirliyinin sifarişi ilə Ələt–Astara–İranla dövlət sərhədi avtomobil yolunun 9–31-ci kilometrlik hissəsi də yenidən qurulmuşdur. Layihəyə dair saziş Azərbaycan hökuməti ilə Dünya Bankı arasında 2006-cı ilin mayında imzalanmış və Nazirlər Kabineti tərəfindən 2006-cı il iyulun 4-də təsdiq edilmiş kredit sazişi çərçivəsində maliyyələşdirilir. Kredit sazişinin dəyəri 265 milyon dollardır. Bu məbləğin 65 milyon dolları Azərbaycan hökumətinin payına düşür, 200 milyon dolları isə kredit şəklindədir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi. Sonra yolun tikintisində çalışan inşaatçılarla söhbət etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Təbrik edirəm, sizə gələcək işlərinizdə uğurlar arzulayıram! Yolun birinci hissəsi artıq istismara verilir, çox gözəl, keyfiyyətlə tikilibdir. Arzu edirəm bu yol sərhədə qədər bu keyfiyyətlə və bu sürətlə tikilib istifadəyə verilsin ki, insanlarımız rahat yollardan istifadə edə bilsinlər. Bu yol bizim üçün çox vacibdir, həm iqtisadi inkişaf, həm də nəqliyyatın daha da yaxşı səviyyədə tənzimlənməsi, qonşu İranla aramızda iqtisadi əlaqələrin inkişafı üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda, bu yol cənub istiqamətində yerləşən bütün rayonlarımızı Bakı ilə daha da yüksək keyfiyyətlə birləşdirir. Beləliklə, cənub bölgəsində yaşayan

bütün insanlar paytaxtla və Azərbaycanın digər şəhərləri ilə daha da rahat əlaqə saxlaya biləcəklər. Yəni görülən bütün işlər bu məqsədləri güdür ki, Azərbaycan vətəndaşları daha da yaxşı yaşasınlar, yaşamaq üçün də əla, yaxşı şərait yaradılsın. Yol insanları narahat edən əsas məsələlərdən biridir. Son illər Azərbaycanda bu istiqamətdə çox böyük işlər görülmüdü. Bütün istiqamətlərdə magistral yollar, şəhərlər-arası yollar çəkilir. İndi kənd yollarına böyük diqqət göstəriləcəkdir ki, bütövlükdə Azərbaycanın bütün yol infrastrukturunun yaranması və müasirləşməsi prosesi ən yüksək standartlar səviyyəsində təşkil edilsin.

Bu gözəl hadisə münasibətilə sizi bir daha təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, yaxın zamanlarda bu yolun qalan hissələrinin açılışını da birlikdə edək.

Soyuducu anbar kompleksinin açılış mərasimi

Aprelin 29-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Salyanda soyuducu anbar kompleksinin açılışında iştirak etmişdir.

Məlumat verildi ki, tikintisinə 2008-ci ildə başlanılan və 5 hektar ərazini əhatə edən kompleks prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun güzəştli kreditləri hesabına inşa olunmuşdur. Kənd təsərrüfatı məhsullarının uzunmüddətli istifadə üçün keyfiyyətinin saxlanması məqsədi ilə yaradılan kompleksin anbar hissəsinin sahəsi 9 min kvadratmetrdir. Ərazidə inzibati bina, soyuducu kamera, boş qablar anbarı, emal sexi, ofis və digər yardımçı binalar inşa olunmuşdur. Kompleksdə çeşidləmə bölməsi, iki gözləmə kamerası, o cümlədən ümumi tutumu 250 tondan 500 tonadək olan 20 soyuducu kamera vardır. Ət və toyuq, həmçinin balıq məhsullarının saxlanması üçün ayrıca 500 tonluq 3 kamera mövcuddur. Kompleksdə 10 min tona qədər digər kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanmasına da imkan vardır.

Burada 150 nəfərin daimi, 300 nəfərin isə mövsümi işlə təmin olunması üçün bütün şərait yaradılmışdır.

Bildirildi ki, soyuducu anbar Salyan rayonu ilə yanaşı, qonşu rayonlara da xidmət göstərəcəkdir. Kompleksdə 10 min tonluq müsbət və 500 tonluq mənfi temperaturlu rejimdə işləyən saxlanma sistemi fəaliyyət göstərir. Müsbət temperatur rejimli kameralarda meyvə və tərəvəz, mənfi temperatur rejimli kameralarda isə ət, toyuq və balıq məhsulları saxlanı-
lacaqdır.

Bütün bunlar Salyan və qonşu rayonlarla yanaşı, digər bölgələrdə sahibkarlıqla məşğul olan iş adamlarına əlavə imkanlar yaradır.

SALYAN RAYON İCTİMAİYYƏTİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

29 aprel 2010-cu il

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev soyuducu anbar kompleksinin fəaliyyəti ilə tanış olduqdan sonra rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdü.

İ l h a m Ə l i y e v: Yenidən Salyanda olmağımdam çox şadam. Mən birinci dəfə deyil ki, Salyan rayonundayam. Bu gün biz çox gözəl hadisəni qeyd edirik. Yeni, gözəl soyuducu anbarın fəaliyyətə başlaması böyük hadisədir. Əminəm ki, fermerlər bu gözəl imkandan səmərəli şəkildə istifadə edəcəklər, rayonun kənd təsərrüfatı imkanları daha da böyüyəcək, iqtisadi baxımdan sürətlə inkişaf edəcəkdir.

Belə gözəl anbarların tikintisi Azərbaycanda indi geniş vüsət alıb. Ölkəmizdə inşa olunan soyuducu anbarlardan həcm baxımından ən böyüyü Salyanda tikilibdir. Bu da çox gözəl göstəricidir. Həm yerli sahibkarlar, həm Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən vəsait qoyulub və bax, bu gözəl müəssisə yaradılıbdir. Ümid edirəm ki, Salyan fermerləri bu gözəl imkandan səmərəli şəkildə istifadə edəcəklər və bütövlükdə kənd təsərrüfatının inkişafına bu soyuducu anbarın böyük dəstəyi olacaqdır.

O ki qaldı, rayonun inkişafına, bunun üçün müəyyən işlər görüldü, daha da çox işlər görülməlidir. Rayonun iqtisadi imkanları genişlənməlidir, sənaye potensialının inkişafına daha da böyük diqqət göstərilməlidir. Abadlıq-quruculuq işləri sürətlə getməlidir. Bu gün Bakı–Astara yolunun bir hissəsini istismara verdik. Bu yoldan, əlbəttə ki, salyanlılar da istifadə edəcəklər.

Rayonun imkanları tam şəkildə təhlil edilməli, ixtisaslaşma getməlidir. Hansı sahələrə daha çox diqqət göstərilməsi müəyyən edilməlidir. Yeni iş yerlərinin, müəssisələrin açılması rayonun əsas problemlərinin həlli üçün bizə yaxşı şərait yaradacaqdır. İndi bütün bölgələrimizdə quruculuq işləri aparılır. Azərbaycan inamla irəliyə gedir. Qarşıda duran bütün vəzifələr icra olunur, investisiya layihələri icra edilir, sosial məsələlər öz həllini tapır. Mən istəyirəm ki, daha da sürətlə inkişaf olsun. Baxmayaraq ki, bu gün Azərbaycandan daha sürətlə inkişaf edən ölkə yoxdur. Nəinki bu gün, son 5-6 il ərzində dünyada ən yüksək tempdə inkişaf edən ölkə Azərbaycandır. Bu bizə imkan verdi ki, problemlərin böyük hissəsi həll olunsun. Ancaq həll ediləsi məsələ də çoxdur. Ölkəmizin bütün problemləri həll olunmalıdır. Yaxşı nəticələr vardır və elə etməliyik ki, ölkəmizin inkişafı bölgələrin inkişafı hesabına təmin edilsin. Bu, indi əsas məqsəddir. Yəni, bölgədə, rayon mərkəzində olan vəziyyət şərait baxımından böyük şəhərlərin şəraitinə yaxın olsun. Ona görə infrastruktur layihələri, yollar, elektrik stansiyaları – bu gün Salyanda yarımstansiyanın açılışı gözlənilir – qazlaşdırma, elektrik xətləri, su təchizatı – bütün bunlar gündəlikdə duran məsələlərdir. Ona görə Salyan rayonunun imkanları tam şəkildə səfərbər olunmalıdır ki, rayonun potensialı daha da artsın, böyüsün və insanlar burada daha da yaxşı yaşasınlar.

Rayon ictimaiyyəti və sahibkarlar adından çıxış edən Həziran Usubov dövlətimizin başçısına diqqət və qayğıya görə təşəkkürünü bildirdi.

H ə z i r a n U s u b o v: Möhtərəm cənab Prezident!

Ölkəmizdə apardığınız məqsədyönlü tədbirlər iqtisadiyyatımızın digər sahələrində olduğu kimi, kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları istehsalının da artımına imkan vermişdir. Bu məhsulların tədarük edilməsi və saxlanması üçün lazımi şərait olmadığından əhalinin il boyu keyfiyyətli ərzaq məhsulları ilə təminatında müəyyən problemlərlə üzləşirdik. Bu

məhsulların tədarükünün və saxlanılmasının təşkili kənd əməkçilərinin çoxdankı arzusu idi. Açılışında iştirak etdiyimiz bu nəhəng obyekt Azərbaycanda regionların sosial-iqtisadi inkişafına, sahibkarlara göstərdiyiniz böyük dəstəyin, yüksək qayğının bariz nümunəsidir. Bu obyektin istifadəyə verilməsi rayonumuzun kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarına əlavə stimül olacaqdır. Nəzərə alsaq ki, hər il Salyan rayonunda orta hesabla 10 min tona yaxın üzüm, 5 min tona yaxın meyvə, 18 min tona yaxın bostan-tərəvəz məhsulları istehsal olunur, onda bu obyektin rayonumuzun iqtisadi həyatında necə böyük əhəmiyyətə malik olduğunu şərh etməyə ehtiyac yoxdur. Əvvəllər rayonumuzda istehsal edilən minlərlə ton kənd təsərrüfatı məhsulu lazımi şərait olmadığından batıb gedirdi və ya keyfiyyətini itirirdi. Nəticədə həm istehsalçıya, həm də istehlakçıya ziyan dəyirdi. İndi rayonumuzun hər bir təsərrüfatçısı bilir ki, onun yetişdirdiyi məhsul xarab olmayacaqdır. Artıq məhsulların saxlanması üçün hər bir şəraiti olan soyuducu anbar-kamera onların istifadəsindədir.

İcazə verin yüksək diqqətinizə çatdırım ki, 10,5 min ton tutumu olan bu soyuducu anbarın tikintisi üçün Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 3 milyon manat güzəştli kredit verilmişdir. Bu gün Azərbaycanda olan əlverişli biznes mühiti imkan verir ki, sahibkarlar iri məbləğdə kreditlər götürərək öz fəaliyyət dairələrini genişləndirsinlər. Bunun nəticəsidir ki, bu gün onlar çəkinmədən kreditlər götürürlər, yeni istehsal və xidmət sahələri açırlar, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi məsələlərində yaxından iştirak edirlər. Hazırda rayonumuzda əlavə soyuducu anbarın, şərab zavodunun, inkubator stansiyasının da tikintisi davam etdirilir. Görülən bütün işlər əhalinin ekoloji cəhətdən təmiz və keyfiyyətli məhsullarla təmin olunmasına imkan verəcəkdir. Bizə yaratdığınız bu əlverişli biznes mühitinə görə bütün sahibkarlar adından Sizə minnətdarlığımızı bildiririk. Biz də çalışacağıq ki, öz fəaliyyətimizi daha da genişləndirərək məhsul bolluğu

yaradaq və Ərzaq Təhlükəsizliyi Proqramının icrasına töhfəmizi verək.

Bu gün respublikamızın hər yerində olduğu kimi, Salyan rayonunda da inkişaf göz qabağındadır. Qısa müddət ərzində idman-sağlamlıq kompleksləri inşa edilmiş, yeni istehsal müəssisələri açılmış, avtomobil yolları əsaslı şəkildə yenidən qurulmuş, park və xiyabanlar salınmış, müasir təhsil və mədəniyyət obyektləri istifadəyə verilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident! İcazə verin, fermer və sahibkarlar ordusu adından Sizi əmin edim ki, bundan sonra da regionların sosial-iqtisadi inkişafı, ölkəmizdə ərzaq bolluğunun yaradılması istiqamətində aparılan işlərdə qüvvə və bacarığımızı əsirgəməyəcək, doğma Azərbaycanımızın tərəqqisi naminə gördüyünüz işlərdə fəal iştirak edəcək, böyük diqqət və qayğınıza əməli işimizlə cavab verəcəyik!

İ l h a m Ə l i y e v: Sahibkarlığa Azərbaycanda yaxşı şərait yaradılıb, həm kreditlər, subsidiyalar verilir, həm də dövlət tərəfindən dəstək göstərilir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrası nəticəsində sahibkarların imkanları da artıb. Sahibkarlar da öz tərəflərindən ölkəyə qoyulan investisiyaların həcmi artırır. Bu da çox müsbət haldır.

Çox şadam ki, bu gün Azərbaycana qoyulan sərmayənin əksəriyyəti yerli mənbələr hesabına təmin edilir. Əvvəlki illərdə biz daha çox xarici investisiyalardan asılı idik. Bu gün bu asılılıq minimum səviyyəyə enibdir. Azərbaycanda artıq böyük maliyyə imkanlarına malik olan sahibkarlar sinfi yaranmışdır. Ölkədə yaranan şərait onları da iqtisadiyyata sərmayə qoymağa daha da sövq edir. Bu çox müsbət haldır ki, Azərbaycanda qazanılan pullar Azərbaycan iqtisadiyyatına, yerli istehsala qoyulur. Bu gözəl soyuducu anbarlar, başqa müəssisələr, emal müəssisələri – bütün bunlar ölkəmizi gücləndirir. Bu gün özümüzü, demək olar ki, ərzaq məhsulları ilə maksimum dərəcədə təmin edirik. Əvvəlki illərdə daha çox idxaldan asılı idik. İndi xaricə nəinki meyvə-

tərəvəzi, digər məhsulları da ixrac edirik. Ona görə ki, Azərbaycanda sahibkarlıqla bağlı vəziyyət çox yaxşıdır. İldən-ilə həm sahibkarların imkanları artacaq, həm də ki, onların ölkə iqtisadiyyatına qoyduqları vəsaitin həcmi artacaqdır. Dövlət öz tərəfindən kreditlər, subsidiyalar şəklində maliyyə dəstəyini göstərir, bu sahədə inkişaf uğurlu olacaqdır.

Ancaq Azərbaycan cəmiyyəti təkcə sahibkarlardan ibarət deyildir. Biz bütün vətəndaşların problemlərini həll etməliyik. Xüsusilə büdcə təşkilatlarında işləyənlərin əmək haqlarını, pensiyaçıların pensiyalarını artırmaq üçün bizdə imkanlar var və bu il bu artım gözlənilir. Əvvəlki illərdə minimum əməkhaqqı, minimum pensiya xeyli dərəcədə artırılıb və deyə bilərəm ki, Azərbaycan bu göstəricilərə görə bu gün MDB məkanında ən yüksək yerlərdədir.

Azərbaycanda, əlbəttə ki, yoxsul təbəqə də vardır. Onların sayı ildən-ilə azalır. Bu gün yoxsulluq şəraitində yaşayanlar 11 faizdir. Yəni bu, demək olar ki, inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsinə yaxındır. Ancaq o da çoxdur. Baxmayaraq ki, biz bu göstəricini 49 faizdən 11 faizə endirə bilmişik, 11 faiz də çoxdur. Mən istəyirəm ki, ümumiyyətlə, Azərbaycanda yoxsul və işsiz olmasın. İndi biz işsizliyin çox hissəsini böyük şəhərlərdə həll etmişik. İndi xaricdən böyük şəhərlərə iş dalınca gəlirlər. Ancaq bölgələrdə hələ ki, işsizlik problemləri vardır. Əvvəlki illərdə bölgələrdən başqa ölkələrə işləmək üçün gedirdilər, bu gün Bakıya gəlirlər. Bu, əlbəttə ki, böyük bir addımdır. Amma elə etməliyik ki, ölkədə kifayət qədər iş yerləri olsun, insanlar bölgələrdə işləsinlər.

Bu soyuducu anbarın xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, təkcə fermerlərə xidmət göstərməyəcək, iş yerləri də açılacaqdır. Fermerlər biləndə ki, onların məhsulları batmayacaq, burada saxlanılacaq, onlar daha da çox vəsait qoyacaqlar, əkin sahələrini böyüdəcəklər, orada işləyənlərin sayı artacaq, beləliklə, məşğulluq məsələləri də öz həllini tapacaqdır. Yəni, bütün bu məsələlər bir-biri ilə sıx bağlıdır.

Azərbaycanın uğurlu iqtisadi inkişafı onu göstərir ki, biz düzgün istiqamətdə inkişaf edirik, gəlirləri investisiya şəklində düzgün yerlərə yönəldirik. Biz vəsaiti iqtisadiyyatın real sektoruna yönəldirik. Baxmayaraq ki, keçən il gəlirlərimiz də azaldı, neftin qiyməti də bir neçə dəfə düşdü, biz investisiya layihələrini, tikinti layihələrini dayandırmadıq. Heç bir layihənin tikintisi dayanmadı. Bu il də belədir. Bu il nəzərdə tutulmuş bütün investisiya layihələri icra ediləcək və özü də artıqlaması ilə. Bu, imkan verir ki, biz heç kimdən asılı olmayaraq ölkəmizi inamla irəliyə aparaq və xalqımızın rifah halının yaxşılaşması üçün əlavə tədbirlər görək.

Ona görə mən bu gün bu hadisə münasibətilə öz fikirlərimi sadəcə olaraq, bir qədər geniş ifadə etmək istəyirəm. Əlbəttə, bu anbarın tikintisi rayon iqtisadiyyatı üçün əlamətdar hadisədir, Azərbaycanda aparılan siyasətin nəticəsidir. Əgər sahibkarlara dəstək verməsəydik, kreditlər verməsəydik, 2004-cü ildə regional inkişaf proqramını qəbul etməsəydik, 2009-cu ildə ikinci proqramı qəbul etməsəydik, bunların heç biri olmazdı və onda Azərbaycan iqtisadiyyatı, Azərbaycan xalqı təkcə təbii resurslardan asılı vəziyyətdə qala bilərdi. Mən isə istəyirəm ki, təbii sərvətlər sadəcə olaraq, iqtisadiyyatımızı daha da gücləndirsin.

Ona görə, bu hadisə münasibətilə sizi təbrik edirəm. Baxmayaraq ki, burada fermerlər azlıq təşkil edir, ancaq biz hamımız fermerlərin məhsullarından istifadə edirik. Azərbaycanın iqtisadiyyatı, kənd təsərrüfatı nə qədər güclü olsa, ölkəmiz də o qədər güclənəcəkdir. Bir daha sizi bu hadisə münasibətilə təbrik edirəm və ümumiyyətlə, xahiş edirəm, mənim salamlarımı bütün salyanlılara çatdırasınız. Bilin ki, mən rayonun inkişafı üçün bundan sonra da öz səylərimi göstərəcəyəm.

«Salyan» elektrik yarımstansiyasının açılışı mərasimi

Aprelin 29-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Salyanda elektrik yarımstansiyasının və yüksək-gərginlikli hava xətlərinin istifadəyə verilməsi ilə bağlı keçirilən mərasimdə iştirak etmişdir.

«Azərenerji» ASC-nin prezidenti Etibar Pirverdiyev dövlətimizin başçısına həyata keçirilən inşaat işləri və bu energetika qurğularının əhəmiyyəti barədə ətraflı məlumat verdi. Bildirildi ki, 220 və 330 kilovoltluq yüksək-gərginlikli hava xətlərinin inşasına 2006-cı ildə başlanılmışdır. 5 hektar ərazidə yerləşən bu obyektin bünövrəsi prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə qoyulmuşdur. «Salyan» yarımstansiyası və yüksək-gərginlikli hava xətləri Azərbaycan prezidentinin təsdiq etdiyi 2005–2015-ci illərdə ölkənin yanacaq-energetika kompleksinin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı çərçivəsində inşa olunmuşdur. Başlıca məqsəd respublikamızın cənub bölgəsinin elektrik enerjisi təchizatını həm kəmiyyət, həm də keyfiyyətcə yaxşılaşdırmaq, həmçinin Azərbaycan ilə İran arasında elektrik enerjisi mübadiləsinin texniki imkanlarını artırmaqdır.

Dövlətimizin başçısının Azərbaycanın inşaat sektorunda beynəlxalq səviyyəli layihələrə yerli iqtisadi qurumların geniş cəlb edilməsi barədə tövsiyə və tapşırıqlarına uyğun olaraq «Salyan» yarımstansiyasının və yüksək-gərginlikli hava xətlərinin inşasını «AZENKO» şirkəti həyata keçirmişdir.

«Salyan» yarımstansiyası və yüksək-gərginlikli hava xətlərinin çəkilişi Azərbaycan ilə İran arasında enerji mübadiləsinin həcmi indiki 200 meqavatdan 700 meqavata çatdırmağa imkan verəcəkdir. Bundan başqa, burada inşaat-quraşdırma işlərinin başa çatması Rusiyadan İrana və İrandan Rusiyaya da elektrik enerjisinin ötürülməsi üçün texniki imkanlar açacaqdır. Bu işə yaxın gələcəkdə üç dövlətin enerji sistemlərinin paralel işləməsinə zəmin yaradacaqdır.

Dövlətimizin başçısı stansiyanı işə saldı.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN BİLƏSUVAR RAYONUNA SƏFƏRİ

29 aprel 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 29-da Biləsuvar rayonuna gəlmişdir.

Cari ilin birinci rübündə rayonda ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əsas iqtisadi göstəricilərdən tutmuş, kənd təsərrüfatı, sənaye, nəqliyyat, rabitə, tikinti, ticarət və xidmət sahələrində müsbət irəliləyişlər qeydə alınmışdır. Bu dövrdə dövlət büdcəsinin gəlirləri 3 milyon manat və ya 101 faiz yerinə yetirilmiş, əhalinin gəlirləri 19,4 milyon manat olmuşdur. Gəlirlərin adambaşına düşən məbləği 217,2 manat, orta aylıq əməkhaqqı isə 169 manat təşkil etmişdir. Bu isə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 27 faiz çoxdur. Son illərdə ümumi məhsul buraxılışının həcmi 2,5 dəfə artaraq 101 milyon 200 min manata çatmışdır. Artım kənd təsərrüfatı, sənaye məhsulları istehsalı sahələrində, habelə əsas kapitala yönəldilən investisiyalarda qeydə alınmışdır. Prezident İlham Əliyev xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin Biləsuvar rayonunun mərkəzində ucaldılan abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoydu.

Biləsuvar Regional ana və uşaq mərkəzinin binası ilə tanışlıq

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev aprelin 29-da Biləsuvarda Regional ana və uşaq mərkəzinin binası ilə tanış olmuşdur. Təmali 2009-cu ildə qoyulan Biləsuvar Regional ana və uşaq mərkəzinin tikintisi bir il ərzində davam etdirilmişdir. Müasir üslubda tikilən Mərkəzin yeni binası ən

müasir tələblərə cavab verən tibbi müəssisə kimi layihələşdirilərək inşa edilmişdir. Müəssisənin tikintisi müasir texnologiya və qabaqcıl təcrübə əsasında həyata keçirilmişdir.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər Azərbaycanda səhiyyə işinin daha yaxşı təşkilinə geniş imkanlar açmışdır. Ölkədə ana və uşaq sağlamlığının qorunması sahəsində görülən işlər keçmişdə ciddi narahatlıq doğuran problemlərin də həllinə imkan yaratmışdır. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədə həyata keçirdiyi tədbirlər isə birbaşa genefondun qorunmasına, bu sahədə mövcud problemlərin köklü həllinə yönəlmişdir.

Səhiyyə ocağı ilə tanışlıq zamanı bildirildi ki, Biləsuvar Regional ana və uşaq mərkəzinin üçmərtəbəli binası 32 çarpayılıqdır. Burada üç cərrahiyyə bloku, rentgen otağı, poliklinika, bərpa, ginekologiya, ana və uşaqların sağlamlığı, o cümlədən müalicə şöbələri vardır. Artıq Mərkəz üçün tibbi avadanlığın alınması ilə bağlı sifarişlər verilmişdir. Mərkəz tam fəaliyyətə başladıqdan sonra burada 42 həkim çalışacaqdır.

Prezident İlham Əliyev Mərkəzin kadr potensialı və texniki təchizatı ilə bağlı tapşırıqlarını verdi.

İlham Əliyev: İndi əsas odur ki, burada yaxşı tibbi xidmət göstərsin, yaxşı mütəxəssislər olsun, çünki müasir avadanlıqlar quraşdırılacaqdır. Görürəm ki, tikinti çox böyük keyfiyyətlə və zövqlə həyata keçirilir. Vacibdir ki, burada istismar müddətində bütün lazımı qaydalar qorunsun. İndi yerli həkimlər buna nə dərəcədə hazırdırlar, siz gərək ona baxasınız. Yəqin ki, burada müəyyən treninqlər, təlim kursları keçirilməlidir. Birinci mərhələdə Bakıdan və başqa ölkələrdən mütəxəssislər gətirilməlidir ki, işə başlayanda yüksək xidmət göstərsin.

Müasir konserv zavodunun açılışı mərasimi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Biləsuvara səfəri çərçivəsində «Azərsun Holding»in «Natural Green Land» kənd təsərrüfatı müəssisəsinin və konserv zavodunun açılışında iştirak etmişdir.

Müəssisənin kollektivi dövlətimizin başçısını hərətələ qarşıladı.

Prezident İlham Əliyev açılışı bildirən lenti kəsdi və müəssisə ilə yaxından tanış oldu.

Məlumat verildi ki, son illərdə Biləsuvarda da yeni müəssisə, zavod və fabriklərin istifadəyə verilməsi davamlı xarakter almışdır. Bu müəssisələrin istehsal etdiyi məhsulların rəqabətə davamlı və keyfiyyətli olması isə ölkəmizin ixrac potensialının gücləndirilməsinə xidmət edir. «Azərsun Holding»in «Natural Green Land» kənd təsərrüfatı müəssisəsi və konserv zavodu da bu qəbildəndir. Zavod İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun güzəştli krediti və «Azərsun Holding»in vəsaiti hesabına inşa edilmişdir. Müəssisənin 3450 hektar əkin sahəsi vardır ki, onun da 2839 hektarı suvarılan sahələrdir. Müəssisədə 250 nəfər işlə təmin olunmuşdur. Lakin mövsümlə əlaqədar 2500-ə yaxın işçi qəbul edilir.

Sahələrdə əsasən müxtəlif növ tərəvəz məhsulları yetişdirilir. Bu sahələrdə yetirəndirilən məhsullar konserv zavoduna ötürülür. Zavodun ümumi ərazisi 19 min kvadratmetrdir. Burada 600 nəfər işlə təmin edilmişdir. Müəssisədə Türkiyə, Almaniya və İtaliya istehsalı olan müasir avadanlıqlar quraşdırılmışdır. Bu il 99,6 hektar ərazidə 50 minə yaxın nar, 5,8 hektar ərazidə 3 minə yaxın heyva ağacının əkilməsi planlaşdırılmışdır. Əkin sahələrini becərmək üçün müəssisə müasir texnika ilə tam təmin olunmuşdur.

Müəssisənin inzibati binasında ümummilli lider Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin «Azərsun Holding»in müəssisələrində olmasından bəhs edən fotolardan ibarət guşə yaradılmışdır.

İstehsal sahələri ilə tanış olan dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, burada yüksək səviyyəli məhsul almaq üçün bütün şərait yaradılmışdır. Zavodda 2 yaşıl noxud istehsalı, 1 tomat pastası və 1 turşu istehsalı xətləri vardır. Müəssisənin illik gücü 60 min tona bərabərdir. Burada məhsulların saxlanması və inkubasiyası üçün 3 anbar da vardır. Onların ümumi sahəsi 7200 kvadratmetrdir. Hər birində 3000 ton məhsul saxlamaq mümkündür.

Prezidentin diqqətinə çatdırıldı ki, iş vaxtı əmək təhlükəsizliyi məsələsinə də xüsusi önəm verilir və bu məsələ daim diqqətdə saxlanılır. Bundan başqa, xaricdən dəvət olunan mütəxəssislər yerli kadrlara kurslar keçir.

Ümumilikdə 31 çeşiddə tomat pastası, 45 çeşiddə turşu, 20 çeşiddə yaşıl noxud, 5 çeşiddə qarnir və 9 çeşiddə müxtəlif tərəvəz konservləri istehsal edilir. Burada istehsal edilən məhsullar ekoloji saflığı və keyfiyyəti ilə seçilir və onlara əlavə konservat qatılmır. Zavodun laboratoriyalarındakı müasir avadanlıq məhsulun keyfiyyətini dəqiq yoxlamağa imkan verir. Zavodun məhsulları daxili bazarla yanaşı, MDB, Yaxın Şərq və Avropa ölkələrinə ixrac edilir.

Prezident İlham Əliyev müəssisənin əkin sahələrində yaradılan şəraitlə tanış oldu. Bildirildi ki, müəssisədə yüksək məhsuldarlıq əldə etmək üçün şoran torpaqların yararlı vəziyyətə gətirilməsi üçün bir sıra tədbirlər görülür.

Dövlətimizin başçısı müəssisədə istifadə olunan müasir kənd təsərrüfatı texnikalarına da baxdı və müəssisənin kollektivi ilə görüşdü.

İ l h a m Ə l i y e v: Əziz dostlar, sizi bu gözəl müəssisənin açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Biləsuvar konserv zavodu deyə bilərəm ki, Azərbaycanda son illər ərzində bu sahədə yaradılan müəssisələrin içərisində həm böyüklüyü ilə fərqlənir, həm də burada ən müasir avadanlıq quraşdırılıbdır. Texnoloji proses də yüksək səviyyədədir. Bu zavodun işə düşməsi Azərbaycanda kənd təsərrüfatının, emal

sənayesinin inkişafı istiqamətində çox önəmli bir addım olacaqdır.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafı işinə çox böyük diqqət göstərilir. Aqrolizinq, aqroservislər yaradılıbdır, fermerlərə subsidiyalar verilir, dövlət tərəfindən kreditlər ayrılır. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə hər il 100 milyon manat dəyərində, ondan da çox həcmdə kreditlər verilir və bu proses artıq bir neçə ildir ki, davam edir. Bunun hesabına Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yeni emal müəssisələri, sənaye kompleksləri yaradılır. Şaxələndirmə siyasətimiz bizim üçün bu imkanları yaradır ki, investorlar da böyük həvəslə investisiyaları qoyurlar.

Biləsuvar konserv zavodunun fəaliyyəti çoxşaxəlidir. Burada təkcə emal prosesindən söhbət getmir. Əvvəllər yararsız vəziyyətdə olan 3 min hektardan çox torpaq artıq istismara veriləndir. Suvarma tədbirləri ən yüksək səviyyədə keçirilir. Bu gün zavodun fəaliyyəti ilə tanış olarkən, tarlaları gəzərkən gördüm ki, doğrudan da bu çox nəhəng bir müəssisədir.

Ətraf rayonlarda istehsal olunan ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsulları da bu zavoda təhvil veriləcək, fermerlər bundan əlavə mənfəət götürəcəklər. Biləsuvar rayonunun zəhmətkeşləri də əminəm ki, zavodun imkanlarından geniş istifadə edəcəklər. Beləliklə, həm iş yerləri yaradılacaq, həm zavodda, həm də tarlalarda işləyəcəklər. Yerli istehsal güclənəcək, idxaldan asılılığımız azalacaqdır. Dövlətə, dövlət büdcəsinə daha da çox vergilər daxil olunacaqdır. Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün daha da gözəl şərait yaradılacaqdır. Bax, bu zavodun yaranmasının əhəmiyyəti məhz bundadır.

Biz çox istəyirik ki, ölkəmizin bütün bölgələri inkişaf etsin. Bunu etmək üçün bütün tədbirlər görülür. Yollar, elektrik stansiyaları, qazlaşdırma, su xətləri – əgər bu infrastruktur layihələri olmasaydı, Azərbaycanda bölgələrin inkişafı, ümumiyyətlə, mümkün olmazdı. Sahibkarlara verilən dəstək, yerli və xarici investorların Azərbaycana həvəslə sərmayə

qoyması prosesinin gücləndirilməsi məsələləri də həll olunur. Azərbaycanda investisiyalar üçün bütün şərait vardır, investisiyalar dövlət tərəfindən qorunur. Keçən il Azərbaycana 10 milyard dollar dəyərində sərmayə qoyulubdur. Biz istəyirik ki, bu sərmayənin əsas hissəsi qeyri-neft sektoruna qoyulsun. Şübhə etmirəm ki, zavodun fəaliyyəti uğurlu olacaqdır. «Azərsun Holding»in bu günə qədər gördüyü işlər, onların hamısı uğurlu olmuşdur. Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı üçün böyük investisiyalar qoyulmuşdur. Bu gün zavoda daxil olarkən, asılan fotosəkillərə baxarkən bir daha o əvvəlki illərdə iştirak etdiyim açılışları xatırladım. İmişli şəkər zavodunun tikintisi, demək olar ki, Azərbaycanda yeni sənayenin başlanmasına gətirib çıxardı. Bu gün biz artıq nəinki şəkəri idxal etmirik, ixrac edirik. Xaçmaz rayonunda 2003-cü ildə bu sahədə birinci böyük müasir müəssisə yaradılmışdır – Qafqaz konserv zavodu. Ümid edirəm ki, «Azərsun Holding» gələcəkdə Lənkəranda, Biləsuvarada, Bakıda öz fəaliyyətini genişləndirəcəkdir. Biz görürük ki, bir sahədə, bir istiqamətdə atılan addım digər istiqamətləri də stimullaşdırır. Zavodun fəaliyyəti nəticəsində minlərlə hektar torpaq artıq yararlı vəziyyətə gətirilib, kənd təsərrüfatı inkişaf edir, fermerlər pul qazanır, zavod fəaliyyət göstərir və Azərbaycan hərtərəfli inkişaf edir.

Mən zavodun işinə çox yüksək qiymət verirəm. Arzu edirəm ki, Azərbaycanın bütün sahibkarları doğma Vətənə sadıq olsunlar. Arzu edirəm ki, Azərbaycan sahibkarları öz sərmayələrini Azərbaycana qoysunlar. Azərbaycanda və xaricdə qazanılan vəsaiti Azərbaycan iqtisadiyyatına qoysunlar ki, ölkəmiz daha da sürətlə inkişaf etsin, çiçəklənsin və iqtisadi inkişaf baxımından dünyanın aparıcı ölkələri sırasına daxil olsun. Bunu etmək üçün bütün imkanlar vardır. Mən şübhə etmirəm ki, vaxt gələcək və Azərbaycan, sözün əsl mənasında, dünyanın inkişaf etmiş ölkələri sırasına daxil ediləcəkdir. Bizim iqtisadi imkanlarımız artır, maliyyə resurslarımız kifayət qədərdir, iradə güclüdür, bütün işləri

görmək üçün texniki imkanlarımız var, dövlət investisiya proqramı da çox geniş və çoxşaxəlidir. Özel sektorun Azərbaycanın bu gününə və gələcəyinə böyük inamı vardır. Biz bütün bu amilləri cəmləşdirsək görürük ki, Azərbaycanın uzunmüddətli uğurlu inkişafı təmin ediləcəkdir.

Mən zavodun açılışı münasibətilə sizin hamınızı, rayon sakinlərini, zavod rəhbərliyini təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, bundan sonra da belə gözəl tədbirlərdə biz sizinlə görüşək. Sağ olun.

Yeni gömrük buraxılış məntəqəsinin açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Biləsuvarda yeni gömrük buraxılış məntəqəsinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Aydın Əliyev dövlətimizin başçısına raport verdi.

Prezident İlham Əliyev açılışı bildirən lenti kəsdi və müasir standartlar səviyyəsində tikilmiş yeni gömrük buraxılış məntəqəsi ilə yaxından tanış oldu.

Aydın Əliyev dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, inşasına 2007-ci ildə başlanılmış məntəqənin ümumi sahəsi 40 hektardır. Məntəqənin ərazisində ümumilikdə 8 bina vardır. Burada 50 nəfər işləyir. Gömrük buraxılış məntəqəsindən gündə 200 avtomobil və 1200 nəfər buraxılır. Ərazidə müvəqqəti saxlanc və anbarlar, yeməxana, inzibati bina, kinoloji xidmət üçün otaq inşa edilmişdir.

Məntəqədə yük və nəqliyyat vasitələrinin nəzarəti ən müasir tələblər səviyyəsində həyata keçirilir. Burada quraşdırılan xüsusi rentgen aparatı dünyanın ən aparıcı dövlətlərində istifadə edilir. Aparat vasitəsilə istər yük, istərsə də nəqliyyat vasitəsində olan bütün mallar aydın görünür. Bu isə qaçaqmalçılar tərəfindən daşınan yüklərin aşkarlanması ilə yanaşı, həm də gömrük xidmətinə öz işini müasir tələblər səviyyəsində qurmağa imkan yaradır. Gömrük buraxılış məntəqəsi bütün zəruri avadanlıqla tam təmin edilmişdir. Mən-

təqənin inzibati binasında nəzarət otağı fəaliyyət göstərir. Burada gömrük yoxlamaları prosesini, habelə terminala daxil olan vətəndaşlar və nəqliyyat vasitələrini izləmək mümkündür.

Prezident İlham Əliyev gömrük buraxılış məntəqəsində kinoloqların təlim prosesini izlədi.

Gömrük buraxılış məntəqəsi ilə tanış olan prezident İlham Əliyev tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN CƏLİLƏBƏD RAYONUNA SƏFƏRİ

29 aprel 2010-cu il

Aprelin 29-da Azərbaycanın prezidenti İlham Əliyev Cəliləbəd rayonuna gəlmişdir.

Ölkənin bütün regionları kimi, Cəliləbəd rayonu da özünün yüksəliş dövrünü yaşayır. Həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində rayonun iqtisadiyyatı və əhalinin yaşayış səviyyəsi yüksəlmişdir.

Cəliləbədə əhalinin sosial şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün də ardıcıl tədbirlər görülür. Yaşayış məntəqələrinin su, qaz, elektrik enerjisi ilə tam təchizatı üçün əməli işlər görülür. Ötən il rayonda ümumi məhsul istehsalının həcmi 2003-cü ilə nisbətən 2,9 dəfə, əsas kapitala qoyulan investisiyalar 6,7 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı 2,2 dəfə artmışdır. Hazırda rayonda genişmiqyaslı tikinti-quruculuq və abadlıq işləri davam edir. Yeni park və xiyabanlar salınır, yollar çəkilir, kənd yolları abadlaşdırılır, məktəblər tikilir. 2003–2009-cu illərdə rayonda 12 min 800-ü daimi olmaqla, 22 min 480 yeni iş yeri yaradılmışdır. Dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən, rayonda ümumi tutumu 22 min ton olan 8 taxıl anbarının, hər biri 2 min tonluq 2 soyuducu kameranın, tərazi qurğusunun və bir çox digər obyektlərin tikintisinə başlanılmışdır.

Prezident İlham Əliyev əvvəlcə ulu öndər Heydər Əliyevin rayon mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoydu.

«Cəlilabad Şərab-2» ASC-nin açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev «Cəlilabad Şərab-2» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin açılışında iştirak etmişdir.

Müəssisə ilə tanışlıq zamanı dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, şərab zavodunda məhsul istehsalı ən müasir texnologiyalar əsasında aparılır. Keçmiş üzüm istehsalı və emalı müəssisəsinin ilkin emal zavodunun bazasında yaradılan müəssisə 2007-ci ildə investisiya müsabiqəsi yolu ilə özəlləşdirilmişdir. Müsabiqənin qalibi olan «Cəlilabad Vayn Kompani» MMC müəssisəni ən müasir standartlara uyğun quraraq, köhnə texnologiyaları yenisi ilə əvəzləmişdir.

Bildirildi ki, şərab zavodunun istehsal sahəsinin ərazisi 7,4 hektardır. MMC-nin 300 hektara qədər bar verən üzüm bağları vardır. Zavodun istehsal gücü üzüm qəbulu və emalı üzrə ildə 8 min ton, şərab və şərab məhsulları üzrə 560 min dekalitr, konyak spirti istehsalı üzrə gündə 800 dekalitr, şərabın qablaşdırılması üzrə saatda 3 min 500, tünd içkilərin qablaşdırılması üzrə isə 1500–1800 butulkadır. Üzümün qəbulu, emalı və şərabın istehsalı sexi Fransadan gətirilmiş avadanlıqla təchiz edilmişdir. Konyak spirtinin istehsalı sexində isə İtaliya avadanlığı quraşdırılmışdır. Bundan əlavə, müəssisədə konyak spirtinin və şərabın kondisiyaya çatdırılma, kupaj edilməsi (qarışdırılması), süzmə sexləri və hazır məhsul anbarı vardır.

Zavodun emal və üzüm yetişdirilməsi sahələrində ümumilikdə 504 nəfər çalışır. İşçilərin orta aylıq əməkhaqqı 300–500 manatdır.

Şəhid ailələri və əlillər üçün istifadəyə verilmiş yaşayış binasının açılış mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Cəlilabadda şəhid ailələri və əlillər üçün dörmərtəbəli, 36 mənzilli yaşayış binasının istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak etmişdir.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi naziri Füzuli Ələkbərov dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, Cəlilabadda əlillər və şəhid ailələri üçün tikilən binadakı 36 mənzilin hər biri ümumi sahəsi 68,7 kvadratmetr olan 2 otaqdan ibarətdir. Binada əlillərin sərbəst hərəkəti üçün xüsusi qurğular quraşdırılmış, fərdi qazanxana, nasosxana, transformator yarımstansiyası, su anbarı vardır. Binanın həyətəyənı sahəsində abadlıq işləri aparılmış, ağac və gül kolları əkilmiş, uşaq meydançası yaradılmışdır.

Dövlətimizin başçısı yeni mənzil alanları təbrik etdi.

İ l h a m Ə l i y e v: Xoş gördük. Mən sizi gözəl evin istismara verilməsi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Görürsünüz ki, burada şərait ən yüksək səviyyədədir. Bundan yuxarı şərait ola bilməz. Gözəl tikilib. Həm möhkəm binadır, həm xarici görünüşü gözəldir, həm də daxili tərtibatı ən müasir standartlara cavab verir. İstilik sistemi, televizor, hər şey, yəni ki, burada rahat yaşamaq üçün bütün şərait vardır. Mən çox şadam ki, sizin bundan sonra məişət şəraitiniz yaxşı olacaqdır. Azərbaycan dövləti hər şey etməlidir ki, sizin üçün şərait yaratsın.

Q u l a m S ə f ə r o v (müharibə əlili): Şəraiti Siz yaratmısınız, cənab Prezident. Çox sağ olun. Allah Sizə ömür versin.

İ l h a m Ə l i y e v: Bu mənim borcumdur. Mən də çalışıram ki, siz insanlar yaxşı yaşayasınız, xüsusilə veteranlar. İndi qarşıdan Böyük Qələbənin 65-ci ildönümü gəlir. Bilirsiniz ki, bu münasibətlə müvafiq sərəncam imzalanmışdır və hər veterana Azərbaycan dövlətindən 500 manat mükafat

nəzərdə tutulmuşdur. Mən istəyirdim tez imzalayım ki, bayramlara qədər hər kəs onu alsın.

Qarabağ müharibəsi əlillərinə də biz həmişə gərək dəstək verək. Təbii ki, onların bütün qaygılarını, ehtiyaclarını təmin edək. Onlar Vətən uğrunda vuruşublar, əlil olublar, sağlamlıqlarını itiriblər. Şəhid ailələrinin qohumları öz yaxınlarını itiriblər. Azərbaycan dövləti, əlbəttə ki, bu insanlara öz qayğısını əsirgəməməlidir. Bax, belə gözəl evlərin tikintisi, demək olar ki, bütün ölkədə geniş vüsət almışdır, Bakıda, bütün bölgələrdə, rayonlarda. Hələ ki, görüləsi iş çoxdur. Keçən il 700 mənzil istismara verilmişdir. Bu il də təxminən 700 mənzil istismara veriləcəkdir. Ancaq biz elə etməliyik ki, heç olmasa növbəti 3-4 il ərzində Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələrinin bütün məişət problemləri həll olunsun. Hələ ki, növbədə dayananlar vardır və biz onların da problemlərini tədricən həll edəcəyik. Ona görə mən istədim ki, bu gün də sizinlə bərabər bu hadisəni qeyd edim və sizə orderləri təqdim edim. Arzu edim ki, siz burada yaxşı, rahat yaşayasınız. Sizin həyatınızda hər şey yaxşı olsun.

Qulam Səfərov: Çox sağ olun. Allah Sizə yar olsun, ailənizi, uşağınızı salamat etsin. Allah-taala Sizin üzərinizdən öz əlini əskik etməsin. Mənim 10 övladım, 32 nəvəm, 10 nəticəm vardır. Cənab Prezident, Allah Sizə, ailənizə, övladlarınıza uzun ömür versin. Sizin bizə etdiyiniz bu cür hörmət, bu cür məhəbbət, bu cür kömək dünyanın heç bir ölkəsində yoxdur. Allah Sizi qorusun, sağ olun, salamat olun.

İlham Əliyev: Çox sağ olun. Mən də çox şadam ki, siz çox gümrəhsiniz. Səhhətiniz də yaxşıdır. Ancaq onu da istəyirəm biləsiniz ki, bu gün Cəlilabadda yeni, müasir Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin açılışını edəcəyik. Orada bütün tibbi xidmətlər – müayinə, müalicə, hətta əməliyyatlar pulsuzdur. Sizdən xahiş edirəm ki, vaxtaşırı gedib orada müayinədən keçəsiniz, həmişə sağlam olasınız. Siz bizə

lazımsınız. Gələcək nəsillərin tərbiyəsində də sizin nümunəyiniz bizim üçün lazımdır.

Q u l u A ğ a y e v (*müharibə əlili*): Cənab Prezident, Cəlilabad torpağına xoş gəlmisiniz, səfa gətirmisiniz. Siz bizə böyük qayğı göstərirsiniz. Atanız, bizim ağsaqqalımız bizə böyük qayğı göstərmişdir. Həmin qayğını Siz davam etdirirsiniz. Allah Sizi bizə çox görməsin. Allah Sizi qorusun.

İ l h a m Ə l i y e v: Çox sağ olun.

Dövlətimizin başçısı yeni mənzillərin orderlərini və avtomobillərin açarlarını sahiblərinə təqdim etdi.

Müharibə əlləri və şəhid ailələri göstərilən diqqətə görə minnətdarlıq etdilər.

Prezident İlham Əliyev yeni mənzil və avtomobil alanları bir daha təbrik etdi, onlarla xatirə şəkli çəkirdi.

Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Cəlilabadda Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir.

Mərkəzin kollektivi və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri dövlətimizin başçısını hərərətlə qarşıladılar.

Prezident İlham Əliyev səhiyyə ocağının açılışını bildirən lenti kəsdi və Mərkəzlə tanış oldu.

Məlumat verildi ki, bu müasir səhiyyə ocağı üçmərtəbəli əsas korpusdan, yardımçı binalardan, o cümlədən transformator otağı, qazanxana, mətbəx, camaşırxana, dializ materialları anbarı, patoloji anatomiya binası, keçid məntəqəsi, anbar, avtomobillər üçün qaraj, su anbarından ibarətdir. Mərkəzdə qəbul, hemodializ, poliklinika, şüa-diaqnostika, laboratoriya, inzibati, cərrahiyyə, anesteziologiya, reanimasiya, əməliyyat bloku və ümumi sterilləşdirmə bloku fəaliyyət göstərir. Hemodializ şöbəsində 10 dəst hemodializ aparatı quraşdırılmışdır. Böyrək çatışmazlığından əziyyət çəkən 60 xəstə bu aparatlar vasitəsilə hemodializ seansları alacaqdır. Əməliyyat bloku 4 əməliyyat otağından ibarətdir və otaqların

hər birində xaricdə istehsal olunan yüksək keyfiyyətli tibbi avadanlıq quraşdırılmışdır. Şüa-diaqnostika şöbəsi kompyuter tomoqrafiya və rentgen aparatları ilə təchiz olunmuşdur. Poliklinika şöbəsində bütün növ xəstəliklərin müayinəsi və müalicəsi üçün kabinetlər fəaliyyət göstərir. Otaqlar müasir tibbi avadanlıq və mebellə təchiz edilmişdir.

Yaradılmış şəraitdən razılığını bildirən prezident İlham Əliyev əhaliyə yüksək səviyyədə tibbi xidmətin göstərilməsi ilə bağlı tapşırıqlarını verdi və Mərkəzin açılışına toplaşan rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrini salamladı.

İ l h a m Ə l i y e v: Sizi ürəkdən təbrik edirəm. Gözəl, müasir diaqnostika mərkəzinin açılışı doğrudan da böyük hadisədir. Cəlilabad rayonunun tibb müəssisələrinin arasında bu yəqin ki, ən gözəl, ən möhtəşəm Mərkəzdir. Həm müayinə, həm müalicə aparılacaq, müxtəlif əməliyyatlar keçiriləcək, ən gözəl avadanlıqlar quraşdırılacaqdır. Burada ən müasir səviyyə təşkil edilməlidir. Elə etməliyik ki, tibbi xidmət çox yüksək səviyyədə olsun. Əminəm ki, həkimlər, tibb işçiləri də burada yaxşı xidmət göstərəcəklər. Bütün xidmətlər – müayinə, müalicə, bütün əməliyyatlar pulsuz olacaqdır. Elə etməliyik ki, rayon sakinləri vaxtaşırı buraya gəlib sağlamlığını bərpa etsinlər, müayinədən keçsinlər. Ən azı ildə bir dəfə hər bir vətəndaş gərək diaqnostikadan keçsin, sağlam olsun, sağlam yaşasın. Çünki bütün bu işlərin təməlində insan amili dayanır. İndi bizdə imkanlar var ki, müxtəlif yerlərdə, böyük şəhərlərdə, rayonlarda ən müasir tibb xidməti göstərək. Bu çox vacibdir. Təkcə paytaxtda deyil, müxtəlif bölgələrdə müalicə-diaqnostika mərkəzləri tikilir. Vaxtilə tikilmiş və yararsız vəziyyətə düşmüş mərkəzi rayon xəstəxanaları əsaslı təmir olunur, yeni xəstəxanalar, tibb ocaqları tikilir. Azərbaycanda bu proses çox geniş vüsət alıbdir. Bu bir daha onu göstərir ki, siyasətimizin təməlində insana münasibət və qayğı durur.

Hər şey – həm iş yerləri, həm iqtisadi imkanlar, həm sənaye potensialının gücləndirilməsi və ilk növbədə sosial

məsələlərin həlli Azərbaycan vətəndaşları üçün olmalıdır. Ona görə indi Bakıda ən müasir standartlara cavab verən bir neçə elmi-tədqiqat mərkəzləri əsaslı təmir olunub və yüksək xidmət göstərir. Bölgələrdə – demək olar ki, bütün bölgələrdə ya Dövlət Neft Şirkətinin xətti ilə belə gözəl mərkəzlər, ya da Səhiyyə Nazirliyinin xətti ilə xəstəxanalar tikilir. Bütün bölgələrdə artıq yüksək tibbi xidmət göstərilir. Elə etməliyik ki, hər bir rayonda, rayon mərkəzində belə gözəl şərait olsun.

Mən çox şadam ki, Cəlilabadda da bütün sahələrdə işlər yaxşı gedir. Rayonun inkişafı üçün lazımi tədbirlər görülür. Həm sənaye imkanları artır, iqtisadi göstəricilər yaxşılaşır, həm də sosial infrastruktur yaradılır. Cəlilabad Azərbaycanda inkişaf baxımından ən qabaqcıl yerlərdə olan rayonlardan biridir.

Ölkəmizdə işlər bütövlükdə yaxşı gedir, iqtisadi imkanlarımız artır. Keçən il baxmayaraq ki, bütün dünya böhran içində idi, biz xərclərimizi azaltmadıq, sosial məsələlərə yönəldilən vəsait lazımi səviyyədə qaldı. Bütün infrastruktur layihələri icra edildi. Bu il Azərbaycanın inkişafı daha da uğurludur. İqtisadiyyatımız daha da sürətlə inkişaf edir. Mən bu gün səhərdən müxtəlif tədbirlərdə iştirak edirəm və bütün bu tədbirlər bir daha onu göstərir ki, ölkəmiz dinamik inkişaf edir. Bu inkişaf hərtərəflidir, bütün bölgələrdə görünür.

Əminəm ki, gələcək illərdə Azərbaycan iqtisadi inkişaf templərinə görə liderlik mövqelərini əlində saxlayacaqdır. Bu, artıq gözəl ənənədir. Biz son illər ərzində əldə etdiyimiz uğurlarla, əlbəttə ki, fəxr edə bilərik. Ancaq biz əldə edilmiş nəticələrlə heç vaxt kifayətlənməməliyik. Çünki əldə edilmiş nəticələr yeni nəticələrə çatmaq üçün stimül olmalıdır. Biz elə etməliyik ki, ölkə qarşısında duran əsas iqtisadi və sosial problemlər 2013-cü ilə qədər həll olunsun. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının ikinci hissəsi 2013-cü ildə başa çatacaq və o vaxta qədər bütün əsas məsə-

lələr öz həllini tapmalıdır. Əsas məsələlərdən biri səhiyyə sistemindəki islahatlardır və yüksək səviyyəli tibbi xidmətin göstərilməsidir. Digər əsas məsələlər təhsil sistemində həm maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi, məktəblərin tikintisi, həm də ki, təhsilin keyfiyyətinin artırılması, elektrik enerjisi, qaz, içməli su, kanalizasiya problemlərinin tam şəkildə həll olunmasıdır. Bu planlar da vardır və əminəm ki, biz onları 2013-cü ilə qədər icra edəcəyik.

Yeni iş yerlərinin, sənaye müəssisələrinin açılması prosesləri uğurla gedir. Maddi imkanlarımız artır, güc, siyasi iradə, xalqla iqtidar arasında birlik vardır. Ölkənin inkişafı, ölkə hansı istiqamətdə inkişaf etməlidir məsələsi ilə əlaqədar cəmiyyətdə fikir ayrılığı yoxdur. Biz müstəqilliyimizi gücləndirməliyik, müstəqil həyatımızı təmin etməliyik. Elə etməliyik ki, bütün dövrlərdə – bu gün, 10 ildən, 50 ildən sonra Azərbaycan xalqı Azərbaycan dövlətinin taleyini müəyyən etsin. Bunu etmək üçün biz güclü olmalıyıq. Güclü olmaq üçün biz ciddi çalışmalıyıq. Hər bir bölgədə, hər bir yerdə hər bir vətəndaş elə etməlidir ki, ölkəmizi öz zəhməti ilə gücləndirsin.

Mən bir daha sizi bu gözəl hadisə münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Burada həm xəstələrə yaxşı xidmət göstəriləcək, eyni zamanda, həkimlər üçün də yaxşı iş şəraiti yaradılıb. O da çox vacibdir. Gərək həkimlərin iş şəraiti elə olsun ki, işləmək onlara zövq versin. Bir daha sizi təbrik edirəm. Sizə uğurlar arzulayıram.

G ü l ər İ s g ə n d ər o v a (*Cəlilabad rayon sakini*): Məhətərəm cənab Prezident, Sizi Cəlilabadın bütün ictimaiyyəti və tibb işçiləri adından ürəkdən salamlayır, «Xoş gəlmisiniz!» deyirəm.

Bu gün Avropanın ən inkişaf etmiş şəhərlərinin belə, qibətə edə biləcəyi bir Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi məhz bizim rayonda açılır. Bu, Azərbaycanın indiki reallığı, Sizin gərgin əməyinizin, regionların inkişafına göstərdiyiniz qaygının nəticəsidir. Ölkəmizin hərtərəfli və sürətli sosial inki-

şafını təmin edən siyasətinizdə əhalinin sağlamlığının qorunması, səhiyyənin daha da inkişaf etdirilməsi, müasir tibb müəssisələrinin açılması həmişə ən başlıca məqsəd olmuşdur. Elə bu yaxınlarda 4 rayonda müasir tipli yeni xəstəxanaların tikilməsi və əsaslı təmiri barədə verdiyiniz sərəncam həmin regionların əhalisi üçün misilsiz bir töhfə olmuşdur.

Cənab Prezident, xalqımız yaxşı bilir ki, Siz də, Sizinlə çiyin-çiyinə çalışan Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva da insanların qayğılarından, ehtiyaclarından həmişə xəbər tutursunuz, onlara çox həssaslıqla yanaşırsınız. Siz daim insanları narahat edən problemlərin həlli üçün narahatsızsınız. Elə buna görə də bir daha bütün rayon ictimaiyyəti və tibb işçiləri adından Sizə də, Mehriban xanım Əliyevaya da ürəkdən gələn minnətdarlıq hissimi çatdırmaq istəyirəm.

Möhtərəm cənab Prezident, Siz 2008-ci ilin sentyabr ayında rayonumuza səfəriniz zamanı görülən işləri çox yüksək qiymətləndirdiniz. Doğrudan da Sizin diqqət və qayğınız sayəsində rayonumuzun siması yaxşılığa doğru gündən-günə dəyişmiş, tanınmaz olmuşdur. Burada yeni sosial obyektlər tikilib və tikilməkdədir. Sizin tapşırığınızla gözəl Olimpiya-İdman Kompleksi tikilir. Bütün bunlar Sizin gərgin əməyinizin nəticəsidir. İcazə verin, bir ana-bacı şəfqəti ilə deyim: Həmişə uca olasınız, möhtərəm cənab Prezident! Tanrı Sizi qorusun!

Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Cəlilabadda Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi və muzeylə yaxından tanış oldu.

Məlumat verildi ki, Cəlilabad rayonu tarixi abidələrlə zəngin bölgələrdən biridir. Rayon ərazisində 50 tarixi-arxeoloji abidə mövcuddur. Cəlilabadda Eneolit dövrünə aid Əliköməktəpə və Mişarçay yaşayış yerləri, 4-cü minilliyə aid

Qurudərə yaşayış məskəni, Tunc dövrünə aid Cinlitəpə yaşayış yeri, qədim Muğan və Bəcirəvan şəhərlərinin qalıqları, Qazan köşkü, Bəcirəvan kurqanları, Pirhəsən, Pirəxəncər, Zərdüşt daxmaları kimi tarixi abidələr vardır.

Prezident İlham Əliyev muzeyin girişində quraşdırılan forostendlərə baxdı. Burada ulu öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin Cəlilabad rayonuna səfərlərini əks etdirən fotolar vardır.

Muzeyin müxtəlif bölmələrində Cəlilabadın qədim tarixini əks etdirən eksponatlar, rayonda aparılan arxeoloji qazıntılar nəticəsində tapılan əşyalar nümayiş etdirilir. Muzeydə 3000-ə yaxın eksponat saxlanılır, son tunc, erkən dəmir, tunc, antik, dəmir dövrləri və orta əsrlərə aid gil qablar, əmək alətləri və bəzək əşyaları, orta əsrlərin silahları, gil və mis qablar nümayiş etdirilir. Muzeyin həyatında Cəlilabadın qədim tarixini əks etdirən daş eksponatlar da toplanmışdır.

Şahmat məktəbinin açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Cəlilabaddakı şahmat məktəbinin açılışında iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı açılışı bildirən lenti kəsdi və məktəblə yaxından tanış oldu.

Məktəbdə ümummilli lider Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə idmanın, o cümlədən şahmatın inkişafı ilə bağlı xidmətlərinə həsr olunan fotoquşə yaradılmışdır.

Bildirildi ki, prezident İlham Əliyevin «Azərbaycanda şahmatın inkişaf etdirilməsi haqqında» Sərəncamı və «2009–2014-cü illərdə Azərbaycanın şahmatın inkişaf etdirilməsi Dövlət Proqramı»na uyğun olaraq beynəlxalq standartlar səviyyəsində tikilmiş şahmat məktəbinin ümumi ərazisi 550 kvadratmetrdir. Məktəbin şahmat fiquru olan top şəklində tikilən binası 6 mərtəbəlidir. Hər mərtəbədə yarış, təlim-məşq, xüsusi şahmat proqramları ilə yüklənmiş kompyuter zalları

vardır. Bütün mərtəbələrdə müasir tipli elektron və maqnit şahmat lövhələri quraşdırılmışdır.

Prezident İlham Əliyev burada uşaqlarla şahmat oynadı, onlara idman karyeralarında uğurlar arzuladı.

Göytəpə su anbarının açılışı mərasimi

Aprelin 29-da prezident İlham Əliyev Cəlilabadda Göytəpə su anbarının açılışında iştirak etmişdir.

«Meliorasiya və Su Təsərrüfatı» ASC-nin sədri Əhməd Əhmədzadə dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, Cəlilabad rayonunun torpaq sahələrini suvarma suyu ilə təmin etmək üçün Göytəpə çayı üzərində ümumi tutumu 3,7 milyon kubmetr olan su anbarının tikintisi məqsədi ilə 1985–86-cı illərdə işçi layihə hazırlanmışdı. Layihədə torpaq bəndin, suburaxıcı qurğunun, qəza sutullayıcısının, nasos stansiyasının, təzyiqdavamlı boru kəmərinin və suvarma şəbəkəsinin tikintisi nəzərdə tutulmuşdu. 1988–1992-ci illərdə layihənin icrası ilə bağlı bir çox işlər görülsə də, sonrakı dövrdə vəsait çatışmazlığı səbəbindən tikinti işləri dayandırılmışdı. 2005-ci ildə prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən bu su anbarının tikintisinin davam etdirilməsinə başlanılmış və dövlətimizin başçısının tapşırığına uyğun olaraq layihə daha da təkmilləşdirilmişdir.

Qeyd olundu ki, Göytəpə su anbarında bəndin hündürlüyü 17,5 metrdir. Bəndin üstdən uzunluğu 550 metr, su anbarının ümumi həcmi 3,7 milyon kubmetrdir. Bu hidrotexniki qurğunun faydalı həcmi isə 3,3 milyon kubmetrdir. Təzyiqdavamlı boru kəmərinin uzunluğu 7,14 kilometr, monolit beton üzüklü suvarma kanallarının uzunluğu isə 12,1 kilometrdir. Anbarın istifadəyə verilməsi Cəlilabadda kənd təsərrüfatının inkişafını sürətləndirəcək, uzun müddət suvarma suyundan korluq çəkən ərazilərin su ilə təmin edilməsinə imkan yaradacaqdır. Prezident İlham Əliyev su anbarını işə saldı.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin meliorasiya və irriqasiya sisteminin daha da müasirləşdirilməsi ilə bağlı tövsiyə və tapşırıqlarını verdi.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Cəlilabaddakı Göytəpə qarnizonu ilə tanışlıq

Aprelin 29-da Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin Cəlilabaddakı Göytəpə qarnizonunda olmuşdur.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi general-leytenant Elçin Quliyev Azərbaycan prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə raport verdi.

Prezident İlham Əliyev qarnizonun sxemi ilə tanış oldu. Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi bildirdi ki, ötən əsrin 70-ci illərində ulu öndər Heydər Əliyevin tapşırığı əsasında Azərbaycan büdcəsinin vəsaiti hesabına yaradılan Göytəpə qarnizonunda Azərbaycan prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin göstərişi ilə əsaslı tikinti, təmir və yenidənqurma işləri həyata keçirilmişdir. Dövlətimizin başçısının 2005-ci il 27 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilən «Azərbaycan Respublikası dövlət sərhədinin mühafizəsi sisteminin 2006–2010-cu illərdə texniki inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın tərkib hissəsi kimi, bu qarnizonda geniş yenidənqurma işləri aparılmışdır.

Respublikanın İmişli, Biləsuvar, Yardımlı, Cəlilabad rayonları ərazisində 232 kilometr dövlət sərhədini mühafizə edən Göytəpə qarnizonu Dövlət Sərhəd Xidmətinin ən böyük qarnizonlarından biridir. Yenidənqurma işlərindən sonra bu qarnizonda gənc əsgərlərin təlim-tədris mərkəzi yaradılmışdır. Bundan əlavə, 2 kazarma binası, ikimərtəbəli qərargah binası, 160 yerlik 2 tibb məntəqəsi, 2 yeməcxana, 202 mənzilli 5 yaşayış binası, 540 nəfərlik klub, 2 idman şəhərciyi, futbol meydançası, uşaq bağçası, digər xüsusi təyinatlı yardımçı binalar inşa olunmuşdur.

XXI əsrdə Azərbaycanın ilk Milli Qəhrəmanı əsgər Eltun İsgəndərov da məhz bu sərhəd dəstəsində xidmət etmiş, dövlət sərhədində terrorçu dəstənin zərərsizləşdirilməsi zamanı komandirlərinin və əsgər yoldaşlarının həyatını xilas edərək qəhrəmancasına həlak olmuşdur.

Ali Baş Komandan qarnizonun istifadəsində olan hərbi texnikaya baxdı.

Bildirildi ki, qarnizonun müasir hərbi texnika ilə tam təchiz olunması sərhəd mühafizəsinin yüksək şəkildə həyata keçirilməsinə imkan verir.

Prezident İlham Əliyev kazarmada sərhədçilərin ixtiyarında olan texniki vəsaitlərə, silah-sursata baxdı. Məlumat verildi ki, bu texniki vasitələr sərhəd pozucularının dərhal aşkar edilib zərərsizləşdirilməsində sərhədçilərə yaxından kömək edir.

Dövlətimizin başçısı qarnizonda şərti sərhəd pozucusunun zərərsizləşdirilməsi prosesini izlədi.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev sərhəd qarnizonunun şəxsi heyətinə xidmətdə uğurlar arzuladı.

**YƏMƏN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB ƏLİ ABDULLAH SALEHƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı – Yəmən birliyi günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan ilə Yəmən arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı daim xalqlarımızın mənafeələrinə xidmət edəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Yəmən xalqına əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 3 may 2010-cu il

**KAMERUN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB POL BİYAYA**

Hörmətli cənab Prezident!

Kamerun Respublikasının milli bayramı – Unitar dövlətin elan edilməsi günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, ölkələrimiz arasında təşəkkül tapmaqda olan münasibətlər dostluq və əməkdaşlıq məcrasında inkişaf edəcəkdir.

Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost xalqınıza sülh və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 3 may 2010-cu il

NORVEÇİN KRALI ƏLAHƏZRƏT V HARALDA

Əlahəzrət!

Norveç Krallığının milli bayramı – Konstitusiya günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından təbrik edirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan ilə Norveç arasındakı münasibətlər xalqlarımızın rifahı naminə bundan sonra da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost xalqınıza sülh və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 3 may 2010-cu il

İRANIN DAXİLİ İŞLƏR NAZİRİ MUSTAFA MƏHƏMMƏD NƏCCARIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

3 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 3-də İran İslam Respublikasının Daxili İşlər naziri Mustafa Məhəmməd Nəccarın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev İran İslam Respublikasının Daxili İşlər nazirinin Azərbaycana səfərinin uğurlu olacağına və bu səfərin ölkələrimiz arasında mövcud olan dostluq, qardaşlıq münasibətlərinə yeni təkan verəcəyinə əminliyini bildirdi. İran İslam Respublikası Daxili İşlər nazirinin böyük nümayəndə heyəti ilə Azərbaycana səfər etməsini münasibətlərimizin yaxşı göstəricisi kimi qiymətləndirən dövlətimizin başçısı ikitərəfli əlaqələrimizin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əmin olduğunu dedi.

İran İslam Respublikasının Daxili İşlər naziri Mustafa Məhəmməd Nəccar prezident Mahmud Əhmədinejadın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. Azərbaycana bundan əvvəlki səfərlərini məmnunluqla xatırladan Mustafa Məhəmməd Nəccar başçılıq etdiyi nümayəndə heyətində onu İran İslam Respublikasının Azərbaycan ilə həmsərhəd olan 4 ostanının valilərinin müşayiət etməsini səfərə verilən önəmin təzahürü kimi dəyərləndirdi.

Dövlətimizin başçısı İran prezidenti Mahmud Əhmədinejadın salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını İran dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

**BELARUS RESPUBLİKASI BAŞ NAZİRİNİN
MÜAVİNİ, AZƏRBAYCAN–BELARUS
HÖKUMƏTLƏRARASI TİCARƏT–İQTİSADI
ƏMƏKDAŞLIQ ÜZRƏ KOMİSSİYANIN
HƏMSƏDRİ ANDREY KOPYOKOV İLƏ GÖRÜŞ**

Prezident sarayı

5 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 5-də Belarus Respublikası Baş nazirinin müavini, Azərbaycan–Belarus hökumətlərarası ticarət–iqtisadi əməkdaşlıq üzrə komissiyanın həmsədri Andrey Kobuyokovu qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Bakıda açılan ikinci Belarus milli sərgisinin ölkəmizdə böyük maraqla qarşılandığını vurğulayaraq bu sərginin keçirilməsinin əlaqələrimizin daha da möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirmişdir. Belarus Respublikasına səfərlərini xatırladan prezident İlham Əliyev həmin səfərlər zamanı bu ölkənin iqtisadi imkanları ilə yaxından maraqlandığını vurğulayaraq iqtisadi sahədə əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğunu demişdir. Dövlətimizin başçısı iki ölkə arasında həyata keçirilən birgə layihələrin əhəmiyyətini də qeyd etmişdir.

Belarus Respublikası Baş nazirinin müavini, Azərbaycan–Belarus hökumətlərarası ticarət–iqtisadi əməkdaşlıq üzrə komissiyanın həmsədri Andrey Kobuyokov Azərbaycan ilə Belarus arasında iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi ilə bağlı hər iki dövlətin başçısının qarşıya qoyduğu vəzifələrin həlli üçün hökumətin səylə çalışdığını demişdir. Ölkələrimiz arasında ticarət–mal dövriyyəsinin həcmnin 4 dəfə yüksəldiyini qeyd edən qonaq bunun yaxın gələcəkdə daha da artacağına ümidvar olduğunu söyləmişdir.

**NİGERİYA FEDERATİV RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN VƏZİFƏSİNİ
İCRA EDƏN NİGERİYA FEDERATİV
RESPUBLİKASININ VİTSE-PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB QUDLAK CONATANA**

Hörmətli cənab Qudlak Conatan!

Nigeriya Federativ Respublikasının Prezidenti, görkəmli dövlət xadimi Umaru Yar'Aduanın vəfatı xəbərindən son dərəcə kədərləndim.

Bu ağır itki ilə əlaqədar dərdinizə şərik çıxır, Sizə, mərhumun ailəsinə və bütün Nigeriya xalqına şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznü başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 6 may 2010-cu il

FAŞİZM ÜZƏRİNDƏ TARİXİ QƏLƏBƏNİN 65-ci İLDÖNÜMÜ MÜNASİBƏTİLƏ KEÇİRİLƏN TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM

7 may 2010-cu il

İkinci dünya müharibəsində faşizm üzərində Qələbənin 65-ci ildönümü münasibətilə mayın 7-də Bakıda təntənəli mərasim keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Başar tarixində ən dəhşətli müharibədə şanlı Qələbənin əldə olunmasına xalqımız böyük töhfələr vermişdir. Azərbaycan xalqı 640 mindən çox oğul və qızını cəbhəyə yola salmış, onların təxminən yarısı döyüşlərdə həlak olmuşdur. Döyüşlərdə göstərdikləri igidliyə görə ölkəmizin 130-dan çox vətəndaşı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş, 170 mindən çox əsgər və zabitemiz müxtəlif orden və medallarla təltif edilmişdir. Azərbaycanda təşkil olunmuş diviziyalar Qafqazdan Berlinədək şanlı döyüş yolu keçmiş, yüzlərlə həmyerlimiz isə partizan dəstələrinin tərkibində vuruşmuşdur. Azərbaycanlı çağırışçı və könüllülərdən formalaşdırılmış 77-ci, 223-cü, 336-cı, 402-ci və 416-cı milli atıcı diviziyalar döyüşlərdə şücaət göstərərək, adlarını tarixin səhifələrinə qızıl hərflərlə yazmışlar.

Xalqımız arxa cəbhədə də misilsiz əmək hünərləri göstərmiş, ordunun ehtiyaclarını ödəmək üçün gecə-gündüz fədakarlıqla çalışmışdır. Böyük Qələbəyə neft Bakısının töhfəsi əvəzsiz olmuşdur. Müharibə illərində sovet İttifaqında çıxarılan neftin 70 faizini Azərbaycan verirdi. Sovet ordusunun tank və təyyarələrinin tam əksəriyyəti Bakı neftçilərinin göndərdiyi yanacaqqla hərəkətə gətirilirdi. Azərbaycan nefti olmasaydı, sovet-alman cəbhəsində hərbi əməliyyatların nə ilə nəticələnəcəyini demək çətin olardı.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə müharibə veteranlarının problemlərinə böyük diqqət və qayğı ilə yanaşmışdır. Ulu öndərimizin bu siyasəti prezident İlham Əliyev tərəfindən də davam etdirilir. Qələbə bayramı ərafəsində dövlətimizin başçısının sərəncamı ilə müharibə iştirakçlarına, onların ailələrinə birdəfəlik maddi yardımın edilməsi bu qayğının bariz nümunəsidir.

Böyük Vətən müharibəsinin görkəmli sərkərdələrindən biri, tank qoşunları general-mayoru, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun abidəsi önünə toplaşmış müharibə veteranları, ictimaiyyətin nümayəndələri, paytaxt sakinləri prezident İlham Əliyevi hörmət və ehtiramla qarşıladılar.

Dövlətimizin başçısı müharibə veteranlarını səmimiyyətlə salamladı, onların hər birini Qələbə bayramı münasibətilə təbrik etdi.

Prezident İlham Əliyev 1941–45-ci illər müharibəsinin ağır və çətin sınaqlarından keçmiş veteranların problemləri, qaygıları ilə maraqlandı. Veteranlar ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin onlara göstərdiyi diqqət və qayğını heç vaxt unutmadıqlarını xatırladaraq, ulu öndərin siyasi xəttini uğurla davam etdirən prezident İlham Əliyevə dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər və onu hər bir işdə dəstəkləyəcəklərini vurğuladılar.

Dövlətimizin başçısı iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun abidəsi önünə əklil qoydu, İkinci dünya müharibəsində misilsiz qəhrəmanlıqlar göstərmiş cəsur sərkərdənin, xalqımızın igid oğullarının əziz xatirəsini dərin ehtiramla yad etdi.

Fəxri qarovul dəstəsi hərbi marşın sədaları altında Ali Baş Komandanın qarşısından keçdi. Dövlətimizin başçısı daha sonra tank qoşunları general-mayoru, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun ailə üzvləri, yaxın qohumları ilə səmimi görüşdü, Qələbə günü münasibətilə onları təbrik etdi.

**KÜR ÇAYINDA SUYUN SƏVİYYƏSİNİN
QALXMASI İLƏ BAĞLI BAŞ VERƏN TƏBİİ
FƏLAKƏTLƏRİN NƏTİCƏLƏRİNİN ARADAN
QALDIRILMASI MƏSƏLƏLƏRİNİN
MÜZAKİRƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ MÜŞAVİRƏ***

7 may 2010-cu il

Mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə müşavirə keçirilmişdir.

Müşavirədə Kür çayında suyun səviyyəsinin qalxması ilə bağlı baş verən təbii fəlakətlərin nəticələrinin aradan qaldırılması məsələləri müzakirə olunmuşdur.

Müşavirəni giriş sözü ilə dövlətimizin başçısı açdı.

İ l h a m Ə l i y e v: Son günlər ərzində yağan intensiv yağışlar nəticəsində ölkəmizin müxtəlif yerlərində biz təbii fəlakətlərlə üzləmişik. 40 rayonun ərazisində subasma halları müşahidə olunub. Bu təbii fəlakət nəticəsində 20 minə yaxın ev su altında qalıb, 300-dən çox ev uçub, 2 min ev qəzal vəziyyətdədir və 50 min hektar əkin və örüş sahələri su altında qalmışdır. Əvvəlki illərdə də ölkəmizdə belə hallar olmuşdu, amma biz bu dərəcədə təbii fəlakətlə, demək olar ki, ilk dəfə üzləşirik. Vəziyyət ümumilikdə nəzarət altındadır.

Mən bu günlər ərzində hər yerdə vəziyyətlə maraqlanmışam, müvafiq göstərişlər vermişəm. Azərbaycanın bütün müvafiq qurumları əlindən gələni edirlər ki, dəymiş ziyanı

---

* Müşavirədə Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərov, Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov, Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev, Kənd Təsərrüfatı naziri İsmət Abasov və Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri Hüseynqulu Bağırov çıxış etdilər.

aradan qaldıraq, insanlara kömək edək. Müxtəlif rayonlarda bu vəziyyətdən əziyyət çəkən insanlar öz evlərindən müvafiq məskunlaşma yerlərinə köçürüldü. Əlbəttə ki, bu təbii fəlakətin nəticələri aradan qaldırıldıqdan sonra biz dəymiş bütün ziyanı hesablayacağıq, insanlara kömək göstərəcəyik, onlar üçün yeni evlər tikəcəyik. Əvvəlki illərdə də belə təcrübə olub. Sürüşmə zamanı əziyyət çəkən vətəndaşların ev tikintisinə dövlət kömək göstərmişdi və öz maliyyə resurslarını da cəlb etmişdi. Dəymiş bütün ziyan hesablanacaq, biz bütün lazımı tədbirləri görəcəyik.

İndiki şəraitdə əsas diqqətimiz ona yönəlməlidir ki, biz bütün lazımı tədbirləri operativ şəkildə görək. Bütün texnika, bütün müvafiq qurumlar, rayonların əhalisi səfərbər olunub.

Bu proseslər bütün dünyanı bürüyüb. Qonşu ölkələrdə də oxşar hadisələr baş verib, bəlkə bizdən daha da şiddətli vəziyyət yaranmışdır. Əlavə tədbirlər haqqında bu gün biz burada danışacağıq. Bütün müvafiq qurumlar öz vəzifə borclarını ləyaqətlə yerinə yetirirlər. Yerli əhali onlara kömək göstərir və göstərməlidir. Ancaq bu operativ işlərlə yanaşı, biz, əlbəttə ki, məsələnin kompleks şəkildə həll olunması haqqında tədbirlər planı hazırlamalıyıq.

Heç kim təminat verə bilməz ki, növbəti illərdə də biz bu problemlərlə üzləşməyəcəyik. Ona görə kompleks tədbirlərin görülməsi və kompleks planın hazırlanması prosesi başlanmalıdır, tezliklə bu təkliflər verilməlidir. Lazım olarsa dövlət büdcəsində düzəlişlər edilməlidir. Əlavə vəsaitin ayrılması qaçılmazdır. Çünki biz bu məsələləri operativ şəkildə həll etməliyik. Həm təbii fəlakətin qarşısının alınması üçün əlavə tədbirlər və maliyyə resursları cəlb olunmalıdır, həm də dəymiş ziyanın aradan qaldırılması, insanlara kömək göstərmək üçün əlavə texnika və avadanlığın alınması ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər görməliyik. Bu məqsədlə yaqın ki, əlavə maliyyə resurslarına da ehtiyac olacaqdır. Bu günə qədər prezidentin ehtiyat fondundan müvafiq qurumlara

vəsait ayrıldı. Bu vəsait hesabına çoxlu işlər görüldü, daha da çox işlər görülməlidir.

İlk növbədə kompleks tədbirlər hazırlanmalıdır. Bu barədə, əlbəttə ki, biz bu gün də danışacağıq. Gələcəkdə, yaxın zamanlarda təqdim olunacaq bütün təkliflər də kompleks tədbirlərdə öz əksini tapmalıdır. Hesab edirəm ki, ilk növbədə daha da ciddi və daha da böyük həcmdə sahilbərkitmə işləri aparılmalıdır. Hər il dövlət büdcəsindən sahilbərkitmə işlərinə vəsait ayrılır və o, az vəsait deyildir. Ancaq hər il, yaxud da ki, iki ildən bir bu sahilbərkitmə işlərinin nəticələrini su yuyub aparır. Hər il, demək olar ki, biz bu işləri yenidən görməli oluruq. Ona görə bu tədbirlər birdəfəlik və kompleks şəkildə görülməlidir. Harada lazımdırsa beton işləri aparılmalıdır ki, sahillər bərkidilsin. Sahilboyu yerlərdə tikilmiş qanunsuz evlər oradan köçürülməlidir. O qanunsuz sərəncamları vermiş məmurlar cəzalandırılmalıdır.

Əfsuslar olsun ki, biz ölkəmizin müxtəlif yerlərində belə xoşagəlməz hadisələrlə üzləşirik. Yerli icra orqanları harada gəldi, kimə gəldi torpaq sahələri ayırırlar və vətəndaşlar orada evlər tikirlər. O evlər orada yaşayanlar üçün təhlükə mənbəyidir. Çünki yüksək gərginlikli xətlərin altında tikilmiş evlər insanların sağlamlığına çox böyük ziyandır. Sahilboyu ərazilərdə tikilmiş bu evlər indi imkan vermir ki, orada sahilbərkitmə işləri lazımı səviyyədə aparılsın. Ona görə bu vaxta qədər buraxılmış bütün nöqsanlar, bəzi hallarda cinayətlər ciddi araşdırılmalıdır. Qanunsuz sərəncamları verən şəxslər müəyyən edilməlidir, onlara qarşı tədbirlər görülməlidir. Baxmayaraq ki, indi onlar vəzifədədir, yoxsa vəzifədən uzaqlaşdırılıblar və mənə tezliklə məlumat verilməlidir.

Bununla bərabər, gələcəkdə təbii fəlakətlərin qarşısının alınması üçün bütün tədbirlər görülməlidir. Harada evlər köçürülməlidir, oraya kompensasiya verilməlidir ki, vətəndaşlar bundan əziyyət çəkməsinlər.

Kür çayının lildən təmizlənmə işləri daha da sürətlə getməlidir. Bu işlər bizdə yaxşı səviyyədə təşkil olunmayıb,

ona görə çayın dibi ildən-ilə qalxır. Çayın dibi qalxdıqca, su kütləsi özünə yeni məcralar axtarır. Ya qrunut sularının artmasına səbəb olur, yaxud da ki, sahiləndən çıxıb əkin sahələrini basır. Yəni, bu tədbirlər mütəmadi qaydada görülməlidir.

Bir daha deyirəm, hazırlanacaq tədbirlər planında bu məsələlər kompleks şəkildə öz həllini tapmalıdır. Bu il lazımı vəsait ayrılmalıdır. Gələnlənin investisiya proqramında kifayət qədər maliyyə resursları ayrılmalıdır ki, əlavə texnika, müxtəlif avadanlıq alınsın.

Təbii fəlakətlər elədir ki, insanlar bəzi hallarda onların qarşısında aciz qalır. Biz bunu bu yaxınlarda görmüşük. İslanidiyada vulkanın püskürməsi nəticəsində, demək olar ki, bütün Avropanın hava nəqliyyatı iflic oldu. Yəni, bu elə bir təbii fəlakətdir ki, insanlar bunun qarşısında aciz qalırlar. Bunları proqnozlaşdırmaq mümkün deyildir. Hətta proqnozlaşdırmaq mümkün olsa da, fəlakətin qarşısını almaq mümkün deyildir.

300-dən çox uçmuş evin böyük əksəriyyəti keyfiyyətsiz, çiy kərpiçdən tikilib. Buna yol vermək olmaz. Vaxtilə evlər ucuz başa gəlsin deyər keyfiyyətsiz tikilib. Bir balaca su dəyən kimi, o evlər uçur və xoşagəlməz hadisələr baş verir .

Görülən tədbirlər nəticəsində biz, necə deyərlər, özümüzü, xalqımızı böyük itkilərdən qurtara bildik. Düzdür, bir-iki yerdə ölüm hadisələri olmuşdur. Ancaq əgər vaxtında tədbirlər görülməsəydi, insanlar xəbərdar olunmasaydı və bütün lazımi tədbirlər görülməsəydi, bəlkə də bədbəxt hadisələrin sayı daha da çox ola bilərdi. Ona görə bölgələrdə bütün evləri bir daha təftiş etməliyik. Vaxtilə biz Bakıda tikilməkdə olan keyfiyyətsiz evin uçması nəticəsində bədbəxt hadisə ilə üzləmişdik. O vaxt Fövqəladə Hallar Nazirliyinə göstəriş verilmişdi ki, bütün evlərə baxış keçirilsin. Onlar lazımi avadanlıqları da alıblar. Bu gün bütün bu avadanlıqlar var və elə etməliyik ki, hər bir rayonda bütün evlər təftiş edilsin.

Biz Bakı şəhərində vaxtilə tikilmiş yüzlərlə evi bərkitdik. Bəzi hallarda əfsuslar olsun ki, vətəndaşlar da özlərini çox qəribə aparırlar. Onların birbaşa özlərinə, ailə üzvlərinə böyük təhlükə olmasına baxmayaraq, o evlərdən çıxmaq istəmirlər. Hesab edirlər ki, qəsdən edilir ki, kimsə onları köçürsün və onların yerində nəşə özü üçün tiksın. Bu, cəfəng fikirlərdir. Bizim istəyimiz odur ki, insanlar rahat, təhlükəsizlik şəraitində yaşasınlar. Harada ki, insanlar köçürülür, onlara bazar qiyməti ilə kompensasiya ödənilir. Bu gün biz Azərbaycanın bazar qiymətini bilirik. Şəhərdə, şəhər mərkəzində 1 kvadratmetr sahənin qiyməti, necə deyərlər, ən qiymətli yerdə 1500–1600 manatı keçmir – Neftçilər prospekti – yəni bundan bahalı yer ola bilməz. Yəni, Azərbaycan dövləti bəzi köçürmələr aparmaqla, Bakı Şəhər İcra Həkimyyəti bu işləri görməklə, vətəndaşlara 1 kvadratmetrə 1500 manat vəsait təklif edir. O evlərə ki, onların bəzilərini heç ev adlandırmaq mümkün deyildir və bu təklif narazılıqla qarşılır. Bu yolverilməzdir. Azərbaycan dövləti, Azərbaycan hökuməti, yerli icra orqanları xoş niyyət göstərərək, insanların yaşayış səviyyəsini yaxşılaşdırmaq istəyir.

Bir neçə yerdə bu köçürmələr zamanı bizə yüzlərlə təşəkkür məktubu gəlmişdir. Misal üçün, 40 kvadratmetr evin, mənzilin əvəzinə, müasir evdə 50 kvadratmetr təmir olunmuş mənzil verilir. Yəni, bizim yanaşmamız bundan ibarətdir. Biz bu işləri insanların hesabına etmirik. Əksinə, bütün gözəllik, abadlıq işləri müəyyən səbəblər üzündən köçürülməli olan insanların səviyyəsinin yaxşılaşması ilə müşayiət olunur.

Ona görə bütün evlərə yenidən baxış keçirilməlidir. Çiy kərpicdən evlərin tikintisi dayandırılmalıdır. Bu işə yerli icra orqanları, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin yerlərdəki qurumları nəzarət etməlidirlər. Bütün standartlar tətbiq olunmalıdır. Bundan sonra bir dənə də istər fərdi, istərsə də çoxmərtəbəli keyfiyyətsiz ev, bina tikilməməlidir.

Harada ki təhlükə var, orada yaşayan insanlar xəbərdar olunmalıdır və biz hazırlanacaq həmin o dediyim kompleks tədbirlər planında bütün bu məsələləri də nəzərə almalıyıq. Əgər bunu etməsək, vaxtilə – 1930-cu, 1950-ci illərdə tikilmiş evlər 5 ildən, 10 ildən sonra qəzalılı vəziyyətə düşə bilər. Misal üçün, «xruşçovka» adlandırılan evlərin o vaxt keyfiyyəti nə idi, neçə il keçib üstündən. Onların istismar müddəti artıq başa çatıb. İndi biz bir neçə yerdə onları bərkidirik. Əslində yeni evlər, yeni karkaslar tikilir və orada yaşayan insanların mənzilləri də böyüyür. Çünki yeni karkaslar hesabına onların sahəsi də böyüyür.

Biz bu məsələyə kompleks şəkildə yanaşmalıyıq. Bu günə qədər görülən işlər bizi böyük faciəvi vəziyyətdən qorudu. Mən bir daha demək istəyirəm, bütün qurumlar, xilasedicilər gecə-gündüz işləyirlər, o bəndləri bərkidirlər, kəsələri torpaqla doldururlar, çayların sahillərini bərkidirlər. Yəni, biz onların fəaliyyətini yüksək qiymətləndirməliyik. Elə etməliyik ki, gələcəkdə özümüzü bu fəlakətlərdən maksimum dərəcədə qoruyaq. Biz bu günlərdə köçürülən ailələrə də əlavə diqqət və qayğı göstərməliyik. Onlar o evlərdə yaşayıblar, indi o evlər yararsız vəziyyətə düşüb. Onlar müvəqqəti yerlərə köçürüblər. Müvəqqəti yerlər hansı vəziyyətdədir, hara köçürülməyib, orada yaşamaq üçün şərait var, yoxsa yox?! Bəziləri çadırlarda yaşayırlar. Onlar çadırlarda nə qədər yaşayacaqlar?! Tezliklə onların məsələləri həll olunmalıdır. Yerli icra orqanları, Fövqəladə Hallar Nazirliyi, müvafiq qurumlar, nazirliklər, Səhiyyə Nazirliyi – birlikdə bütün tədbirləri görməliyik ki, bu günlərdə o insanların səhiyyə məsələləri, yəni sağlamlıq problemləri həll olunsun. Orada yaşlılar, qocalar, körpə uşaqlar vardır. Biz onları elə qoya bilmərik ki, səni köçürdük, indi burada necə yaşayırsan yaşa. Onlara şərait yaradılmalıdır, özü də təxirə salınmadan!

Gücümüz ilk növbədə fəlakətin qarşısının alınmasına yönəldilməlidir. Bu birincisi. İkincisi, bu vəziyyətdən əziyyət çəkən insanlara qayğı göstərmək, onları məqbul şəraitlə,

dərman preparatları ilə, isti paltarlarla təmin etmək lazımdır. Onların bəzilərinin bütün mülkiyyəti, ev təsərrüfatı batıb gedib. Onlara ciddi maliyyə ziyanı dəyib. Təkcə evin uçması ilə bunların problemi bitmir. Tezliklə dəymiş bütün maliyyə ziyanı hesablanmalıdır. Tezliklə onlara kompensasiya verilməlidir.

Bütün bu hadisənin fəsadları aradan qaldırıldıqdan sonra biz artıq hazır olmalıyıq ki, uçmuş o evlərin yerində onlar üçün evlər tikək. Biz buna da baxmalıyıq, kim bunu edəcək, hansı mənbədən, hansı müddətdə. Yaxud o vətəndaşlara pul şəklində kompensasiya verilməlidir ki, özləri tiksinlər. Amma buna təminat yoxdur. Onlar yenə də gedib oradan-buradan aldıkları keyfiyyətsiz mallardan, yenə də çiy kərpicdən evlər tikəcəklər və bu evlər bir ildən sonra yenə uçacaqdır. Yəni, buna dövlət baxmalıdır və bundan sonrakı mərhələdə əsas kompleks tədbirlərin görülməsi planında bütün lazımı, müvafiq qurumlara tapşırıqlar verilməlidir, icra müddəti göstərilməlidir. Maliyyə resursları müəyyən edilməlidir və biz qısa müddət ərzində bütün bu işləri görməliyik.

Mən əminəm ki, biz bu çətin vəziyyətdən şəərəflə çıxacağıq. Azərbaycan dövləti güclü dövlətdir. Bizim çox güclü sosial siyasətimiz vardır. Hər bir məmur, hər bir vəzifəli şəxs elə hesab etməlidir ki, onun evi uçubdur, onun ailəsi evsiz-eşiksiz qalıbdır. Yəni, burada hər bir vəzifəli şəxs, məmur, bu işlərlə məşğul olan insan bu məsələlərə böyük vicdanla yanaşmalıdır, biganə olmamalıdır. Elə etməliyik ki, öz vətəndaşlarımızı maksimum dərəcədə qoruyaq və onlara dəstək verək.

Artıq bizdə belə təcrübə vardır. Biz əvvəlki illərdə sürüşmə zamanı uçmuş evləri dövlət hesabına bərpa etdik. Bu dəfə də uçmuş evləri bərpa edəcəyik, baxmayaraq ki, burada 300-dən çox ev artıq uçub, 2 min ev qəzalılı vəziyyətdədir. Biz bütün bu işləri görməliyik. Kifayət qədər texnika alınmışdır. Ancaq alınan o texnika bu təbii fəlakətə hesablanmamışdır.

Yəni, bu dərəcədə dəhşətli təbii fəlakətə hesablanmamışdır. Ona görə sizdə əlavə texnikaların alınması üçün təkliflər hazırdır. Biz tezliklə buna baxmalıyıq. Bir hissəsini artıq həll etmişik, vəsait ayrılıb. Qalan hissəni də həll edək ki, biz gələcəkdə özümüzü maksimum dərəcədə tam rahat hiss edək.

Əlbəttə ki, biz bu işlərin görülməsi üçün ölkəmizdə olan bütün texniki imkanlardan istifadə etməliyik. Verilən tapşırıqlar da çox düzgün tapşırıqlardır. Bütün qurumların texniki imkanları səfərbər olunmalıdır. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin texniki imkanları kifayət qədərdir. Amma bu fəlakətə hesablanmayıb. Azərbaycanda çoxsaylı dövlət və özəl şirkətlər, tikinti şirkətləri vardır. Onların böyük texnikaları vardır. Onlar hamısı cəmlənməlidir və məqsədyönlü şəkildə bu məsələnin həllinə yönəldilməlidir.

O ki qaldı qanunsuz tikililərə, bu bizim böyük problemimizdir. Bu problem bu gün yaranmayıb. Qanunsuz binalar Bakıda əfsuslar olsun ki, artıq bir əsrdən çoxdur ki, tikilir. Biz bu qanunsuz tikililərlə, əlbəttə ki, gərək mübarizə aparaq. Orada yaşayan insanların yaşayış problemləri həll olunmalıdır, onlar oradan köçürülməlidir. Ancaq onlara kompensasiya verilməlidir və bu kompensasiya verilir. Yolların genişlənməsi zamanı orada – yol üstündə yerləşən binaları köçürdük, insanlara kompensasiya verildi. Məndə olan məlumata görə, insanlar bu məsələləri çox böyük razılıqla qarşıladılar.

Bəzi hallarda o qanunsuz tikililər əslində yerli icra orqanlarının yarıtmaz fəaliyyəti nəticəsində baş verir. Özbəşinə kim gedib qanunsuz nəşə edə bilər. Edə bilər, amma kütləvi qaydada bunu etmək mümkün deyildir. Bu icra nümayəndələri, icra hakimiyyətləri o yerləri, qanunsuz yerləri ayırırlar. Qatar gedir, qatarla evin arasında heç 1 metr məsafə yoxdur. Orada uşaqlar rəlslərin üzərində ora-bura qaçırırlar. Bu, böyük təhlükədir. Rəlsin yanında ev tikmək olmaz. Ona icazə verən şəxsi maraqları güdübdür. Yəqin ki,

gedib onlardan rüşvət də almışdır. Bu dərəcədə vicdansızlıq ola bilməz.

Mən bu gün də Bakıda bu məsələyə bu qədər diqqət göstərirəm, bütün göstərişləri verirəm, dəfələrlə bu barədə danışmışıq. Bugünkü gündə Bakının bəzi yerlərində parklarda bəzi icra hakimiyyətlərinin rəhbərləri ofis binaları tikdirmək istəyirlər. Bu yaxınlarda mənə verilən məlumata görə, rayonların birində evlərin arasında mövcud olan parkda – harada ki, indi camaat yığılıb dincəlir, orada ofis binaları tikmək istəyirlər. Yəni, belə çıxır ki, artıq orada mövcud olan bütün torpaqları satıblar, bircə parklar qalıb. Mən Hacıbala Abutalıbova ciddi göstəriş verdim ki, həmin o rayon başçısı ilə ciddi danışsın. Hətta bunu əhaliyə elə təqdim edirlər ki, burada Heydər Əliyev Fondu nəsə tikəcəkdir. Heydər Əliyev Fondu ən kasıb insanlara əl uzadır, ən yoxsul vətəndaşlara kömək göstərir. Bu fondun çoxsaylı xeyriyyə işləri, mədəniyyət sahəsində görülən işləri, parkların salınması, yəni çoxşaxəli fəaliyyəti vardır. Öz çirkin məqsədlərinə nail olmaq üçün, haradasa ofis mərkəzi tikmək üçün Heydər Əliyev Fonduna istinad etmək – bu, böyük cinayətdir. Mən göstəriş vermişəm ki, lazımi tədbirlər görülsün və həmin o parkda bütün lazımi abadlıq işləri görülməkdir.

Yəni, bu təkcə bir yerdə olsaydı, bir istisna hal kimi qəbul oluna bilərdi. Ancaq, bu, bütün ölkəmizi bürüyüb. Buna son qoyulmalıdır. Mən bütün icra orqanlarında işləyənləri bu gün də xəbərdar edirəm. Bundan sonra bir dənə də qanunsuz torpaq ayrılması, yaxud da ki, parkın içində, meşəliyin içində ev, bina, ofis tikintisi olarsa, dərhal prokurorluq bu işlə məşğul olacaq və bu cinayəti törədən insanlar cinayət məsuliyyətinə cəlb ediləcəkdir. Biz bu rüşvətخورluğa son qoymalıyıq. Nə qədər olar?! Ölkədə bu qədər iş görülür. Bu qədər abadlıq, quruculuq işləri aparılır. Ölkəmiz qabağa gedir, iqtisadi inkişaf baxımından ən qabaqcıl ölkədir. İndi bu qədər imkanlar yaranıb ölkəmizdə. İnsanlar daha da yaxşı yaşayırlar. Bizneslə məşğul olanlar öz fəaliyyətini ge-

nişləndirirlər. Bunlara kömək etmək lazımdır. Yoxsa, sən gəl ağacları qır, meşələri qır, insanların istirahət etdiyi parkda özün üçün ofis binası tik ki, orada pul qazanasan. Ona görə bu çox ciddi araşdırılmalıdır, mənə məruzə edilməlidir və lazımı tədbirlər də görülməkdir. Hamı da bu sözlərdən özünə nəticə çıxarsın.

Qanunsuz tikililərə gəldikdə, bir də demək istəyirəm ki, artıq mən giriş sözümdə bunu dedim, kimin bu işlərdə əli varsa, o şəxslər müəyyən edilməlidir və cəzalandırılmalıdır. Digər tərəfdən, bu gün köçürülməli olan evlərin sahiblərinə kompensasiya ödəməklə onlar oradan köçürülməlidirlər. O insanların böyük əksəriyyətinin heç bir günahı yoxdur. Onlar gedib yerli icra orqanlarından icazəni də, sərəncamı da alıblar. Bütün başqa qurumlardan – icazə verən qurumlardan da hər şey alıbdır, ev tikibdir. Düzdür, bəlkə də səhv edib, düz etməyib, orada ev tikmək olmaz. Yenə də deyirəm, yüksək gərginlikli xəttin altında ev tikən özünə qəsd edir, öz balasına qəsd edir. Bunu etmək olmaz, orada salamat adam qala bilməz. Özünə yazığı gəlmirsə, uşağına yazığı gəlsin. Relsin kənarında ev tikən fikirləşmir ki, onun balası relsdən gecəgündüz ora-bura qaçıb keçir, onu qatar vura bilər. Əgər dövlət maraqları onu maraqlandırmırsa, heç olmasa öz övladını fikirləşsin. Amma ən böyük günah onlara o yerləri verən şəxslərdədir. Neft buruqlarının içində torpaq ayrılır ki, evlər tikilsin. Camaat da gedib orada – neftin içində ev tikib. Orada necə yaşamaq olar?! Bu, birbaşa xəstəlikdir. Orada həm radioaktiv maddələr, həm ağır metallar, həm reagentlər, həm yod, həm orada çıxan o tüstülər – bunlar birbaşa insanın sağlamlığına ziyandır. Bu icazəni verən bunu bilmirdimi? Bilirdi. Onu insanın sağlamlığı maraqlandırmır, ancaq öz cibi maraqlandırır. İndi Dövlət Neft Şirkəti tədbirlər görür ki, onları oradan köçürsün, onların öz xeyrinə görə, kompensasiya ödəməklə. Bu da müəyyən problemlər yaradır.

Bizim üçün indi ən böyük, yəni şəhərlərin genişlənməsi, şəhəri planlı şəkildə inkişaf etdirmək üçün ən böyük problem

bu qanunsuz tikililərdir. Buna da biz kompleks şəkildə yanaşmalıyıq. Bir daha demək istəyirəm ki, biz öz işimizi aparmalıyıq. Bütün lazımi tədbirlər görülməlidir, şəhərimiz daha da gözəlləşməlidir, abadlaşmalıdır. O qanunsuz tikililər yığıdırılmalıdır. Ancaq lazımi səviyyədə kompensasiya ödənilməlidir ki, orada yaşayanlar razı olsunlar. Bax, budur bizim əsas şərtimiz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN MOSKVAYA İŞGÜZAR SƏFƏRİ

8 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Prezidenti Dmitri Medvedevin dəvəti ilə Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 65 illiyinə həsr olunmuş bayram tədbirlərində iştirak etmək üçün mayın 8-də Moskvaya işgüzar səfərə yola düşmüşdür.

Dövlətimizin başçısını Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Baş nazir Artur Rəsizadə, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov yola saldılar.

* * *

Prezident İlham Əliyev həmin gün Moskvaya gəlmişdir.

Dövlətimizin başçısını Vnukovo-2 Aeroportunda Rusiyanın dövlət və hökumət nümayəndələri böyük hörmət və ehtiramla qarşıladılar.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV BÖYÜK QƏLƏBƏNİN 65 İLLİYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ BAYRAM ŞƏNLİKLƏRİNDƏ

Moskva

9 may 2010-cu il

Prezident Dmitri Medvedevin dəvəti ilə Rusiya Federasiyasında işgüzar səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 1941–45-ci illərin Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 65 illiyi münasibətilə mayın 9-da Moskvada keçirilən bayram tədbirlərində iştirak etmişdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi Kremlin yanında Rusiya prezidenti Dmitri Medvedev səmimiyyətlə qarşıladı.

Dövlətimizin başçısı Böyük Vətən müharibəsinin veteranları ilə görüşdü.

Yubiley şənliklərinin başlıca hadisəsi Qızıl meydanda keçirilən hərbi parad olmuşdur. Tribunalardakı Fəxri qonaqlar arasında öz misilsiz şücaətləri ilə böyük Qələbəni qazanmış, dünyanı nasizm həlasından qurtarmış İkinci dünya müharibəsinin veteranları əyləşmişdilər.

Paradın başlanmasından əvvəl çıxış edən prezident Dmitri Medvedev Böyük Vətən müharibəsi veteranlarını təbrik etdi. Rusiya prezidenti dedi ki, 65 il bundan əvvəl nasizm darmadağın olundu. Bizim ölkədə və bütün Avropada sülh bərqərar edildi. Sivilizasiyaların əsaslarını dağıdan ideologiyaya son qoyuldu. Sovet İttifaqı faşistlərin əsas zərbəsinə öz üzərinə götürmüşdü. Faşistlər öz qoşunlarının dördü üç hissəsini Şərq cəbhəsinə yönəltmişdilər. Bizim ölkəni külə döndərmək istəyirdilər, amma misli görünməmiş müqavimət, qüvvə və rəşadətlə qarşılaşmışdılar.

Qızıl meydandan 11 mindən çox hərbi qulluqçu keçdi. Meydana MDB və antihitler koalisiyası ölkələrinin hərbiçiləri

daxil oldu. Dəstənin önündə Azərbaycan hərbciləri addımlayırdı. Mayor Elşad Rüstəmovun başçılığı ilə Azərbaycan sülhməramlı qüvvələrinin batalyonu Qızıl meydandan keçdi.

Tarixin ən qanlı müharibəsində Azərbaycan xalqının 640 mindən çox oğul və qızı iştirak etmişdir. Onların təxminən yarısı döyüslərdə həlak olmuşdur. Qanlı-qadali döyüslərdə göstərdikləri igidliyə görə ölkəmizin 130-dək vətəndaşı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş, 170 mindən çox əsgər və zabitimiz müxtəlif orden və medallarla təltif edilmişdir.

Xalqımız arxa cəbhədə də misilsiz əmək hünərləri göstərmiş, ordunun ehtiyaclarını ödəmək üçün gecə-gündüz fədakarlıqla çalışmışdır. Böyük Qələbəyə neft Bakısının töhfəsi əvəzsiz olmuşdur. Müharibə illərində Sovet İttifaqında çıxarılan neftin 70 faizini Azərbaycan verirdi. İkinci dünya müharibəsində faşizm üzərində Qələbənin təmin edilməsində həlledici rol oynamış sovet ordusunun tank və təyyarələrinin tam əksəriyyəti Bakı neftçilərinin göndərdiyi yanacaq ilə hərəkətə gətirilirdi. Əgər Azərbaycan nefti olmasaydı, sovet-alman cəbhəsində hərbi əməliyyatların nə ilə nəticələnəcəyini demək çətin olardı. Bütün bunlara görə İkinci dünya müharibəsində şərəfli döyüş yolu keçmiş Azərbaycan övladlarının tarixi şücaətləri, habelə arxa cəbhədə fədakarlıqla çalışanların xidmətləri heç vaxt yaddaşlardan silinməyəcək, gənc nəsələ əsl vətənpərvərlik nümunəsi olacaqdır.

Hərbi paradın sonra dövlət və hökumət başçıları adından Kremlin divarı yanında, Aleksandr bağında Naməlum əsgərin məzarı önünə əklil və güllər qoyuldu.

Əsgərlər hərbi marşın sədaları altında dövlət və hökumət başçılarının qarşısından keçdilər.

Ali qonaqlar Kremlin önündə xatirə şəkli çəkdirdilər.

Həmin gün Böyük Kreml sarayında Rusiya Federasiyasının prezidenti Dmitri Medvedevin adından Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 65 illiyi münasibətilə təntənəli qəbul təşkil olundu.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev qəbulda iştirak etdi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ XORVATIYA PREZİDENTİ İVO YOSİPOVIÇİN GÖRÜŞÜ

Moskva

9 may 2010-cu il

Rusiya Federasiyasında işgüzar səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Xorvatiya Respublikasının Prezidenti İvo Yosipoviçin mayın 9-da Moskvada görüşü olmuşdur.

Görüşdə ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə ikitərəfli münasibətlərin inkişafı üçün yaxşı potensialın olduğu qeyd edildi. Azərbaycan ilə Xorvatiya arasında iqtisadi sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, perspektivlərin müəyyənləşdirilməsinin zəruriliyi vurğulandı.

Həmçinin görüşdə humanitar sahədə əlaqələrimizin genişləndirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə olundu. Azərbaycan ilə Xorvatiya arasında münasibətlərin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminlik ifadə edildi.

Səfər başa çatdı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya Federasiyasına işgüzar səfəri mayın 9-da başa çatmışdır. Vnukovo-2 Aeroportunda Azərbaycan prezidentini Rusiyanın dövlət və hökumət nümayəndələri yola saldılar.

* * *

Həmin gün prezident İlham Əliyev Vətənə qayıtmışdır.

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda dövlətimizin başçısını Baş nazir Artur Rasizadə, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov qarşıladılar.

**RUSİYA FEDERASIYASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB DMİTRİ MEDVEDEVƏ**

Hörmətli Dmitri Anatolyeviç!

Kemerovo vilayətindəki «Raspadskaya» şaxtasında partlayışlar nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı haqqında xəbər məni dərindən kədərləndirmişdir.

Azərbaycan xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına, bütün Rusiya xalqına dərin hüznə başsağlığı verirəm. Zərərçəkənlərin tezliklə sağlamlarını arzu edirəm.

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 10 may 2010-cu il

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN MƏZARINI ZİYARƏT

Bakı

10 may 2010-cu il

Xalqımızın xilaskar oğlunun doğum günündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva, ailə üzvləri, ulu öndərin doğmaları, yaxınları onun məzarını ziyarət etmək üçün Fəxri xiyabana gəldilər.

Prezident İlham Əliyev ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin məzarı önünə əklil qoydu, onun ruhu qarşısında baş əydi.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndi.

Sonra prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın, görkəmli dövlət xadimi Əziz Əliyevin və tanınmış həkim, alim Tamerlan Əliyevin məzarlarını ziyarət edərək gül dəstələri qoydular.

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN ANADAN OLMASININ 87-ci İLDÖNÜMÜ MÜNASİBƏTİLƏ PAYTAXTDA TƏŞKİL EDİLMİŞ GÜL BAYRAMI

10 may 2010-cu il

Mayın 10-da Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, dünya şöhrətli siyasi xadim Heydər Əliyevin anadan olmasının 87-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakıda ulu öndərin adını daşıyan sarayın qarşısındakı parkda möhtəşəm Gül bayramı təşkil edilmişdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ailə üzvləri ilə birlikdə Gül bayramında olmuşdur.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, səhər tezdən başlayaraq paytaxt sakinləri Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə xarici ölkələrdən gətirilmiş gül-çiçəklə bəzədilən parka gəlirlər. Gül bayramında tərtib olunmuş kompozisiyalarda ABŞ, İngiltərə, Hollandiya, Türkiyə, Çin, Fransa, Danimarka və dünyanın digər ölkələrindən gətirilmiş 450 növdən artıq 1,5 milyondan çox müxtəlif güllərdən istifadə olunmuşdur.

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri güllərdən hörülmüş nağıl şəhərciyinə, milli musiqi alətlərimizə – tar, kamança, qaval, saz və qoşa nağaraya maraqla baxdılar.

Çiçək kimi bəzənmiş və bayramı daha da gözəlləşdirən uşaqlar prezident İlham Əliyevi və ailə üzvlərini özlərinə xas səmimiyyətlə salamladılar. Dövlətimizin başçısı və xanımı Mehriban Əliyeva uşaqlarla söhbət etdilər, onlarla birlikdə ulu öndərin abidəsini ziyarət edərək, xatirə şəkli çəkirdilər. Müstəqil dövlətimizin xilaskarı və qurucusu, xalqımızın dahi oğlu Heydər Əliyevin əzəmətli abidəsinin ətrafı gül-çiçəyə qərq olmuş, postament güllər və yarpaqlarla hörülmüşdü.

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri gül-çiçəyə qərq olmuş parkın gözəlliyini seyr etdilər. Müxtəlif çiçəklərdən toxunan «xalça»lar, türk dünyasının böyük oğlu Heydər Əliyevin portreti orijinallığı ilə göz oxşayırdı. Xarici ölkələrdən gətirilmiş və Azərbaycanda yetişdirilmiş cürbəcür çiçək və güllərdən, bitkilərdən, yarpaqlardan hazırlanan rəngarəng kompozisiyalar buraya gələnləri heyran qoyurdu. Təbii çiçəklər və yarpaqlardan düzəldilmiş stendlərdə ulu öndər Heydər Əliyevin təbiətin qoynunda çəkilmiş fotosəkilləri göz oxşayırdı. Burada prezident İlham Əliyevin və ailə üzvlərinin müxtəlif illərdə təşkil edilmiş gül bayramlarında iştirakını əks etdirən və güllərlə bəzədilmiş fotostendlər də maraq doğururdu. Fəvvarələrin ətrafından tutmuş, hər tərəf bir-birindən gözəl, bahar tərəvətlı gül-çiçək içində idi. Bir-birini əvəz edən musiqi nömrələri bayram ovqatını daha da yüksəldirdi.

Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri Hollandiya Zənbəqlərinin Kultivasiyası üzrə Kral Assosiasiyası tərəfindən ümummillı lider Heydər Əliyevin adına yetişdirilmiş və bayram ərəfəsində Bakıya gətirilərək parkda əkilmiş zənbəqlərə maraqla baxdılar. Qeyd olundu ki, paytaxtın müxtəlif park və xiyabanlarını Assosiasiya tərəfindən yetişdirilmiş 500 mindən artıq qızılı zənbəq bəzəyir. Gələnlər isə onların sayı 2 milyona çatdırılacaqdır.

İngiltərədə hazırlanaraq respublikamıza gətirilmiş və üzərində ulu öndərin portreti, müxtəlif çiçəklər əks olunmuş 3 ədəd 30 metr hündürlüyündə hava şarı da maraqla qarşılandı. Bildirildi ki, hava şarları bu gün axşam havaya buraxılacaqdır.

Dövlətimizin başçısı və ailə üzvləri ümummillı lider Heydər Əliyevin güllərdən hazırlanmış portreti önündə xatirə şəkli çəkərdilər.

**ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN
ANADAN OLMASININ 87-ci İLDÖNÜMÜ VƏ
HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNUN FƏALİYYƏTƏ
BAŞLAMASININ 6 İLLİYİ MÜNASİBƏTİLƏ
TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM**

«Buta» sarayı

10 may 2010-cu il

Mayın 10-da «Buta» sarayında Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 87-ci ildönümü və Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətə başlamasının 6 illiyi münasibətilə təntənəli mərasim keçirilmişdir.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak etmişlər.

Dövlət və hökumət nümayəndələrinin, xarici ölkələrdən dəvət olunan qonaqların iştirak etdikləri tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva çıxış etdi.

**Heydər Əliyev Fondunun prezidenti
Mehriban Əliyevanın çıxışı**

Hörmətli cənab Prezident!

Xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar!

Sizləri bu möhtəşəm sarayda səmimi-qəlbədən salamlayıram. Ənənəvi olaraq hər il may ayının 10-da biz dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin doğum gününü qeyd edirik. Heydər Əliyevin həyatı bütövlükdə Azərbaycana, Azərby-

canın inkişafına yönəlmişdir. Səksən il sürən bu şərəfli həyat hər birimizin taleyində silinməz iz qoyub. Prezident Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində biz bu gün müstəqil, güclü, inkişaf edən, dünya birliyində layiqli yer tutan Azərbaycanda yaşayırıq. Heydər Əliyev nailiyyətləri, Heydər Əliyev qələbələri və zirvələri Azərbaycanın tarixində və ürəyində əbədi yaşayacaq və gələcək nəsillər üçün mərdlik, müdriklik və vətənpərvərlik nümunəsi olacaqdır.

Hər bir xalq hər bir tarixi dövrdə öz qəhrəmanlarının sarsılmaz ruhunu, dəmir iradəsini, cəsarət və qətiyyətini yüksək qiymətləndirmişdir. Biz – azərbaycanlılar fəxr edirik ki, xalqımızın Heydər Əliyev kimi qəhrəmanı vardır və onun unudulmaz xatirəsi önündə bu gün bir daha baş əyirik.

Əziz qonaqlar, bu gün Heydər Əliyev Fondunun yaradılmasından 6 il ötür. Fondu yaradarkən biz nə qədər məsuliyyətli işə qədəm qoyduğumuzu çox yaxşı dərk edirdik. İlk gündən əməllərimizlə bu yüksək ada layiq olmağa çalışmışıq. 6 il ərzində Heydər Əliyev Fondu ölkəmizin ictimai-siyasi həyatının bütün sahələrində iştirak edərək, bir çox nailiyyətlər əldə edib. Bu axşam fondun fəaliyyətindən ətraflı məlumat veriləcək. Mən yalnız onu demək istərdim ki, görülən işlərin nəticəsi bu gün göz qabağındadır. Bu, yüzlərlə yeni inşa olunmuş məktəblər və təmir olunmuş, müasirləşmiş uşaq evləri, internat məktəbləri, uşaq bağçaları və yay düşərgələridir. Bu, yeni tikilmiş tibb müəssisələri, diaqnostika və müalicə mərkəzləridir, müxtəlif xəstəliklərdən əzab çəkən uşaqlar üçün xüsusi tibb müəssisələri və reabilitasiya mərkəzləridir. Bu, fondun dəstəyi ilə bərpa olunan tarixi və dini abidələr, eyni zamanda, yeni qurulan mədəniyyət ocaqları, muzeylər, mərkəzlər, konsert salonlarıdır. Bu, fondun uğurlu sosial proqramının icra olunması nəticəsində yeni salınan parklar, yollar, çəkilən su, işıq və qaz xətləridir. Bu, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanmış və Azərbaycanın həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq istiqamətində aparılan işlər nəticəsində nəşr olunmuş yüz-

lərlə kitablar, broşürlər, foto və videoalbomlardır. Bu, fondun dəstəyi ilə keçirilən və zəngin mədəni və tarixi irsimizin təbliğinə yönələn beynəlxalq simpoziumlar, festivallar, elmi konfranslardır. Ən əsası, ən vacibi bu, Heydər Əliyev Fondunun səmərəli xeyriyyəçilik fəaliyyətinin nəticəsində yüzlərlə normal sağlam həyata qayıtmış insanlardır.

Bir sözlə, 6 il ərzində Heydər Əliyev Fondu böyük yol keçib və əminəm ki, gələcəkdə bizi daha da böyük işlər gözləyir. Bu gün Heydər Əliyev Fondu həm Azərbaycanda, həm Azərbaycanın hüdudlarından kənarında hörmət, inam və etimad qazanıb. Bu yolda bizi dəstəkləyən, bizə inanan, bizə kömək edən hər bir insana, hər bir təşkilata mən bu gün öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm və əminəm ki, Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan naminə gələcəkdə yeni nailiyyətlər, yeni qələbələr əldə edəcəkdir.

Əziz qonaqlar, sonda bir daha sizi 9 və 10 may bayramları münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Ümidvaram ki, bugünkü axşam sizə xoş anlar və duyğular bəxş edəcəkdir. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

* * *

Sonra xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevə həsr olunan film nümayiş etdirildi.

Prezident İlham Əliyev mərasimdə nitq söylədi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin nitqi

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Əziz dostlar!

Bu gün biz Azərbaycan xalqının böyük oğlu, ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 87-ci ildönümünü qeyd edirik. Heydər Əliyev bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqına sədaqətlə və ləyaqətlə xidmət etmişdir. Onun bir amalı var idi – Azərbaycanı inkişaf etdirmək, Azərbaycan vətəndaşlarının rifah halını yaxşılaşdırmaq, ölkəmizi irəliyə aparmaq.

Bu yolda Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətləri əvəzolunmazdır. 1969-cu ildə Azərbaycan sovet respublikaları arasında ən geridə qalmış yerdə idi. Ölkənin bütün sosial-iqtisadi göstəriciləri ən aşağı səviyyədə idi və ümumiyyətlə, Azərbaycanın bir müttəfiq respublika kimi inkişafı çox böyük çətinliklərlə üzləşirdi.

Məhz Heydər Əliyevin müdriqliyi və fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan 1982-ci ildə sovet respublikaları arasında ən qabaqcıl yerlərə çıxmışdır. Əgər o vaxt müttəfiq respublikalar arasında cəmi iki respublika özü-özünü təmin edə bilirdisə, onlardan biri Azərbaycan idi. Bu gün də ölkəmizin inkişafına xidmət edən çox güclü infrastruktur, yeni sənaye sahələri məhz o illərdə – keçən əsrin 70-ci illərində yaradılmışdır. O illərdə kənd təsərrüfatı inkişaf etmişdir və Azərbaycan vətəndaşları daha da yaxşı yaşamışlar. Bütün səylər Azərbaycanda yeni müəssisələrin, fabriklərin və zavodların yaradılmasına, yeni yolların, dəmir yollarının salınmasına yönəlmişdi. Buna görə Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevə daim çox böyük məhəbbətlə və inamla yanaşırdı. Bu məhəbbət Azərbaycan xalqının qəlbində yaşayır.

1982-ci ilin sonlarında Heydər Əliyev Moskvaya dəvət olundu. Sovet İttifaqı Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin olundu, Siyasi Büroya üzv seçildi və onun həyatında yeni dövr başladı. Ancaq mən o günləri çox yaxşı xatırlayıram və bilirəm ki, Azərbaycandan getmək istəmirdi. Baxmayaraq ki, ona böyük etimad göstərilmişdi, tarixdə ilk dəfə olaraq azərbaycanlı Sovet İttifaqının ən məsul, ən vacib vəzifələrindən birinə təyin edilirdi. Ancaq onun ürəyi Azərbaycanda qalmışdı. Deyirdi ki, mən Azərbaycanda hələ çox iş görməliyəm. Onu da yaxşı dərk edirdi ki, Moskvada yüksək vəzifədə Azərbaycana daha da çox kömək göstərə bilər. Beş il ərzində – 1982–87-ci illərdə Azərbaycanın inkişafı üçün ölkə miqyaslı çoxsaylı qərarlar, qətnamələr qəbul edilmişdir. O vaxt respublikamızın müxtəlif sahələrini inkişaf etdirmək üçün praktiki addımlar atıl-

mışdır. O, bütün illər ərzində çalışırdı ki, Azərbaycana kömək etsin, Azərbaycanda işlər daha da yaxşı getsin.

Ancaq Heydər Əliyevin o vaxt Azərbaycanda olmaması tədricən respublikanı tənəzzülə uğrattı. 1982–87-ci illərdə hələ ki, inersiya davam edirdi və respublikada proseslər müsbət istiqamətdə gedirdi. Amma o qətiyyət, o iradə yox idi. Hələdici anlarda Heydər Əliyevin yoxluğu respublikanı çox böyük problemlərlə üzləşdirdi.

1987-ci ildə bütün vəzifələrdən istefa verəndən sonra Azərbaycana təzyiqlər daha da çoxaldı. Onun vəzifədən getməsindən iki həftə keçməmiş erməni millətçiləri Dağlıq Qarabağı Azərbaycan Respublikasından ayırmaq və Ermənistanla birləşdirmək planlarını açıq şəkildə bürüzə verdilər. O vaxta qədər onların fəaliyyəti məxfi xarakter daşıyırdı. Müxtəlif lobbicilik fəaliyyəti nəticəsində həm xaricdə, həm Sovet İttifaqında müxtəlif yollarla ictimai rəy yaratmağa çalışırdılar ki, Dağlıq Qarabağ Ermənistanla birləşməlidir, Azərbaycan Respublikasında Dağlıq Qarabağın problemlərinə fikir verilmir və buna görə Dağlıq Qarabağ Azərbaycandan ayrılmalıdır.

Heydər Əliyev vəzifədən uzaqlaşdırıldıqdan sonra bu meyillər daha da gücləndi və Azərbaycana qarşı açıq ərazi iddiası prosesi başlandı. Əfsuslar olsun ki, bu prosesa başçılıq edən o vaxtkı sovet rəhbərliyi idi. Əgər sovet rəhbərliyinin bu işlərdə əli olmasaydı, Cənubi Qafqazda heç vaxt münəqişə yaranmazdı.

Beləliklə, Azərbaycana qarşı müxtəlif yerlərdən təzyiqlər başladı və tədricən Azərbaycanda vəziyyət çox gərginləşdi. Ölkəni daha çətin vəziyyətə salmaq üçün respublikanın rəhbərliyinə, Azərbaycan xalqına yad olan antimillətçilik qüvvələr gətirilmişdi. Onların əli ilə xalqımıza qarşı cinayətlər törədildi. Bu cinayətlər eyni zamanda, daxildəki xainlər tərəfindən törədilmişdir. Ermənistan tərəfi də bu vəziyyətdən istifadə etdi və Azərbaycana qarşı açıq müharibəyə başladı. Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda qalsaydı və Azərbaycanın

rəhbəri kimi fəaliyyət göstərsəydi, Dağlıq Qarabağda heç vaxt separatçılar baş qaldıra bilməzdilər, torpaqlarımız işğala məruz qalmazdı.

O illərdə – 1987–93-cü illər ərzində Azərbaycanın hər yerində qeyri-sabit vəziyyət, özbaşınalıq, anarxiya, kütləvi itaətsizlik hökm sürürdü. O vaxt Azərbaycanda sabitliklə fərqlənən yeganə yer Naxçıvan Muxtar Respublikası idi. O da ona görə idi ki, xalqın tələbi ilə Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasının rəhbəri seçildi. Bir tərəfdən, erməni qəsbkarlarına qarşı onun rəhbərliyi altında müqavimət göstərilirdi və Naxçıvana edilən ərazi iddialarına qarşı naxçıvanlılar Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında çox qətiyyətli cavab verdilər və işğalçıları yerinə oturdular. Digər tərəfdən, o vaxt Azərbaycandakı rəhbərlik bütün yollarla çalışırdı ki, Naxçıvanda Heydər Əliyevin mövqelərini sarsıtsın və onu orada rəhbərlikdən uzaqlaşdırsın.

Ancaq xalq həm Naxçıvanda, həm bütövlükdə Azərbaycanda həlledici sözünü dedi. Azərbaycanda vətəndaş müharibəsi başlandıqdan sonra artıq Naxçıvana, Heydər Əliyevə kütləvi qaydada müraciətlər gəlməyə başlamışdı ki, təkcə ona ümid bəslənilir və təkcə o, Azərbaycanı bu ağır vəziyyətdən xilas edə bilər. O vaxt xalqımızın, müstəqilliyimizin taleyi həll olunurdu. Azərbaycan XX əsrdə bir dəfə müstəqilliyini qazandı. Ancaq o müstəqillik çox çəkmədi. İki ildən sonra müstəqillik xarici qüvvələrin, o cümlədən daxili anti-millət qüvvələrin səyləri və antimillət hərəkatlərin nəticəsində əlimizdən alındı.

1993-cü ildə də oxşar vəziyyət yaranmışdı. Müstəqilliyimizin cəmi iki yaşı var idi. Ancaq Azərbaycanın müstəqilliyi şübhə altında idi. Ölkəmizə qarşı ərazi iddiaları torpaqlarımızın işğalına gətirib çıxardı. Şuşanın, Laçının, Kəlbəcərin işğalı nəticəsində Ermənistanla Dağlıq Qarabağ arasında coğrafi əlaqə yarandı. Belə ağır vəziyyətdə Azərbaycanın, ümumiyyətlə, gələcək inkişafı şübhə altında idi. Biz müstəqil ölkə kimi yaşaya biləcəyik, yoxsa yox?! Azər-

baycan xalqı müstəqil xalq kimi öz müqəddəratını özü müəyyən edə biləcək, yoxsa yox?! Bu suallar o vaxt havada idi, o suallar veriliridi.

Azərbaycan xalqı o vaxt ölkəmizin taleyi üçün həlledici anda düzgün seçim etmişdir. Öz liderinə üz tutub Heydər Əliyevi siyasi hakimiyyətə dəvət etmişdir və 1993-cü ildən Azərbaycanda inkişaf, sabitlik və tərəqqi dövrü başladı. İlk növbədə vətəndaş müharibəsi dayandırıldı, bütün qanunsuz birləşmələr tərksilah edildi, ölkədə sabitlik yaradıldı və Azərbaycan bu sabitlik əsasında inkişaf etməyə başladı.

O vaxt Azərbaycan xarici investorlar üçün çox riskli bir yer kimi tanınırdı. 1994-cü ildə dünyanın aparıcı enerji şirkətlərini Azərbaycana cəlb etmək və onları inandırmaq ki, sərmayələri burada qorunacaq və bu sərmayələr onlara xeyir gətirəcək, bu çox böyük siyasi təcrübə, bilik və məharət tələb edirdi. O buna nail oldu və Azərbaycan tarixində ən önəmli hadisələrdən biri – «Əsrin müqaviləsi»nin imzalanması 1994-cü ildə baş verdi. Ondan sonra Azərbaycana dünya birliyi tərəfindən inam artdı. Azərbaycana böyük sərmayələr qoyulmağa, ölkədə məhz Heydər Əliyevin rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə siyasi və iqtisadi islahatlar icra edilməyə başlandı.

Biz o günləri, o illəri yaxşı xatırlayırıq. O yolda hələ 1996-cı ilə qədər Azərbaycanı sevməyən, Azərbaycan dövlətçiliyinə düşmənçilik mövqeyində dayanan dairələri yaxşı xatırlayırıq. Azərbaycanda vəziyyəti qarışdırmaq, sabitliyi pozmaq, hətta dövlət çevrilişlərinə cəhd etmək prosesləri də yadıımızdadır.

Ancaq Azərbaycan xalqı öz lideri ətrafında birləşərək, bütün bu xoşagəlməz hadisələrin qarşısını aldı və bu gün Azərbaycan ən sürətli inkişaf edən ölkədir.

1993–2003-cü illər ölkəmizin gələcəyi üçün həlledici illər olmuşdur. 10 il ərzində görülmüş işlər bir əsr ərzində görülmüş işlərə bərabərdir. Çünki Azərbaycanın gələcəyi həll olunurdu. Xalqımız uzun onilliklər, əsrlərdən sonra müstəqillik şansını əldə etmişdir. Əsrlər boyu Azərbaycan xalqı başqa

ölkələrin, imperiyaların tərkibində yaşamışdır, bəzi dövrlərdə müstəmləkə kimi yaşamışdır. Ancaq öz milli mənliyini, ana dilini qoruyub saxlaya bilmişdir. Dövlətimiz bu möhkəm əsas üzərində quruldu.

Bütün başqa sahələrdə gördüyü işlərlə bərabər, dövlət quruculuğu Heydər Əliyev tərəfindən görülən işlərin arasında ən yaddaqalandır. Məhz onun fəaliyyəti nəticəsində müstəqil Azərbaycan dövləti quruldu və bu gün də uğurla yaşayır, inkişaf edir. Məhz həmin 10 il ərzində Azərbaycanın beynəlxalq mövqeləri möhkəmləndi, Azərbaycan dünya birliyinə çox uğurla inteqrasiya edə bildi və dünyada etibarlı tərəfdaş, dost ölkə kimi tanındı. O illərdə bütün sahələrdə inkişaf, canlanma və tərəqqi müşahidə olunurdu.

Bir də demək istəyirəm ki, o illər ərzində Azərbaycanın bugünkü inkişaf strategiyası müəyyən edilmişdi. Ən önəmlisi ondan ibarətdir ki, Heydər Əliyev siyasəti bu gün də yaşayır və bundan sonra da yaşayacaqdır. Mən yaxşı xatırlayıram ki, 2003-cü ildə prezident seçkiləri ərəfəsində Azərbaycan xalqına söz vermişdim ki, əgər prezident vəzifəsinə seçilsəm, Heydər Əliyev siyasətini davam etdirəcəyəm. Mən böyük qürur hissi ilə deyə bilərəm ki, bu gün Azərbaycan Heydər Əliyev yolu ilə gedir. Bu gün Azərbaycanda görülən işlər ölkəmizi gücləndirir. Azərbaycan bölgədə öz mövqelərini tam şəkildə möhkəmləndirə bilibdir, dünyadakı mövqelərimiz daha da güclüdür. Ölkəmizdə aparılan islahatlar və siyasət Azərbaycanın milli maraqlarını tam şəkildə müdafiə edir.

Heydər Əliyevin ideoloji əsasları Azərbaycanda tam şəkildə bərqərar olunubdur. Güclü dövlət, güclü iqtisadiyyat, azərbaycançılıq fəlsəfəsi, azərbaycançılıq ideologiyası, güclü milli mənəvi dəyərlər əsasında müasir dövlətin qurulması – bu proseslər Azərbaycanda çox uğurla davam edir.

Biz irəliyə gedirik və inkişaf etmiş ölkələrin sırasında olmalıyıq. Siyasətimiz buna yönəldilibdir. Son 6-7 il ərzində bütün göstəricilər onu çox gözəl şəkildə, əyani şəkildə

göstərir. Bizim büdcə gəlirlərimiz 10 dəfədən çox artıbdır. İqtisadiyyat 2004–2009-cu illərdə – 6 il ərzində təxminən 3 dəfə artıbdır ki, bu heç bir ölkədə heç vaxt olmayıbdır. Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı 49 faizdən 11 faizə düşübür və əminəm ki, bu sosial bəla yaxın zamanlarda, ümumiyyətlə, Azərbaycanda aradan qaldırılacaqdır. Son 6-7 il ərzində 900 minə qədər yeni iş yeri açılmışdır. Bütün ölkədə abadlıq-quruculuq işləri aparılır, infrastruktur layihələri icra edilir.

Heydər Əliyevin neft strategiyası uğurla davam etdirilir. Onun təməlini qoyduğu Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri 2006-cı ildən istismardadır. Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri 2007-ci ildən istismardadır. Azərbaycan yeni bazarlara çıxır. Bizim enerji siyasətimiz həm ölkədaxili tələbatı tam şəkildə ödəyir, həm də başqa ölkələrin enerji təhlükəsizliyinə öz töhfəsini verir və gələcəkdə bu töhfə daha da böyüyəcəkdir.

Ölkədə bütün sahələrdə inkişaf, tərəqqi vardır və bu gün biz öz siyasətimizi uğurla davam etdiririk. Qarşıda duran bütün vəzifələr, bütün proqramlar vaxtında icra edilir. Mən heç şübhə etmirəm ki, növbəti illərdə Azərbaycan öz uğurlu inkişaf dinamikasını saxlayacaqdır.

Ölkəmizdə aparılan islahatlar təkcə Azərbaycan xalqı tərəfindən deyil, dünya birliyi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycan bu gün rəqabət qabiliyyətliliyinə görə və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı sahəsində MDB məkanında birinci yerdədir, paytaxtımız Bakı dünyanın ən gözəl şəhərlərinin sırasındadır. Bizim başqa şəhərlərimiz də abadlaşır. Hara getsən, hansı tərəfə getsən inkişaf, tərəqqi, abadlıq, gözəllik görürsən. Bütün bu işlərin təməlinə Heydər Əliyev amili, Heydər Əliyev siyasəti dayanır. Biz bu siyasətə sadıqıq. Öz milli liderimizin vəsiyyətinə sadıqıq. Azərbaycanı etibarlı şəkildə idarə edirik. Azərbaycanı uğurla inkişaf etdiririk və heç şübhə etmirəm

ki, Azərbaycanın uğurlu və hərtərəfli inkişafı bundan sonra əbədi olacaqdır.

Biz müstəqilliyimizi möhkəmləndirəcəyik, müstəqil siyasətimizi gücləndirəcəyik. Azərbaycan xalqı öz taleyinin sahibidir. Azərbaycan dövləti Azərbaycan xalqının iradəsi ilə idarə olunur. Bütün gələcək planlarımızın həyata keçirilməsi üçün Heydər Əliyev siyasəti davam etməlidir. Bu gün Heydər Əliyev siyasəti yaşayır və əbədi yaşayacaqdır.

**GÜRCÜSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MİXEİL SAAKAŞVİLİYƏ**

Hörmətli cənab Prezident!

Əziz dostum!

Gürcüstanın milli bayramı – Dövlət müstəqilliyinin bərpası günü münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Bu gün xalqlarımız arasındakı münasibətlər tarixən təşəkkül tapmış dostluq, mehriban qonşuluq ənənələrimizdən qaynaqlanır. Belə bir möhkəm təməllər üzərində qurulmuş və qarşılıqlı etimada, dəstəyə əsaslanan dövlətlərarası münasibətlərimizin inkişafı, strateji tərəfdaşlıq xarakteri almış əməkdaşlığımızın gündən-günə genişlənməsi böyük məmnunluq doğurur.

Əminəm ki, xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq Azərbaycan–Gürcüstan dostluğu və əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsi yolunda səylərimizi bundan sonra da ardıcıl şəkildə davam etdirəcəyik.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Gürcüstan xalqına əmin-amanlıq və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 may 2010-cu il

İORDANIYANIN KRALI ƏLAHƏZRƏT II ABDULLAHA

Əlahəzrət!

Əziz qardaşım!

İordaniya Haşimilər Krallığının milli bayramı – Müstəqillik günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimizi yetirirəm.

Azərbaycan–İordaniya dövlətlərarası münasibətlərinin inkişafı zəminində genişlənən əlaqələrimiz məmnunluq doğurur. Əminəm ki, dost ölkələrimiz arasında istər ikitərəfli qaydada, istərsə də beynəlxalq qurumlar çərçivəsində əməkdaşlığı müvəffəqiyyətlə davam etdirmək üçün bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, qardaş İordaniya xalqına əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 may 2010-cu il

**NEPAL FEDERATİV DEMOKRATİK
RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB RAM BARAN YADAVA**

Hörmətli cənab Prezident!

Nepalın milli bayramı – Respublika günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, ölkələrimiz arasındakı münasibətlər xalqlarımızın mənafeləri naminə daim inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost xalqınıza əmin-amanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İLHAM ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 11 may 2010-cu il

RUSİYA FEDERASIYASININ MÜDAFİƏ NAZİRİ ANATOLİ SERDYUKOV İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

11 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 11-də Rusiya Federasiyasının Müdafiə naziri Anatoli Serdyukovu qəbul etmişdir.

Dövlətimizin başçısı Moskvada 9 May münasibətilə keçirilən hərbi paradın yüksək səviyyədə təşkil olunması ilə bağlı Rusiyanın Müdafiə naziri Anatoli Serdyukovu təbrik etmişdir. Prezident İlham Əliyev bayram mərasimində Azərbaycan zabitlərinin iştirakını ölkələrimiz arasında dostluq münasibətlərinin rəmzi kimi qiymətləndirmişdir.

Rusiya Federasiyasının Müdafiə naziri Anatoli Serdyukov Moskvada keçirilən 9 May – Qələbə bayramının təşkili işinə verdiyi yüksək qiymətə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıq etmişdir.

Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən müdafiə sahəsində uğurla inkişaf etdiyi bildirilmiş və bu səfərin hərbi əməkdaşlıq əlaqələrinin genişlənməsi baxımından əhəmiyyəti qeyd olunmuşdur.

ABŞ-ın LOS-ANCELES DAİRƏSİNİN ŞERİFİ LEROY BAKAN İLƏ GÖRÜŞ

Prezident sarayı

11 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 11-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Los-Anceles dairəsinin şerifi Leroy Bakanı qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycanın Los-Anceles dairəsinin hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığının perspektivlərinə dair məsələlər müzakirə olunmuşdur.

**ŞİRVAN ŞƏHƏRİNDƏ DAŞQINLARDAN
ZƏRƏR ÇƏKƏRƏK ÇADIR DÜŞƏRGƏSİNDƏ
MÜVƏQQƏTİ MƏSKUNLAŞAN
SABİRABAD SAKİNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ VƏ
TƏBİİ FƏLAKƏTLƏ BAĞLI SƏYYAR
MÜŞAVİRƏ***

Şirvan

11 may 2010-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 11-də Şirvan şəhərində daşqınlardan zərər çəkərək çadır düşərgəsində müvəqqəti məskunlaşan Sabirabad sakinləri ilə görüşmüş və təbii fəlakətlə bağlı səyyar müşavirə keçirmişdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi Sabirabad rayon sakinləri hərərətlə qarşıladılar, bu ağır gündə onlarla görüş gəldiyinə, qarşılaşdıqları ağır problemlərin aradan qaldırılmasında göstərdiyi köməyə, diqqət və qayğıya görə dərin minnətdarlıqlarını və təşəkkürlərini bildirdilər.

---

* Müşavirədə Baş nazirin müavini Abid Şərifov, Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərov, Daxili İşlər naziri Ramil Usubov, Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev, «Meliorasiya və Su Təsərrüfatı» ASC-nin sədri Əhməd Əhmədzadə, «Azərenerji» ASC-nin prezidenti Etibar Pirverdiyev həyata keçirilən tədbirlərlə bağlı dövlətimizin başçısına məlumat verdilər.

Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərov daşqınlar nəticəsində yaranmış vəziyyət haqqında Azərbaycan prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevə məlumat verdi.

Çadır düşərgəsi ilə tanışlıq zamanı dövlətimizin başçısına bildirildi ki, əhalinin ərzaq, içməli su və digər zəruri məhsullarla tam təmin olunması üçün bütün lazımi tədbirlər görülmüşdür. Bu məqsədlə yaradılan anbarlarda kifayət qədər ərzaq ehtiyatı vardır.

Prezident İlham Əliyev çadır düşərgəsində müvəqqəti məskunlaşan sakinlərlə səmimi söhbət etdi, onları diqqətlə dinlədi, qarşılaşdıqları çətinliklərlə maraqlandı, problemlərin aradan qaldırılması üçün lazımi tapşırıqlar verdiyini bildirdi.

İ l h a m Ə l i y e v : Narahat olmayın, sizə hər cür kömək göstəriləcəkdir. Burada hər cür şərait yaradılmışdır, hər birinizə kömək ediləcəkdir. Sizi burada müvəqqəti məskunlaşdırmışlar. Tapşırıq vermişəm ki, sizə yaxşı baxsınlar, yeməklə təmin etsinlər, tibbi xidmət göstərsinlər. Dağılmış evləriniz bərpa ediləcəkdir. Mən yaranmış vəziyyətlə əlaqədar müşavirə keçirmişəm və bu gün də gəlmişəm ki, görün vəziyyət necədir. Bütün evlər bərpa olunacaq, sizə kompensasiya ödəniləcəkdir.

S a k i n l ə r : Çox sağ olun, cənab Prezident, Allah Sizi var eləsin. Allah qoysa, evimizə qayıdacağıq!

İ l h a m Ə l i y e v : Əlbəttə, qayıdacaqsınız. Amma indi dözmək lazımdır ki, bu təbii fəlakətin fəsadları aradan qaldırılsın. Yarılmış bütün bəndlər təmir olunmalıdır, orada su qurudulmalıdır. Uçmuş evlər yenidən tikiləcəkdir. Hansı evlər ki qəzalı vəziyyətdədir, onlar təmir olunacaqdır. İndi sizin mülkiyyətiniz batıb gedib. Tapşırımışam ki, sizin mülklərinizin mühafizəsi təşkil edilsin.

S a k i n : Allah Sizin atanıza rəhmət eləsin, biz qaçqın olanda hamımıza dayaq oldu, kömək göstərdi. Ot kökü üstə bitər. Həmin kişinin oğlusunuz. O kişi bizi qayğı ilə yerləşdirdi, bizə dayaq oldu, işığı, qazı o vaxtdan pulsuz yandırırıq, çörəyi pulsuz alırıq.

İlham Əliyev: Bilirsiniz ki, qaçqınlara mən də həmişə arxa durmuşam, bu gün də bütün imtiyazlar yerindədir. Arxayın ola bilərsiniz, qaçqınların yaşayış vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün bütün tədbirlər görülür. Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir, bütün imtiyazlar yerində qalır. İşıq, qaz, bütün kommunal ödəmələr – yəni siz ondan azadsınız. Növbəti mərhələdə yeni proqramlar həyata keçiriləcəkdir. Ciddi tapşırıq vermişəm ki, hər bir vəzifəli şəxs qaçqınlara, köçkünlərə kömək olmalıdır, onlara dəstək verməlidir, onları yerindən tərpətməməlidir. İndi əsas vəzifə odur ki, bu təbii fəlakətin fəsadlarını tezliklə aradan qaldıraq və əziyyət çəkən insanlara kömək edək. Sakinlər təbii fəlakətin onlara vurduğu ziyandan danışdılar. Sizə dəymiş bütün ziyan ödəniləcək, kompensasiya veriləcəkdir. Nə mümkündürsə, onu da edəcəyik. Əgər təxirəsalınmaz tədbirlər görülməsəydi, Allah eləməsin, daha da pis ola bilərdi. Ona görə indi əsas gücümüz ona yönəldilibdir ki, bu vəziyyət tezliklə aradan qaldırılsın.

Prezident İlham Əliyev sonra tibb məntəqəsində yaradılan şəraitlə tanış oldu. Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev yaranmış vəziyyətlə əlaqədar əhaliyə göstərilən tibbi xidmət barədə dövlətimizin başçısına məlumat verdi, burada epidemioloji vəziyyətə ciddi nəzarət olunduğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, Kür çayında daşqınlardan zərər çəkən Sabirabad sakinlərinin Şirvan şəhərində müvəqqəti məskunlaşdığı çadır düşərgəsində 1500 nəfərə qədər insan yerləşdirilmişdir. Burada qurulan 176 çadıra Sabirabadın 9 kəndinin, əsasən Dadaşbəyli və Qaraqünə kəndlərinin sakinləri köçürülmüş və zərərçəkənlərin daşqı qeydiyyatı aparılmışdır.

* * *

Sonra prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə səyyar müşavirə keçirildi.

Dövlətimizin başçısı səyyar müşavirədə çıxış etdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

Bu təbii fəlakətin qarşısının alınması üçün bütün lazımi tədbirlər görülür. Mayın 7-də Bakıda mənim sədrliyimlə müşavirə keçirildi, lazımi göstərişlər verildi. Hesab edirəm ki, bütün aidiyyəti qurumlar çox səmərəli işləyirlər. Biz görülən tədbirlər nəticəsində daha da böyük bələdan özümüzü qurtara bildik. Təbii fəlakət son onilliklər ərzində misli görünməmiş dərəcəyə çatmışdır. Əlbəttə, biz bu gün ilk növbədə, fəlakətin fəsadlarını aradan qaldırmalıyıq. Əziyyət çəkən bütün insanların yaşayış səviyyəsini normallaşdırmaq üçün onlara əlavə qayğı da göstərilməlidir.

Mənə verilən məlumata görə, bu sahədə lazımi tədbirlər görülür, insanların köçürülməsi, müvəqqəti məskunlaşdırılması, yeməklə, ərzaqla, tibbi xidmətlə təmin edilməsi məsələləri operativ şəkildə həll olunur. Bu gün səhər köçürülən əhali ilə görüşdə bir daha onların dilindən eşitdim ki, onlar yaradılmış şəraitdən çox razıdırlar. Mən bura gəldim ki, vəziyyətlə tanış olum. Ən əsası əlavə hansı tədbirlər görülməlidir, biz bunu müzakirə etməliyik. Yəqin ki, insanların müvəqqəti məskunlaşması üçün lazım olan əlavə tədbirlərin görülməsi barədə də təkliflər veriləcəkdir. Bizim fəaliyyətimiz indiki şəraitdə bu iki istiqamətdə aparılmalıdır.

Bütün müvafiq göstərişlər verildi, bütün aidiyyəti orqanlar gecə-gündüz işləyirlər və mən bunu yüksək qiymətləndirirəm. Nə mümkünsə onu maksimum edirik və edəcəyik. Bu işlərdə nazirliklər, dövlət qurumları, yerli icra orqanlarının nümayəndələri – hamımız birlikdə çalışmalıyıq. Çünki bu bizim ümummilli işimizdir. Bu vaxta qədər heç zaman ölkənin ərazisinin böyük bir hissəsi belə təbii fəlakətə məruz qalmamışdır. Qısa müddət ərzində 40-dan çox rayonda subasma və sürüşmə halları baş vermişdir.

Onu da xüsusi qeyd etməliyəm ki, indiki şəraitdə dünyanın müxtəlif yerlərində bu günlərdə və bu gün də davam edən təbii fəlakətlər müşahidə olunur. Qonşuluğumuzda,

başqa qitələrdə daşqınlar, sel suları, leysan yağışları insanlara böyük problemlər yaradır və ölüm hadisələri çox geniş vüsət alıbdır. Ancaq Allaha şükürlər olsun ki, Azərbaycanda bu sahədə maksimum tədbirlər görüldü, biz insanları qoruya bildik. Onları vaxtında köçürə bildik. Fəlakətə məruz qalmış yerlərdə görülən operativ tədbirlər nəticəsində biz insanların sağlamlığını da maksimum dərəcədə təmin edə bildik.

Burada da bütün lazımı şərait yaradılıb, ərzaqla təminat yaxşıdır, gündə 3 dəfə isti yemək verilir, tibbi xidmət göstərilir və insanların bütün problemləri maksimum dərəcədə həll olunur. Əlbəttə, çöl şəraitində bunu təşkil etmək o qədər də asan məsələ deyildir. Amma nə mümkünsə biz bunu burada operativ qaydada edirik. İnsanların məskunlaşdıqları yerlərdə qərargahlar qurulubdur və lazımı tədbirlər görülür.

Bir daha demək istəyirəm ki, indiki şəraitdə və bundan sonrakı günlərdə sahilbərkitmə işləri aparılmalıdır. Bəndlər bir neçə yerdən yarıldı və bunun nəticəsində subasma halları, həm qrunç suları, həm Kürün suyu – çay suları daha da çoxaldı. Təbii fəlakətlər bir daha onu göstərir ki, bəzi hallarda insanlar bunun qarşısında aciz qalır. Amma biz imkanlarımızı maksimum dərəcədə səfərbər etdik və edirik ki, bu fəlakətin fəsadlarını tezliklə aradan qaldıraq. Ona görə sahilbərkitmə, bəndbərkitmə işləri sürətlə davam etdirilməlidir. Bütün texnika vardır. Əgər əlavə texnikanın göndərilməsi üçün ehtiyac olarsa, biz onu da edirik. Kifayət qədər canlı qüvvə vardır. Mən göstəriş verdim ki, əlavə canlı qüvvə göndərilsin. Çünki buna ehtiyac vardır. Biz, əlbəttə ki, kənd sakinlərini bu işlərə cəlb edirik. Amma onların başı öz problemlərinə qarışıb. Onlar öz ailələrinə, necə deyirlər, bu şəraitdə kömək etməlidirlər. Onları sahilbərkitmə işlərinə kütləvi qaydada cəlb etmək doğru olmaz. Bu, könüllü şəkildə olmalıdır. Bizim kifayət qədər canlı qüvvəmiz vardır. İnsanlara qayğı göstərilməlidir. Onların bütün məişət problemləri mümkün qədər həll olunmalıdır və mən gördüm ki, insanlar doğrudan da burada onlara göstərilən münasibətə görə çox böyük səmimiyyətlə minnətdarlıqlarını bildirirlər.

Bundan sonrakı dövrdə də kompleks tədbirlər planı tər-tib edilməlidir, hazırlanmalıdır və icra olunmağa başlan-malıdır ki, gələcəkdə biz özümüzü belə fəlakətdən daha da böyük uğurla qoruya bilək. Hesab edirəm ki, yaxın zaman-larda biz bu planı təsdiqləyəcəyik. Vəziyyət sabitləşəndən sonra dəymiş bütün ziyan hesablanmalıdır. Biz təkcə uçan evlərin bərpası ilə öz işimizi bitmiş hesab edə bilmərik. Ora-da təkcə evlər batmayıb, bütün həyət təsərrüfatı, bütün mül-kiyyət, şəxsi mülkiyyət dağılıb, insanların dolanışıq mənbəyi məhv olubdur. Biz onları köçürdük, qaytardıq, evləri bərpa etdik, bəs onlar necə yaşayacaqlar? Bütün bu məsələlər kompleks şəkildə öz həllini tapmalıdır. Bu gün tərk edilmiş o evlər lazımı səviyədə qorunur.

Bütün aidiyyəti qurumlar nə mümkündür onu edirlər. Biz hesab edirdik ki, son iki-üç gündə suyun səviyyəsi düşməyə başlamış və artıq hava şəraiti də yaxşılaşır, əsas böhranlı anlar artıq geridə qalıb. Amma dünən axşam bəndin yarılması nəticəsində əlavə sahələr suyun altında qaldı. Yənə leysan yağışlar başladı, dağlarda əvvəlki illərdə görünməmiş həcmdə qar, buzlaşma müşahidə olunur. İndi o buzlar, qarlar əriyəcək. Əridikcə yənə sel sularının gəlməsinə səbəb ola bilər. Hesab etməməliyik ki, bu gün artıq böhran arxada qaldı. Gələcəkdə də bu, təkrar oluna bilər.

Ona görə mən bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycanda indi elə idarəçilik sistemi yaradılıbdır ki, hər bir qurum və hər bir qurumun rəhbəri istənilən anda öz vəzifə borclarını bilir və çalışır ki, onları şəərəflə yerinə yetirsin. Görülən tədbirlər bir daha onu göstərdi ki, bütün bu hadisələri qabaqcadan proq-nozlaşdırmaq mümkün deyildi. Buna baxmayaraq, biz bu fəlakətlə üzləşəndə dərhal operativ tədbirlər görüldü və bu gün də bu tədbirlər görülür.

İndi isə biz baxmalıyıq ki, birincisi nə edilib. Əlavə nə etmək lazımdır və proqnoz nədən ibarətdir ki, biz insanları nə vaxt öz yaşadıqları yerlərə qaytara bilək.

Baş nazirin müavini Abid Şərifov təbii fəlakət nəticəsində insan tələfatının baş verməməsi üçün dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən, ilk növbədə görülməli təxirəsalınmaz tədbirlər barədə məlumat verdi.

Abid Şərifov: Siz tapşırmışdınız ki, birinci növbədə, istər insanların özləri, istər onların mal-qarası və sairə qorunsun. Buna görə də Fövqəladə Hallar və Daxili İşlər nazirlikləri tərəfindən müavinlər səviyyəsində yaradılmış qərargah 24 saat ərzində fəaliyyət göstərir və əhalinin köçürülməsi ilə məşğul olurlar. Bu günə qədər insanlar tam sağ-salamat, eyni zamanda, mal-qarası ilə birlikdə heç bir tələfatsız köçürülmüşlər.

Tapşırığınıza uyğun olaraq Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən buraya motorlu kiçik rezin qayıqlar gətirilib. Fövqəladə Hallar və Daxili İşlər nazirliklərinin mütəxəssisləri əhalisi köçürülən qəsəbə və kəndlərdəki evlərin hamısını 24 saat ərzində mühafizə edirlər, özü də çox ciddi şəkildə. Yalnız onu deyə bilərəm ki, Daxili İşlər Nazirliyinin 500 nəfər və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 600-dən çox əməkdaşı qəsəbələrin, kəndlərin mühafizəsi ilə məşğuldur. Bu işlər davam edir.

O ki qaldı bəndlərin bərpası, mühafizəsi ilə bağlı məsələyə, cənab Prezident, Siz bildiyiniz kimi, mayın 7-də baş verən birinci hadisə zamanı Kürə yaxın bəndin 100 metr uzunluğunda hissəsi uçub. Orada Kürün dərinliyi, haradasa 18 metrə yaxındır. O bəndin eni təqribən 6-8 metrdir. İkinci bənd 65 metr aralıdadır. O, torpaq bənddir və böyük təzyiq nəticəsində bu bənd də uçub. Bunun nəticəsində, hesablamalara görə, gün ərzində Kürdən üzü qəsəbələrə 25 milyon kubmetr su axır. Yəni 4 gün ərzində 90 milyon kubmetr su – mən nə üçün azaltdım, səbəbini izah edəcəyəm – axıb həmin qəza yerlərinə. Təqribən suyun səviyyəsi 2 metr, çox az hallarda 2 metr yarımındır. Buna baxmayaraq, tələb olunur ki, mühafizə tədbirləri maksimum səviyyədə görülməlidir.

Cənab Prezident, birinci gündən, yəni ayın 7-dən işlər 24 saat ərzində təşkil olunub. Bəndlərin bərpasında «Meliorasiya və Su Təsərrüfatı» ASC-nin, «Azərkörpü», «Azərenerji» şirkətlərinin, eyni zamanda, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin qüvvələri iştirak edirlər. Bəndlərin bərpasında, harada ki, əl ilə iş gedir, bu işləri Daxili İşlər və Fövqəladə Hallar nazirliklərinin mindən çox mütəxəssisi ümumi nəzarət altında həyata keçirir.

Birinci hadisə zamanı uçmuş bəndlə əlaqədar deməliyəm ki, biz onu sabah saat 2-3-ə qədər bərpa etməyə çalışırıq. Mən rəqəmlə desəm, yəqin daha düzgün olardı. Bu bəndin möhkəmlənməsi və bərpası üçün 4 gün ərzində «Meliorasiya və Su Təsərrüfatı» ASC, Daxili İşlər, Fövqəladə Hallar nazirlikləri, Bakıdan olan bəzi müəssisələr, rayon icra hakimiyyətləri və inşaat şirkətləri tərəfindən təqribən 1000-ə yaxın böyük maşın səfərbər olunmuşdur. Bunun nəticəsində birinci bəndin uçmuş hissəsinin 120 metri artıq bərpa olunub. 260 metrdən 50 metr qalıb. Çalışırıq ki, əgər bu gecə problem olmasa, həmin hissənin bərpasını sabah saat 2-3-ə qədər başa çatdıraq, şəhərə, qəsəbələrə axan suyun qarşısı alınsın.

İ l h a m Ə l i y e v : İndi bəndin, ümumiyyətlə, vəziyyəti necədir? Yəni, gələcəkdə başqa yerlərdə o yarıla bilər?

A b i d Ş ə r i f o v : Sözüün doğrusu, Azərbaycanın tarixində heç vaxt bu rəqəm alınmayıb ki, 1 saniyədə 2400 kubmetr su keçsin. Belə şey olmayıb. Ən maksimal olub 2100, 1950 kubmetr. Belə bir şey heç vaxt tarixdə olmayıb. İkinci çətinlik ondan ibarətdir ki, istər Kürdə, istər Arazda eyni zamanda, suyun qalxması, çoxalması müşahidə olunur. O yerlərdə ki, bənd tikilir, cənab Prezident, əvvəlcə oraya bataqlığın içi ilə 2-2,5 kilometrə qədər yol çəkilib. Hər bir maşın 400 metr məsafəni arxaya gedir. Bunlar çətinlik yarıdır.

Cənab Prezident, bizim fikrimizcə – aidiyyəti nazirliklərin nümayəndələri ilə biz hər gün tez-tez məsləhətləşirik – bənd-

dən axan selin qarşısı alınandan sonra biz yığılan suyu çəkməyə və evləri inventarlaşdırmağa başlayacağıq. Fövqəladə Hallar Nazirliyi artıq ehtiyatını görüb, nasoslar və s. texnikanı tədarük edib.

Cənab Prezident, mən birinci növbədə o evlərin durumu barədə Sizə məruzə etmək istəyirəm. Kənd yerlərində əksər evlər çiy kərpicdən tikildiyinə görə su dəydisə sökülməlidir. Yəqin ki, belə evlərin bərpası ilə bağlı Sizə məruzə edəndən, Sizdən tapşırıq alandan sonra işə başlamalıyıq.

İlham Əliyev: O evləri bərpa etmək çətin olacaq. Orada yeni evlər tikilməlidir.

Abid Şərifov: Cənab Prezident, o evləri bərpa etmək qeyri-mümkündür, onlar sökülməlidir.

İlham Əliyev: Mən keçən dəfə də dedim, nəzarət olunmalıdır ki, daha bundan sonra çiy kərpicdən heç kim özü üçün ev tikməsin. Həm icra başçıları, həm siz, həm də bütün aidiyyəti qurumlar bu məsələyə baxmalısınız.

Abid Şərifov: Cənab Prezident, dünənki qəza ilə əlaqədar vəziyyət, həqiqətən çox ciddidir. Bəndin uzunluğu təqribən 14 kilometrdir. Fövqəladə Hallar, Daxili İşlər nazirlikləri, rayonlar tərəfindən lazımı kömək göstərilib, kömək edilir. Sözsüz ki, burada çalışan podratçılar 24 saat ərzində işi təşkil etməlidirlər. Amma orada, həqiqətən vəziyyət ciddidir. Biz çalışırıq. Bu qəzanın qarşısını almaq üçün ciddi işlər aparılır.

İlham Əliyev: Dünən axşam ki, o bənd yarıldı və əlavə torpaqlar suyun altında qaldı. İndi həmin o torpaqlar suyun altındadır, yoxsa əlavə olaraq su sızır, davam edir?

Abid Şərifov: Yox. Ora qapalı bir yerdir. Birinci bənd və qövs şəklində ikinci bənd gedir. Bu qövsün, yəni birinci bənd ilə ikinci bəndin arasında qəsəbə vardır. Bu qəsəbənin sakinlərini qısa müddətdə köçürdük. İndi Kürə yaxın birinci bənd dağılıb, onun bərpası gedir. İkinci bəndin, hansı ki, yəni su aşıb gedə bilər, orada da bərkitmə işləri əl ilə gedir.

Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərov görülən tədbirlərlə bağlı dövlət başçısına məruzə etdi.

Kəmaləddin Heydərov: Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, təxminən 2 min nəfər şəxsi heyəti və 700-ə qədər texnikası bu bölgədə, bir də Saatlı, Neftçala, Salyan, Kürdəmir, Zərdab zonalarında çalışır. Səfərbərlik burada tam təmin olunub.

İlham Əliyev: Ümumiyyətlə, neçə kəndin sakinləri burada məskunlaşıb?

Kəmaləddin Heydərov: Dünənə qədər 9 kənd idi. Bu gün də Mürsəlli, Ulacalı 325 ev, Şıxlar 130 ev, Bulduqdan hələ çıxan yoxdur. Cəmi 605 ev dünənki hadisə ilə bağlı çıxarılıb.

İlham Əliyev: Ancaq 605 ev dünən boşaldıldı.

Kəmaləddin Heydərov: Ondan qabaq 9 kənddə – Qaragünə 371 ailə, Dadaşbəylidə cəmi 4 evi su basmışdı, amma kəndin bütün əhalisi çıxdı. Çöldəlləkdə su yoxdur.

İlham Əliyev: İki mindən çox.

Kəmaləddin Heydərov: Bu çadır şəhərciyində 1300-ə qədər adam məskunlaşıbdir.

Abid Şərifov: Onlardan bəziləri qohum-əqrəbasının yanında yaşayır.

İlham Əliyev: Bəli, qohumlarının evlərinə gediblər.

Kəmaləddin Heydərov: Çoxları deyir ki, biz qohumlarımızın evlərində yaşamaq istəyirik, çadırlara gəlmək istəmirik. Şəraiti olanlar digər kəndlərdə qohumlarının evlərinə gedirlər.

Cənab Prezident, tapşırıq məlumdur. İstiqaməti verdiniz. Biz uçmuş birinci bəndin bərpasını bu gecə başa çatdırmağı nəzərdə tutmuşuq. Abid müəllimin bildirdiyi kimi, biz bunu ehtiyatla deyirik, amma sabah günortaya qədər birinci bəndin bərpasını başa çatdıracağıq.

Sonra Daxili İşlər naziri Ramil Usubov təbii fəlakət zonasında həyata keçirilən mühafizə tədbirləri barədə məlumat verdi.

R a m i l U s u b o v: Məruzə edim ki, ayın 7-dən sonra Sizin tapşırığınız əsasında bütün şəxsi heyət səfərbər olunub. Tapşırığınız əsasında bütün nazirliklərlə əlaqəli şəkildə işləyirik. Cənab Prezident, dünənə kimi biz buraya Daxili Qoşunlardan 650 nəfər, 400 nəfər də polis işçisi cəlb etmişdik. Bu gün isə əlavə göstəriş oldu ki, qüvvələrimizi artırmaq. Bu gün axşama şəxsi heyəti 1500 nəfərə çatdıracağıq.

Cənab Prezident, polis əsasən mühafizə ilə məşğuldur. Daxili Qoşunların şəxsi heyətindən isə Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə birgə bəndbərkitmə işlərində istifadə edirik. Yəni Sizi tam əmin edə bilərəm ki, mühafizədə, həmçinin də bəndin bərkidilməsində daxili işlər orqanlarının şəxsi heyəti yaxından iştirak edir və bu işi davam etdirəcəklər. Həmçinin yollarda hərəkətin təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələlər həll olunur. Burada eyni zamanda, bəndbərkitmə işlərində istifadə olunan daşların və beton alətlərin daşınmasına da kömək edirik.

İ l h a m Ə l i y e v: Əlbəttə, elə etmək lazımdır ki, daşıma zamanı yolda yubanma olmasın.

R a m i l U s u b o v: Cənab Prezident, burada sizin-bizim sahədir məsələsi yoxdur. Siz bu gün göstəriş verdiniz və hamımız başa düşürük ki, bu bizim ümumi işimizdir və birgə də əlaqəli işləyirik.

Sonra «Meliorasiya və Su Təsərrüfatı» ASC-nin sədri Əhməd Əhmədzadə danışdı.

Ə h m ə d Ə h m ə d z a d ə: Cənab Prezident, təkcə Salyan məntəqəsindən 13 milyard kubmetr su keçibdir. Amma əvvəlki ilin həmin dövründə cəmi 5 milyard kubmetr idi. Yəni, bu rəqəmlər bu ilin doğrudan da ağır olmasını göstərir. Bu ilin ağır olmasının əsas səbəblərindən biri də o olub ki, həmişə bizdə Araz aprel ayında qızıdır, Kür isə maydan başlayır daşmağa. Amma bu il nədənsə bunlar payızdan

necə başlayıblarsa elə gedirlər. Hər ikisində güclü və gur su vardır.

İ l h a m Ə l i y e v: Ümumiyyətlə, dünyada iqlim dəyişikliyi ilə bağlı hadisələr baş verir. İndi Avropa məkanı hava nəqliyyatı üçün yenidən bağlanıb. Orada vulkan püskürür, burada sel suları. Bütün qitələrdə, demək olar ki, təbii fəlakətlər baş verir. Yəni biz hazır olmalıyıq. Ona görə də bundan sonra elə tədbirlər görülməlidir ki, biz bugünkü səviyyəli fəlakətin qarşısını ala bilək. Onu da etmək mümkündür, sadəcə olaraq, gərək plan tutulsun və investisiya ayrılınsın. Bizdə texniki imkanlar da, təcrübə də vardır. Yəni bütün bu işlər elə aparılmalıdır ki, gələn il biz bu vəziyyətlə üzləşməyək.

Ə h m ə d Ə h m ə d z a d ə: Sahilbərkitmə işləri əsasən dağ çaylarında aparılır. Dağ çaylarında əsasən dəmir-beton, daş-beton konstruksiyalarında aparılır. Orada bizim problemimiz olmur, onlar daha davamlı, daha da yaxşıdır.

Amma ta qədimdən Azərbaycanda Kür və Araz çaylarının kənarında torpaq vallar vurulub, adı da qoyulub bənd. Əslində götürəndə bunlar bənd deyil, adi torpaq valdır. Cənab Prezident, bu il həmin torpaq val 7 aydır ki, suyun içindədir. Həmin torpaq bəndlər horra şəklinə düşübdür. Onun saxlanması çətindir. Sızma artan kimi açılır. Məsələn, dünən axşamkı hadisə heç nədən baş verdi. Bu, möhkəm tikilmiş bənd idi. Əslində götürəndə bu, bənd deyil, torpaq valdır. Gərək biz onun konstruksiyası barədə fikirləşək. Heç olmasa, böyük yaşayış məntəqələrində, böyük şəhərlərdə biz yavaş-yavaş bu tədbirə keçməliyik.

Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev səhiyyə xidmətlərinin təşkili ilə bağlı görülən işlər barədə danışdı.

O q t a y Ş i r ə l i y e v: Cənab Prezident, Sizin tapşırığınızla Bakı şəhərinin bütün səhiyyə müəssisələrindən, bir sıra rayonlardan tibb işçiləri buraya səfərbər olunub, proqram hazırlanıbdır. Əsas odur ki, təbii fəlakətdən sonra xəstəliklərin qabağını alağ. Siz özünüz çadır düşərgəsində

oldunuz, hamı Sizə minnətdarlıq edirdi. Burada səhiyyə ilə bağlı heç bir problem yoxdur.

Təhsil naziri Misir Mərdanov təbii fəlakət zonasında zərər çəkən uşaqların tədris prosesinin təşkili ilə bağlı bütün tədbirlərin görüldüyünü bildirdi.

«Azərenerji» ASC-nin prezidenti Etibar Pirverdiyev həyata keçirilən tədbirlərlə bağlı dövlətimizin başçısına məlumat verdi.

Etibar Pirverdiyev: Cənab Prezident, bu sahədə işə, ümumiyyətlə, Şirvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısının bizə müraciətinə əsasən başladıq. Müraciət ona əsaslanırdı ki, Şirvanda «Cənub» elektrik stansiyasının tikintisində olduqca böyük bir qüvvə var, böyük xüsusi texnika işləyir, yəni onunla bağlı bizə müraciət etdi. Ayın 3-də birinci dəfə müraciət oldu. Biz dərhal reaksiya verdik, bir qədər texnika ayırdıq. Ayın 4-də yenidən müraciət etdi, texnikanın sayını artırdıq. Ayın 5-dən isə biz tam şəkildə işə qoşulduq və Şirvan şəhəri ətrafında bənd salınması işlərinə başladıq. Bunun da nəticəsində əsas təhlükə gözlənilən Bayramlı və Hacı Qəhrəmanlı qəsəbələrində görülmüş böyük bəndsalma işlərinə görə Şirvan şəhərinə və qəsəbələrə su daxil olmadı.

Ayın 7-dən səhər tezdən böyük bir qüvvə ilə bəndin aşmış hissəsində işə başladıq. Bizim hesablamalarımıza görə, hazırda bəndin yarılmış hissəsindən sahələrə axmış suyun miqdarı 150 milyon kubmetrə bərabərdir. Müqayisə üçün deyə bilərik ki, bu, təxminən Yenikənd su anbarının tutumuna bərabərdir. Yəni Yenikənd su anbarının tutumu qədər su ancaq birinci bənddən sahələrə axmışdır.

Sabirabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Heydər Abbasov dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən təbii fəlakət zonasından köçürülən əhəlinin yerləşdirilməsi, onların problemlərinin həlli, o cümlədən bəndlərin tikintisi və bərpası ilə bağlı tədbirlərin davam etdirildiyini dedi.

İlham Əliyev: Mən bir də demək istəyirəm ki, bütün lazımi tədbirlər görüüb, bütün göstərişlər verilib. Elə etməliyik ki, maksimum dərəcədə bütün gücümüzü daha da səfərbər edib bu çətin vəziyyətdən çıxaq. Əminəm ki, buna nail olacağıq. Çünki biz bu işlərə bu qədər diqqət göstəririk və indi burada bu qədər insan çalışır, əlbəttə, əminəm ki, təbii fəlakətin fəsadlarının aradan qaldırılması işində uğur qazanacağıq.

Bir daha demək istəyirəm ki, bütün məmurlar, vəzifəli şəxslər, nazirliklər, dövlət qurumları, yerli icra orqanları bir komanda şəklində işləməlidirlər. Hərəsi öz vəzifə borcunu şərafətlə yerinə yetirməlidir. Bütün qüvvələr səfərbər olunmalıdır ki, biz bu fəlakətin qarşısını alaıq. Bayaq qeyd etdiyim kimi, bundan sonra daha da dəqiq iş bölgüsü aparılmalıdır ki, biz özümüzü tam şəkildə, maksimum dərəcədə belə təbii fəlakətlərə hazırlaya bilək. Bir daha demək istəyirəm, nə qədər ki, bu insanlar burada məskunlaşıbdır, onlara maksimum diqqət, qayğı göstərməlidir. Başlanan bütün bu təşəbbüslər davam etməlidir. İnsanlar yeməklə, ərzaqla təmin olunmalı, onlara tibbi xidmət göstərməlidir. Uşaqların avtobuslarla məktəblərə aparılmasını, köçürülən kənd məktəblərinin müəllimlərini burada işlə təmin etməliyik. Bütün sosial məsələlər həll olunmalıdır. Sahilbərkitmə işləri davam etdirilməlidir. Ümid edirəm ki, biz bu təbii fəlakətin nəticələrini yaxın zamanlarda aradan qaldıracağıq.

QEYDLƏR

1. Amerika Birləşmiş Ştatları (ABŞ) – Şimali Amerikada dövlət. Şimaldan Kanada, cənubdan Meksika, şərqdən Atlantik okeanı və qərbdən Sakit okeanla əhatə olunur. Sahəsi 9,5 milyon km², əhalisi 325,6 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 50 ştat və Kolumbiya federal paytaxt dairəsinə bölünür. Ali qanunvericilik orqanı ikipalatalı (Nümayəndələr Palatası və Senat) ABŞ Konqresidir. Dövlət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Vaşinqton şəhəridir. – 5, 157, 192, 211, 217, 231, 322, 328.

2. Mərakeş, M ə r a k e ş K r a l l ı ğ ı – Şimal-Qərbi Afrikada dövlət. Sahəsi 446,6 min km², əhalisi 34 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 16 əyalətə bölünür. Mərakeş konstitusiyalı monarxiyadır. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı birpalatalı Nümayəndələr Palatasıdır. Paytaxtı Rabat şəhəridir. – 6.

3. VI Məhəmməd, b i n ə l - H ə s ə n (d.1963) – 1999-cu ildən Mərakeş Krallığının Kralıdır. VI Məhəmməd 1666-cı ildən Mərakeşi idarə edən Alauitlər sülaləsindən 18-ci kraldır. – 6.

4. Portuqaliya, P o r t u q a l i y a R e s p u b l i k a s ı – Cənub-Qərbi Avropanın Pireney yarımadasında dövlət. Sahəsi 92 min km², əhalisi 11 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 18 mahala və iki muxtar vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, ali qanunverici orqanı birpalatalı Respublika Məclisidir. Paytaxtı Lissabon şəhəridir. – 7.

5. Anibal Kavaku Silva (d.1939) – Portuqaliyanın siyasi xadimi. 2006–2016-cı illərdə Portuqaliya Respublikasının Prezidenti, 1985–95-ci illərdə isə Baş naziri olmuşdur. – 7.

6. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti – Azərbaycan Respublikası ərazisində muxtar vilayət. 1923-cü il iyulun 7-də

təşkil edilmişdir. Dağlıq Qarabağda 1988-ci ilə qədər 170 min əhali yaşayırdı. Sahəsi 4,4 min km²-dir. Mərkəzi Xankəndidir.

1988–92-ci illərdə muxtar vilayətin erməni separatçıları və millətçiləri Ermənistan silahlı qüvvələri ilə birlikdə bu ərazidə yaşayan azərbaycanlıları doğma torpaqlarından çıxararaq Dağlıq Qarabağı işğal etdilər. BMT-nin 822, 853, 874, 884 sayılı qətnamələrinə görə, erməni işğalçıları Azərbaycan torpaqlarını qeyd-şərtsiz tərk etməlidirlər. Ancaq Azərbaycan torpaqları hələ də erməni tapdağı altındadır. – 8–11, 13, 28, 29, 34, 117, 118, 163, 164, 165, 170, 189, 190, 193, 218, 230, 231, 236, 237, 238, 239, 240, 287.

7. Cəbrayıl — Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Sahəsi 1050 km², əhalisi 76,6 min nəfərdir. 1993-cü ildə erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdir. – 9.

8. Türkiyə Cümhuriyyəti – Qərbi Asiyada və Avropanın cənub-şərqində dövlət. Sahəsi 783,5 min km², əhalisi 79,4 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 81 ilə (vilayətə) bölünür. Dövlət başçısı prezident, Ali qanunverici orqanı Türkiyə Böyük Millət Məclisidir. Paytaxtı Ankara şəhəridir. – 12, 14, 20, 39, 55, 104, 171, 202, 230, 259, 261, 278, 322.

9. Abdullah Gül (d.1950) – Türkiyənin dövlət və siyasi xadimi, iqtisad elmləri doktoru, professor. 1991-ci ildə TBMM-in üzvü seçilmişdir. Abdullah Gül Rəcəb Ərdoğanla Ədalət və İnkişaf Partiyasının yaradıcılarından biridir. 2007–2014-cü illərdə Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının «Heydər Əliyev» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 12, 55, 104, 171, 230.

10. Avropa İttifaqı (Aİ) – Avropa dövlətlərinin ən iri inteqrasiya birliyi. Aİ-yə 28 dövlət daxildir.

Aİ-nin yaradılması haqqında müqavilə 1993-cü ildə Maastrixtdə imzalanmışdır. Aİ azadlıq, demokratiya, insan hüquqları və azadlıqlarına hörmət, həmçinin hüququn aliliyi

prinsiplərinə – üzv-dövlətlər üçün ümumi olan prinsiplərə əsaslanır.

Aİ Avropada iqtisadi inteqrasiyanın daha da inkişaf formasıdır. İqtisadi və valyuta ittifaqı 1999-cu ildən fəaliyyətə başlamış və vahid valyuta – avro dövrüyyəyə buraxılmışdır. Aİ-nin üzvləri yalnız Avropa dövlətləri ola bilər. Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindəndir. – 13, 149, 157, 162, 170, 199, 210, 213.

11. Piter Semnebi (d.1959) – İsveç səfiri. 2006–2011-ci illərdə Piter Semnebi Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə nümayəndəsi olmuşdur. – 13.

12. İhsan Doğramacı (1915–2010) – türkdilli ölkələrin Milli Pediatriya Cəmiyyətləri Birliyinin Fəxri prezidenti, elmlər doktoru, professor. 1963–65-ci illərdə Ankarada Uşaq Sağlamlığı İnstitutunun direktoru, 1977–93-cü illərdə institutun icraçı direktoru, 1992-ci ildən isə Fəxri prezidenti, 1968–73-cü illərdə Pediatorların Tibb Assosiasiyasının prezidenti, 1959-cu ildən YUNİSEF-in İcraiyyə Komitəsinin üzvü, iki dəfə Bilkənd Universitetinin sədri və rektoru, 1975-ci ildən isə universitetin Fəxri rektoru olmuşdur. İ.Doğramacı Azərbaycan MEA-nın Fəxri üzvü, Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinin Fəxri doktoru olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal» və «Heydər Əliyev» ordenləri ilə təltif edilmişdir. –14.

13. Heydər Əliyev, Heydər Əlirza oğlu (1923–2003) – Müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın ümummillə lideri, görkəmli dövlət xadimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti (1993–2003), iki dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı.

1964-cü ildə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi sədrinin müavini, 1967-ci ildə isə sədri vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin

iyul (1969) plenumunda Heydər Əliyev MK-nın Büro üzvü, Azərbaycan KP MK-nın Birinci katibi seçilmişdir.

H.Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi ilk illərdən əhatəli iqtisadi konsepsiya hazırlanmış, yeni istehsal sahələri yaradılmış, Azərbaycanın iqtisadi potensialı güclənmişdir. H.Əliyevin respublikaya bilavasitə rəhbərlik etdiyi dövrdə (1969–82-ci illər) idarəetmə mexanizminin və metodlarının təkmilləşdirilməsi, əmək və ictimai-siyasi fəallığın artırılması, kənd təsərrüfatının inkişafında yüksək göstəricilər əldə edilməsi, azərbaycançılıq məfkurəsinin, milli ruhun, milli özünüdərkini yüksəlişi, müstəqil dövlətçilik ideyalarının güclənməsi və reallaşması üçün dəyərli işlər görülmüşdür.

H.Əliyev 1971-ci ildə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, 1976-cı ilin martında Sov.İKP MK Siyasi Büro üzvlüyünə namizəd, 1982-ci ilin noyabrında isə Siyasi Büro üzvü seçilmiş və eyni zamanda, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin Birinci müavini təyin edilmişdir.

H.Əliyev Moskvada işlədiyi dövrdə də həmişə Azərbaycanı düşünmüş, onun taleyi ilə yaşamış, doğma respublikanın dünyada tanınması üçün əlindən gələni etmişdir.

H.Əliyev 1990-cı ilin 20 yanvarında sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı faciəni qətiyyətlə pisləmiş və Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində kəskin bəyanatla çıxış etmişdir.

H.Əliyev 1990-cı ilin iyulunda Azərbaycana qayıtmış, əvvəlcə Bakıda, sonra isə Naxçıvanda yaşamışdır. O, 1991–93-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədr müavini olmuş, Ali Sovetin sessiyalarında fəal iştirak etmiş, Azərbaycanda mövcud ictimai-siyasi vəziyyəti həmişə obyektiv təhlil etmiş, mühüm prinsiplər fikirlər söyləmiş, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin səbəblərini aşkara çıxarmış və təqsirkarların dəqiq ünvanını göstərmişdir. 1993-cü ilin may–iyununda dövlət böhranının, hakimiyyətsizliyin, başıpozuqluğun kulminasiya nöqtəsinə çatması ilə ölkədə vətəndaş müharibəsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda Azərbaycan xalqı

H.Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı və Azərbaycanın o zamankı dövlət rəhbərliyi onu rəsmən Bakıya dəvət etməyə məcbur oldu. H.Əliyev iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçildi, iyulun 24-də Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başladı.

1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində H.Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. H.Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında böyük dönüş oldu, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Dövlətimizin xarici siyasəti, eləcə də dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələri milli maraqlara əsaslanan xətlə inkişaf etməyə başladı. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində ilk mərhələ kimi, cəbhə xəttində atəşkəs elan edilməsinə nail olundu. H. Əliyevin fəal diplomatiyası nəticəsində ATƏT-in Lissabon sammitində (1996) bu beynəlxalq təşkilatın 54 üzvündən 53-ü (Ermənistandan başqa) Dağlıq Qarabağ probleminin həllində Azərbaycanın mənafeyinə uyğun prinsipləri açıq şəkildə müdafiə etdi.

1994-cü ilin sentyabrında Bakıda dünyanın aparıcı neft şirkətləri ilə «Əsrin müqaviləsi» adı almış mühüm müqavilələr bağlandı.

1999-cu ilin aprelində GUÖAM birliyinin geniş bir məkanda yaranmasında H.Əliyevin önəmli xidməti olmuşdur.

H.Əliyevin «İnsan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında» fərmanı Azərbaycanın dünyaya və Avropaya inteqrasiyası prosesinin sürətləndirilməsinə geniş imkanlar yaratdı. Məhz bunun nəticəsində Azərbaycan 1996-cı ilin iyunundan Avropa Şurasına «Xüsusi qonaq» statusu almış, 2001-ci il yanvarın 25-də isə onun tamhüquqlü üzvü olmuşdur.

H.Əliyev 1998-ci il oktyabrın 11-də xalqın yüksək siyasi fəallığı şəraitində keçirilən seçkilərdə yekdilliklə yenidən prezident seçilmişdir.

H.Əliyev bir sıra beynəlxalq mükafatlara, o cümlədən Bey-

nəlxalq Atatürk Sülh Mükafatına, müxtəlif ölkə universitetlərinin Fəxri doktoru adına və digər yüksək nüfuzlu fəxri adlara layiq görülmüşdür. – 14, 16, 18, 20, 34, 52, 125, 126, 180, 278, 284, 293, 321–333.

14. Mehriban Əliyeva, Mehriban Arif qızı (d.1964) – ictimai və siyasi xadim, fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, prezident İlham Əliyevin həyat yoldaşı. 1988-ci ildə M.Seçenov adına 1-ci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunu bitirmişdir. 1988–92-ci illərdə akademik M.Krasnovun rəhbərliyi altında Moskva Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda işləmişdir. 1995-ci ildə Mehriban Əliyeva «Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları» xeyriyyə fondu yaratmışdır. Fəaliyyətə başladığı ilk gündən fond milli mədəniyyətimizin inkişafı, təbliği, tanınması üçün xeyli işlər görmüşdür. 1996-cı ildə fond Azərbaycan mədəniyyətini xarici ölkələrdə geniş təbliğ etmək üçün üç dildə – Azərbaycan, rus və ingilis dillərində çıxan «Azərbaycan–İrs» jurnalını təsis etmişdir. 2004-cü ildən Mehriban Əliyeva Azərbaycan xalqının ümummillî liderinin zəngin irsinin öyrənilməsi və həmçinin Heydər Əliyevin milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə aşılamaq məqsədilə yaranmış Heydər Əliyev Fonduna başçılıq edir.

Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondu respublikanın bir çox şəhər, rayon və kəndlərində yeni məktəb binaları tikdirmiş və təmir etdirmişdir. Onun keçirdiyi xeyriyyə aksiyaları şəkər, talassemiya və anemiya xəstəliklərindən əziyyət çəkən Azərbaycan uşaqlarına yardım məqsədilə təşkil olunur.

Azərbaycanın şifahi xalq yaradıcılığı və musiqi irsinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi sahəsindəki yorulmaz işlərinə görə Mehriban Əliyeva YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri seçilmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvü, 2005-ci ildən Milli Məclisin deputatıdır. Mehriban Əliyeva ölkəmizdə təhsil sisteminin inkişafına, milli-mədəni irsimizin qoru-

nub saxlanılmasına və dünyada təbliğinə, xarici ölkələrdə xalqımızın müsbət imicinin möhkəmlənməsinə, genişmiqyaslı xeyriyyəçilik işlərinə xüsusi diqqət yetirir. 2015-ci ildə Bakıda keçirilən ilk Avropa oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri olmuş, oyunların yüksək səviyyədə keçirilməsində müstəsna xidmətlərinə görə «Heydər Əliyev» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 14, 20, 34,94–101, 114, 144, 145, 166, 179, 231, 233, 247, 248, 277, 292, 321–333.

15. Xocalı soyqırımı – 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı qüvvələri və Xankəndidə yerləşən Rusiyanın 366-cı alayının əsgər və zabitləri Xocalıya hər tərəfdən hücum etmiş, şəhəri tamamilə yandırmışlar; 613 azərbaycanlı öldürülmüş, yüzlərlə şəhər sakini yaralanmış, itkin düşmüşdür. – 15–17, 27, 28, 217, 238.

16. Xankəndi – Azərbaycan Respublikasında şəhər. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin mərkəzi. 1991-ci ildən Ermənistan silahlıları tərəfindən işğal edilmişdir. – 15.

17. Heydər Əliyev Fondu – qeyri-hökumət, qeyri-kommersiya təşkilatı. Rəsmi açılışı 10 may 2004-cü ildə olmuşdur. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevadır.

Fondun yaradılmasında məqsəd ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsinə ehtiramı ifadə etmək, Heydər Əliyev siyasi məfkurəsinin həmişəyaşar səciyyəsinə əks etdirmək, Heydər Əliyevin yaratdığı milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə daima aşılmaq olmuşdur.

Fondun prezidenti onun səlahiyyətli qanuni nümayəndəsidir. Fondun işinə bilavasitə rəhbərlik icraçı direktora aiddir. Fondun nəzdində Ekspert Şurası və digər qurumlar fəaliyyət göstərir. – 16,18,20–21,94–101,248,277,313,324–333.

18. Leyla Əliyeva, L e y l a İ l h a m q ı z ı (d.1986) – «Baku» jurnalının Baş redaktoru, Heydər Əliyev Fondu-

nun vitse-prezidenti, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın böyük qızı, Heydər Əliyevin nəvəsi. 2006–2008-ci illərdə Leyla Əliyeva Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun magistraturasında oxumuş və bu institutda oxuyan azərbaycanlı tələbələrin nümayəndəsi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Leyla Əliyeva həm də Moskvada Heydər Əliyev Fonduna başçılıq edir. – 16, 34.

19. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisi – BMT-nin əsas orqanlarından biri. BMT üzvü olan bütün dövlətlərdən ibarətdir. BMT üzvlərinə və ya BMT Təhlükəsizlik Şurasına hər cür məsələlərə və işlərə tövsiyələr vermək səlahiyyəti var.

Baş Məclisin qərarları tövsiyə xarakteri daşıyır, yəni hüquqi cəhətdən üzv-dövlətlər üçün məcburi deyil. Məclisin hər il növbəti sessiyası olur. Baş Məclisin nəzdində onun funksiyalarını həyata keçirmək üçün 7 əsas komitə var. – 17,113,151,235.

20. Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) – 1991-ci il dekabrın 8-də Belorusiya, Rusiya və Ukrayna dövlət başçılarının imzaladıqları saziş əsasında SSRİ dağılıdıqdan sonra yeni dövlətlərarası birlik kimi yaradılmışdır. Azərbaycan 1993-cü ilin sentyabrında MDB-yə daxil olmuşdur. Tərkibinə keçmiş SSRİ-nin 12 müttəfiq respublikası – Azərbaycan, Belarus, Ermənistan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Moldova, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan, Türkmənistan, Ukrayna daxildir. MDB-nin 1993-cü ildə qəbul edilmiş nizamnaməsində aşağıdakı birgə fəaliyyət sahələri nəzərdə tutulur: insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi; xarici siyasi fəaliyyətin əlaqələndirilməsi; ümumi iqtisadi məkanın formalaşdırılmasında, nəqliyyat sisteminin və rabitənin inkişafında əməkdaşlıq; əhalinin sağlamlığının və ətraf mühitin mühafizəsi; sosial və mühacirət məsələləri, mütəşəkkil cinayətkarlıqla mübarizə; müdafiə siyasətində və sərhədlərin qorunmasında əməkdaşlıq.

MDB-nin orqanları aşağıdakılardır: Dövlət başçıları Şurası; Hökumət başçıları Şurası; Xarici İşlər nazirləri Şurası; Dövlətlərarası iqtisadi Şura; Mərkəzi Sankt-Peterburq şəhərində olan Parlamentlərarası Assambleya və s. MDB-nin daimi fəaliyyət göstərən orqanı Minsk şəhərində yerləşən Əlaqələndirmə Məsələlər Komitəsidir. – 20, 25, 37, 39, 47, 83, 116, 130, 159, 186, 213, 245, 273, 279, 332.

21. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) – müasir dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatı. Qərargahı Nyu-York şəhərindədir. Əsas vəzifəsi beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi qorumaq və möhkəmlətmək, dövlətlər arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdir. BMT-nin Nizamnaməsi 1945-ci il iyulun 26-da San-Fransisko konfransında 50 dövlətin nümayəndəsi tərəfindən imzalanıb və 1945-ci il oktyabrın 24-də qüvvəyə minib. Hazırda BMT-yə 193 dövlət daxildir.

BMT-nin əsas orqanları Baş Məclis, Təhlükəsizlik Şurası, İqtisadi və İctimai Şura, Qəyyumluq Şurası, Beynəlxalq Məhkəmə və Katiblikdir.

Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildən BMT-nin üzvüdür.

Dövlətimizin apardığı uğurlu xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan 2011-ci ilin oktyabr ayında BMT-nin Təhlükəsizlik Surasına qeyri-daimi üzv qəbul olunmuşdur. – 17, 29, 193, 218, 238.

22. ATƏT – Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı. Əsası 1973-cü ilin iyulunda Helsinkidə qoyulmuşdur. Hazırda 57 üzv və 12 tərəfdaş dövlətlə dünyanın ən böyük regional təşkilatıdır. ATƏT «soyuq müharibə»nin qurtarmasından sonra Ümumavropa təhlükəsizlik sistemini formalaşdıran, yeni Avropanın siyasi və iqtisadi həyatının sivil birgəyaşayış qaydalarını müəyyən edən, dövlətlərarası münasibətləri rəqiblik və münafişə yolundan əməkdaşlıq və qarşılıqlı mənafe istiqamətlərinə yönəldən bir təşkilat funksiyasını icra edir.

Azərbaycan 1992-ci ildən ATƏT-in üzvüdür və 1993-cü ilin ikinci yarısından ATƏT-in zirvə görüşlərində Azərbaycan

nümayəndə heyəti fəal iştirak edir. – 17, 213, 217, 218.

23. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurası (BMTTS) – BMT-nin daimi fəaliyyət göstərən mühüm orqanı. BMT-nin Nizamnaməsinə görə, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunmasında əsas məsuliyyət daşıyır. 15 üzvü var: 5 daimi (Çin, Fransa, Rusiya, Böyük Britaniya, ABŞ), 10 üzvü isə 2 il müddətinə seçilir. Şuranın hər bir üzvü bir səsə malikdir. Prosedura məsələlərinə dair qərarlar Şuranın 9 üzvü səs verdikdə qəbul olunmuş sayılır. – 17, 29, 163, 165, 189, 217, 238.

24. Bakı Musiqi Akademiyası (BMA), Ü.Hacıbəyli adına – 1921-ci ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası kimi, 1994-cü ildən indiki adı ilə fəaliyyət göstərir.

3 fakültəsi (fortepiano, ifaçılıq, musiqi tarixi və nəzəriyyəsi), 18 kafedrası, ixtisasartırma şöbəsi var. Magistratura və doktorantura fəaliyyət göstərir. – 19.

25. Fərhad Bədəlbəyli, Fərhad Şəmsioğlu (d.1947) – Azərbaycan pianoçusu və musiqi xadimi. Ü.Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyasının (1991) rektoru, professor. Azərbaycan Dövlət mükafatı laureatı. Azərbaycan və SSRİ Xalq artisti. B.Smetana və Viana da Motta adına beynəlxalq müsabiqələr laureatıdır. Azərbaycan piano məktəbini ləyaqətlə təmsil edən çoxlu sayda pianoçu yetişdirmiş istedadlı pedaqoqdur. Azərbaycan Respublikası Musiqi Xadimləri İttifaqının sədridir. Azərbaycan Respublikasının «Şöhrət» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 19.

26. Rusiya, Rusiya Federasiyası – Avropanın şərqində, Asiyanın şimalında dövlət. Sahəsi 17,125 milyon km², əhalisi 146,5 milyon nəfərdir. Rusiya Federasiyasına 22 respublika, 9 diyar, 46 vilayət, federal əhəmiyyətli Moskva və Sankt-Peterburq şəhərləri, 4 muxtar vilayət və mahal daxildir.

Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı Dövlət Duması və Federasiya Şurasıdır. Paytaxtı Moskva şəhə-

ridir. – 20, 39, 47, 120, 192, 205, 218, 244–246, 249, 254, 258, 259, 261, 275, 316–319, 320, 337.

27. ATƏT-in Minsk qrupu – 1992-ci il martın 24-də yaradılmışdır. 1997-ci ildə Minsk qrupunun tərkibinə aşağıdakı dövlətlər daxil olmuşdur: Azərbaycan, Ermənistan, Belarus, Almaniya, İtaliya, Rusiya, ABŞ, Fransa, Türkiyə, Danimarka və İsveç. 1994-cü ilin dekabrından Minsk qrupuna iki sədr – Rusiya və İtaliya rəhbərlik edirdi. 1996-cı ilin dekabrından onun üç – Rusiya, ABŞ və fransalı həmsədrləri var. Qrupun əsas vəzifəsi Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına və Dağlıq Qarabağ probleminin dinc vasitələrlə həll edilməsinə bilavasitə kömək etməkdir. – 29, 190, 191, 192, 193, 217, 218, 231, 238.

28. Şuşa – Azərbaycan Respublikasında şəhər. Sahəsi 289 km², əhalisi 32,8 min nəfərdir. Elmi ədəbiyyatda Şuşanın əsasının XVIII əsrin 50-ci illərinin əvvəllərində Qarabağ xanı Pənahəli xan Cavanşir tərəfindən qoyulması göstərilə də, tədqiqatlar Şuşanın qədim yaşayış məntəqəsi olduğunu qeyd edirlər. Qarabağ xanlığının mərkəzi olan Şuşa bir müddət Pənahəli xanın adı ilə Pənahabad adlanmışdır.

Şuşa 1813-cü il Gülüstən müqaviləsinə əsasən Qarabağ xanlığı tərkibində Rusiyaya birləşdirildi. 1920-ci ilin martında erməni daşnaklarının Qarabağda törətdikləri qırğın nəticəsində Şuşanın bir hissəsi tamamilə yandırıldı və minlərlə günahsız insan qətlə yetirildi. Lakin iyun ayının əvvəlində müsavətçilər və türk generalı Nuru Paşa Şuşanı erməni qəsbkarlarından xilas etdi. 1923-cü il Azərbaycan MİK-nin dekretinə əsasən Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti təşkil olunduqda Şuşa muxtar vilayətin tərkibinə daxil edildi.

1992-ci ildə erməni işğalçıları Şuşanı işğal etdilər. Hazırda Şuşa yadellilərin tapdağı altındadır. – 33, 34, 238, 329.

29. Kəlbəcər – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Sahəsi 1936 km², əhalisi 75 min nəfərdir. 1993-cü ildə erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdir. – 34, 238, 329.

30. Ağdam – Azərbaycan Respublikasında inzibati rayon. 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Sahəsi 1154 km², əhalisi 194,8 min nəfərdir. 1993-cü ildə Ağdam şəhəri və əksər kəndləri erməni qəsbkarları tərəfindən işğal edilmişdir. – 34.

31. Çili, Çili Respublikası – Cənubi Amerikanın cənub-qərbində dövlət. Sahəsi 756, 9 min km², əhalisi 18 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 13 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, ali qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. (Senat və Deputatlar Palatası). Paytaxtı Santyaqo şəhəridir. – 36.

32. Xeriya Mişel (d.1951) – 2006–2010-cu illərdə və 2014-cü ildən Çili Respublikasının Prezidentidir. İndiyədək Çili tarixində ilk qadın prezidentdir. Həkim-cərrah və epidemioloqdur. – 36.

33. Fransa, Fransa Respublikası – Qərbi Avropada dövlət. Sahəsi 674,6 min km², əhalisi 66,7 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 101 departamentə bölünür. Qanunverici orqanı iki palatadan (Milli Məclis və Senat) ibarət parlamentdir. İcra hakimiyyəti prezident və Nazirlər Şurasına məxsusdur. Paytaxtı Paris şəhəridir. – 41, 192, 217, 322.

34. Nikola Sarkozi (d.1955) –Fransanın dövlət və siyasi xadimi. 2007–2012-ci illərdə Fransa Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 41.

35. İrlandiya, İrlandiya Respublikası – Qərbi Avropada dövlət. Sahəsi 70,3 min km², əhalisi 4,6 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 26 qraflığa və 5 şəhər qraflığına bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Dublin şəhəridir. – 42.

36. Meri Makalis (d.1951) – İrlandiyanın siyasi xadimi. 1997–2011-ci illərdə İrlandiya Respublikasının Prezidenti olmuşdur. Meri Makalis İrlandiyanın birləşdirilməsinin ən böyük tərəfdarıdır. – 42.

37. Tunis, Tunis Respublikası – Şimali Afrika-da dövlət. Sahəsi 163,6 min km², əhalisi 11 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici hakimiyyət Nümayəndələr Palatasına (parlament) məxsusdur. Paytaxtı Tunis şəhəridir. – 43.

38. Avropa Şurası (AŞ) – Avropada hökumətlərarası təşkilat. 1949-cu ildə yaradılmışdır. Qərargahı Fransanın Strasburq şəhərində yerləşir. AŞ-nın əsas məqsədi Avropada sülhü və təhlükəsizliyi qorumaq, seçki sistemində çoxpartiyalılığa riayət etmək, demokratiyanı və insan hüquqlarını müdafiə etmək, möhkəmləndirmək, Avropa ölkələrinin mədəniyyətlərinin yaxınlaşmasına çalışmaq və s. ibarətdir. AŞ-nın ali orqanları Nazirlər Komitəsi, Məsləhət Assambleyası, Sahə Nazirliklərinin Müşavirəsi və Kətiblikdir. Azərbaycan 2001-ci ildən Avropa Şurasının üzvüdür. – 44, 161, 208, 213, 217, 220, 249.

39. Avropa Xalq Partiyası – Ümumavropa məkanında böyük nüfuza malik partiya. Müasir Avropa dəyərlərinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Avropa Xalq Partiyasının deputatları Avropanın əsas beynəlxalq təşkilatlarında – Avropa Parlamentində, Avropa Şurasında, ATƏT və NATO Parlament Assambleyalarında hər hansı məsələ ilə bağlı qərarların qəbul edilməsi zamanı həlledici rol oynayır. Avropa Xalq Partiyası demokratik prinsiplərə əsaslanan sağ mərkəzçi siyasi partiyadır. – 45.

40. Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) – Azərbaycanda ən kütləvi siyasi partiya. YAP 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvan şəhərində təsis edilib. 81 rayon və 5000-ə yaxın ilk partiya təşkilatı var. Partiyada Gənclər Birliyi və Qadın Şurası fəaliyyət göstərir. Parlamentdə 71 deputatla təmsil olunur. YAP Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin daha da möhkəmləndirilməsində, ölkəmizdə demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət qurulmasında və iqtisadi-siyasi islahatların həyata keçirilməsində fəal iştirak edir. YAP ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında aparıcı qüvvədir. YAP-ın təsis konfransında (1992)

mərhum prezidentimiz Heydər Əliyev yekdilliklə partiyanın sədri seçilmişdi. 2005-ci ilin mart ayından isə YAP-ın sədri prezident İlham Əliyevdir. – 45.

41. İspaniya, İ s p a n i y a K r a l l ı ğ ı – Cənub-Qərbi Avropada dövlət. Sahəsi 504,8 min km², əhalisi 47,3 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 17 muxtar vilayətə daxil olan 50 əyalətə bölünür. İspaniya konstitusiyalı monarxiyadır. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı Kortoslərdir (iki-palatalı parlament – Konqres və Senat). Mərakeş sahilindəki Seuta və Melilya anklav şəhərləri İspaniyanın mülküdür. Paytaxtı Madrid şəhəridir. – 46.

42. Moratinos Migel (d.1951) – İspaniya diplomatı, vəkil və siyasətçi, 2004–2010-cu illərdə İspaniyada Beynəlxalq Əməkdaşlıq və Xarici İşlər naziri olmuşdur. – 46.

43. Niderland Krallığı (qeyri-rəsmi adı – Hollandiya) – Qərbi Avropada Şimal dənizi sahilində dövlət. Sahəsi 41,5 min km², əhalisi 17 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 12 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı ikipalatalı (Baş ştatlar) parlamentdir. Paytaxtı Amsterdam şəhəridir. – 48, 178, 322.

44. Gürcüstan, G ü r c ü s t a n R e s p u b l i k a s ı – Cənubi Qafqazın mərkəzi və qərb hissəsində dövlət. Sahəsi 69,7 min km², əhalisi 3,7 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı parlamentdir. Paytaxtı Tbilisi şəhəridir. – 49, 202, 205, 259, 334.

45. Mixeil Saakaşvili (d.1967) – hüquqşünas. 2003–2013-cü illərdə Gürcüstan Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 49, 334.

46. 8 Mart Beynəlxalq qadınlar günü – iqtisadi, ictimai və siyasi bərabərlik uğrunda mübarizədə qadınların beynəlxalq həmrəylik günü. Beynəlxalq qadınlar gününün bayram edilməsi Klara Setkinin təklifi ilə 1910-cu ildə sosialist qadınla-

rın II Beynəlxalq konfransında (Kopenhagen) qərara alınmışdı. İlk dəfə bayram 1911-ci ildə bir sıra Avropa ölkələrində keçirilmişdir, Azərbaycanda isə 1917-ci ildən qeyd edilməyə başlamışdır. – 54.

47. Polşa, Polşa Respublikası – Mərkəzi Avropada dövlət. Sahəsi 312,7 min km², əhalisi 38,7 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 49 voyevodalığa bölünür. Ali qanunverici orqanı ikipalatalı Seymdir. Paytaxtı Varşava şəhəridir. – 56, 172, 175, 179.

48. Donald Tusk (d.1957) – Polşa və Avropanın siyasi xadimi 2007–2014-cü illərdə Polşanın Baş naziri, 2014-cü ildən Avropa İttifaqının sədridir. – 56.

49. Almaniya, Almaniya Federativ Respublikası – Mərkəzi Avropada dövlət. Sahəsi 357 min km², əhalisi 82,2 milyon nəfərdir. AFR tərkibində 16 ərazisi olan federasiyadır. Dövlət başçısı prezident, hökumət başçısı isə federal kanslerdir. Ali qanunverici hakimiyyət orqanı parlamentdən – Bundestaq və Bundesratdan ibarətdir. Paytaxtı Berlin şəhəridir. – 57, 143, 278.

50. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) – respublikada neft və qazın kəşfiyyatına, çıxarılmasına və emal edilməsinə rəhbərlik edən qurum. 1991-ci ildə təşkil edilmişdir. Şirkət neft və qaz quyularının qazılması və istifadəyə verilməsi, nəql edilməsi və s. məqsədlə dünyanın bir sıra ölkələrinin iri neft şirkətləri ilə sazişlər, müqavilələr bağlamışdır. – 57, 109, 110, 184, 201, 205, 290, 314.

51. Yunanıstan, Yunanıstan Respublikası – Cənubi Avropada dövlət. Sahəsi 132 min km², əhalisi 11 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 13 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı parlamentdir. Paytaxtı Afina şəhəridir. – 58, 259.

52. Karolos Papulyas (d.1929) – yunan siyasətçisi, 2005–2015-ci illərdə Yunanıstan Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 58.

53. Banqladeş, Banqladeş Xalq Respublikası – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 147,5 min km², əhalisi 169 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 4 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı parlamentdir. Paytaxtı Dakka şəhəridir. – 59.

54. Zillur Rəhman (1929–2013) – Banqladeşin siyasi və dövlət xadimi. 2009–2013-cü illərdə Banqladeş Xalq Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 59.

55. Pakistan, Pakistan İslam Respublikası – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 804 min km², əhalisi 194 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 4 əyalətə və federal paytaxt ərazisinə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı İslamabad şəhəridir. – 60, 235–236.

56. Asif Əli Zərdari (d.1955) – 2008–2013-cü illərdə Pakistan İslam Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 60.

57. Koreya, Koreya Respublikası – Şərqi Asiyada dövlət. Sahəsi 100,2 min km², əhalisi 51,4 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 9 əyalətə, mərkəzə tabeli 6 və 1 xüsusi statuslu şəhərə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Milli Məclisdir. Paytaxtı Seul şəhəridir. – 61, 257, 262.

58. İran, İran İslam Respublikası – Cənub-Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 1,65 milyon km², əhalisi 78,4 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 24 oстана bölünür. Ali qanunverici orqanı 4 il müddətinə seçilən Xalq Şurası Məclisidir. Hökuməti Baş nazir təşkil, prezident isə təsdiq edir. Paytaxtı Tehran şəhəridir. – 62, 205, 275, 300.

59. Mehdi Səfəri (d.1959) – 2001–2005-ci illərdə İranın Asiya – Sakit okean regionu və MDB üzrə İran Xarici İşlər nazirinin müavini olmuşdur. – 62.

60. Misir, Misir Ərəb Respublikası – Afrikanın şimal-şərqində və Asiyanın Sinay yarımadasında dövlət. Sahəsi 1001,4 min km², əhalisi 88,5 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Xalq Məclisidir. Paytaxtı Qahirə şəhəridir. – 63,259.

61. Hüsnü Mübarək, Seyid Məhəmməd (d.1928) – 1975–81-ci illərdə Misir Ərəb Respublikasının vitse-prezidenti, 1981–2011-ci illərdə Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 63.

62. Qazaxıstan, Qazaxıstan Respublikası – Avrasiyanın mərkəzi hissəsində dövlət. Sahəsi 2,7 milyon km², əhalisi 17,9 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Ali Sovetdir. Paytaxtı Astana şəhəridir. – 86.

63. Nursultan Nazarbayev, Nursultan Abiş oğlu (d.1940) – Qazaxıstanın dövlət və siyasi xadimi. 1979-cu ildə Qazaxıstan KP MK-nın katibi, 1984-cü ildə Qazaxıstan Ali Sovetinin sədri, Nazirlər Sovetinin sədri, 1989–91-ci illərdə Qazaxıstan KP MK-nın Birinci katibi, 1990-cı ildə eyni zamanda, Ali Sovetinin sədri, 1991-ci ildə Qazaxıstan SSR-in Prezidenti olmuşdur. 1991-ci ilin dekabrından Qazaxıstan Respublikasının Prezidentidir. Azərbaycan Respublikasının «Heydər Əliyev» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 86.

64. Slovakiya, Slovakiya Respublikası – Şərqi Avropada dövlət. Sahəsi 49 min km², əhalisi 5,5 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 3 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı Milli Şuradır. 1992-ci ilin noyabrına qədər Çexoslovakiyanın tərkibində olmuşdur. Paytaxtı Bratislava şəhəridir. – 87.

65. ATƏT-in Parlament Assambleyası – 317 parlamentarisi olan beynəlxalq parlament qrupu. 1990-cı ildə Parisdə yaradılmışdır. Assambleya ildə bir neçə dəfə Milli parlament deputatlarını toplayaraq ATƏT-lə bağlı məsələləri müzakirə edir. Hər il Assambleya səs çoxluğu ilə sədr seçir, sədr əsas yığıncaqlarda iştirak edir və yığıncaqlara sədrlik edir. Mənzil-qərargahı Kopenhagendədir. Assambleyanın daimi əməkdaşları 14 nəfərdir. – 88,213.

66. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı – Qərbi və Şərqi Avropa, MDB ölkələrini uzunmüddətli kreditlə təchiz edən regional dövlətlərarası bank. 1991-ci ildə yaradılmışdır. Londonda yerləşir. Bankın 61 üzvü var, eləcə də Avropa İnvestisiya Bankı və Avropa İttifaqı ora daxildir. – 89.

67. Bakı buxtası, B a k ı k ö r f ə z i – Xəzər dənizinin qərb sahilində, Abşeron yarımadasının cənubundadır. Şərqdə Sultanburnu, cənubda Şıx burnu, cənub-şərqdə Qum, Daş Zirə, Böyük Zirə adaları ilə əhatə olunmuşdur. Sahəsi 50 km², sahil xəttinin uzunluğu 20 km-dir. Şimal və şimal-qərb küləklərindən qorunduğuna görə gəmilərin dal-dalanması üçün əlverişlidir. – 90,200.

68. Rumıniya, R u m ı n i y a R e s p u b l i k a s ı – Cənubi Avropada, Dunayın aşağı hövzəsində dövlət. Sahəsi 238,4 min km², əhalisi 19,9 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Buxarest şəhəridir. – 93,202,205.

69. Trayan Besesku (d.1951) – Rumıniyanın siyasi və dövlət xadimi. 2004–2014-cü illərdə Rumıniya Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 93.

70. Müasir İncəsənət Muzeyi – Bakıda fəaliyyət göstərən muzey. 2009-cu ildə açılmışdır. Muzeydə əsasən avanqard azərbaycanlı rəssam və heykəltəraşların, o cümlədən Səttar Bəhlulzadə, Böyükağa Mirzəzadə, Elmira Şahtaxinskaya,

Tahir Salahov, Ömər Eldarov, Nadir Əbdürrəhmanovun əsərləri toplanmışdır. – 94–101.

71. Qız qalası – Bakı şəhərində tarixi-memarlıq abidəsi. Tədqiqatçıların çoxu tərəfindən müdafiə məqsədilə XII əsrdə tikildiyi qəbul olunmuşdur. Qalanın daş kitabəsində kufi xətti ilə Məsud Davud oğlunun («Qübbə Məsud bin Davud») adı həkk edilmişdir. Qız qalası memarlıq formasına görə Şərqdə yeganə abidədir. Abidənin hündürlüyü 32 m, diametri 16–16, 5 m-dir. Divarlarının qalınlığı aşağıda 5 m, yuxarıda 4 m olan Qız qalası silindrik əsas hissədən və ona bitişik bütöv çıxıntıdan ibarət orijinal quruluşa malikdir. Silindrik hissə daxildə səkkizmərtəbəlidir. Bu mərtəbələrdə 250-dək adam yerləşə bilər. Abidənin Qız qalası adlanması haqqında xalq arasında müxtəlif əfsanələr mövcuddur. – 94, 113, 114.

72. Qobustan qayaüstü rəsmləri – Azərbaycanın şərqində alçaq dağlıq sahə, uzunluğu 100 km, eni 80 km-ə yaxındır. Qobustan yaxınlığında, Qobustan qoruğu ərazisində zəngin qayaüstü rəsmlərlə yanaşı, Daş dövründən başlamış orta əsrlərədək çoxlu ibtidai insan düşərgəsi, qədim yaşayış məskəni, kurqanlar və s. arxeoloji abidələr vardır. Onların beşində Mezolit, dördündə Neolit, yeddisində Tunc, birində antik və beşində orta əsrlər dövründə yaşayış olduğunu göstərən mədəni təbəqə və maddi qalıqlar aşkar edilmişdir. –94.

73. YUNESKO – BMT-nin maarif, elm və mədəniyyət işlərinə baxan hökumətlərarası təşkilat. 1945-ci ilin noyabrında yaradılmış, 1946-cı ildən fəaliyyətə başlamışdır. Ali orqanı iki ildən bir çağırılan konfransdır. Katibliyi Parisdədir. Azərbaycan 1992-ci ildən YUNESKO-nun üzvüdür. – 94, 113, 114, 248, 277, 324.

74. İSESKO – elm, təhsil və mədəniyyət məsələləri üzrə islam təşkilatı. 1979-cu ildə təşkil edilmişdir. İSESKO-nun Baş direktoru Əbdüləziz bin Osman əl-Tüveycridir. Azərbaycan dövləti İSESKO ilə yaxından əməkdaşlıq edir və

islam aləmində mədəniyyət abidələrinin qorunması prinsipini dəstəkləyir. – 95,248,277,324.

75. Novruz bayramı – qədim xalq bayramı. Şimal yarım-kürəsində astronomik yazın başlandığı gecə-gündüz bərabərliyi günündə (martın 21–22-də) keçirilir. Qədim zamanlardan başlayaraq İran, Azərbaycan, Əfqanıstan, Tacikistan, Özbəkistan və bəzi Şərq ölkələri baharın – yeni ilin gəlişini şənliklərlə qarşılayırlar. Respublikamız müstəqillik qazanandan sonra Novruz bayramı rəsmi ümumxalq bayramı və istirahət günü elan edilmişdir. – 97,101,102,104,113–119.

76. Sinqapur, S i n q a p u r R e s p u b l i k a s ı – Cənub-Şərqi Asiyada dövlət. Sahəsi 719 km², əhalisi 5,3 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpaltalı parlamentdir. Paytaxtı Sinqapur şəhəridir. – 106.

77. Sellapan Ramanatana (1924–2016) – 1999–2011-ci illərdə Sinqapur Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 106.

78. Dmitri Medvedev (d.1965) – Rusiyanın dövlət və siyasi xadimi, 2008–2012-ci illərdə Rusiya Federasiyasının Prezidenti, 2012-ci ilin may ayından Baş naziridir. – 120,192,316–318,320.

79. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 83,6 min km², əhalisi 5,5 milyon nəfərdir. BƏƏ-nin tərkibinə 7 əmirlik daxildir. Ali orqanı Federal Milli Şuradır ki, prezidenti 5 il müddətinə seçir. Paytaxtı Əbu-Dabi şəhəridir. – 122, 259.

80. Şeyx Xəlifə bin Zaid əl-Nəhəyyan (d.1948) – 2004-cü ildən Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin Prezidentidir. – 122.

81. Vatikan – Avropada Papa dövləti. Monte-Vatikano təpəliyində, İtaliyanın paytaxtı Roma şəhərinin qərb hissəsindədir. Roma katolik kilsəsinin siyasi, inzibati və ideoloji mərkəzidir. Vatikan teokratik monarxiyadır. Dövlət başçısı Roma Papasıdır. – 123.

82. Klaudio Qucerotti (d.1955) – katolik kilsəsinin arxi-yepiskopu, diplomat. 2001–2011-ci illərdə Vatikanın Azər-baycanda Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri olmuşdur. – 123.

83. Pasxa bayramı – yəhudi və xristian bayramı. Pasxa əvvəllər yəhudilərin Misirdən «çıxıb getmələri» münasibətilə, sonra isə yəhudi xalqının xilaskarının zühurunu gözləməklə, xristianlıqda isə İsanın iztirabları, din yolunda fəda olun-ması, onun ölümü və yenidən dirilməsi ilə əlaqələndirilir. Əvvəllər yəhudi və xristian pasxaları eyni vaxta təsadüf edirdi. 325-ci ildə Ümumdünya xristian yığıncağı xristian pasxasını yəhudi pasxası qurtarandan bir həftə sonra qeyd etməyi qərara aldı. Bu tarix aprelin 4-dən mayın 8-dək olan dövrə təsadüf edir. – 139.

84. Danimarka, D a n i m a r k a K r a l l ı ğ ı – Şimali Avropada dövlət. Sahəsi 43,1 min km², əhalisi 5,7 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 14 amta bölünür. Danimarka konsti-tusiyalı monarxiyadır. Hökumət başçısı kraliça, qanunverici orqanı birpalatalı Folketingdir. Paytaxtı Kopenhagen şəhə-ridir. – 140, 322.

85. II Marqrete (d.1940) – 1972-ci ildən Danimarka Kral-lığının Kraliçası. Kral IX Frederikin qızıdır. – 140.

86. Suriya, S u r i y a Ə r ə b R e s p u b l i k a s ı – Asiyada dövlət. Sahəsi 185,2 min km², əhalisi 17,7 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 10 mühafazaya (qubernatorluğa) və Dəməşq bələdiyyəsinə bölünür. Dövlət başçısı prezident, ali qanunverici orqanı Xalq Şurasıdır. Paytaxtı Dəməşq şəhəridir. – 141.

87. Bəşşar əl-Əsəd (d.1965) – 2000-ci ildən Suriya Ərəb Respublikasının Prezidentidir. – 141.

88. İsrail – Yaxın Şərqdə dövlət. Sahəsi 22,1 min km², əhalisi 8,5 milyon nəfərdir (1948–49-cu illərdə işğal edilmiş ərazi daxil olmaqla). İsrail dövləti BMT-nin Baş Məclisinin

1947-ci il 29 noyabr tarixli Qərarına əsasən yaradılmışdır. İsrail inzibati cəhətdən 6 mahala bölünür. Dövlət başçısı prezidentdir, onu birpalatalı parlament (Knesset) seçir. Hökumətə geniş səlahiyyəti olan Baş nazir başçılıq edir. – 142.

89. Şimon Peres (1923–2016) – İsrail siyasətçisi və dövlət xadimi. 2007–2014-cü illərdə İsrailin prezidenti olmuşdur. «Avoda» partiyasının yaradıcısı və lideri idi. – 142.

90. Almaniya Bundestaqi – Almaniya parlamentinin Aşağı palatası. – 143.

91. Estoniya, E s t o n i y a R e s p u b l i k a s ı – Şərqi Avropada dövlət. Sahəsi 45,2 min km², əhalisi 1,3 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı – Seymdir. Paytaxtı Tallinn şəhəridir. – 144–166.

92. Ramiz Mehdiyev, R a m i z Ə n v ə r o ğ l u (d.1938) – Azərbaycanın görkəmli siyasi və dövlət xadimi, fəlsəfə elmləri doktoru, professor. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü. 1978–80-ci illərdə Rayon Partiya Komitəsinin 1-ci katibi, 1980–81-ci illərdə Azərbaycan KP MK-da elm və təhsil şöbəsinin müdiri, 1981–83-cü illərdə Azərbaycan KP MK-da partiya-təşkilat işi şöbəsinin müdiri, 1983–88-ci illərdə Azərbaycan KP MK-da katib, 1988–94-cü illərdə Azərbaycan EA-nın İctimai-Siyasi Tədqiqatlar və İnformasiya İnstitutunda şöbə müdiri, 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının şöbə müdiri, 1995-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəridir. 1995–2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı olmuşdur. Müasir siyasi problemlərə, dövlət quruculuğuna aid bir çox kitab və monoqrafiyaların müəllifidir. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal», Rusiya Federasiyasının «Dostluq» ordenləri ilə təltif edilmişdir. Beynəlxalq Nyu-York Akademiyasının və Türk Dünyası Araşdırmalar Uluslararası Elmlər Akademiyasının üzvüdür. – 144, 166, 319.

93. Artur Rasizadə, A r t u r T a h i r o ğ l u (d.1935) – Azərbaycanın dövlət xadimi. SSRİ Dövlət mükafatı laureatı.

1986–92-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini vəzifəsində işləmişdir. 1996-cı ildən Azərbaycan Respublikasının Baş naziridir. Azərbaycan Respublikasının «İstiqlal» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 144,166,319.

94. Hacıbala Abutalıbov, Hacıbala İbrahim oğlu (d.1944) – Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı. Fizika-riyaziyyat elmləri doktorudur. – 144, 166, 313, 319.

95. Toomas Hendrik İlves (d.1953) – Estoniya siyasətçisi, diplomat, jurnalist, AŞPA-nın sabiq üzvü. 2006–2016-cı illərdə Estoniya Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 145, 147, 148–152, 166.

96. NATO (Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı) – hərbi-siyasi ittifaq. 1949-cu il aprelin 4-də Vaşinqtonda ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Belçika, Niderland, Lüksemburq, Kanada, İtaliya, Portuqaliya, Norveç, Danimarka, İslandiyanın imzaladıqları Şimali Atlantika müqaviləsi əsasında yaradılmışdır. 1952-ci ildə Yunanıstan və Türkiyə, 1955-ci ildə Almaniya Federativ Respublikası, 1982-ci ildə İspaniya NATO-ya qoşulmuşlar. Varşava Müqaviləsi Təşkilatı dağıldıqdan (1991) sonra əvvəllər sosialist ölkələri düşərgəsinə daxil olmuş ölkələrin bir qismi NATO-ya üzvlüyə qəbul edilmiş, digər qismi isə ilkin mərhələ kimi, NATO-nun «Sülh naminə tərəfdaşlıq» proqramına qoşulmuşlar. Ali orqanı NATO Şurasının sessiyasıdır. Mənzil-qərarı Brüsseldədir. – 150.

97. Havyer Solana (d.1942) – siyasi xadim, 1995–99-cu illərdə NATO-nun Baş katibi, 1999–2009-cu illərdə Avropa İttifaqı Şurasının Xarici Siyasət və Təhlükəsizlik üzrə Baş katibi olmuşdur. – 157.

98. Stroub Tolbott – siyasi xadim, politoloq. 1994–2001-ci illərdə ABŞ Dövlət katibinin müavini, 1997-ci ilin fevralından həm də Minsk konfransının həmsədrisi olmuşdur. – 157.

99. Braziliya, Braziliya Federativ Respublikası – Cənubi Amerikada dövlət. Sahəsi 8,5 milyon km²,

əhalisi 205,8 milyon nəfərdir. Braziliya federasiyası 26 ştata və 1 federal dairəyə bölünür. Dövlətin və hökumətin başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı Milli Konqresdir. Paytaxtı Brazilia şəhəridir. –169.

100. Lex Kaçinski (1949–2010) – 2002–2005-ci illərdə Varşavanın meri, 2005–2010-cu illərdə Polşa Respublikasının Prezidenti olmuşdur. 2010-cu il aprelin 10-da Smolensk yaxınlığında təyyarə qəzasında həlak olmuşdur. Haqq və Ədalət Partiyasının liderlərindən biri idi. Azərbaycan Respublikasının «Heydər Əliyev» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 172, 175, 179.

101. XVI Benedikt (d.1927) – 2005–2013-cü illərdə Roma Papası olmuşdur. – 176.

102. Cənubi Afrika Respublikası (CAR) – Cənubi Afrikada dövlət. Sahəsi 1,2 milyon km², əhalisi 48,6 milyon nəfərdir. 9 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı parlamentdir (Senat və Milli Məclis). 3 paytaxtı var: Pretoriya, Keyptaun, Blumfonteyn . – 177.

103. Ceykob Zuma (d.1942) – Cənubi Afrika Respublikasının siyasi xadimi, 1999–2005-ci illərdə CAR-da vitse-prezident, 2005-ci ildən CAR Milli Konqresinin sədri, 2009-cu ildən CAR-ın Prezidentidir. – 177.

104. II Beatriks (d.1938) – 1980–2013-cü illərdə Niderland kraliçası. – 178.

105. Çin Xalq Respublikası (ÇXR) – Mərkəzi və Şərqi Asiyada dövlət. Sahəsi 9,6 milyon km², əhalisi 1,4 milyard nəfərdir. İnzibati cəhətdən 22 əyalətə (Tayvansız), 5 muxtar rayona və mərkəz tabeliyində olan 3 şəhərə (Pekin, Şanxay, Tyantszin) bölünür. Ali dövlət hakimiyyəti orqanı Ümumçin Xalq Nümayəndələri Məclisidir. Dövlət başçısı Çin Xalq Respublikasının Sədridir. Paytaxtı Pekin şəhəridir. – 207, 322.

106. Hu Szintao (d.1942) – Çin siyasətçisi və dövlət xadimi. 1992-ci ildən ÇKP MK-da yüksək vəzifələrdə çalışmışdır. 2002–2012-ci illərdə ÇKP MK-nın Baş katibi, 2003–2013-cü illərdə ÇXR-nın sədri, 2004–2012-ci illərdə isə ÇXR Hərbi Şurasının sədri olmuşdur. – 207.

107. Hindistan, Hindistan Respublikası – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 3,3 milyon km², əhalisi 1,305 milyard 200 milyon nəfərdir. Hindistan inzibati cəhətdən 22 ştata və 7 müttəfiq əraziyə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Nyu-Dehli şəhəridir. – 209,259.

108. Pratibha Patil (d.1934) – hind hüquqşünası, siyasətçi. 2007–2012-ci illərdə Hindistan Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 209.

109. Əhməd Davudoğlu (d.1959) – Türkiyənin siyasi xadimi, akademik və səfir. 2009–2014-cü illərdə Türkiyə Cümhuriyyətinin Xarici İşlər naziri, 2014–2016-cı illərdə isə Baş naziri olmuşdur. – 230.

110. Robert Bradtke (d.1949) – ABŞ diplomatı. 2009-cu ildə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri olmuşdur. – 231.

111. Samaranç Xuan Antonio (1920–2010) – beynəlxalq idman hərəkəti xadimi, ispan diplomatı və sənayeçisi. 1966-cı ildən Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin üzvü, 1974–78-ci illərdə vitse–prezidenti, 1980–2001-ci illərdə isə prezidenti olmuşdur. – 234.

112. Kəşmir problemi – Asiyada tarixi vilayət. Qədimdə və orta əsrlərdə Hindistan ərazisində yaranmış müxtəlif dövlət birləşmələrinin tərkibində olmuşdur. 1846-cı ildə ingilislər Kəşmiri işğal edib 7,5 milyon rupi ödəncə Sammi knyazlığına vermişlər. 1947-ci ilin avqustunda yaradılan müstəqil Hindistan dövləti Kəşmiri öz ərazisinə qatmağa çalışır. Hal-hazırda Kəşmirin şimal-qərbi Pakistanın, qalan hissəsi isə

Hindistanın (1949) nəzarəti altındadır. 1956-cı ildə Kəşmir «Hindistan İttifaqının tərkib hissəsi» elan edildi. Hindistanla Pakistan arasında bir neçə dəfə hərbi münaqişə baş versə də, bu problem hələ də öz həllini tapmamışdır. – 235.

113. Şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadə, A l l a h - ş ü k ü r H ü m m ə t o ğ l u (d.1949) – 1980-ci ildən Qafqaz Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin, 1990-cı ildən Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının sədridir. Azərbaycan Respublikasının «Şərəf» və «İstiqlal» ordenləri ilə təltif edilmişdir. – 247–248.

114. Avstriya, A v s t r i y a R e s p u b l i k a s ı – Mərkəzi Avropada, Dunay hövzəsində dövlət. Sahəsi 83,8 min km², əhalisi 8,66 milyon nəfərdir. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Vyana şəhəridir. – 255.

115. Haynz Fişer (d.1938) – Avstriya dövlət və siyasi xadimi. Hüquqşünas, professor. 2004–2016-cı illərdə Avstriya Respublikasının Federal Prezidenti olmuşdur. – 255.

116. Li Men Bak (d.1941) – 2008–2013-cü illərdə Koreya Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 257.

117. «Daewoo» – 1967-ci ildə Cənubi Koreyada yaradılan şirkət. 1999-cu ildə iflasa uğrayıb. Bəzi şöbələri və filialları başqa şirkətlərin tərkibinə daxil olmuşdur. – 264.

118. «Azərsun holding» – MMC – 1991-ci ildə təsis olunmuşdur. «Azərsun holding»in istehsal etdiyi məhsullar həm də MDB ölkələrinə və Avropaya ixrac edilir. – 278,281.

119. Yəmən, Y ə m ə n R e s p u b l i k a s ı – Ərəbistan yarımadasının cənub hissəsində dövlət. Sahəsi 528 min km², əhalisi 25,4 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 22 mühafəzaya bölünür. Dövlət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Sana şəhəridir. – 297.

120. Kamerun, K a m e r u n R e s p u b l i k a s ı – Mərkəzi Afrikada dövlət. Sahəsi 475,4 min km², əhalisi 20,5 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 10 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı birpalatalı Milli Məclisdir. Paytaxtı Yaunde şəhəridir. – 298.

121. Norveç, N o r v e ç K r a l l ı ğ ı – Şimali Avropada dövlət. Sahəsi 385,2 min km², əhalisi 5 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 19 fülkeyə (qraflığa) bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı parlamentdir. (Storting) Paytaxtı Oslo şəhəridir. – 299.

122. V Harald (d.1937) – 1991-ci ildən Norveç Krallığının Kralı. Kral V Ulafın oğlu. – 299.

123. Mahmud Əhmədiqjad (d.1956) – 2005–2013-cü illərdə İran İslam Respublikasının Prezidenti olmuşdur. – 300.

124. Nigeriya, N i g e r i y a F e d e r a t i v R e s p u b l i k a s ı – Qərbi Afrikada dövlət. Sahəsi 924 min km², əhalisi 181,5 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 30 ştata və bir mahala bölünür. Dövlət və hökumət başçısı prezidentdir. Paytaxtı Abuca şəhəridir. – 302.

125. İkinci dünya müharibəsi (1939–45) – Almaniya, İtaliya və Yaponiya tərəfindən başlanmış böyük müharibə. İkinci dünya müharibəsi 1939-cu il sentyabrın 1-də Almaniyanın Polşaya girməsi ilə başladı. Sentyabrın 3-də Böyük Britaniya və Fransa Almaniya müharibə elan etdi. 1940-cı ilin ortalarından alman qoşunları Danimarka, Norveç, Belçika, Niderland, Lüksemburq, sonra isə Fransanı işğal etdi.

1941-ci il iyunun 22-də Almaniya SSRİ-yə qarşı müharibəyə başladı. 1942–43-cü illərdə sovet ordusunun Stalinqrad və Kursk vuruşmalarında qələbəsi Almaniyanı qəti surətdə sarsıtdı.

1945-ci il mayın 2-də sovet ordusu Berlini aldı. Mayın 8-də Karlsxorstda (Berlin yaxınlığında) Almaniyanın danışıqsız təslim olması haqqında akt imzalandı.

Yaponiyanın təslim olması haqqında sənəd isə sentyabrın 2-də imzalandı. Bununla İkinci dünya müharibəsi qurtardı. İkinci dünya müharibəsində 62 ölkə iştirak etmişdir. Müharibədə iştirak edən ölkələrin silahlı qüvvələrinə 110 milyon adam çağırılmışdı. Müharibədə 62 milyon adam həlak olmuş, minlərlə şəhər, qəsəbə və kənd dağılmışdı. – 303–304.

126. Həzi Aslanov, Həzi Əhəd oğlu (1910–1945) – tank qoşunları qvardiya general-mayoru, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı. Böyük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşlərdə iştirak edən H. Aslanov Stalinqrad vuruşmasında, feldmarşal Manşteynin tank ordusunun darmadağın edilməsində xüsusi məharət göstərmişdir. 1944-cü ildə H. Aslanovun 35-ci qvardiya tank briqadası Belorusiyanı, Pribaltika respublikalarını azad etmək uğrundakı vuruşmalarda xüsusilə fərqlənmişdi. H. Aslanov 1945-ci il yanvar ayının 24-də Latviyanın Liepay şəhəri yaxınlığındakı vuruşmada qəhrəmancasına həlak olmuşdur. – 304.

127. Xorvatiya Respublikası – Cənubi Avropada dövlət. Sahəsi 56,6 min km², əhalisi 4,3 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 20 vilayətə bölünür. Dövlət başçısı prezident, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Zaqreb şəhəridir. – 319.

128. «Əsrin müqaviləsi» – 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda «Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda «Azəri», «Çıraq» yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasil olunan neftin pay şəklində bölüşdürülməsi» haqqında dünyanın 11 ən iri neft şirkəti ilə bağlanmış müqavilə. – 330.

129. İordaniya, İordaniya Həşimilər Krallığı – Qərbi Asiyada dövlət. Sahəsi 92,3 min km², əhalisi 9,5 milyon nəfərdir. İnzibati ərazisi 8 əyalətə bölünür. Dövlət başçısı kral, qanunverici orqanı ikipalatalı parlamentdir. Paytaxtı Əmman şəhəridir. – 335.

130. II Abdullah, A b d u l l a h b i n H ü s e y n (d.1962) – 1999-cu ildən İordaniya Haşimilər Krallığının Kralıdır. II Abdullah kvalifikasiyalı dalğıcı, paraşütist və pilotdur. – 335.

131. Nepal, N e p a l K r a l l ı ğ ı – Cənubi Asiyada dövlət. Sahəsi 140,8 min km², əhalisi 30,5 milyon nəfərdir. İnzibati cəhətdən 14 zonaya bölünür. Paytaxtı Katmandu şəhəridir. – 336.

132. Ram Baran Yadav (d.1948) – 2008–2015-ci illərdə Nepal respublika elan edildikdən sonra Nepal Respublikasının birinci prezidenti olmuşdur. – 336.

133. Kəmaləddin Heydərov, K ə m a l ə d d i n F ə t t a h o ğ l u (d.1961) – general-polkovnik, 1995–2006-cı illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, 2006-cı ildən Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar naziridir. Azərbaycan Respublikasının «Şöhrət» ordeni ilə təltif edilmişdir. – 339–352.

Şəxsi adlar göstəricisi

Abbasov Heydər	– 351
II Abdullah	– 335
Abdullayev Rövnəq	– 105
Abutalıbov Hacıbala	– 144, 166, 313, 319
Axundov Vaqif	– 91
Ansip Andris	– 155
Aslanov Həzi	– 304
Bakan Leroy	– 338
Bakonski Teador	– 93
Beatriks	– 178
Bengi Hilmi	– 40
XVI Benedikt	– 176
Beseksu Trayan	– 93
Bədəlbəyli Fərhad	– 19
Biya Pol	– 298
Borns Uilyam	– 5
Bradtke Robert	– 231
Camalov Yavər	– 50, 52
Cammeş Usman	– 174
Cəfərov Elçin	– 225
Conatan Qudlak	– 302
Çanq Conq Hoan	– 61
Çavuşoğlu Mövlud	– 208
Davudoğlu Əhməd	– 230
Doğramacı Əli	– 14
Doğramacı İhsan	– 14
Əbiyev Səfər	– 237
Əhmədli Sona	– 226
Əhmədişad Mahmud	– 300
Əhmədşad Əhməd	– 339–352
Əl-Fələh Adel	– 253–254
Əl-Nəhəyyan Şeyx Əhməd	– 122
Əl-Nəhəyyan Şeyx Xəlifə	– 122

- Əl-Əsəd Bəşşar – 144
 Ələkbərov Füzuli – 8, 286
 Əli Səyid Əthar – 235–236
 Əliyev Əziz – 321
 Əliyev Heydər – 14, 16, 18, 20, 34, 52, 125, 126,
 180, 278, 284, 293, 321–333
 Əliyev Tamerlan – 321
 Əliyeva Leyla – 16, 34
 Əliyeva Mehriban – 14, 20, 34, 94–101, 114, 141, 145,
 166, 179, 231, 233, 247, 248, 277,
 292, 321–333
 Əliyeva Zərifə – 321
 Ərdoğan Rəcəb Tayyib – 171, 230
 Fişer Hayntz – 255
 Flournoy Mişel – 211
 Füle Stefan – 170
 Gül Abdullah – 12, 55, 104, 171, 230
 Hacıyev Maqomedmurad – 181
 Hammerberq Tomas – 44
 V Harald – 299
 Havyer Solana – 157
 Heydərov Kəmaləddin – 339–352
 Həsənov Cəbrayıl – 181
 Həsənov Əhəd – 33
 Hoang Çunnq Hay – 167
 Hu Szintao – 207
 Xeriya Mişel – 36
 İqnatenko Vitali – 39
 İlves Evelin – 145, 166
 İlves Toomas – 145, 147, 148–152, 166
 İsgəndərov Eltun – 296
 İsgəndərova Gülər – 291–292
 İsen Mustafa – 104
 Kaçinski Lex – 172, 175, 179
 Kaçinskaya Mariya – 172, 175
 Kirill (*patriarx*) – 244–246, 249

Kobyokov Andrey	– 301
Komorovski Bronislav	– 172
Kroninburq Ed	– 48
Qarayev Əbülfəs	– 232, 259
II Qaregin (<i>katalikos</i>)	– 256
Qayevski Valeri	– 258
Qazyumov Xetaq	– 226
Qrossman Vurgen	– 57
Qulamulla Buabdulla	– 263
Qucerotti Klaudio	– 123
Layçak Miroslav	– 87
Li Men Bak	– 257
Makalis Meri	– 42
Marinetti Rafael	– 180
II Marqrete	– 140
Marinov-Velikov Radoslav	– 181
Martins Vilfred	– 45
Medvedev Dmitri	– 120, 192, 316–318, 320
Mehdiyev Ramiz	– 144, 166, 319
VI Məhəmməd	– 6
Məhəmmədov Mahmud	– 181
Məmmədov Fazil	– 180, 227
Məmmədov Ziya	– 264
Mirou Tomas	– 89
Moratinos Migel	– 46
Muknass Naha	– 168
Mübarək Hüsni	– 63
Nazarbayev Nursultan	– 86
Nəccar Mustafa	– 300
Oettinger Günter	– 210
Papulyas Karolos	– 58
Paşazadə Allahşükür	– 247–248
Patil Pratibha	– 209
Peres Şimon	– 142
Pirverdiyev Etibar	– 22, 275, 339–352
Ramanatan Sellapan	– 106

Rasizadə Artur	– 144, 166, 319
Rəhimov Azad	– 179
Rəhman Zillur	– 59
Roqq Jak	– 234
Saleh Əli Abdullah	– 297
Samaranç Xuan	– 234
Sanq Dik	– 262
Savisaar Edqar	– 153–154
Sarkozi Nikola	– 41
Semnebi Piter	– 13
Serdyukov Anatoli	– 337
Səfəri Mehdi	– 62
Səfərov Qulam	– 286, 287
Səfərova Nuridə	– 8
Silva Anibal	– 7
Silva Luis	– 169
Sinirlioğlu Firudin	– 171
Saakaşvili Mixeil	– 49, 334
Suareş Joao	– 88
Şərifov Şərif	– 181
Şərifov Abid	– 339–352
Şeer Hermann	– 143
Şirəliyev Oqtay	– 339–352
Şirinov Şirin	– 14
Şuvalov İqor	– 47
Talbott Stroub	– 157
Tantavi Məhəmməd	– 63
Tsenov Tseno	– 180
Tusk Donald	– 56
Usmanov Alişer	– 138
Usubov Ramil	– 339–352
Usubov Həziran	– 270–272
Yosipoviç İvo	– 319
Yadav Ram	– 336
Zərdari Asif	– 60
Zuma Ceykob	– 177

Coğrafi adlar göstəricisi

Abşeron (yarımada)	– 94
Ağcabədi	– 188
Ağdam	– 34
Ağdaş	– 254
Almaniya	– 57, 143, 278
Amerika Birləşmiş Ştatları	– 157, 192, 211, 217, 231, 322, 338
Araz	– 346
Astara	– 205
Asiya	– 249
Avropa	– 45, 162, 172, 199, 202, 203, 204, 205, 210, 213, 215, 220, 221, 232, 249, 279
Avstriya	– 255
Bakı buxtası	– 90, 200
Balıkəsir	– 12
Baltik dənizi	– 152, 158
Banqladəş	– 59
Bayıl	– 121
Belarus	– 301
Beyləqan	– 188
Bibiheybət	– 105
Biləsuvar	– 265, 276–283
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	– 122, 259
Braziliya	– 169
Brüssel	– 46
Cəbrayıl	– 9
Cəlilabad	– 265, 284–296
Cənubi Afrika Respublikası	– 177
Cənubi Qafqaz	– 13, 17, 328
Çexiya	– 259
Çili	– 36
Çin	– 207, 322

Dağlıq Qarabağ	8–11, 13, 28, 29, 34, 117, 118, 163, 164, 165, 170, 189, 190, 193, 218, 230, 231, 236, 237, 238, 239, 240, 287
Danimarka	– 140, 322
Estoniya	– 144–166
Əlazığ	– 55
Əlcəzair	– 263
Fransa	– 41, 192, 217, 322
Gəncə	– 260
Gürcüstan	– 49, 202, 205, 259, 334
Hindistan	– 209, 259
Xaçmaz	– 260
Xəzər dənizi	– 94, 98, 149, 152, 158–184
Xocalı	– 15–17, 27, 28, 217, 238
Xorvatiya	– 319
Jelevnovodsk	– 261
İngiltərə	– 322
İordaniya	– 335
İran	– 62, 205, 275, 300
İrlandiya	– 42
İmişli	– 188
İsmayılı	– 260
İspaniya	– 46
İsrail	– 142
İtaliya	– 259, 278
Kamerun	– 298
Kəlbəcər	– 34, 238, 329
Kemerovo (vilayət)	– 320
Kəşmir	– 235
Kislovodsk	– 261
Koreya Respublikası	– 61, 257, 262
Kür çayı	– 305, 346
Küveyt	– 253–254
Kürdəmir	– 348
Qax	– 260

- Qafqaz** – 281
Qambiya – 174
Qara dəniz – 152, 158, 206, 261
Qazax – 260
Qazaxıstan – 86
Qəbələ – 18–35, 260
Quba – 260
Qusar – 260
Laçın – 238, 329
Lerik – 260
Lənkəran – 94, 260
Los-Anceles – 338
Lökbatan – 8–11
Madeyra (ada) – 70
Malayziya – 259
Masallı – 260
Mavriki – 259
Mavritaniya – 168
Meknes – 6
Mərakeş – 6
Mineralniye Vodı – 261
Moskva – 244–246, 249, 316–319, 337
Misir – 63, 259
Münhen – 192
Naxçıvan – 94, 205, 260
Neftçala – 348
Nepal – 336
Niderland – 48, 178, 322
Nigeriya – 302
Norveç – 299
Orta Asiya – 254
Özbəkistan – 259
Pakistan – 60, 235–236
Polşa – 56, 172, 175, 179
Portuqaliya – 7
Pyatıqorsk – 261

Roma	– 176
Ruminiya	– 93, 202, 205
Rusiya	– 20, 39, 47, 120, 192, 205, 218, 244–246, 249, 254, 258, 259, 261, 275, 316–319, 320, 337
Saatlı	– 188
Salyan	– 265, 275, 348
Sabirabad	– 339–352
Sankt-Peterburq	– 261
Sinqapur	– 106
Slovakiya	– 87
Smolensk	– 179
Stavropol (vilayət)	– 258, 261
Suriya	– 141
Şahdag	– 94
Şərqi Avropa	– 203
Şirvan	– 124–137, 339–352
Şuşa	– 33, 34, 238, 329
Tkibuli	– 49
Truskaves	– 261
Tunis	– 43
Türkiyə	– 12, 14, 20, 39, 55, 104, 171, 202, 230, 259, 261, 278, 322
Ukrayna	– 261
Vatikan	– 123
Vyetnam	– 167
Yaxın Şərq	– 279
Yanardag	– 104
Yardımlı	– 295
Yesentuki	– 261
Yəmən	– 297
Yunanıstan	– 58, 259
Zaqatala	– 260
Zarağan	– 25
Zığ	– 111
Zərdab	– 348

MÜNDƏRİCAT

ABŞ DÖVLƏT KATİBİNİN SİYASİ MƏSƏLƏLƏR ÜZRƏ
MÜAVİNİ UİLYAM BÖRNSİN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ

19 fevral 2010-cu il 5

MƏRAKƏŞ KRALI ƏLAHƏZRƏT VI MƏHƏMMƏDƏ

22 fevral 2010-cu il 6

PORTUQALİYA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ANİBAL KAVAKU SİLVAYA

22 fevral 2010-cu il 7

LÖKBATAN QƏSƏBƏSİNDƏ QARABAĞ MÜHARİBƏSİ
ƏLİLLƏRİ VƏ ŞƏHİD AİLƏLƏRİ ÜÇÜN TİKİLMİŞ
YAŞAYIŞ BİNASININ AÇILIŞI MƏRASİMİ

23 fevral 2010-cu il 8

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ABDULLAH GÜLƏ

24 fevral 2010-cu il 12

AVROPA İTTİFAQININ CƏNUBİ QAFQAZ ÜZRƏ
XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ PİTER SEMNEBİNİN
BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ
GÖRÜŞ

24 fevral 2010-cu il 13

PROFESSOR ƏLİ DOĞRAMACIYA

25 fevral 2010-cu il 14

**XOCALI FACİƏSİ QURBANLARININ XATİRƏSİNİ
ANMA MƏRASİMİ**

26 fevral 2010-cu il 15

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN QƏBƏLƏ RAYONUNA SƏFƏRİ**

27 fevral 2010-cu il 18

**QƏBƏLƏ RAYON İCTİMAİYYƏTİNİN
NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ**

27 fevral 2010-cu il 27

**ÇİLİ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ
XANIM MİŞEL BAÇELET XERİYAYA**

1 mart 2010-cu il 36

**AZƏRTAC-ın 90 İLLİK YUBİLEY MƏRASİMİNDƏ
VƏ MDB ÖLKƏLƏRİNİN MİLLİ İNFORMASIYA
AGENTLİKLƏRİ RƏHBƏRLƏRİ ŞURASININ
İCLASINDA İŞTİRAK EDƏN NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTLƏRİNİN BAŞÇILARI İLƏ GÖRÜŞ**

1 mart 2010-cu il 37

**FRANSA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-
ALİLƏRİ CƏNAB NİKOLA SARKOZİYƏ**

2 mart 2010-cu il 41

**İRLANDIYANIN PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ XANIM
MERİ MAKALİSƏ**

2 mart 2010-cu il 42

**TUNİS RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-
ALİLƏRİ CƏNAB ZEYNULABİDİN BEN ƏLİYƏ**

2 mart 2010-cu il 43

AVROPA ŞURASININ İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ KOMİSSARI TOMAS HAMMERBERQ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>2 mart 2010-cu il</i>	44
AVROPA XALQ PARTİYASININ PREZİDENTİ VİLFRED MARTİNS İLƏ GÖRÜŞ	
<i>2 mart 2010-cu il</i>	45
İSPANİYANIN XARİCİ İŞLƏR VƏ ƏMƏKDAŞLIQ NAZİRİ MİGEL ANGEL MORATİNOSUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>2 mart 2010-cu il</i>	46
RUSİYA FEDERASİYASI BAŞ NAZİRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ İQOR ŞUVALOVUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>3 mart 2010-cu il</i>	47
NİDERLANDIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN BAŞ KATİBİ, NAZİRİN MÜAVİNİ ED KRONİNBURQUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>3 mart 2010-cu il</i>	48
GÜRCÜSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB MİXEİL SAAKAŞVİLİYƏ	
<i>4 mart 2010-cu il</i>	49
«ŞƏRQ» İSTEHSALAT BİRLİYİNİN «İQLİM» MÜƏSSİSƏSİNDƏ YENİ İSTEHSAL SAHƏLƏRİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ	
<i>5 mart 2010-cu il</i>	50
«ÜFÜQ» İSTEHSALAT BİRLİYİNİN «DALĞA» MÜƏSSİSƏSİNİN ƏSASLI YENİDƏNQURMADAN SONRA AÇILIŞI MƏRASİMİ	
<i>5 mart 2010-cu il</i>	52

8 MART – BEYNƏLXALQ QADINLAR GÜNÜ MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN QADINLARINA TƏBRİK	
<i>5 mart 2010-cu il</i>	54
TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ABDULLAH GÜLƏ	
<i>8 mart 2010-cu il</i>	55
POLŞANIN BAŞ NAZİRİ DONALD TUSKUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>10 mart 2010-cu il</i>	56
RWE ŞİRKƏTİNİN İDARƏ HEYƏTİNİN SƏDRİ YURGEN QROSMANIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>10 mart 2010-cu il</i>	57
YUNANISTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB KAROLOS PAPULYASA	
<i>11 mart 2010-cu il</i>	58
BANQLADEŞ XALQ RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ZİLLUR RƏHMANA	
<i>11 mart 2010-cu il</i>	59
PAKİSTAN İSLAM RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ASİF ƏLİ ZƏRDARİYƏ	
<i>11 mart 2010-cu il</i>	60
KOREYANIN TORPAQ, NƏQLİYYAT VƏ DƏNİZ İŞLƏRİ ÜZRƏ NAZİRİ ÇANQ CONQ HOANIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>11 mart 2010-cu il</i>	61

İRAN PREZİDENTİNİN XƏZƏR MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ XÜSUSİ NÜMAYƏNDƏSİ MEHDİ SƏFƏRİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>11 mart 2010-cu il</i>	62
MİSİR ƏRƏB RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB MƏHƏMMƏD HÜSNÜ MÜBARƏKƏ	
<i>12 mart 2010-cu il</i>	63
BAKİ BİZNES MƏRKƏZİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ	
<i>12 mart 2010-cu il</i>	64
«REGIONLARIN 2009–2013-cü İLLƏRDƏ SOSIAL- İQTİSADI İNKİŞAFI DÖVLƏT PROQRAMI»NİN İCRASININ BİRİNCİ İLİNİN YEKUNLARINA HƏSR OLUNMUŞ KONFRANSDA NİTQ	
<i>12 mart 2010-cu il</i>	66
YEKUN NİTQİ	75
QAZAXISTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB NURSULTAN NAZAR- BAYEVƏ	
<i>13 mart 2010-cu il</i>	86
SLOVAKIYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ MİROSLAV LAYÇAKIN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>15 mart 2010-cu il</i>	87
ATƏT PARLAMENT ASSAMBLEYASININ SƏDRİ JOAO SUAREŞİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>15 mart 2010-cu il</i>	88

AVROPA YENİDƏNQRUMA VƏ İNKİŞAF BANKININ PREZİDENTİ TOMAS MİROUNUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>16 mart 2010-cu il.....</i>	<i>89</i>
BAKI BUXTASINDA QURU YÜK LİMANI MƏNTƏQƏSİNİN AÇILIŞI MƏRASİMİ	
<i>16 mart 2010-cu il.....</i>	<i>90</i>
XÜSUSİ DÖVLƏT MÜHAFİZƏ XİDMƏTİNİN XÜSUSİ RABİTƏ VƏ İNFORMASIYA TƏHLÜ- KƏSİZLİYİ DEPARTAMENTİNİN İDARƏETMƏ MƏRKƏZİNİN İNZİBATİ BİNASININ AÇILIŞI MƏRASİMİ	
<i>16 mart 2010-cu il.....</i>	<i>91</i>
RUMİNİYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ TEODOR BAKONSKİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ	
<i>18 mart 2010-cu il.....</i>	<i>93</i>
HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNUN LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ HAZIRLANMIŞ «AZƏRBAYCAN» KİTABININ TƏQDİMAT MƏRASİMİ	
<i>18 mart 2010-cu il.....</i>	<i>94</i>
NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ AZƏRBAYCAN XALQINA TƏBRİK	
<i>18 mart 2010-cu il.....</i>	<i>102</i>
TÜRKİYƏ PREZİDENTİ ADMINİSTRASIYASININ BAŞ KATİBİ MUSTAFA İSEN İLƏ GÖRÜŞ	
<i>19 mart 2010-cu il.....</i>	<i>104</i>

**BİBİHEYBƏT NEFT-QAZÇIXARMA İDARƏSİNİN
ƏRAZİSİNDƏ APARILAN TƏMİZLİK VƏ ABADLIQ
İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ**

19 mart 2010-cu il..... 105

**SİNQAPURUN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ CORC
YONQ-BUN YEONUN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

19 mart 2010-cu il..... 106

**MÜASİR STANDARTLARA CAVAB VERƏN
GƏMİQAYIRMA ZAVODUNUN
TƏMƏLQOYMA MƏRASİMİ**

19 mart 2010-cu il..... 107

**BAKIDA NOVRUZ BAYRAMI MÜNASİBƏTİLƏ
ÜMUMXALQ ŞƏNLİYİ**

20 mart 2010-cu il..... 113

**RUSİYA FEDERASIYASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB DMİTRİ MEDVEDEVƏ**

29 mart 2010-cu il..... 120

**DÖVLƏT BAYRAĞI MEYDANINDA HƏYATA
KEÇİRİLƏN İNŞAAT İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ**

30 mart 2010-cu il..... 121

**BİRLƏŞMİŞ ƏRƏB ƏMİRLİKLƏRİNİN PREZİDENTİ
ƏLAHƏZRƏT ŞEYX XƏLİFƏ BİN ZƏİD
ƏL-NƏHƏYYANA**

31 mart 2010-cu il..... 122

**VATİKANIN ÖLKƏMİZDƏKİ APOSTOL NUNSİSİ
KLAUDİO QUCEROTTİ İLƏ GÖRÜŞ**

31 mart 2010-cu il..... 123

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
ŞİRVAN ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏRİ**

1 aprel 2010-cu il 124

**ŞİRVAN ŞƏHƏR İCTİMAİYYƏTİNİN
NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ**

1 aprel 2010-cu il 126

**BEYNƏLXALQ QILINCOYNATMA FEDERASIYA-
SININ PREZİDENTİ ALİŞER USMANOV İLƏ GÖRÜŞ**

2 aprel 2010-cu il 138

AZƏRBAYCANIN PRAVOSLAV XRİSTİAN İCMASINA

3 aprel 2010-cu il 139

**DANİMARKANIN KRALIÇASI ÜLYAHƏZRƏT
II MARQRETEYƏ**

5 aprel 2010-cu il 140

**SURİYA ƏRƏB RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ ZATI-
ALİLƏRİ CƏNAB BƏŞŞAR ƏL-ƏSƏDƏ**

5 aprel 2010-cu il 141

**İSRAİL DÖVLƏTİNİN PREZİDENTİ ZATI-ALİLƏRİ
CƏNAB ŞİMON PERESƏ**

5 aprel 2010-cu il 142

**ALMANİYA BUNDESTAQININ ÜZVÜ, ÜMUMDÜNYA
BƏRPA OLUNAN ENERJİ ŞURASININ HƏMSƏDRİ
HERMANN ŞHEERİ İLƏ GÖRÜŞ**

6 aprel 2010-cu il 143

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN ESTONİYAYA DÖVLƏT SƏFƏRİ**

6 aprel 2010-cu il 144

TALLİNDƏ RƏSMİ QARŞILANMA MƏRASİMİ

7 aprel 2010-cu il 145

MÜSTƏQİLLİK UĞRUNDA MÜBARİZƏ ABİDƏSİNİ ZİYARƏT

7 aprel 2010-cu il 146

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ ESTONİYA PREZİDENTİ TOOMAS HENDRIK İLVESİN TƏKBƏTƏK GÖRÜŞÜ

7 aprel 2010-cu il 147

AZƏRBAYCAN VƏ ESTONİYA PREZİDENTLƏRİNİN GENİŞ TƏRKİBDƏ GÖRÜŞÜ

7 aprel 2010-cu il 148

AZƏRBAYCAN VƏ ESTONİYA PREZİDENTLƏRİNİN MƏTBUAT ÜÇÜN BƏYANATLARLA ÇIXIŞLARI

7 aprel 2010-cu il 149

TALLİNNİN RATUŞASI İLƏ TANIŞLIQ

7 aprel 2010-cu il 153

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN ESTONİYANIN BAŞ NAZİRİ ANDRUS ANSİP İLƏ GÖRÜŞÜ

7 aprel 2010-cu il 155

İNFORMASİYA-KOMMUNİKASİYA TEXNOLOGİYALARI SƏRGİ MƏRKƏZİ İLƏ TANIŞLIQ

7 aprel 2010-cu il 156

ESTONİYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRLİYİNDƏ MÜHAZİRƏ İLƏ ÇIXIŞ

8 aprel 2010-cu il 157

- VYETNAM RESPUBLİKASI BAŞ NAZİRİNİN MÜAVİNİ
HOANG ÇUNNG HAYIN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**
- 8 aprel 2010-cu il* 167
- MAVRİTANİYANIN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ XANIM
NAHA MİNT MUKNASSIN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**
- 8 aprel 2010-cu il* 168
- BRAZİLİYA FEDERATİV RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB LUIS İNASİU
LULA DA SİLVAYA**
- 9 aprel 2010-cu il* 169
- AVROPA İTTİFAQININ GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ VƏ
AVROPA QONŞULUQ SİYASƏTİ ÜZRƏ KOMİSSARI
ŞTEFAN FÜLENİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**
- 9 aprel 2010-cu il* 170
- TÜRKİYƏ XARİCİ İŞLƏR NAZİRİNİN
MÜAVİNİ FİRUDİN SİNİRLİOĞLU
İLƏ GÖRÜŞ**
- 9 aprel 2010-cu il* 171
- POLŞA RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN VƏZİFƏ-
SİNİ İCRA EDƏN POLŞA RESPUBLİKASI SEYMİNİN
SƏDRİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB BRONİSLAV
KOMOROVSKİYƏ**
- 10 aprel 2010-cu il* 172
- QAMBİYANIN XARİCİ İŞLƏR, BEYNƏLXALQ
ƏMƏKDAŞLIQ VƏ XARİCDƏKİ QAMBİYALILAR
ÜZRƏ NAZİRİ USMAN CAMMEHİN BAŞÇILIQ
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**
- 12 aprel 2010-cu il* 174

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV
POLŞA RESPUBLİKASININ ÖLKƏMİZDƏKİ
SƏFİRLİYİNDƏ**

12 aprel 2010-cu il 175

ROMA PAPASI XVI BENEDİKT HƏZRƏTLƏRİNƏ

13 aprel 2010-cu il 176

**CƏNUBİ AFRİKA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB CEYKOB ZUMAYA**

13 aprel 2010-cu il 177

**NİDERLAND KRALİÇASI ÜLYAHƏZRƏT
BEATRİKSƏ**

13 aprel 2010-cu il 178

**SƏRBƏST, YUNAN-ROMA VƏ QADIN GÜLƏŞİ
ÜZRƏ AVROPA ÇEMPİONATININ TƏNTƏNƏLİ
AÇILIŞI MƏRASİMİ**

13 aprel 2010-cu il 179

**NAZİRLƏR KABİNETİNİN 2010-cu İLİN BİRİNCİ
RÜBÜNÜN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFININ
YEKUNLARINA HƏSR OLUNMUŞ İCLASINDA
NİTQ**

14 aprel 2010-cu il 182

YEKUN NİTQİ 195

**ÇİN XALQ RESPUBLİKASININ SƏDRİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB HU SZİNTAOYA**

14 aprel 2010-cu il 207

**AVROPA ŞURASI PARLAMENT ASSAMBLEYASININ
SƏDRİ MÖVLUD ÇAVUŞOĞLU İLƏ GÖRÜŞ**

14 aprel 2010-cu il 208

**HİNDİSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ XANIM PRATİBHA PATİLƏ**

15 aprel 2010-cu il 209

**AVROPA İTTİFAQININ ENERJİ MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ
KOMİSSARI GÜNTER OETTİNGERİN BAŞÇILIQ
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

15 aprel 2010-cu il 210

**ABŞ-İN MÜDAFİƏ NAZİRİNİN SİYASƏT ÜZRƏ
MÜAVİNİ MİŞEL FLOURNOYUN BAŞÇILIQ
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

17 aprel 2010-cu il 211

**«AZƏRBAYCANDA 2010-cu İL PARLAMENT
SEÇKİLƏRİ: DAHA DEMOKRATİK, DAHA ŞƏFFAF»
MÖVZUSUNDA KEÇİRİLƏN BEYNƏLXALQ
KONFRANSIN İŞTİRAKÇILARI İLƏ GÖRÜŞ**

17 aprel 2010-cu il 212

YEKUN NİTQİ 220

**BAKIDA KEÇİRİLƏN GÜLƏŞ ÜZRƏ AVROPA
ÇEMPİONATININ QALIBI OLMUŞ AZƏRBAYCAN
İDMANÇILARI, ONLARIN MƏŞQÇİLƏRİ VƏ
MİLLİ GÜLƏŞ FEDERASIYASININ RƏHBƏRLİYİ
İLƏ GÖRÜŞ**

19 aprel 2010-cu il 223

**TÜRKİYƏNİN XARİCİ İŞLƏR NAZİRİ ƏHMƏD
DAVUDOĞLUNUN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

19 aprel 2010-cu il 230

**ATƏT-İN MİNSK QRUPUNUN ABŞ-DAN OLAN
HƏMSƏDRİ ROBERT BRADTKEN İLƏ GÖRÜŞ**

20 aprel 2010-cu il 231

**BAKININ «NİZAMİ» KİNOTEATRİNİN BİNASINDA
APARILAN TƏMİR VƏ YENİDƏNQURMA,
FƏVVARƏLƏR BAĞINDA GÖRÜLƏN ABADLIQ
İŞLƏRİNİN GEDİŞİ İLƏ TANIŞLIQ**

20 aprel 2010-cu il 232

**BEYNƏLXALQ OLİMPİYA KOMİTƏSİNİN
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB JAK ROQQA**

21 aprel 2010-cu il 234

**PAKİSTANIN MÜDAFİƏ KATİBİ SƏYİD ƏTHAR
ƏLİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ
İLƏ GÖRÜŞ**

22 aprel 2010-cu il 235

**MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNDƏ ORDU QURUCULUĞU
MƏSƏLƏLƏRİNƏ HƏSR OLUNMUŞ MÜŞAVİRƏ**

23 aprel 2010-cu il 237

**MOSKVANIN VƏ BÜTÜN RUSİYANIN PATRIARXI
KİRİLL İLƏ GÖRÜŞ**

24 aprel 2010-cu il 244

**BAKIDA DÜNYA DİNİ LİDERLƏRİ SAMMİTİNİN
AÇILIŞI MƏRASİMİ**

26 aprel 2010-cu il 247

**KÜVEYTİN İSLAM İŞLƏRİ VƏ VƏQF NAZİRİNİN
MÜAVİNİ ADEL ABDULLAH ƏL-FƏLƏH İLƏ GÖRÜŞ**

26 aprel 2010-cu il 253

**AVSTRİYA RESPUBLİKASININ FEDERAL
PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB HAYNTS FİŞERƏ**

26 aprel 2010-cu il 255

**BÜTÜN ERMƏNİLƏRİN KATOLİKOSU
II QAREGİN İLƏ GÖRÜŞ**

26 aprel 2010-cu il 256

**KOREYA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB LI MEN BAKA**

27 aprel 2010-cu il 257

**STAVROPOL VİLAYƏTİNİN QUBERNATORU VALERİ
QAYEVSKİNİN BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

27 aprel 2010-cu il 258

**BAKIDA «AİTF-2010» IX AZƏRBAYCAN
BEYNƏLXALQ TURİZM VƏ SƏYAHƏTLƏR SƏRGİSİ**

28 aprel 2010-cu il 259

**KOREYA RESPUBLİKASININ MİLLİ
ASSAMBLEYASININ ÜZVÜ SANQ DİKİN BAŞÇILIQ
ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

28 aprel 2010-cu il 262

**ƏLCƏZAİRİN DİNİ İŞLƏR VƏ VƏQFLƏR NAZİRİ
BUABDULLA QULAMULLA İLƏ GÖRÜŞ**

28 aprel 2010-cu il 263

**BAKIYA GƏTİRİLMİŞ YENİ SƏRNIŞIN
AVTOBUSLARINA BAXIŞ**

28 aprel 2010-cu il 264

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
SALYAN, BİLƏSUVAR VƏ CƏLİLABAD
RAYONLARINA SƏFƏRİ**

29 aprel 2010-cu il 265

**SALYAN RAYON İCTİMAİYYƏTİNİN
NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ**

29 aprel 2010-cu il 269

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
BİLƏSUVAR RAYONUNA SƏFƏRİ**

29 aprel 2010-cu il 276

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
CƏLİLABAD RAYONUNA SƏFƏRİ**

29 aprel 2010-cu il 284

**YƏMƏN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB ƏLİ ABDULLAH SALEHƏ**

3 may 2010-cu il 297

**KAMERUN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB POL BİYAYA**

3 may 2010-cu il 298

NORVEÇİN KRALI ƏLAHƏZRƏT V HARALDA

3 may 2010-cu il 299

**İRANIN DAXİLİ İŞLƏR NAZİRİ MUSTAFA
MƏHƏMMƏD NƏCCARIN BAŞÇILIQ ETDİYİ
NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ GÖRÜŞ**

3 may 2010-cu il 300

**BELARUS RESPUBLİKASI BAŞ NAZİRİNİN MÜAVİNİ,
AZƏRBAYCAN-BELARUS HÖKUMƏTLƏRARASI
TİCARƏT-İQTİSADI ƏMƏKDAŞLIQ ÜZRƏ
KOMİSSİYANIN HƏMSƏDRİ ANDREY KOBYOKOV
İLƏ GÖRÜŞ**

5 may 2010-cu il 301

**NİGERİYA FEDERATİV RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN VƏZİFƏSİNİ İCRA EDƏN
NİGERİYA FEDERATİV RESPUBLİKASININ
VİTSE-PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB
QUDLAK CONATANA**

6 may 2010-cu il 302

**FAŞİZM ÜZƏRİNDƏ TARİXİ QƏLƏBƏNİN
65-ci İLDÖNÜMÜ MÜNASİBƏTİLƏ KEÇİRİLƏN
TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM**

7 may 2010-cu il 303

**KÜR ÇAYINDA SUYUN SƏVİYYƏSİNİN QALX-
MASI İLƏ BAĞLI BAŞ VERƏN TƏBİİ FƏLAKƏ-
TLƏRİN NƏTİCƏLƏRİNİN ARADAN QALDIRIL-
MASI MƏSƏLƏLƏRİNİN MÜZAKİRƏSİNƏ HƏSR
OLUNMUŞ MÜŞAVİRƏ**

7 may 2010-cu il 305

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN MOSKVAYA İŞGÜZAR SƏFƏRİ**

8 may 2010-cu il 316

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV
BÖYÜK QƏLƏBƏNİN 65 İLLİYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ
BAYRAM ŞƏNLİKLƏRİNDƏ**

9 may 2010-cu il 317

**AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN VƏ
XORVATIYA PREZİDENTİ İVO YOSİPOVIÇİN GÖRÜŞÜ**

9 may 2010-cu il 319

**RUSİYA FEDERASIYASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB DMİTRİ MEDVEDEVƏ**

10 may 2010-cu il 320

**ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN MƏZARINI
ZİYARƏT**

10 may 2010-cu il..... 321

**ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN ANADAN
OLMASININ 87-ci İLDÖNÜMÜ MÜNASİBƏTİLƏ
PAYTAXTDA TƏŞKİL EDİLMİŞ GÜL BAYRAMI**

10 may 2010-cu il..... 322

**ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN ANADAN
OLMASININ 87-ci İLDÖNÜMÜ VƏ HEYDƏR ƏLİYEV
FONDUNUN FƏALİYYƏTƏ BAŞLAMASININ 6 İLLİYİ
MÜNASİBƏTİLƏ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM**

10 may 2010-cu il..... 324

**GÜRCÜSTAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
ZATİ-ALİLƏRİ
CƏNAB MİXEİL SAKAŞVİLİYƏ**

11 may 2010-cu il..... 334

İORDANİYANIN KRALI ƏLAHƏZRƏT II ABDULLAHA

11 may 2010-cu il..... 353

**NEPAL FEDERATİV DEMOKRATİK RESPUBLİ-
KASININ PREZİDENTİ ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB
RAM BARAN YADAVA**

11 may 2010-cu il..... 336

**RUSİYA FEDERASIYASININ MÜDAFİƏ NAZİRİ
ANATOLİ SERDYUKOV İLƏ GÖRÜŞ**

11 may 2010-cu il..... 337

**ABŞ-ın LOS-ANCELES DAİRƏSİNİN ŞERİFİ LEROY
BAKAN İLƏ GÖRÜŞ**

11 may 2010-cu il..... 338

**ŞİRVAN ŞƏHƏRİNDƏ DAŞQINLARDAN ZƏRƏR
ÇƏKƏRƏK ÇADIR DÜŞƏRGƏSİNDƏ MÜVƏQQƏTİ
MƏSKUNLAŞAN SABİRABAD SAKİNLƏRİ İLƏ
GÖRÜŞ VƏ TƏBİİ FƏLAKƏTLƏ BAĞLI SƏYYAR
MÜŞAVİRƏ**

<i>11 may 2010-cu il</i>	339
QEYDLƏR	353
<i>Şəxsi adlar göstəricisi</i>	382
<i>Cöğrafi adlar göstəricisi</i>	386

Texniki redaktor
Yığım üzrə operator
Kompyuter tərtibatı

Zoya Nəcəfova
İlhamə Kərimova
Məhəbbət Orucov

Cildin hazırlanmasında AZƏRTAC-ın materiallarından istifadə olunmuşdur.

«Tayms» qarnitur. Formatı 84x1081/32. Ofset kağızı 1. Şərti çap vərəqi 25,5.
Uçot vərəqi 26,0 Tirajı 5000. Müqavilə qiyməti ilə.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı. Bakı – Mehdi Hüseyn küç. 61, dalan 2, ev 3.
«Şərq-Qərb» mətbəəsi, Aşıq Ələsgər küçəsi 17.